

हलिन नवाह Halin Newah

World Newah Convention Souvenir

हलिन नेवा: मुँज्या लुमन्ति पौ

हलिनन्थकंया नेवा: छपँ छधी जुयेनु , अहीगु भाय तजिलजि व महसीका ल्यंकेनु
Uniting Newars Across the Globe to Promote and Preserve our Language, Culture and Identity

निक्कऱगु हलिन नवाह तऱमुँञ्जा Second World Newah Convention

Sheraton Baltimore North

903 Dulaney Valley Rd,
Towson, MD 21204 - USA

March 25-27 2016 / नेसं ११३६ चिल्ला गा: २, ३, ४

Cohosts:

*Nepa Pasa Pucha Amerikaye (NPPA)
Newah Organization of America (NOA)*

Editorial Board

Daya Shakya, USA

Subhash Ram Prajapati, USA

Nepa Pasa Pucha Amerikaye Representative

Shanti Shrestha, USA

Newah Organization of America Representative

Pushkar Prajapai, USA

Newa American Dabu Representative

Keshar Man Tamrakar, USA

Pasa Pucha Guthi Representative

Sanyukta Shrestha, UK

WNO Nepal Chapter Representatives:

Pushkar Mathema, Shree Krishna Maharjan,

Ratna Kazi Maharjan

Assisting Team

Season Shrestha

Prabin Tamrakar

Cover Design

Anil Sthapit

Layout & Design

ripegrape
(www.ripegrape.com)

Publisher

World Newah Organization

URL: <http://www.worldnewah.org>

Facebook: [facebook.com/worldnewah](https://www.facebook.com/worldnewah)

Email: info@worldnewah.org

बुद्ध नवाह अगनाकज्जन

World Newah Organization

Executive Committee (2011-2015)

Chief Patron:

Dr. Satya Mohan Joshi, Nepal

Patrons:

Prof. Manik Lal Shrestha, Nepal
Dr. Padma Ratna Tuladhar, Nepal

Advisors:

Dr. David N. Gellner, UK
Dr. Dhruva Bahadur Pika Shrestha, The Netherlands
Prof. Keshav Lal Maharjan, Japan
Dr. Mahesh Man Shrestha, Nepal
Prof. Prem Shanti Tuladhar, Nepal
Rabindra Man Shrestha, Belgium
Rajiva Shanker Shrestha, India
Dr. Maheswor Baidya USA
Ram Malakar, USA

President:

Dr. Bal Gopal Shrestha, UK

Vice-Presidents:

Krishna Chakhun, UK & Russia
Daya Ratna Shakya, USA
Dr. Suwan Vajracharya, Japan

General Secretary:

Dr. Narayan Rajbhandari, USA

Secretary:

Neelam Pradhananga, Australia

Secretary and Spokesperson:

Subhash Ram Prajapati, USA

Treasurer:

Swoyambhu Dhar Tuladhar, Cascais, Portugal

Public Relation Officer:

Bhikshu Ananda Path, Nepal

Publication Committee

Binod Manandhar, USA
Sanyukta Shrestha, UK
Shashi Mahaju, UK

Executive Members:

Anish Malla, People's Republic of China
Dr. Bijaya Sainju, Nepal
Bhiksu Bipashi, Thailand
Govinda Shrestha, Canada
Krishna Hari Maharjan, The Netherlands
Krishna Prakash Shrestha, Russia
Narottam Manandhar, Denmark
Rojina Awale, Bangladesh
Dr. Roshan Shrestha, USA
Suchitra Bahadur Shrestha, USA
Dr. Sujan Malla, Switzerland
Sumitra Pradhan, France
Surendra Amatya, Belgium
Suresh Vajracharya, Spain
Reesha Shrestha, Nepal

Ex-officio members:

Dr. Sachetan Tuladhar, President, Pasa Pucha Guthi, UK
Season Shrestha, President, Newah Organization of America, USA
Rajani Pradhan, President, Pasa Pucha, Belgium
Rajeesh Shrestha, Nepal Khala, USA
Prajwal R Vajracharya, Dance Mandal, USA
Saroj Prajapati, Nepa Pasa Pucha Amrericaye, USA
Keshar Man Tamrakar, Newa American Dabu, USA
Representative, Nepal Newah Association of DFW, USA
Prakash Lal Pradhan, President, Canadian Newah Guthi, Canada
Hemanta Joshi, Newa Cultural Society of Alberta (NCSA), Canada
Representative, Guthi Australia, Australia
Representative, Newah Pucha, South Korea
Representative, Newah International Forum Japan
Representative, Newah Jagaran Manch, Japan
Representative, Newah Jagaran Manch, Spain
Representative, Newah Jagaran Manch, Italy
Representative, Newar Samaj, Hong Kong
Representative, Sikkim Newah Guthi, India
Representative, All India Newar Organisation, Darjeeling
Representative, All India Newar Organisation, Kalimpong
Representative, All India Newar Organisation, Assam
Representative, Newah Dey Daboo, Nepal
Representative, Newah Swayattta Rajya Mankah Saagarsha
Samiti, Nepal

सम्पादकीय

हलिं नेवाः छाया माल ?

तुंथिया न्यां धकाः प्रख्यात यानातःपिं नेपालमण्डलया आदिवासी मनूत छगू जक नइलयापिं मस्तु धैगु खँ छुलुहुं प्रचाट प्रसाटय् वयाच्यंगु द हे दु । नेवाःतय् दुने विविधतां जायाः नेवाःया न्हाय् तयेगु ज्या नं जुयाच्यंगु दु । नीछगुगु यताब्दिया भिंस्तुदँ पुले धुंकाः नेवाःया तुं गालं नेवाःत देय्या जिल्ला न्यंकं थ्यंगु जक मस्तु हलिंया थीथी देख्य नं थ्यनाच्यंगु दु । देय्या दकको सदरमुकामसं नेवाःत मकुगु थाय् मकु । अथे नं संयुक्त राष्ट्र संघं मान्यता धियातःगु फुक्क देख्य नेवाःत च्यनाच्यंगु दु धैगु जिमिगु अनुमान खः । व फुक्क नेवाःत नाप स्वापू तयेगु WNO या तःथंगु लक्ष्म खः । इपिं नाप स्वापू तयेगु ज्याय् थ्व तःमुंज्यासं ब्यति काःवःपिं सकसिगु ग्वाहालि ताःलाइ धैगु आछा दु । अले इपिं फुक्क सित नेवाः महसीकाया झां इनाः धीगु व भविष्यया न्हू पुस्तायात ब्यलंका यंकेगु नं WNO या मेगु आज्जु खः । थ्व ज्याय् भनी सकल छप्यँ छधी जुयाः थ्व मुंज्याया आज्जु ताःलाके फइ धैगु महसुस यायेथाय् दु ।

हलिं न्यंक्रया नेवाःत छथासं मुनाः थःथःगु नुगः खँ प्यंकेगु तातुना कथं दकलय् न्हापां थौं स्वयाः न्यादँ न्ह्यः खेलायतया लण्डन विष्टव विद्यालयसं जुगु खः । व तःमुंज्या थौं भनीगु न्ह्यःने हलिं नेवाः दधू धस्वाना च्यंगु दु । अनं निरें सकल दुजः पासापिनिगु कुतलं नेपाल व अमेरिका जक मस्तु मेमेगु थी थी देख्य कचा नीस्वनेगु ज्या जुयाच्यंगु खँयात नेवाः पहिचानया निमित्तं भनी नेवाःत न्ह्यलं चायेका च्यंगु दु धैगु संकेत खः । थ्व भिंज्याया निमित्तं सकसिगु ग्वाहालि दइ दैगु आछा व भलशा क्रयाः न्ह्याना च्यने फयेमा ।

सुभाय् ।

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या
ऋःऋः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
Second World Newah Convention
USA - 2016

Dr. Maheswor Baidya
Beena Baidya
Laurel, Maryland

*Best wishes for
a grand success of*

**2nd World Newah
Convention**

Ram Malakar
Bisnu Malakar
Rockville, Maryland

*Best wishes for
a grand success of*

**2nd World Newah
Convention**

Ram Lal Shrestha
Chitra Shrestha
Greenbelt, Maryland

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या
ऋःऋः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
Second World Newah Convention
USA - 2016

Sarita Dangol
Laurel, Maryland

WORLD NEWAH ORGANIZATION

वल्ड न्वाः अर्गनाइजेशन

<http://www.worldnewah.org> • info@worldnewah.org

वल्ड न्वाः अर्गनाइजेशनया नायःया भिंतुना

हलिं न्यंकया न्वाः छप्पं छधि जुयेनु ।

झीगु भाय, तजिलजि व म्हसिका ल्यंकेनु ।

न्वाः म्हसिका व न्वाः जातिया हक अधिकारया निंतिं हलिं न्यंकया न्वाः छप्पं छधि जुयेनु थैगु ताः तया न्यादं न्ह्यव नेपाल संवत १९३२ या न्हूदं रिखे बेलायतया लन्डन विश्ववित्तघालयसं जूगु न्हापांगु तःमुंज्यां वल्ड न्वाः अर्गनाइजेशन निस्वनेगु ज्या जूगु खः । न्हापांगु तःमुंज्या जूगु न्यादं पूर्वका थ्वया निक्वगू तःमुंज्या जुयाच्वंगु सकल न्वाः मात्रया निंतिं तसकं लसताया खं खः । खयत स्वदंया दुने हे निक्वगू तःमुंज्या नेपालय यायेगु ताः तया सकतां तयारिया ज्या न्ह्यज्यानाच्वंगु खः तर नेपाःया राजनैतिक अस्थिरताया विषम स्थिति लिपा २०१५ अप्रैलया तःभुखाया हुनिं लिछ्याछ्यां थौ वया बल्ल झीसं अमेरिकाय मुना निक्वगू तःमुंज्या न्यायेका च्वनागु जुल । हलिं न्यंकया न्वाःतयसं निक्वगू तःमुंज्या प्रति क्यंगु च्युता तसकं च्वच्छाये बहःजु ।

गणतन्त्र वया नेपालय थौ न्हूगु संविधान नं पितबी धुंक्गु दु तर दुःखया खं न्हूगु संविधानं नं न्वाः जातियात न्हापाथें हे उपेक्षित अवस्थाय लिक्कुंकां ब्यूगु दु । न्हूगु संविधानं न्वाः जातिया स्वायत राज्यया चाहनायात जक म्वाये चुइका ब्यूगु मखु हानं नं खय् भाय् छगूयात हे जक नेपाली नां छुनाः नेपाःया छगू हे जक सरकारी ज्याखंया भाषा यानाः न्वाः लगायत थीथी जातिया नेपाली जनताया थःगु मांभाषां ब्वनेगु, छयलेगु नैसर्गिक अधिकारं बन्चित याना ब्यूगु दु । न्यायालय, सरकारी अफिस, अडालत गननं खय भाय् छगू बाहेक मेगु छुं नं भाय छयेलेमदैगु क्रूर भाषीय् दमनया नीति हे कायम याना नेपाःया थी थी जाति जनजातिया जनतायात मानव अधिकारं बन्चित यानाब्यूगु दु ।

न्वाः म्हसिका व न्वाः जाति, भाषा, कला, संस्कृति, संपदा संरक्षण निंतिं न्वाःतयसं थःथःगु थासं फुफुगुकथं ज्या यानाच्वनेमाःगु थौंया अवस्था छुखे दुसा न्वाः जाति व भाषायात राज्यपाखें मदिक्क जुयावैच्वंगु दमन दिकेत माःथाय माःकथं सः तयेगु अले राज्यपाखें समान अधिकार कायेत व न्वाः म्हसिका ल्यंकेया निंतिं हलिंन्यंकया न्वाःतयत सचेत व सजग यानावनेत नं न्वाःत ताःलाच्वनेमागु थौंया अवस्था दु । थ्व सकतां ज्याय निक्वगू तःमुंज्यां ल्यइगु वल्ड न्वाः अर्गनाइजेशनया न्हूगु ज्यासना पुचः अझ अप्वः ताःलायेमा निक्वगू तःमुंज्याया लसताय जिगु दुनुगलं निसैं भिंतुना दु ।

डा. बाल गोपाल श्रेष्ठ

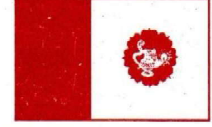
नायः

वल्ड न्वाः अर्गनाइजेशन

नवा दय दबू

का.जि.का.द.नं. ८८७/०५७/०५८

पुष्पलाल पथ, का.म.पा. १७, येँ। फोन : ४२६७६०५, ४२६९०२९ • फ्याक्स : ४२६९०२९

Newar's National Forum

Website : www.deydaboo.org

संयोजक
लक्ष्मण राजवंशी
मल्ल के. सुन्दर
सल्लाहकार
पद्मरत्न तुलाधर
डा. पुष्पराज राजकर्णिकार
ई. मोहनकृष्ण डंगोल
डा. सुमित्रा मानन्धर
नरेन्द्र भक्त हाडा
प्रकाश पालिखे
नायः
नरेश ताम्रकार
९८४१५९३५७७/४४७२२३७
नवकू
दीपक शाक्य
९८४७८२४०५०
धर्मशोभा तुलाधर
४२६३४६८/९८४९३७३११३
नबिन किशोर शाक्य
९८४२११३०३३
बिजय प्रकाश तण्डुकार
९७४५००९८७८
विष्णु प्रसाद श्रेष्ठ
९८५७०२५६५६
बिजया श्रेष्ठ
९७४९५०८८६३
मूल्याञ्जे
रजनी महर्जन
९८४१३८५८७२
छयाञ्जे
माइलाबाबु ढोला
९८५१०६६२५४
दाक्षिण
बिजयरत्न बजाचार्य
९८५१०५७४६२
दुर्जनः
प्रकाश खड्गी
९७४२०२२१५९/९८५१०२१०४४
जितेन्द्र बिलास बजाचार्य
९८४१५०७५७३
यशोदा श्रेष्ठ
९८४१३२७९७०/९७४६००१००८
रमेश कुमार खंघोमाकु श्रेष्ठ
९८४८०२५८२५/९८४१२२३८२३
सुदर्शना दर्शनधारी
९८५१०९८४४१
पूर्णाकृष्ण श्रेष्ठ
९८४२०७९१४६
मङ्गल महर्जन
९८५१०६९४७४

हनेबहम्ह नायः भाजु बालगोपाल श्रेष्ठजु
हलिं नेवाः दबू
अमेरिका

भित्तुना !

थ्वहे मार्चया २५ निसैं २७ तक जुइगु हलिं नेवाः दबूया निक्वःगु सम्मेलनया सफलताया कामना यानाच्चना । थ्वहे लसताय् दबूया सकल पदाधिकारी व दुजःपिन्त भित्तुना देछायाच्चना ।

हलिं न्यंक च्वपिं नेवाःतय्त छप्पंयाना नेवाःतय् भाषा, कला, संस्कृति, संस्कारया जगेर्ना व प्रवर्द्धन यायेगु नापं हलिं न्यंक प्रचार प्रसार यायेगु ज्याय् हलिं नेवाः दबुलिं ज्वःमदुगु भुमिका म्हिताःवयाच्चंगु सकसिन स्यूगु हे खँ खः । हलिंमय् थीथी देशय् बसोबास यानावयाच्चपिं नेवाःतय्त समन्वय याना अमित मातृभुमि नेपालमण्डल लागाय् जुइगु सांस्कृतिक व राजनीतिक गतिविधि नापं नेवाः अधिकार प्राप्त व नेवाः राज्यया स्थापनाया आन्दोलनय् थःथःगु थासं फूचाःकथं ग्वाहालि यायेगु भावना ब्लंकेत थुगु निक्वःगु सम्मेलन तालयेमा ।

नरेश ताम्रकार
नायः

ने.सं. ११३६ सिल्लागा सप्तमी
१ मार्च, २०१६

Nepa Pasa Pucha Amerikaye

नेपाः पासा पुचः अमेरिकाय

Mailing Address

104 Cherrywood Terrace
Gaithersburg, MD 20878

Email

saroj.prajapati@nppa-usa.org
info@nppa-usa.org

Phone

(240) 246-5821

President

Saroj D. Prajapati

Vice-Presidents

Raju Joshee
Buddha Maharjan

General Secretary

Manohar Shrestha

Treasurer

Allan Maharjan

Executive Members

Shanti Shrestha
Magan Shrestha
Sarita Dongol

Advisers

Ram Malakar
Dr. Tulsī Maharjan
Bhagat L. Shrestha
Dibya Hada
Dr. Devedra
Amatya
Meera Shrestha
Laxman Pradhan

Daboo Chief Editor

Shankar Ram
Shrestha

Daboo Manager

Prabin Tamrakar

Culture Program

Coordinator
Sunita Amatya

February 26, 2016

Dr. Bal Gopal Shrestha
President
World Newah Organization

Dear Bhaju Dr. Bal Gopal Shrestha Ju,

Jwajolapa! ज्वजलपा!

On behalf of Nepa Pasa Pucha Amerikaye (NPPA), I would like to welcome World Newah Organization (WNO) on its second convention in the United States of America from March 25-27, 2016. NPPA wishes WNO a successful and fruitful Convention in the nation's capital. I applaud WNO's commitment, dedication and service to preserve the Newah language and culture. Cultural and social organization like yours play a vital role to bring together the Newah people in Nepal and abroad to promote and preserve Newah culture in the years to come.

As you know that NPPA is the first ever organization established outside of Nepal to promote Newah culture. NPPA played important and dynamic role to bring the Newah people together in its existence of last 25 years and will continue its effort. Therefore, we believe that WNO's 2nd convention will strengthen the communities of Newah people living in the different countries to come together at this event to showcase our unique heritage, and find a platform to work together in the future.

संयुक्त राज्य अमेरिकाया राजधानी वाशिङ्गटन डि.सि. ले श्वहे मार्च २५-२७ तारिख्य जुई त्यंगु हलिं नेवा दबू (WNO) या निक्वगु तःमुंज्या तःजिक व झः झः धाय् क क्वचाय् मा धका नेपाः पासा पुचः अमेरिकाय् या पाखें भिन्तुना देछाना ।

हलिमय् धाय् धासय् दुपिं नेवात मुंका छथी याना नेवा भाय् व संस्कार यात म्वाका तय् गु WNO या लक्ष पुःगनिगु आशा नं याना ।
सुभाय्,

Saroj D. Prajapati
सरोज प्रजापति
President
Nepa Pasa Pucha Amerikaye
नेपाः पासा पुचः अमेरिकाय्

नवाह गणनासुन गणना श्रमसुन

NEWAH ORGANIZATION OF AMERICA

Public Charitable Organization, a 501 c3 Tax-exempt, Nonprofit

March 4, 2016

Dr. Bal Gopal Shrestha
President
World Newah Organization,

RAM LAL SHRESTHA

As a President of Newah Organization of America (NOA), I am very pleased to extend my best wishes to the World Newah Organization (WNO) for a successful second convention being held at Washington DC Metro Area on March 25th-27th, 2016. The conventional theme "Uniting together to promote Newah Civilization" is very relevant. It has become very essential for all the Newah people around the world to unite for socio-economic prosperity, intellectual development of Newah people and promotion and preservation of our culture, heritage and language and to transfer those values to future generations.

We would like to express our sincere appreciation to the WNO for its continued voice and work in human rights and identity survival of the newah people.

We are very proud and would like to congratulate you and your Executive Committee on all of your accomplishments and convey my best wishes to continuous success and serve better to Newah communities in the days to come.

If we unite, we'll succeed - and we'll be strong!!

Sincerely,

Ram Lal Shrestha, P.E.
President, NOA

"We are better and stronger, when we work together"

नवाः अमरिका नव

NEWA AMERICAN DABU

न्हिल्या: ११३६ सिल्लाथ्व चतुर्थि

भिन्तुना

वर्ल्ड नेवा: अर्गनाइजेसनया निक्व:गु त:मुज्या अमेरिकाया बाल्टिमोर शहरय मार्च २५ निसें २७ तक जुईगु बुखँ न्येना: नेवा: अमेरिकन दबू, सिकागो जक मखु अमेरिकाया सकल नेवा:त तसकं लसतां भयब्यूगु दु । थुगु त:मुज्या सुथां लायेमा, त:जिक क्वचायेमा धका: भिन्तुने ।

नीछगूगु सताब्दी वया: थीं कन्हे हलिं थुलि सती धुंकल कि बिश्वया गुगुं नं थासय च्वंपिं मनूत लिसे थ:गु कोथाय च्वना: कालबिल याये फ़ये धुंकल । अथे हे नेवा:त नं नेपालय जक लिकुना च्वनेगु मयासे बिश्वया थी थी देसय न्येना वने धुंकल । नेवा:त गन गन थ्येन अन अन थ:गु त:जिगु भाय, कला, तजिलजि, नख:चख:, साहित्य सकतां थ: लिस लिसें यंकेगु यानाच्वंगु दु । थ्वहे नेवा:तयगु बिशेषता ख: ।

बिश्वया सकल नेवा:तयत छपा कुसाय तया: नेवा: भाय, कला, नख:चख:, तजिलजि व साहित्य म्वाका तयेगु व थपू यायेगु ज्याय वर्ल्ड नेवा: अर्गनाइजेसन न्हयाबलें न्हयलुवा: जुया: न्हया: वनाच्वनी । सुभाय ।

श्रवण कुमार श्रेष्ठ

नायो

नेवा: अमेरिकन दबू

2541 W. Jerome Street, Unit A, Chicago, IL 60645, USA * Phone: 773-733-1493

Email: chicagonewa@yahoo.com

Best Wishes

Canadian Newa Guthi (CNG) wishes the success of 2nd WNO Convention going to be held at Baltimore, Maryland, USA from March 25-27, 2016. We applaud World Newah Organization for hosting and Nepa Pasa Pucha Amerikaye and Newah Organization of America for coordinating this important event. We are confident that this great event will not only bring together all Newah organizations around the world it will also bring all Newah people together in preserving Newah heritage, showcasing our rich and strong culture and highlighting significance of our culture to our success.

Canadian Newa Guthi

70 Young Dr
Brampton, Ontario L6Y 0P1
Canada
www.canadiannewaguthi.org

Dear Organizers,

It gives me an immense pleasure to learn that the 2nd WNO Convention – USA 2016 is going to be held on March 25th – 27th (Friday - Sunday) 2016 in Baltimore, Washington DC.

I wish the convention may bring Togetherness, Solidarity and Fraternity amongst the world Newah community for the preservation and conservation of the age long cultural treasures, heritage, history, language and identity.

On this occasion, I would like to stress on the fact that it is imperative to strive for collective identity as the Newahs in the era of globalization and personal achievements and assimilations. It is this very identity that makes us cultured, civilized and above all one of the constituents of the humanity.

Finally, I would like to extend my warm wishes to the founders, organizers, and arrangers/managers of such an effort at this very Convention.

Prof. Pratap Chandra Pradhan

Sikkim Central University
6th Mile, Samdur,
PO Tadong – 737102
Gangtok, Sikkim.

Newa Cultural Society of Alberta

4815 122A Street, Edmonton, Alberta T6H 3S8, Canada

Phone: 780-437-5449

www.ncsacanada.com

March 19, 2016

President
Dr. Hemanta Joshi

Vice President
Dr. Pawan Nyachhyon

Secretary
Dr. Kishor Shrestha

Treasurer
Mr. Rupendra Shrestha

*Member in Charge
Language, Literature & Arts*
Mr. Birendra Kayastha

*Member in Charge
Culture, Tradition & Rituals*
Mr. Birendra Piya

*Member in Charge
Events & Fund Raising*
Dr. Deepesh Shrestha

*Member in Charge
Communications & Membership*
Mr. Naveen Ranjitkar

*Member in Charge
Information & Technology*
Mr. Subash Mool

Auditors
Mr. Sarju Ranjit
Mr. Sangyan Joshi, CMA

Greetings!

On behalf of the Newa Cultural Society of Alberta (NCSA), it is my pleasure to extend warm greetings and heartiest congratulations to the executive team, advisors and members of the World Newah Organization (WNO) for the grand success of the 2nd World Newa Convention to be held in Baltimore, Maryland, USA from March 25 to 27, 2016.

I believe that the 2nd World Newa Convention will be a historic convention in bringing representatives of Newa organizations from around the globe in Baltimore for a noble cause in preserving and promoting Newa language, culture, traditions and identity for the current and future generations.

Recently, WNO has done a marvelous job in relief works by supporting last year's devastating earthquake victims of Nepal. We are very impressed with WNO's exemplary work in collecting monetary fund and in delivering relief operation to the earthquake victims in the communities of Nepal.

NCSA also appreciates the valuable contributions made by WNO leadership team and advisors in preserving and promoting Newa culture and traditions in the communities and believes that the new leadership team elected from the 2nd convention will further advance WNO's mission in the coming years.

Finally, I wish all the best and continuous success of WNO.

Dr. Hemanta Joshi

President

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुंज्या ऋःऋः धार्येक व्वचार्येमा

Best Wishes for a success of Second World Newah Convention

Shrawan Shrestha , Sarita Shrestha, Sanjina Shrestha,
Sapana Shrestha, Sabin Gurung, & Suvan Gurung

Lincolnwood, Illinois

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुंज्या

ऋःऋः धार्येक व्वचार्येमा

ईलोहं प्रकाशन प्रा.लि.

यँ नेपाः

पासा पुचः गुथि, युके

PASA PUCHAH GUTHI, UK

c/o Centre for Nepalese and Gurkhas, 86-94 High Street Hounslow, TW3 1NZ

Email: info@ppguk.org | Web: www.ppguk.org

भाजु बालगोपाल श्रेष्ठ

नायः,

हलिं नेवाः दबू।

ज्वःजलपा!

हलिमय् न्यंकभनं च्वनाच्वंपिं सकल नेवाःत छधि छप्पं: जुया थःगु संस्कृति व सम्पदाया नितिं पला न्हाकेगु धैगु अःपुगु ज्या मखु। अथे खःसां थुगु ज्या ताःलाकेत असंभव थ्यंक जा मखु। थुगु दिशाय् नेवातयगु म्हसिका म्वाकातयेगु निति हलिं नेवाः दबू नं मदिकक यानाच्वंगु कुतः च्वछायेबहः जु।

हलिमय् यक्व हे देसय् नेवातयगु गुथित दयेकेज्या जुइधुंकुगु व मदिकक जुयाच्वंगु छगु कथंया पुनर्जागरणयागु थुगु इलय् सकल समुदायत न्हने वया नेवातयगु नितिं एक्यबद्धता क्यने हे मा। थुगु परिप्रेक्षय् अमेरिकाया सकल नेवाः गुथितयसं थःथःगु पाखें फुगु चाःगु ज्या याना क्यनावयाच्वंगु नं ताःहे दत, थुकियात न्हाक्वहे च्वछाये धाःसां मगाः। थ्वहे इवःलय् नेवाः संस्थात "पासा पुचः अमेरिकाय्" व "नेवाः अर्गनाइजेसन अफ् अमेरिका" नापं जानां हलिं नेवाः गुथियागु तःमुंज्यायागु ग्वसा ग्वःगुलिं सकल नेवातयसं सुभाय् नापं साधुबाद मबिसैहे मगाः।

ने सं ११३२ स हलिं नेवाः दबूयागु न्हापांगु तःमुंज्या "पासा पुचः गुथि युके" या ग्वसालय् लंदनय् जूगु जिमिसं गुबलें लोमंके फैमखु। थुकियातहे निरन्तरता बिगु कथं दबूयागु निक्वःगु तःमुंज्या अमेरिकाय् जुइत्यंगु बुखं न्यनेदया जिपिं तस्सकंहे लयता। थुगु महत्वपूर्ण ज्याइवः सुथां लाककः क्वःचायेमा, जिमिगु दुनुगलनिसें सुवाः नापं भित्तुना!

**"हलिं न्यंकया नेवाः छधिं छप्पं: जुयेनु।
झीगु भाय्, तजिलजि व म्हसिका ल्यंकेनु।"**

कपिल श्रेष्ठ

नायः

पासा पुचः गुथि युके,
लंदन, बेलायत।

NRITYA MANDALA MAHAVIHARA

1405 SE 40th Avenue, Portland, OR 97214
(503) 233-3703

Dance Mandal

(Foundation for Sacred Buddhist Arts of Nepal)

THE FIRST NEPALESE BUDDHIST TEMPLE IN THE WEST

The vihara is a study center focuses on movement, sacred arts, meditation and teachings for anyone interested in devoting practice to reveal their inner nature, also serves as a major step in the preservation, expansion and exploration of all Newah Meditative arts.

The Vihara offers:

- Sitting Meditation
- Community gatherings with lectures
- Charya dance Performances and teaching
- Costume and Mask-making
- Mudra yoga through body, speech and mind
- Movement yoga through dance
- Sound yoga through singing
- Mantra yoga for inner awakening
- All different kinds of ritual such as
 - √ Purification for body(Navagraha Puja)
 - √ House Purification (Bali Puja)
 - √ Ihii, and Bratabandha,
 - √ Ihipaa Marriage Ceremonials,
 - √ Initiation, Retreat and so on.....

Contact: prajwal@dancemandal.com

घलः Contents

दुर्गालालया निपु कविता	17
Movement of World Newah Organization	19
न्हापांगु हलिं नेवाः तःमुँज्या लण्डन घोषणा	22
Declaration of First Newah Convention, London, UK	23
WNO Financial Report 2014/2015	25
संविधानको प्रारम्भिक मस्यौदामा वर्ल्ड नेवाः अर्गनाइजेशनको सुभक्तव नेवाः जाति	27 31
Role of Nepal Bhasa Press in the Struggle for Linguistic Freedom	35
बाह्हालय् लिकुनाच्चंगु शिक्षा	41
Newah Identity, Unity and Autonomy: A Viewpoint	43
परिकारको सांस्कृतिक महत्व	47
जि गबलय् दबू जुइ?	51
The Goddess Vajrayogini and her Festival in Sankhu, Nepal	53
मासाव जगतसुन्दर मल्ल	57
The Newars of Sikkim: Understanding the Findings	59
श्री दिपङ्कर बुद्धया म्हसीका	63
Two Different Worlds	65
नेवाः म्हसिका (पहिचान) या सम्बर्द्धन व प्रवर्द्धनया बारे	67
नेपाःया न्हापांगु एनिमेशन सकिपा 'शंखधरया बाखं	73
अमेरिकाया नेवाःतय् पाहां जुयाया लुमन्ति	75
लिभिङ्ग टुगेडर	79
जंकु संस्कार	81
खुदँया दुने नेवाः अमेरिकन दबू	83
We the Newars	85
आपासिनं मस्यूगु छगू जात्रा मिसा पायो	87
बँय् लाः थें	89
यो मां	89
नेवाः लोकोपचारया छुं म्हसीका	91
हाइक्	93

Khushi Nepalese Restaurant

Nepalese & Indian Restaurant in Ealing

Remember us for authentic Nepalese and Newah cuisine, tailored to your taste.
Book your party of over 30 people during weekdays for £14.95. T&C applies

23 Boston Parade, London W7 2DG

+44 (0) 20 8840 1226

www.khushinepalese.com

दुर्गालाल श्रेष्ठया निपु चिनाखँ

जिगु देश जव ?

आध्यात्मिक कविता

न चुकय् चुक दनि, न ननी ननि हे

बहिली हे न बही दनि आ:

त्वालय् तक नं त्वा: हे मन्त

कँलाय् कँलाय् जक दनि हा !

यक्य ध्यघा जक दत मय्यु छंके

अक्य व ध्यघा थुलि टल्के जू

न्त्यामहं थःगु फुकं लःमंका:

छंथाय् चंपय् पल्कय् थू !

छँ नं छँ मखु, पंज: थें च्वं

ज्या:-निधितय्त कुनात:गु

गनं कि थ्वै च्वं मदिक्क चान्हय्

इमिसं थुसुथुसु मुसुत:गु

ल्याय्मह व ल्यासे थैपिं हे थौं

जिमथाय् देख्य् खनेमंत,

न्त्याक्यदुसां नं पीटं धा:सा

लित्तुलिनां हे च्वन छंत !

फुक्क दया: नं छुं हे मदु थें

न्हयात्थाय् स्व:सां खुलुखुलु मिं

ई नं थ्वहे खः, गन कि खना जिं

दे छगुलिं हे यंगु भुमिं

सर्ग: हाकुकुकु ल्यैवल शं शं

बाठदया दुर्गम्यगु फय्,

शक्ति अहो ! छु थ्वहे ला शक्ति

थुलित अनर्थ थ्य गय् जुल अय् !

उलर अहो ! थ्व गजोगु ध्यबा ज्वी

गुलि म्वहनिं जा: थुकिया स:

थ्व सलं सासां सालकि छुयाय् का

ज्जमानगु जिगु देया ज: □

जिमिला देख्य् दे जक मंत

छंके छु दत ग्य, न्ह्याक्य दुसां ?

थुलि विध्वंसक ज्वीगु मय्यु जिं

अय् विज्ञान छ ज्ञांमदु ध्यां ! □

Lowest Air Fare Deals
Wholesale Fares
Student/Youth Fares
Sale Fares from KTM to USA
International Student Identity Card

WE DEAL WITH ALL MAJOR AIRLINES
to/ from
NEPAL, INDIA & WORLDWIDE

सस्तो टिकट र
भरपर्दो यात्राको लागि

Yumesh Shrestha

Basav Rajopadhyay

DC Metro Area:
(301) 433-4243

DFW Metroplex:
(214) 303-9685

TOLL FREE:
1-855-FLY-NEPAL

Movement of World Newah Organization

Dr. Narayan B. Rajbhandari
G. Secretary, WNO
Apex, NC, USA

Historic evidences have shown that Newars are the original inhabitants of Kathmandu valley in Nepal. Majority of them follow Buddhism and Hinduism, and adopt unique cultures and festivities all year round. They are the builders of the famous temples and shrines in the valley. Therefore, architects and artisans are popularly recognized as their major occupation.

Civilization of Newars is observed to be furnished since the 6th century B.C when the Kiratas, Kolliyas, Salmaliyas, Sakyas, Lichhavis and Shresthis started governing the Kathmandu valley. In those days, Kathmandu valley was popularly known as Nepal. My mother, who is 88 years old, still values the valley as Nepal. The name of the valley is seen to be formally changed to Kathmandu valley during eighteenth century when the Malla's, one of the Newah dynasties, ruling was finally replaced by the Shah King.

According to the Central Bureau of Statistics of Nepal, it appears that significant number of Newars migrated to different parts of the world since 2011, when the population of Newars was estimated at 1,587,161.682 (5.4 % of total population 29,391,883). The population was 35% higher than the 1991 census. However, the population of Newars dropped down remarkably to 1,549,348.75 in 2014, suggesting that during the three years period approximately 2% of Newars must have migrated to different parts of the world with their language and culture. In each country, where they arrived in sizeable number have begun introducing their ethnic based organizations. Today, as far as I know, there are 22 different Newah organizations in the world, excluding Nepal. Six of them are in the USA, four are in India, and two are in Canada and Japan. Rest of them are in UK, German, Belgium, South Korea, Australia, Italy, Spain, and Hong Kong.

Although migration of Newars hit the highest point after 2011, networking among the Newars across the globe seems to be surfaced since 1996 in the USA. As frequency of Newah settlers started amassing over time necessitated to establish an organization across the globe. Consequently, a convention was organized in London in October 2011 for three days,

disclosing Newars as a part of the future history of Nepal and a global community. During the convention, World Newah Organization (WNO) was founded to promote freedom, socio-economic justice, equitable prosperity and cultural and intellectual development in arts and sciences for the Newah people all around the world. As mandated, it's headquarter was then successfully registered in Maryland, USA, on January 27, 2014. Its mission and philosophy are posted at <http://www.worldnewah.org/>.

Interaction in Nepal

My first visit to Nepal after being nominated as a Public Relation Representative of WNO was in March 2012. This visit was partly personal and partly seeking feelings and opinions of Newah people in Nepal in establishing WNO. In my journey, I got an opportunity to meet Prof. Premshanti Tuladhar (Chief of the Central Dept. of Nepal Bhasa) and Dr. Bijaya Sainju (General Secretary of Nepal National Party). I introduced myself to them and then presented my willingness to meet them with some Newah scholars. They were so helpful and cooperative that they immediately organized two consecutive meetings in Nepal Bhasa Bibhag, Patan Campus with the following distinguished Newah individuals: Prof Tulsi Lal Sing, Padma Ratna Tuladhar, Naresh Tamrakar, Binod Man Rajbhandari, Dr. Keshav Man Shakya, Dr. Chunda Bajracharya, Bajramuni Bajracharya, Jeevan Kumar Maharjan, Sunita Rajbhandari, Banshi Dhar Bajracharya, Gyan Krishna Dangol, Sharan Laxmi Munan Kammy, Badan Rajopadhyay, Maheshwor Shrestha, Artha Tuladhar, Naresh Bir Shakya, Kiran Shakya, Gyan Ram Shrestha, Dr. Mahesh Man Shrestha, Gyan Krishna Dangol, and Narendra Bhatta Hada. I never had such a pleasure of hearing an encouraging enthusiasm from all of them. Everyone enthusiastically welcomed WNO and expressed their willingness to support and cooperate with the organization. During our discussion, I noted some concerns and expectations. I believe that WNO

should focus on these concerns in near future in order to maintain Newah people's motivation and faith upon the WNO's activities. Some of the suggested areas are:

- Consolidation of the WNO's structures that identifies needs of Newah citizens residing abroad and strengthens connection among cultural, political, and educational systems in Newah community.

- Formulation of a central committee of WNO in Nepal. This committee is essential because evolution of Newah cultures and religion was originated in Nepal. WNO should not faction like Non-Resident Nepali (NRN) Association.

- Logistic and financial helps in promoting research, education, and extension in Nepal Bhasa.

- Establishment of scholarship in Newah culture and language studies.

- Establishment of Newah education exchange program between Nepal and abroad institutions.

- Commencement of activities through participation from different groups - social, cultural, religious, political, educational, medical, and professional groups.

My second visit to Nepal was on May 2013. This visit was personal in every respect; however I could not escape from the WNO activity at the end. I met Bhaju Govinda Man Shrestha, my wife Nirmal's uncle in Bhaktapur, in one of our family gatherings. He is currently involved in formulating a new Chapter of WNO in Nepal. He invited me to a meeting on May 10, 2013. At that time I got another opportunity to meet respected senior Newah scholars. They are Prof. Manik Lal Shrestha, Malla K. Sunder, Dr. Mahesh Man Shrestha, and Narendra Bhatta Hada. There were several other distinguished participants, including Prof. Premshanti Tuladhar, Dr. Bijaya Sainju, Suren Shakya, Artha Tuladhar, and Anar Bajracharya. The meeting was chaired by Bhaju Narendra Bhatta Hada and focused on preamble of the constitution of the WNO chapter. The meeting discussed several issues such as:

- What would be its supportive roles for the WNO?
- Should the chapter identify different objectives other than the WNO's?

- How does the chapter operate?
- Should it function like a parallel group with the existing Newah organizations or function like a coordinating body in Nepal?

During the discussion, Bhaju Manik Lal suggested to set a motto for the chapter as "Each Newah for All Newah" in order to avoid ethnic conflict and to design functions with respect to the motto. After the meeting I realized the WNO's key personnel (advisors) need to critically think upon the above questions and then to facilitate the chapter formulation with mutual understanding.

Overall, my interaction with different leaders, authors, and intellectuals in Nepal was very impressive and productive. Newah people in Nepal are excited and willing to cooperate with WNO to fulfill its mission. However, there are lots of expectations and concerns as well. As I envision there is a bright prospect for WNO, but meanwhile we should be careful in prioritizing its activities based on the expectations as well as motivation of Newah people.

Developing WNO Wings

On July 16, 2013, I was nominated as a General Secretary of WNO. Since then one of my prime jobs is to conduct an executive meeting consecutively in every 45 days. While conducting the meeting, one of the tiresome issues that I felt always is to iterate the same subject matter, Formulation WNO Chapters in Abroad. As compared to other activities, it is moving on, but insignificantly.

There is a saying that a bartender puts a fake engagement ring in every girl's drink during Valentine's Day to win someone's love. Likewise, WNO has recently started putting its propositions to every Newah organization in different parts of the world to be its partner either as a chapter or as an affiliated organization. During the three years of authorities, WNO could welcome a chapter only in the USA, Germany, India, and Nepal, and an affiliated organization in Canada. Recently, the organization is seeking to establish a relationship with the Newah people resided in the

First World Newah Convention - London, UK 2011

Netherlands, France, India, Bangala Desh, Russia, Hong Kong, Canada, Saudi Arabia, South, Korea, Australia, Portugal, Hong Kong, UK, and Belgium. However, the organization is not yet successful to expand its relationship in these countries. As I perceive, it is partly, if not mostly, because of misunderstanding of status quo. It is, therefore, urgent to let them know that the purpose of establishing WNO isn't for controlling Newah Organizations in the world; it is rather to empower them through collaboration and participation.

Milestones

Some of the recent questions that the existing World Newah Organization (WNO) executive members received are what has World Newah Organization done, is it the platform to gossip among friends, and is it moving towards benefitting Newah community in the world? These important questions compelled me to examine the series of WNO's executive meeting minutes. The main developments as discussed in the meetings are as follows:

I. Accomplished events:

- Launched first World Newah Convention in London in October 2011 in collaboration with Pasa Puchah Guthi UK.
- Registered WNO headquarter in Maryland, USA, in January 2014.
- Supported "Learn Yourself Nepalbhasa" book and NepalBhasa Documentary movie named "Mudda" in Nepal.
- Organized workshops on 'Unity within Diversity' to address the issue of ethnic polarization among the Newah people in Nepal on November 2, 2013.
- Established Halimey Jhii TV program in collaboration with the Nepal Mandala TV in Nepal to spread the word of Newah Solidarity around the world.
- Supported Dil Shobha Shrestha on the wrong allegation against her organization – Amako Ghar. The organization observed that there was a big skepticism and bias in the allegations of 'Abusive sexual behave' as published first by Nagarik Dainik.
- Raised an issue of Janajaati people, focusing on the structure and geographical feature of Nepal and governmental agenda that were not abode by the goals of the UNO's Declaration on the Rights of Indigenous Peoples.

- Worked with Newa Bidyarthi Daboo to develop a leadership among Newah students and youths.
- Assisted Nepalbhasa Saphu Sahakari in Kathmandu, Nepal to drive membership.
- Provided funds and basic essential relief materials to assist earthquake victims whose homes are demolished, cracked, and damaged due to a huge 7.8 magnitude deadly earthquake that occurred in Nepal on April 25, 2015.
- Provided temporary shelters to injured earthquake victims.
- Provided necessary funds to reconstruct water supply at the Bhagyodaya Higher Secondary School and to restore Imla Ganesh temple in Sankhu, which were massively damaged during the deadly earthquake.
- Consulted legal and engineering team and medical team to evaluate and estimate the earthquake damaged buildings.
- Provided monetary assistance to academicians, writers, and journalists who have contributed to promoting and preserving of Newah culture and heritage.
- Instituted a final WNO bylaw for the Newah people around the world.

II. Upcoming Events:

- Conduct WNO Regional conferences in North America, Europe, Pacific countries, Australia, and South Asia.
- Plan for establishing Newah Museum in the USA to promote the Newah heritage and identity.
- Plan for establishing a Newah Language Medium University in Nepal.
- Prepare a tax exempt status 501 (c) (3) document for the U.S. Federal Government.
- Prepare financial rules and regulations for managing WNO and its programs.

While writing the above notes reminded me a quotation by Dr. Martin Luther King, Jr., which is: "If you can't fly then run, if you can't run then walk, if you can't walk then crawl, but whatever you do you have to keep moving forward." I am sure that WNO is moving forward with its mission and philosophy. Its members are certainly working hard, aiming towards benefitting Newah community in the word. The organization will certainly start flying in coming years with your help, cooperation, and support. □

बल नवाः अगनाकज्ञान

व्हापांगु हलिं नेवाः तःमुँज्या लण्डन घोषणा

लण्डन विश्वविद्यालय SOAS (School of Oriental and African Studies) वेलायतया सभाकक्ष्य नेपाल संवत् १९३२ कछलाथ्वः ३-५ (सन् २०११ अक्टोवर २९-३१) तक स्वन्ह्युक जूगु न्हापांगु हलिं नेवाः तःमुँज्याय् ब्वति कयापिं जिमिसं मंकाः कथं नेपालय् च्वनाच्वीपिं व नेपालीपिने च्वनाच्वीपिं नेवाःतय्गु सरोकारया विषयय् क्वय् न्ह्यथना कथंया खँय् सहमत जुयागु दु । नेपालय् छगू जाति विशेषपाखें राज्यसत्ताय् यकःति व मेमेपिं आदिवासी जनजातियात विभेद व सिमान्तकृत यानातःगु दु । नेपाःया राष्ट्रिय एकताया लागिं थुकिया विरोधय् सः थ्वयेकेत हलिंन्यंकया थीथी राष्ट्रिय अन्तरराष्ट्रिय खलःपुचःयात इनाप यानाच्वना ।

१. अन्तरराष्ट्रिय श्रम संगठन महासन्धी १९९९ यात नेपाल सरकारं अनुमोदन यायेधुंकाः थ्व महासन्धी नेपाःया कानून सरह खः । थुकिया धारा २८.१ कथं नेपाःया आदिवासी जनजाति मस्तय्सं थःथःगु मांभासं शिक्षा कायेखनीगु व्यवस्था यायेगु भाला नेपाल सरकारया खः । अथे हे धारा २८.३ कथं आदिवासी जनजातिया भाषा, संरक्षण व प्रवर्द्धनया अधिकारया सुनिश्चितता (Guarantee) बिइगु दायित्व नेपाल सरकारया खः । सरकारं याकनं थःगु भाला पूर्वकुसें देय्या अन्तरराष्ट्रिय प्रतिष्ठा थकायेत इनाप यानाच्वना ।

२. नेपाःया प्रजातन्त्र, लोकतन्त्र व गणतन्त्रया निंतिं जूगु थीथी आन्दोलनय् न्ह्यःने च्वनाः थःत पाःपिं नेवाःत थौंतक नं विभेदय् लानाच्वंगु दु । आदिवासी नेवाःतय्सं थःगु अस्तित्वया निंतिं संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपाःया न्हू दयेकीगु संविधानय् नेवाःतय्गु स्वशासन व अग्राधिकार दइगु नेवाः स्वायत्त व स्वशासित प्रदेश व मेमेगु जातिया स्वशासित प्रदेश सुनिश्चित यायेत मदिकक आन्दोलन न्ह्याकाच्वंगु दु । देय्दुने जुयाच्वंगु नेवाःतय्गु थ्व आन्दोलनप्रति जिमिसं समर्थन व ऐक्यवद्धता प्वंकुसें आन्दोलनयात न्ह्यज्याकेत जिमिसं फूगुचाःगु योगदान बिइगु प्रतिवद्धता प्वंकाच्वना ।

३. आदिवासी नेवाःतय्गु आदिभूमि दुनेया स्वनिगः लागा तच्चकं स्यना वनाच्वंगु वातावरणं यानाः थनया अमूल्य विश्व सम्पदा संकटय् लानाच्वंगु दु । विश्व सम्पदां जायाच्वंगु थ्व स्वनिगः संरक्षण व संवर्द्धनया पलाः याकनं ल्हवँसें थःगु अन्तरराष्ट्रिय भाला पूर्वकेत नेपाल सरकारयात माग यानाच्वना ।

४. नेपाः सरकारं न्हियान्हिथंया सरकारी ज्याखँय् व सांस्कृतिक ज्याभ्वलय् नेपाल संवत्यात सरकारी संवत् कथं छ्यलेगु निर्णययात थुगु तःमुँज्यां लसकुस याना । थुगु निर्णययात तत्काल हे लागू यायेत जिमिसं इनाप यानाच्वना, नापं छगू शदी न्ह्यवनिसें जवर्जस्ती लादे यानातःगु विक्रम संवत्यात सरकारी छ्यलाबुलां लिकायेत नं माग यानाच्वना ।

५. हलिं नेवाः दबू (WNO) या आज्जु धिसिलाकक पूर्वकेया निंतिं अथे हे १३० राष्ट्रिय न्यनाच्वीपिं नेवाःतय् संगठित जुइत थ्व तःमुँज्यां दुनुगलनिसें इनाप यानाच्वना ।

न्हिल्याः - ने.सं. १९३२ कछलाथ्वः षष्ठी मंगलवाः

बल नवाः अगनाकजहन

Declaration of First Newah Convention, London, UK

Nepal is governed by a single nationality. Hence all other indigenous nationalities of Nepal are discriminated and marginalized. Therefore, we, the Newah, residing in various countries of the world, organized the three-day World Convention on 29 - 31 October 2011 at the School of Oriental and African Studies (SOAS), University of London, Vernon Square Hall, UK in order to unanimously adopt the World Newah Organization (WNO) London Declaration as follows:

1. Since the Government of Nepal has already endorsed Geneva Convention ILO article 169 as the law of land it has become the law of Nepal. According to the sub-section of this article 28.1 it is the duty of the Government of Nepal to guarantee education in mother tongues to the children of all indigenous nationalities of Nepal. Similarly, according to the article 28.3, it is the duty of Government of Nepal to guarantee rights to preservation and development of indigenous languages of Nepal. We urge the Government of Nepal to fulfill its duty immediately to improve its international prestige.
2. The Newah, who played a key leadership role in democratic movements at various stages, are still discriminated by the state. The Newah and other ethnic groups in Nepal are continuously struggling to guarantee their rights to establish autonomous states with the rights to self-rule and special rights in the constitution. The Convention has showed its solidarity in this struggle of the Newah and made a commitment to playing its role in making the movement a success.
3. The major important World Heritage sites in the native land of the Newah are in great threat due to the deteriorating environment. We demand the Government of Nepal fulfill its international duty by taking necessary measures to preserve and develop the Kathmandu valley that has the UNESCO World Heritage sites.
4. The Convention welcomes the decision of the Government of Nepal in recognizing Nepal Samvat as the official calendar of Nepal. We urge the Government of Nepal to implement the decision without any delay and to discard the use of the Vikram Samvat that has been imposed on the Nepalese people a century ago.
5. This Convention appeals all the Newah residing in 130 countries of the world to organize to support the aims and objectives of the WNO.

Tuesday, 1 November 2011

Himalaya™

A Brand for Asian Cuisines

GLOBAL WINES
DIRECT LTD
"creative wines around cultures"

www.globalwinesdirect.com
facebook.com/Himalayawine

WNO Financial Report

2014/2015

Swoyambhu D Tuladhar
Treasurer, World Newah Organization

World Newah Organization (WNO) is a formally registered non-profit organization in the USA. The financial statement for the past two years, 2014 and 2015, presented below includes limited activities. The primary program conducted in 2015 was the raising and distribution of funds towards earthquake relief activities in Nepal, the total of which was USD 16,755.44. These funds were distributed to several relief campaigns as listed below.

In order to achieve the vision of the WNO in promoting and preserving Newah cultural identity, fund raising activities will need to be initiated and be a top priority.

Financial Statement in USD, 2014 and 2015

Items	2014	2015
Opening Balance	555.05	
Income		
Donation to WNO	250.10	1,300.00
Earthquake Donation	-	16,755.44
Member Fees	400.00	550.00
Opening Balance Transfer & Misc.	416.95	
Total Income	650.10	19,022.39
Expenditures		
Earthquake relief	(16,507.12)	
Misc Expenditure		
Bank Fees	(90.00)	(157.02)
Paypal Fees	(5.05)	(199.95)
General Expenditures		(1,342.88)
Nepal Chapter		(200.00)
Total Expenditures	(95.05)	(18,406.97)
Ending Balance	555.05	1,170.47

Expenditure Amount in NC Rupees.

1 Relief materials directly distributed by WNO Nepal Chapter in four localities Sankhu, Panga, Sidhipur and Lubhu	151,184
2 Nepal Mandal Earthquake Relief Campaign	300,000
3 Earthquake Victims of Nepal Bhasa Scholars distributed through Birat Nepalbhasa Saihitye Samelan Guthi of Bhaktapur.	100,000
4 Individual assistance program to Newah victims active in Nepal Bhasa Literature and Journalism	130,376
5 Nutrition Program for Child Victims in Nepal	100,000
6 Newa Jagaran Munch	10,000
7 Nepal Bhasa Academy, Kirtipur. To rebuild the earthquake damaged Newah FM transmission rooms.	424,000
8 Bhagyodaye High Intermediate School, Sankhu	90,000
9 Vajrayogini Misa Pucha, Sankharapur Nagarpalika, Sankhu	50,000
10 Reconstruction of Inlha Ganesh, Sankhu	373,000
Total Expenditure	NC 1,728,560 (USD 16,507)

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या
ऋऋः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
**Second World Newah Convention
USA - 2016**

**Parbati, Krishna, Saroj,
Pradeep, Kristi &
Promita Prajapati**
Gaithersburg, Maryland

*Best wishes for
a grand success of*

**2nd World Newah
Convention**

**Dibya Ratna Hada
Shova Hada**
Rockville, Maryland

*Best wishes for
a grand success of*

**2nd World Newah
Convention**

**Nani, Magan, Nayan,
Naveen & Neeraj Shrestha**
Sandy Spring, Maryland

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या
ऋऋः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
**Second World Newah Convention
USA - 2016**

**Ravi Pradhan
Meena Pradhan**
Maryland

नेपालको संविधानको प्रारम्भिक मस्यौदामा वर्ल्ड नेवा: अर्गनाइजेशनका सुझाव

विश्वभरि फैलिएका नेवारहरूको छाता संगठन वर्ल्ड नेवा: अर्गनाइजेशनले नेपालको नयाँ संविधानको प्रारम्भिक मस्यौदामा संशोधनका लागि आफ्नो तर्फबाट सुझाव पठाएको थियो ।

नेपाल बहुजाति, बहुभाषिक र बहुधार्मिक विविधताले भरिएको स्थितिमा संविधान यिनको सही सम्बोधन हुनु जरुरी भएकाले वर्ल्ड नेवा: अर्गनाइजेशनको तर्फबाट अर्गनाइजेशनका अध्यक्ष डा. बालगोपाल श्रेष्ठले सुझाव पठाएउनु भएको थियो ।

वर्ल्ड नेवा: अर्गनाइजेशनले मस्यौदामा भाषा, नेपाल संवत, नागरिकता, मौलिक हक र कर्तव्य अन्तर्गत समानताको हक, छुवाछूत र भेदभावविरुद्धको हक, सूचनाको हक, शोषणविरुद्धको हक, शिक्षासम्बन्धी हक, भाषा र संस्कृतिया हकसँगै शासकीय स्वरूप र कार्यकारिणी अधिकार, संघीय व्यवस्थापिका, स्थानीय व्यवस्थापिका, भाषा आयोग तथा जातीय सभा (House of Nationalities) जस्ता विषयमा सुझाव पठाएको थियो ।

दुःखको कुरा वर्ल्ड नेवा: अर्गनाइजेशनले पठाएका कुनै पनि सुझावलाई नयाँ संविधानले अंगिकार नगरेको मात्र होइन पूर्णरूपमा वेवास्ता गरिएको अवगत गर्न चाहन्छु । हामीले पठाएका सुझावहरू सबैको सरोकार र चासोको विषय रहेकोले यहाँ एक ऐतिहासिक दस्तावेजको रूपमा पुनर्मुद्रित गरि प्रस्तुत गरिएको छ ।

सुझावको पूर्ण पाठ

सबै जातिका मातृभाषाहरूलाई पनि नेपाली भाषाकै नामले सम्बोधन गर

६. राष्ट्रभाषा

नेपालमा बोलिने सबै मातृभाषाहरू राष्ट्रभाषा हुन् । खस भाषालाई मात्र नेपाली नामले सम्बोधन गर्दै आएकोमा अब उत्रांत नेपालमा बोलिने सबै जातिका मातृभाषाहरूलाई पनि नेपाली भाषाकै नामले सम्बोधन गरिने छ ।

टिप्पणी:

खस भाषालाई मात्र नेपाली नामाकरण गर्दै विशेषाधिकार दिई एकमात्र सरकारी कामकाजको भाषाको दर्जा दिने पक्षपातपूर्ण व्यवस्थाले नेपालका आदिवासी जाति, जनजाति, मधेशी जनताका भाषाहरू कतिपय लोप नै भइसकेको र कति लोप हुने क्रममा पुगेको आजको तीतो यथार्थ हो । खस जातिले बोल्ने भाषालाई मात्र नेपाली भनिने हालकै स्थिति कायम रहेमा अन्ततः नेपालका गैरखसभाषी आदिवासी जाति, जनजाति, मधेशी समुदाय सबैले आफूलाई गैरनेपाली भन्न बाध्यकारी स्थिति पैदा हुनेछ । तसर्थ सबै जातिका मातृभाषाहरूलाई पनि नेपाली भाषाको संज्ञा दिनुको साथै सर्वत्र प्रयोगको हक सुनिश्चित गर्नु जरुरी छ ।

(नेपालमा बोलिने सबै जातिका मातृभाषाहरूको सूची एक अनुसूचीमा सूचीकृत गरे अनुसार हुनेछ ।)

सबै जातिका मातृभाषाहरू नेपालको सरकारी कामकाजमा प्रयोगको समान अधिकार देउ

७. सरकारी कामकाजको भाषा

(१) देवनागरी लिपिमा लेखिने खस भाषाको अतिरिक्त नेपालका अन्य मौलिक लिपिहरूमा लेखिने र नेपालमा बोलिने सबै जातिका मातृभाषाहरू नेपालको सरकारी कामकाजमा प्रयोगको समान अधिकार हुनेछ । साथै नेपालका अन्य मौलिक लिपिहरूमा लेख्ने अधिकार पनि सुनिश्चित गरिनेछ

(२) प्रदेशले आफ्नो प्रदेशभित्रका जनताले बोल्ने सबै राष्ट्रभाषालाई प्रदेशको सरकारी कामकाजको भाषाको रूपमा प्रयोगको अधिकार सुनिश्चित गर्नुको अतिरिक्त खस भाषा पनि प्रयोग गर्न सकिनेछ ।

नेपालको राष्ट्रिय जनावर गैंडा

(३) नेपालको राष्ट्रिय जनावर गैंडा हुनेछ ।

नेपाल संवतलाई राष्ट्रिय संवतका रूपमा चलाउ

(४) नेपाल देशको नाममा रहेको नेपालको मौलिक र ऐतिहासिक नेपाल संवत राष्ट्रिय संवत हुनेछ । नेपाल संवतलाई संविधान लागू भए लगत्तै सरकारी काम कार्यवाहीमा प्रयोगमा ल्याइनेछ ।

टिप्पणी:

नेपाल देशकै नाममा रहेको १९३५ वर्ष लामो इतिहास बोकेको नेपाल संवत राष्ट्रिय संवत घोषणा गरेर पनि भारतीय विक्रम संवतलाई सरकारी काम कार्यवाहीमा चलाइराख्नु नेपालको राष्ट्रियता र पहिचानको दृष्टिले अत्यन्त हानिकारक छ। राष्ट्रियरूपमा नेपाल संवत र अन्तर्राष्ट्रिय कारोबारमा इस्वीय संवत प्रयोग गर्ने ।

नागरिकताको सवालमा छोरा छारीको विभेदको अंत गर

भाग-२ नागरिकता

धारा ११

१) (क) कुनै व्यक्तिको जन्म हुँदाका बखत निजको आमा वा बाबु नेपाली नागरिक रहेछ भने त्यस्तो व्यक्ति,

(ख) कुनै व्यक्तिको नेपालमा जन्म हुँदाका बखत निजको आमा वा बाबुमध्ये एक नेपाली नागरिक रहेकोमा नागरिकता प्राप्त गर्दाका बखत निजका आमा वा बाबु वा दुवै नेपाली नागरिक रहेछन् भने त्यस्तो व्यक्ति,

(४) नेपाली नागरिक आमाबाट नेपालमा जन्म भई नेपालमा नै बसोवास गरेको र बाबुको पहिचान नभएको वा बाबु विदेशी नागरिक भएको व्यक्तिलाई आमाको वंशजको आधारमा नागरिकता प्रदान गरिनेछ ।

१३. अंगीकृत नागरिकतासम्बन्धी व्यवस्था

(१) यो संविधान प्रारम्भ भएपछि नेपाली नागरिकसँग विवाह गर्ने विदेशी

पुरुषले नेपालको नागरिकता लिन चाहेमा नेपालको अंगीकृत नागरिकता प्राप्त गर्न सक्नेछ ।

(२) नेपाली नागरिकसँग विवाह गर्ने विदेशी महिलाले नेपालको नागरिकता लिन चाहेमा नेपालको अंगीकृत नागरिकता प्राप्त गर्न सक्नेछ ।

(३) विदेशी नागरिकसँग विवाह भएका नेपाली नागरिकबाट जन्म भएको व्यक्तिले वंशजको आधारमा नेपालको नागरिकता प्राप्त गर्नेछ ।

एक पटकको नेपाली सदा नेपाली कायमा गर

१९. गैरआवासीय नेपाली नागरिकता प्रदान गर्न सकिने

विदेशी मुलुकको नागरिकता प्राप्त गरेका नेपालीलाई एक पटकको नेपाली सदाको नेपाली भन्ने सिद्धान्तलाई मानेर नेपाली नागरिकताबाट बंचित गराइने छैन ।

भाग-३ मौलिक हक र कर्तव्य

२३. समानताको हक

(३) राज्यले नागरिकहरूका बीच धर्म, वर्ण, जात, जाति, लिङ्ग, यौनिक अभिमुखीकरण, शारीरिक अवस्था, अपाङ्गता, स्वास्थ्य स्थिति, वैवाहिक स्थिति, गर्भावस्था, आर्थिक अवस्था, उत्पत्ति, भाषा वा क्षेत्र, वैचारिक आस्था वा यस्तै अन्य कुनै आधारमा भेदभाव गर्ने छैन । तर आर्थिक रूपले विपन्न, सामाजिक वा सांस्कृतिक दृष्टिले पिछडिएका महिला, दलित, आदिवासी, जनजाति, पिछडिएका खस, मधेशी, थारु, किसान, मजदुर, उत्पीडित वर्ग, मुस्लिम, पिछडा वर्ग, अल्पसंख्यक, सीमान्तीकृत, लोपोन्मुख समुदाय, युवा, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, अशक्त वा असहाय र पिछडिएको क्षेत्रको नागरिकको संरक्षण, सशक्तीकरण वा विकासको लागि कानुन बमोजिम विशेष व्यवस्था गर्न रोक लगाएको मानिने छैन ।

जातभातका आधारमा छुवाछूत र विभेद गर्नेलाई कैद र जरिवाना

विभेदका कारण खपिरहनु परेका अन्यायको क्षतिपूर्ति

२९. छुवाछूत तथा भेदभाव विरुद्धको हक

(६) जातभातका आधारमा कुनै प्रकारको छुवाछूत र विभेद गरिएको पाइएमा त्यसो गर्ने व्यक्तिलाई ५ वर्ष कैद र एक लाख रूपैया जरिवाना गरिने छ ।

(६) नेपालका उपेक्षित दलित जनतालाई हालसम्म भैरहेको छुवाछूत र विभेदका कारण खपिरहनु परेका अन्यायको क्षतिपूर्ति स्वरूप विशेष व्यवस्था गर्नेछ ।

आफ्नो मातृभाषामा सूचनाको हक

२७. सूचनाको हक

प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना आफ्नो मातृभाषामा माग्ने र प्राप्त गर्ने हक हुनेछ । ३४.

२९. शोषण विरुद्धको हक

(२) धर्म, भाषा, प्रथा, परम्परा, संस्कार, प्रचलन वा अन्य कुनै आधारमा कुनै पनि व्यक्तिलाई कुनै किसिमले शोषण गर्न पाइने छैन

आफ्नो मातृभाषामा आधारभूत शिक्षामा पहुँचको हक

३१. शिक्षासम्बन्धी हक

(१) प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो मातृभाषामा आधारभूत शिक्षामा पहुँचको हक हुनेछ ।

(२) प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत तहको शिक्षा आफ्नो मातृभाषामा अनिवार्य

र निःशुल्क शिक्षा तथा माध्यमिक तहसम्म निःशुल्क शिक्षा पाउने हक हुनेछ ।

(५) नेपालमा बसोवास गर्ने प्रत्येक नेपाली समुदायलाई आफ्नो मातृभाषामा माध्यमिक तह र उच्च शिक्षा प्राप्त गर्न र विद्यालय तथा शैक्षिक संस्था खोल्ने र सञ्चालन गर्ने हक हुनेछ ।

३२. भाषा तथा संस्कृतिको हक

(१) प्रत्येक व्यक्ति र समुदायलाई आफ्नो भाषा सरकारी कार्यालय र न्यायालय एवं शिक्षालय सबै क्षेत्रमा निर्वाध प्रयोग गर्ने हक हुनेछ ।

३८. महिलाको हक

(४) राज्य संयन्त्रका सबै निकायमा महिलालाई जनसंख्याको आधारमा समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तको आधारमा सहभागिताको हक हुनेछ ।

४०. दलितको हक

(१) दलित समुदायका व्यक्तिलाई निजामती सेवा, सेना, प्रहरी लगायतका राज्यका सबै निकाय र क्षेत्रहरूमा जनसंख्याको आधारमा समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तका आधारमा रोजगारी प्राप्त गर्ने हक हुनेछ । सार्वजनिक सेवालगायतका रोजगारका अन्य क्षेत्रमा दलित समुदायको सशक्तीकरण, प्रतिनिधित्व र सहभागिताको लागि समानुपातिकरूपमा विशेष व्यवस्था गरिनेछ ।

(७) दलित समुदायको लागि यस धाराद्वारा प्रदत्त सुविधा दलित महिला, पुरुष र सबै क्षेत्रमा बसोवास गर्ने दलितले विशेष प्राथमिकताकारूपमा प्राप्त गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

४१. ज्येष्ठ नागरिकको हक

ज्येष्ठ नागरिकलाई वृद्धभत्ता र स्वास्थ्य सेवा लगायत राज्यबाट विशेष संरक्षण तथा सामाजिक सुरक्षाको हक हुनेछ ।

४२. सामाजिक न्यायको हक

(१) सामाजिक रूपले पछाडि परेका महिला, दलित, मूलवासी, आदिवासी, जनजाति, पिछडिएका खस, मधेशी, थारु, अल्पसंख्यक, सीमान्तकृत, मुस्लिम, पिछडावर्ग, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, युवा, किसान, मजदुर, उत्पीडित वा पिछडिएको क्षेत्रका नागरिकलाई समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तका आधारमा राज्यको संरचना तथा सार्वजनिक सेवामा हक हुनेछ ।

दलित, मूलवासी, आदिवासी, जनजातिको सूची बनाएर अनुसूचीमा स्पष्ट गर्ने ।

भाग-४ राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, नीति तथा दायित्व

५४. निर्देशक सिद्धान्तहरू

(१) देशको सार्वभौमसत्ता, स्वाधीनता र अखण्डतालाई सर्वोपरि राख्दै नागरिकको जीउ, धन, समानता र स्वतन्त्रताको संरक्षण गरी कानुनको शासन, मौलिक हक तथा मानव अधिकारका मूल्य र मान्यता, लैंगिक समानता, समानुपातिक समावेशीकरण, सहभागिता र सामाजिक न्यायको माध्यमबाट राष्ट्रिय जीवनका सबै क्षेत्रमा न्यायपूर्ण व्यवस्था कायम गर्दै लोक कल्याणकारी राज्यव्यवस्थाको स्थापना गर्ने तथा परस्पर सहयोगमा आधारित संघीयताका आधारमा संघीय इकाइहरूबीचको सम्बन्ध सञ्चालन गर्दै जातीय स्वायत्तता र विकेन्द्रीकरणको आधारमा शासन व्यवस्थामा समानुपातिक सिद्धान्तलाई आत्मसात् गर्दै लोकतान्त्रिक अधिकारको उपभोग गर्न पाउने अवस्था सुनिश्चित गर्न संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक व्यवस्था स्थापना गर्ने राज्यको राजनीतिक उद्देश्य हुनेछ ।

(२) धर्म, भाषा, संस्कृति, संस्कार, प्रथा, परम्परा, प्रचलन वा अन्य कुनै पनि आधारमा हुने सबै प्रकारका विभेद, शोषण र अन्यायको अन्त्य गरी सभ्य र समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने एवं राष्ट्रिय गौरव, लोकतन्त्र, जनपक्षीयता, श्रमको सम्मान, उद्यमशीलता, अनुशासन, मर्यादा र सहिष्णुतामा आधारित सामाजिक सांस्कृतिक मूल्यहरूको विकास गर्ने तथा सांस्कृतिक विविधताको सम्मान गर्दै साम्प्रदायिक सद्भाव, ऐक्यबद्धता र सामञ्जस्य कायम गरी राष्ट्रिय एकता सुदृढ गर्ने राज्यको सामाजिक सांस्कृतिक उद्देश्य हुनेछ ।

भाग ५. राज्यको संरचना र राज्य शक्तिको बाँडफाँट

संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तह मात्र

प्रदेशको सीमांकन नामांकन अन्तरिम संविधानको धारा १३८ ले निर्देश गरे बमोजिम जातीय स्वायत्तताका सिद्धान्तका आधारमा

५६. राज्यको संरचना

(१) संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचना संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तह मात्रको हुनेछ ।

(२) नेपालको राज्यशक्तिको प्रयोग संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले यस संविधान बमोजिम गर्नेछन्

(३) पहिचानका जातीयसमुदाय, भाषिक, सांस्कृतिक, भौगोलिकरक्षेत्रगत निरन्तरता एवं ऐतिहासिक निरन्तरता र सामार्थ्यका आर्थिक अन्तरसम्बन्ध र सामार्थ्यता, पूर्वाधार विकासको अवस्था र सम्भावना, प्राकृतिक साधन र स्रोतको उपलब्धता र प्रशासनिक सुगमता समेतका आधारमा नेपालमा १४ प्रदेश रहने छन् ।

प्रदेशको सीमांकन नामांकन अन्तरिम संविधानको धारा १३८ ले निर्देश गरे बमोजिम जातीय स्वायत्तताका सिद्धान्तका आधारमा यही संविधान सभाले घोषणा गर्नेछ ।

(४) स्थानीय तहअन्तर्गत गाउँपालिका र नगरपालिका रहनेछन् । गाउँपालिका र नगरपालिकामा रहने वडाको संख्या निश्चित जनसंख्याका आधारमा हुनेछ ।

(५) नेपाल भित्रका सबै जातीय भाषाहरूलाई समान अधिकार प्रत्याभूति हुने सिद्धान्तका आधारमा विभिन्न जातजाति र समुदायको भाषा र संस्कृतिको विकास, संरक्षण तथा संवर्धन गर्न आवश्यकताअनुसार विशेष संरचनाको निर्माण गर्नेछ ।

(६) यो संविधान लागू भएको दिनबाट ७५ जिल्लाको पूर्व संरचना खारेज हुनेछ ।

भाग-५ राज्यको संरचना र राज्य शक्तिको बाँडफाँट

६२. अवशिष्ट अधिकार

संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहको अधिकारको सूची वा संघ र प्रदेशको साभा सूचीमा उल्लेख नभएको कुनै विषयमा तथा यो संविधानमा नतोकिएको विषयमा संघ र प्रदेश बीच आपसी समझदारीको आधार निर्णयहरू लिनेछ ।

कार्यकारि राष्ट्रपतिको प्रत्यक्ष निर्वाचन

भाग-६ राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपति

६१. राष्ट्रपतिको निर्वाचन

राष्ट्रपतिको प्रत्यक्ष निर्वाचन हुनेछ । १८ वर्ष पुगेका बालिग नेपाली जनताको

मतको ५१ प्रतिशत वा बढी मत पाउने व्यक्ति नेपालको कार्यकारी राष्ट्रपति चुनिनेछ ।

(४) पहिलो चुनावमा कुनै पनि उम्मेदवारले ५१ प्रतिशत मत प्राप्त गर्न नसकेमा सबैभन्दा बढी मत प्राप्त गर्ने दुई उम्मेदवारहरूबीच दोस्रो चरणको मतदान हुनेछ ।

भाग-७ संघीय कार्यपालिका

७७. शासकीय स्वरूप

देशको शासकीय स्वरूप बहुदलीय प्रतिस्पर्धात्मक संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक राष्ट्रपति कार्यकारी प्रमुख हुने शासन प्रणाली हुनेछ ।

७८. कार्यकारिणी अधिकार

(१) नेपालको कार्यकारिणी अधिकार यो संविधान र कानून बमोजिम राष्ट्रपतिमा निहित हुनेछ ।

(२) यो संविधान र कानूनको अधीनमा रही नेपालको शासन व्यवस्थाको सामान्य निर्देशन, नियन्त्रण र सञ्चालन गर्ने अभिभारा राष्ट्रपतिमा हुनेछ ।

(३) नेपालको संघीय कार्यकारिणी सम्बन्धी सम्पूर्ण काम नेपाल सरकारको नाममा हुनेछ ।

(४) उपधारा (३) बमोजिम नेपाल सरकारको नाममा हुने निर्णय वा आदेश र तत्सम्बन्धी अधिकारपत्रको प्रमाणीकरण संविधान बमोजिम हुनेछ ।

८२. मन्त्री, राज्य मन्त्री र सहायक मन्त्रीको पारिश्रमिक

मन्त्री, राज्य मन्त्री र सहायक मन्त्रीको पारिश्रमिक र अन्य सुविधा ऐन बमोजिम हुनेछ । त्यस्तो ऐनद्वारा निर्धारण नभएसम्म नेपाल सरकारले तोके बमोजिम हुनेछ ।

प्रतिनिधिसभामा देदुई सय पाँच (२०५) सदस्य मात्र

सम्पूर्ण देशलाई एक निर्वाचन क्षेत्र मानी राजनीतिक दललाई मत दिने समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली

भाग-८ संघीय व्यवस्थापिका

८३. प्रतिनिधिसभाको गठन

(१) प्रतिनिधिसभामा देहाय बमोजिमका दुई सय पाँच (२०५) सदस्य रहनेछ

(क) हटाउने

(ख) (क) सम्पूर्ण देशलाई एक निर्वाचन क्षेत्र मानी राजनीतिक दललाई मत दिने समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली बमोजिम प्रतिनिधि सभाको निर्वाचित हुनेछ ।

(२) प्रतिनिधि सभाको निर्वाचनको लागि राजनीतिक दलले उम्मेदवारी दिँदा जनसंख्या, भौगोलिक र प्रादेशिक सन्तुलनको आधारमा महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, पिछडिएको खस, मधेसी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्र, अल्पसंख्यक समुदाय समेतबाट जनसंख्याको आधारमा समानुपातिक प्रतिनिधित्वको अपरिवर्तनीय प्राथमिकतासहितको बन्द सूचीका आधारमा प्रतिनिधित्व गराउने व्यवस्था हुनेछ ।

प्रतिनिधि सभाका जम्मा सदस्य संख्याको कम्तीमा पनि एक तिहाइ निर्वाचित सदस्य महिलाबाट सुनिश्चित हुनेगरी व्यवस्था गरिनेछ ।

दलित जनसंख्या मुताविक समानुपातिक प्रतिनिधित्वको विशेष व्यवस्था गरिनेछ ।

(४) उपधारा (१) बमोजिम हुने प्रतिनिधिसभा सदस्यको निर्वाचन कानून बमोजिम गोप्य मतदानद्वारा हुनेछ ।

(५) अठार वर्ष उमेर पूरा भएको प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई कानून बमोजिम

कुनै एक निर्वाचन क्षेत्रमा मतदान गर्ने अधिकार हुनेछ ।

(६) प्रतिनिधिसभाका सदस्यको लागि हुने निर्वाचनमा मतदान गर्न अधिकार पाएको धारा ९१ बमोजिम योग्यता पुगेको नेपाली नागरिक कानूनको अधीनमा रही कुनै पनि निर्वाचन क्षेत्रबाट उम्मेदवार हुन पाउनेछ ।

(७) प्रतिनिधिसभाको कार्यकाल छ महिनाभन्दा बढी अवधि बाँकी छँदै कुनै सदस्यको स्थान रिक्त भएमा उक्त स्थान जुन पार्टीबाट निर्वाचित भएर आएको हो सोही पार्टीले पूर्ति गर्नेछ ।

साना ठूला सबै जातिको समान प्रतिनिधित्व हुने एक अधिकार सम्पन्न जातीय सभा (House of Nationalities) को गठन

धारा ९० मा राष्ट्रिय सभाको सहाय अधिकार सम्पन्न जातीय सभा (House of Nationalities)

९०. जातीय सभा (ज्यगकभ या ल्वतप्यलवपिष्क) को गठन र सदस्यहरूको पदावधि

९०. नेपाल भित्रका साना ठूला सबै जाति, जनजाति, थारु, मधेशी सबैबाट समान प्रतिनिधित्व सिद्धान्तका आधारमा एक जातीय सभा (ज्यगकभ या ल्वतप्यलवपिष्क) गठन गरिनेछ । साना ठूला प्रत्येक जाती जनजाति, थारु, मधेशी सबैले आफ्नो जातिबाट गोप्य मतदानबाट चुनिएका दुइ दुइ व्यक्तिहरू यस जातीय सभामाका सदस्य हुनेछन् । जातीय सभा (House of Nationalities) लाई राष्ट्रिय महत्वका सबै विषयमा विधेयकहरू पारित गर्ने वा नगर्ने अधिकार प्रतिनिधिसभालाई जतिकै हुनेछ । भाषा र जाति सम्बन्धी कुनै पनि विधेयकहरू पारित गर्ने वा नगर्ने विधेशाधिकार जातीय सभा (ज्यगकभ या ल्वतप्यलवपिष्क) लाई हुनेछ ।

(१) जातीय सभा (House of Nationalities) का सदस्यहरूको पदावधि छ वर्षा हुनेछ ।

(२) जातीय सभा (ज्यगकभ या ल्वतप्यलवपिष्क) का सदस्यको निर्वाचन सम्बन्धी व्यवस्था जातिय समान प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तका आधारमा हुनेछ ।

टिप्पणी:

पहिलेकै जस्तो मनोनीत वा प्रत्येक प्रान्तबाट चुनिएर आएकाबाट गठन गरिने राष्ट्रिय सभाको कुनै औचित्य छैन किनभने त्यो एउटा केवल सांसदहरूले भत्ता खाने अधिकारविहिन गफ गर्ने थलो मात्र हुनेछ । नेपाल जस्तो बहुजातीय बहुभाषीय देशमा साना ठूला सबै जाति, जनजाति, थारु, मधेशी सबै समान र बराबर हैसियतका छन् भन्ने बोध गर्न यी सबैबाट बराबर संख्यामा प्रतिनिधित्व हुने एक अधिकार सम्पन्न जातीय सभा (ज्यगकभ या ल्वतप्यलवपिष्क) ले गहन भूमिका निर्वाह गर्नेछ ।

भाग-१७ स्थानीय व्यवस्थापिका

२२१. गाउँसभाको गठन

(१) प्रत्येक गाउँसभामा गाउँ कार्यपालिका प्रमुख र उपप्रमुख, गाउँपालिकाका हरेक वडाबाट पाँचजनाको दरले कानून बमोजिम निर्वाचित पैतालीसजना सदस्य रहने छन् ।

(२) उपधारा (१) बमोजिम गठन हुने गाउँसभामा प्रत्येक वडाबाट कम्तीमा दुई जना महिलाको प्रतिनिधित्व हुनेछ ।

(३) प्रत्येक वडामा प्रत्यक्ष निर्वाचित एक वडा अध्यक्ष र ४ वडा सदस्य रहनेछन् । प्रत्येक वडामा वडा प्रत्यक्ष निर्वाचित अध्यक्ष र ४ वडा सदस्य रहेको वडा समिति गठन हुनेछ ।

स्थायी प्रकृतिको संवैधानिक अंगको रूपमा भाषा आयोगको स्थापना होस
भाग-३४ विविध

२८१. भाषा आयोगको स्थापना

१) यो संविधान प्रारम्भ भएको मितिले एक महिनाभित्र नेपाल सरकारले नेपालभित्र बोलिने सबै भाषाभाषीहरूको प्रतिनिधित्व हुने गरी संवैधानिक अधिकारसहितको एक भाषा आयोगको स्थापना गर्नेछ । २) भाषा आयोगमा अध्यक्षका अतिरिक्त आवश्यक संख्यामा सदस्यहरू रहने गरी एक कार्यसमिति बनाइनेछ ।

३) भाषा आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ

(क) सरकारी कामकाजको भाषाका रूपमा चलाउन के कस्तो आधारहरू चाहिने हो त्यसको निर्धारण गरी नेपाल सरकारसमक्ष सिफारिस गर्ने,

(ख) भाषाहरूलाई समान अधिकार एवं संरक्षण, संवर्धन र विकासका लागि अवलम्बन गर्नुपर्ने उपायहरूको नेपाल सरकारसमक्ष सिफारिस गर्ने,

(ग) मातृभाषाहरूको विकासको स्तर मापन गरी शिक्षामा प्रयोगको सम्भाव्यताका बारेमा नेपाल सरकारसमक्ष सुझाव पेश गर्ने,

(घ) भाषाहरूको अध्ययन, अनुसन्धान र अनुगमन गर्ने ।

४) भाषा आयोग स्थायी प्रकृतिको संवैधानिक अंगको रूपमा रहनेछ । ५) नेपाल सरकारले प्रादेशिक सरकारसँग समन्वय गरी प्रदेशमा आयोगका शाखाहरू स्थापना गर्न सक्नेछ ।

७) अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तथा कार्यविधि यो संविधान लागू हुनासाथ गठन गरिने छ ।

६) भाषा आयोगको गठन यो संविधान लागू हुनासाथ गरिने छ ।

भाग-३५ संक्रमणकालीन व्यवस्था

२९२. स्थानीय निकायसम्बन्धी व्यवस्था

(१) यो संविधान प्रारम्भ हुँदाका बखत कायम रहेका स्थानीय निकायहरू यो संविधान बमोजिम स्थानीय तहको संख्या र क्षेत्र निर्धारण नभएसम्म कायम रहनेछन् ।

(२) उपधारा (१) बमोजिम कायम रहेका स्थानीय निकायको निर्वाचन प्रादेशिक सदनको निर्वाचन सकेको ६ महिनाभित्र सम्पन्न गरिनेछ ।

भाग(३७) संक्षिप्त नाम, प्रारम्भ र खारेजी

भाग-३७ संक्षिप्त नाम, प्रारम्भ र खारेजी

२९६. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

(१) यस संविधानलाई नेपालको संविधान नेपाल सम्वत् १९३५ भनिनेछ

(२) यो संविधान नेपालदेसीय सम्वत् १९३५ “ महिनाको ‘ दिनदेखि अर्थात इस्वीय संवत् २०१५ “ महिनाको ‘ तारिखदेखि प्रारम्भ हुनेछ ।

नेवा: जाति

शरद कसा:

म्हसिका

नेपा:या पुलांगु जातिमध्ये छगू जाति नेवा: नं ख: । जातियात म्हसीकेगु छगू लिधंसा मनूतय् खा:, म्ह वा उमि नश्ल नं ख:, तर ब्रम्ह व स्यस्य:त स्वयंबले दक्षिणया आर्यमूल्यापिं खनेदुसा उराय्, गुभाजु आपालं उत्तरया मंगोलनाप ज्व: ला: । अले ज्यापु, दुई, च्यामखल: अन्ट्राइडडाभिड नं खा: व: । थये खा: व:पिं जक नेवा: धका: शारीरिक बनौटया लिधंसाय् नेवा: जातियापिन्त म्हसीकेगु संभव मदु । नेवा:त पृथ्वीस मानव नकतिनि नकतिनि सृष्टि जूगु बाखनय् तिब्बत व वया ज:ख: चंगु थासं नेपा: वयाचर्चपिं ख: धइगु खँ आ: सप्रमाण निर्णय जुइधुंकूगु दु धइगु अप्ठ: थें विद्वानतय् धापु दु ।

उत्पत्ति

थौकन्हे ब्याक्क धइथें तत्वज्ञ विद्वानतय्सं मानेयाय् धुंकूगु दु कि सृष्टिया रचना तथा सभ्यताया आरम्भ दकसिवे न्हापां हिमालयया दक्षिणपाखेया उपत्यकां जुल । नेवा: धइपिं अनेकरुपं इतिहासया थीथी चरणय् थीथीकथं व थीथी थासं नेपा: गालय् वया: छधी, छर्पे व ल्वाक: बुक: जुयाचंगु (Heterogeneous) पुच: ख: । सकल नेवा: नशलगत ल्याखं छगू हे मानवीय पुस्ताया मचाखाचा मखु । उपिं त:खें दुतकपिं, त:गू खल:या मनूत नेपा:गालय् व:बले थ: नापनापं बिस्कं बिस्कंगु जीवनशैली व संस्कारयात नं ज्वनावल । स्वनिग: दुनेव:पिं सकलें मनूत कालक्रमया भवलय् नेवा: जुयावन । उपिं नापनापं व:गु त:ताजिया संस्कार, संस्कृति, परम्परा व आस्था सकतां नेपालमण्डलया मौलिक संस्कृतिनाप युगं युगतक्क बुलाववं वलंगु गुगु बिस्कंगु सांस्कृतिक संयोजन व विकसित स्वरुप ख:, थुकि हे लिपावना: नेवा:तय् छगू मका: संस्कृतिकथं थातं च्वन ।

जनसंख्या

नेपा: छगू चिकिचाधंगु देय् जूसां थन थीथी जातजातिं बसोबास यानावयाचंगु थाय् ख: । नेपाल अधिराज्यन्यंक गुलि जनसंख्या दु धका: सरकारीस्तरं प्रत्येक भिदँय् छक्व: मिल्या: काय्गु चलन दु । दकले लिपा थन सन् २०११ य् केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागं का:गु मिल्या:कथं नेपा:या मिल्या: २ करोड ६६ लख व नेवा:तय्गु मिल्या: १३,२१,९३३ म्ह दु । थुकथं मुक्कं मिल्या:या ल्याखं थ्व ५ प्रतिशत ख: ।

उद्गम, वंशावली तथा थाय्वाय् आदि

थौ स्वया: खुस: दँ मयाक पुलांगु गोपालराज वंशावलीइ च्यात:गुकथं कलियुग वय्व श्रीमद् युधिष्ठिरया आदिराज्यय् हिमालयया मुल्यचंगु ख्वातुगु बनं (जंगलं) त्वपुयात:गु भूमण्डल (नेपा:गा:) या श्लेषमान्तक बनय् श्री भृङ्गेश्वर भट्टारक (स्वामी) विहार यानाच्वना विज्या:बलय् गोपाल (सा लहीम्ह) जुया विज्यात । अर्नलि थन मालाखा धैगु थासं सा लहीपिनिगु गां च्वं वय्वं छन्हु थन नेप नांया गोलकया बहुन्ही नांया सां वाग्मति खुसिया सिथय् छगू थासय् निर्निहं वना: दुरु हाय्कूगु गोपालं खना: उगु थासय् म्हुयास्वय्वं श्री पशुपतिनाथ लुयावल ।

लोकधापूकथं नेमुनि व गोपालराज वंशावलीया भृङ्गेश्वर भट्टारक व हे ख: । भृङ्गेश्वर मुनियात उपिं नेपनांया सापूतय् मुनि जूगुलिं नेपमुनि वा नेपमुनिया अपभ्रंशकथं नेमुनि धा:गु ख:ला नं धाय्फु । नेमुनिया “ने” खँव: नं थौया नेवा: खँव: “नी” (पवित्र) या पूर्वरुपकथं थुपिं नेपनांया सापूतय्सं पवित्रम्ह मुनि खना: नेमुनि धा:गु जुइमा: । थुकथं नेमुनिया अर्थ नेपमुनि मखुसे नीमुनि

(पवित्र मुनि) जुइ फुगुलिं भृङ्गेश्वरयात हे नेमुनि धाःगु जुइमाः । श्यामलदासजुया धापूकथं गोपालवंशीत मातातीर्थपाखें वःपिं अले मेषपालत भारतया अहीरत खः । न्ह्यागुसां थुपिं मालाखां श्लेषमान्तक वनया लागाय् वःगु थाय् धाःसा ग्वल, वत्तिसपुतली, सिनामुगःपाखें जुइफु । थन पुलांपिं गोपालीत दनि धयागु नं न्यनेदु ।

भौगोलिक अवस्था : अबस्थिति

सृष्टिकालय् जीवात्मा सृष्टि जुल, अले मानव जुल धइगु जीवशास्त्रीतय् अनुसन्धानया खँ खः । पृथ्वीइ मानव सृष्टि जुइ न्ह्यः नेपाःया भूभाग तेथिस (Tethys) महासागर दुने लानाच्वंगु धाइ । प्राकृतिक उथलपुथल जुयाः तेथिस महासागर निगू भाग जुया वनाः नेपाल भूभाग थाहांवल । ततःजाःगु पहाड जुल ।

धरातलीय स्वरूप

नेपाः जःखः विशाल चीन व महाभारत लाः । नेपालय् च्वयपाखे थःगु हिमाल भूमिइ दु, मध्य भागय् पहाड दु, क्वयपाखे तराई दु । हिमालं लः वयाः पहाडं जुनाः तराईपाखे खुसि न्ह्यानाच्वंगु दु । काठमाडौं उपत्यकाय् नं लः जायाच्वंगु इलय् महाभारत डाँडा प्राकृतिक व भौगोलिकरूपं उथलपुथल जुयाः लः न्ह्यानाः चालावन । थुकियाःनाः लेले भेगया उपत्यकाय् क्वदुवालं लः वनाः सुनावन । भौगोलिकविद्विपनिगु धापूकथं थ्व करिव खुगूलख दँ न्ह्यःया निरन्तरया खँ खः ।

खुसि

नेपाःगाः लखं जायाः पुखू जुयाच्वंबलय् लिपा उगु लः सुनावंगु नं थीथी खुसिया माध्यमं खः । मनूतय्सं थःपिं म्वाय्त जक मखु सीबलय् तक्कं खुसिया ग्वाहालि कया वयाच्वंगु दु । नेवाःतय्सं खुसिया संरक्षण यायगु ल्याखं छगू छगू तीर्थया नां बियाः धार्मिक संस्कार नं याना वयाच्वंगु दु ।

लःफय्

नेपाःगाः न्यकं वाउँक गुं चाःहुइकातःगुलिं थ्व थाय्या लःफय् तसकं वांलाः । थुकियागु दुनेच्वंगु जग्गा समथर जुयाच्वंगु दु । थुकियागु जग्गा क्षेत्रफल

२१८ वर्गमाइल दु । थ्व ८४० पूर्व देशान्तरय् व २७० उत्तर अक्षांशय् न्यनाच्वंगु दु । थन वर्षा गरमी जलवायु दु, चिकुलां धाःसा तसकं ख्वाउं ।

खनीज

नेपालमण्डल क्षेत्र दुनेया धादिङ्ग, यँ व काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाय् सख्याः खानी दु । अथेहे दोलखा व सिन्धुपाल्चोक जिल्लाय् म्याग्नेसाइट खानी दु । यल व काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाय् मार्बल खानी दु । यँ नं प्राकृतिक ग्याँस दुगु अनुमान यानातःगु दु ।

वनजंगल

न्हापा नेवाःत नं गुँइ च्वनीपिं दु । स्यंगु ल्यूने इचंगुं दुईतय् आदि पुलांगु छगू बस्ति खः । इमिसं गुँइ बुँज्याःगु थाय्यात “छोगुँ” धयाच्वंगु दु । स्वनिगःया जःखः न्हापा फुक्क हे वनजंगल खः । थनं पिनेया जंगलयात हाकुगुं धाय्गु चलन दु ।

भू उपयोग, चा, जंगली जनावर आदि

नेपाःगाःयागु जग्गा निव्वय् थलातःगु दु – १) पहाडया क्वसंगु काँडकाँठयागु टार जग्गा २) मध्य भागयागु समथर फाँट जग्गा । टार जग्गायागु चा भतिचा कडा व फ्वासा फ्वासा नः, फाँट जग्गायागु चा धाःसा नायू । नेपाःगाःयात प्यखें पहाडया श्रेणिं घेरे यानातःगु दु । थ्व पहाडय् तःधंगु, चीधंगु वन जंगल नं प्रसस्त दु । जनावरय् चितुवा, मृग, भंगःपंछी, मैना, कालिज दक्कभनं दु । हानं वन जंगलयागु प्रभावं थन बराबर वा वः ।

बसोबास व जनसंख्या

नेवाःतय् मू बस्तिया मूलागा नेपालमण्डल खःसां नारायणगढ, हेटौँडा, वीरगंज, रिडि, बन्दीपुर, पोखरा, बाग्लुङ, धरान, धनकुटा, पाल्पा, चैनपुर, भोजपुर, त्रिशुली आदि लागाय् नेवाःतय् ख्वातुगु बस्ति दु । अले देशपिने छगू इलय् राजनैतिक व धार्मिक कारणं पित्तिनाछवःपिं गुलिखे नेवाः परिवार भारतया बेतियाय् अझ नं दनि । अथेहे कालिम्पोङ्ग, सिक्किम, दार्जिलिङ्ग च्वनाः लजगाः यानाः पुस्तौया ई छयाय् धुकूपिं गुलिखेसिनं अझ थःत नेवाः धकाः गर्व यानाच्वंगु दु ।

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या भःभः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of

2nd World Newah Convention USA - 2016

Crystal Shop

Kashem, Gautam Nakarmi & family

Pier 39,

San Francisco, CA

k_nakarmi@hotmail.com

नेपालय् नेवाःतय्गु मुक्कं ल्याः १३,२१,९३३ मध्ये बछि स्वयाः म्हो नेवाःत जक यें, यल व ख्वप जिल्लाय् च्वनाच्वंगु दु ।

नामाकरण, थर, गोत्र, स्वभाव, म्हवां

नेवाःजाति लिच्छविकालनिसें थीथी वर्ण व जातया कारणं प्रभावित जुयाः न्ह्याःवनाच्वन धकाः धाय्फु । थुपिं खः - १) सुपुष्पदेवया वर्णकरण २) वसन्तदेवया वर्ण व जातकरण ३) थकूजुपिसं लिच्छवितय्त याःगु ज्यापुकरण ४) जयस्थिति मल्लया जातकरण ५) खस शासनं नेवाःतय्त याःगु वैश्यकरण आदि ।

नेवाःतय्गु संस्कृति, संस्कार व सभ्यता च्वजाःगुलिं यानाः उमिगु स्वभाव नं तसकं सालीन खनेदु । नेवाः जाति दुने तःता जात दुगुलिं उमिगु म्हवांनं उत्तिमग्यं, पाः ।

सांस्कृतिक जीवन, छें, गां, बस्ति आदि

शुद्ध स्वनिगःया दुने नेवाःत आपाः यानाः मेमेगु जातीय समूहनं अलग थःथः सत्तिक पुचः मुनाच्वनी । नेवाः बस्ति नगर पहः वडगुलिइ नां जायाच्वन । सामान्यतः थुमिगु बस्तिइ सतक पक्की जुइ व अप्पां सियातःगु चुक, लाछि, ननि आदिया छ्वाःखेरं दनातःगु नित्तँस्वर्तँजाःगु पक्की छें स्वात्तु स्वानाच्वनी । थ्व फुक्कं नेवाः संस्कृतिया समुन्नतिया ज्वलन्त उदाहरण खःसांतवि थ्व दक्क मध्ये आपालंला थौंक्ने सृजनात्मकताया दसु जुइगु पलेसा गौरवमय अतीतया चिं जक जुयाः धस्वानाच्वन ।

लोक देवता : आगंघः, दिगुघः

नेवाःतय् थीथी घःपिन्त माने याय्गु भवल्य् आगंघः नं मानेयाः । आगं घयागु गोप्य, गुह्य, रहस्यमय खः । कुलपूर्खाया गुँद्यःत (आजु अजिमाद्यःत) आगम निगम जुयाः कुलछेंय् आगंघः व ख्यः ख्यलय् देगुघःत जुल । दँयदँय देगुखलःतय् देपुजा न्याय्की ।

मूमूपुजा, मूमूजात्रा आदि

नेवाःतय् बलिपुजा, नागपुजा, क्वःपुजा, खिचापुजा, सापुजा व लक्ष्मीपुजा, म्हपुजा, किजापुजा, गुरुपुजा आदि मूमूपुजा खः । गथांमुगः नखःनिसें सिथिनखः तक्क नेवाःतय्सं दच्छियंकां नखः न्याय्की । थ्व भवल्य् सायाः, मतयाः, कृष्णघः जात्रा, भिंघःजात्रा, इन्द्रजात्रा, कुमारीजात्रा, खड्गजात्रा, जनमाद्यःया खः जात्रा, बुंगद्यःया जात्रा आदि मूमूजात्रा हनावयाच्वंगु दु ।

आम्दानीया लँ : प्राकृतिक स्रोत, लजगाः आदि

स्वनिगः सांस्कृतिक व प्राकृतिक सम्पदाय् तःमि जू । श्रोतया उपलब्धताया पृष्ठभूमि स्वयंवल्य् थ्व क्षेत्रया विकासया लागि थुकथं स्रोत मालेफु । (क) कृषि व वन (ख) जलविद्युत (ग) उद्योग (घ) बनेज्या (ङ) मेमेगु सेवा व्यवसाय ।

संघसंस्था

नेवाः समाजयात विशिष्ट अवस्था थ्यंकातःगु सामाजिक संगठन स्वरुप खः, गुथि । गुथि धुंकाः नेवाःतय्गु यक्व भाषिक संघसंस्थात दु - च्वसापासा, नेपालभाषा परिषद्, नेपालभाषा मंकाःखलः, नेपाल लिपि गुथि, गथु पुचः, लोकसाहित्य परिषद्, मंकाःखलः यल, साहित्यया मूलखा, नेपाल साहित्य मन्दिर, विराट नेपालभाषा साहित्य गुथि आदि मूमू खलःपुचःत खः ।

नेवाः समुदायदुने नं थःगु कवःया भिं याय्गु ताःतुनाः थीथी जातीय संघसंस्थात नं चाय्केगु ज्या जूकथं मानन्दर संघ, नेपाल खड्गी समाज, बज्राचार्य संरक्षण गुथि, शाक्य समाज, नकाःमि सेवा संघ, ज्यापु महागुथि, पुं समाज, कपाली समाज, धोबी समाज, राजोपाध्याय समाज, उदाय समाज, स्यस्यः समाज आदि नीस्वने ज्या जुल । नेवाःत न्ह्यलुवा जुयाः राजनैतिक आजु पूर्वकेगु मनंतुनाः नेपाली नागरिक अधिकार समिति (संस्थापक - शुक्रराज जोशी, ने.सं.१०५०), महावीर इन्स्टिच्यूट (संस्थापक - चिनियालाल सिंह, ने.सं.१०५०), प्रजातन्त्र संघ (संस्थापक - प्रेमबहादुर कसाः, ने.सं.१०६७), नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (संस्थापक - पुष्पलाल श्रेष्ठ, ने.सं.१०६९) आदि नांया संगठनत नं न्ह्यःने मवःगु धाःसा मखु ।

नेपालय् जुइगु प्रत्येक आन्दोलनय् नेवाःत न्ह्यःने हे दु । ००७ सालय् सहिद जूपिं प्यम्हय् स्वम्हला नेवाः हे । ०४६ सालया जनआन्दोलनया कमाण्डर गणेशमान सिंह आदि खःसा लिपांगु जनआन्दोलन ११२६ (०६२/०६३) दँया उपलब्धिकथं संविधान सभाय् ब्रति काय्गु नितिं नेवाःतय्गु थःपिनिगु राजनैतिक पार्टी 'नेपाः राष्ट्रिय पार्टी' नं पलिस्था जुल ।

थौंक्नेय् संघीय व्यवस्थाकथं 'नेवाः राज्य' नं दइगु खँ वयाच्वन । न्हापा धयातःगु शाहतय् ११ गू पुस्तालिपा नेवाःतय्सं राजयाय् खनी धाःगु लोक धापूयात मनन यानाः नेवाःत सकलें छप्पं, छधी जुयाः न्ह्यज्याय्माःगु इलं फ्वनाच्वंगु जुल ।

थ्व हे भवल्य् नेवाःत थौंक्नेय् आपालं ल्याखं थी थी देश-विदेशय् नं बसोबास यानाच्वंगु भीसं खनाच्वना । व न्यनाच्वना । थुकथं न्यनार्चिपिं नेवाःत नं छप्पं छधी जुइगु कुतलय् अमेरिकाया बाल्टिमोरय् निक्वःगु विश्व नेवाः सम्मेलन जूवना च्वंगु नं थ्व प्रसंगय् महत्वपूर्णकथं लुमंकेमाःगु आवश्यक जू ।

We are delighted to inform you that our new webstore is fully operational now. Our goal from the inception has always been to provide knowledge and promote literature from Nepal and surrounding regions and with the establishment of the website, we have made it boundless.

PLEASE VISIT

<https://www.ratnapustakinc.com/>

& LIKES US ON FACEBOOK

RATNA PUSTAK WEBSTORE

Contact us at ratnapustakbhandar@gmail.com
or call 551-221-7401

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या
तःजिक व झः झः धायेक क्वचायेमा

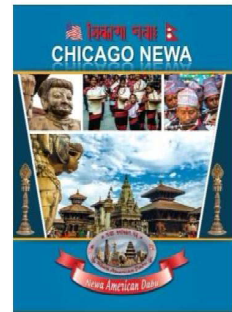
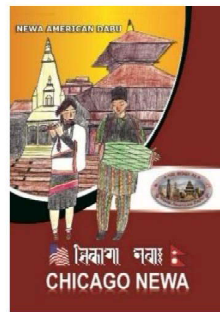
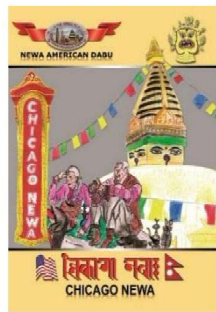
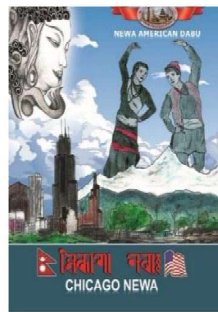
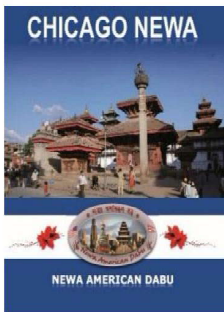
Best wishes for the grand success of
Second World Newah Convention

नवा अमेरिकन दबु

Newa American Dabu

Chicago, USA

Role of Nepal Bhasa Press

in the Struggle for

Linguistic Freedom

Dr. Rabin Man Shakya

Nepal Bhasa is the language spoken by Newah people whose culture, arts and rituals are one of the richest in the world. Arts, culture and languages are the important sources of identity of a nation. Arts, culture and languages are indivisible parts of civilization and therefore there obviously is a symbiotic relationship between arts, culture and language. The culture of any country is reflected in the way of living and lifestyle of people. There are many ethnic groups in Nepal. Each ethnic group has its own language, customs, culture and traditions. Living in the same nation, they strive to preserve and safeguard their own languages and culture.

If we go by the assumption that language is a central component of cultural identity, then all the languages of Nepal should be duly honored and recognized, not just in papers and documents, not just in the rhetorical speeches of the ministers and political stalwarts.

As a matter of fact, suppression of Nepal Bhasa was started immediately after the advent of Shah Dynasty in 1768 AD. It is to be noted that the coup d'etat orchestrated by Jung Bahadur Rana in 1846 AD further paved the way for brutal and repressive hereditary Rana prime-ministership which lasted for more than a century (1846-1951). Except for the Mulki Ain, there were no press laws and regulations during the notorious rule of Rana generalissimo. More often than not, the words coming from the mouth of the Rana prime minister used to be the 'law'.

It was during the period of Rana regime that a number of Nepal Bhasa luminaries, such as, Nistha Nanda Bajracharya, Siddhi Das Mahaju, Jagat Sundar Malla, Yogbir Singh Kansakar, Shukra Raj Shastri and Dharmaditya Dharmacharya started their revolutionary and creative literary activities for the cause of development of downtrodden Nepal Bhasa.

In fact, Nepal Bhasa which is one of the historical and ancient languages was the administrative language of Nepal from the 14th to the 18th centuries. Nepal Bhasa which is a major ethnic language of Nepal is spoken as a

mother tongue by about 15 per cent of the people of Nepal. Nevertheless, Nepal Bhasa was neglected and suppressed in different time spans of Nepalese history.

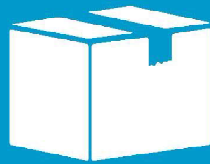
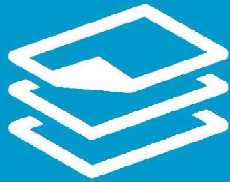
Actually, the history of Nepal Bhasa journalism is the history of its struggle for the due recognition of Nepal Bhasa, Nepal Sambat and Theravada Buddhism, the history of agitation and turmoil against the continuous repression. The history of origin and emergence of the Nepal Bhasa press is profoundly inter-related with the activities of the Nepal Bhasa activists in British India. Nepal Bhasa journalism's closed doors or cul-de-sac was opened for the first time in Nepal Bhasa journalism history with the publication of the magazine "Buddha Dharma" in 1925 AD from Kolkata, British India by Dharmaditya Dharmacharya. It was a landmark event in the chronicles of Nepal Bhasa journalism. Absence of conducive political conditions and specter of Rana regime's repression - these were some of the reasons that prompted some Nepal Bhasa advocates to embark on "magazine publication venture" in Nepal Bhasa not from within the territory of Nepal, but from abroad.

Therefore, the monthly magazine "Buddha Dharma" was the first printed publication in Nepal Bhasa and it was brought out in 1925 by Dharmaditya Dharmacharya which was *nome de plume* of Jagat Man Vaidya (1902-1963). In fact, "Buddha Dharma" was the outcome of the lofty ideals of some enthusiastic Newars in Kolkata, India like Dharmacharya to create a platform for reviving Theravada Buddhism and for promoting Nepal Bhasa as language of Newars.

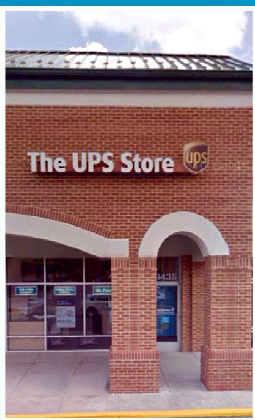
It may be a coincidence or a planned event, but the first issue of "Buddha Dharma" was brought out on the day of Buddha Purnima. It was in 1927 that the name of the publication "Buddha Dharma" was morphed into "Buddha Dharma wa Nepal Bhasa" thereby becoming an effective platform that accommodated interests of Theravada Buddhists and advocates of Nepal Bhasa.

So, what was the *raison* of "Buddha Dharma" being published from Kolkata, British India? Press free-

The UPS Store™

Print it. Pack it. Ship it.

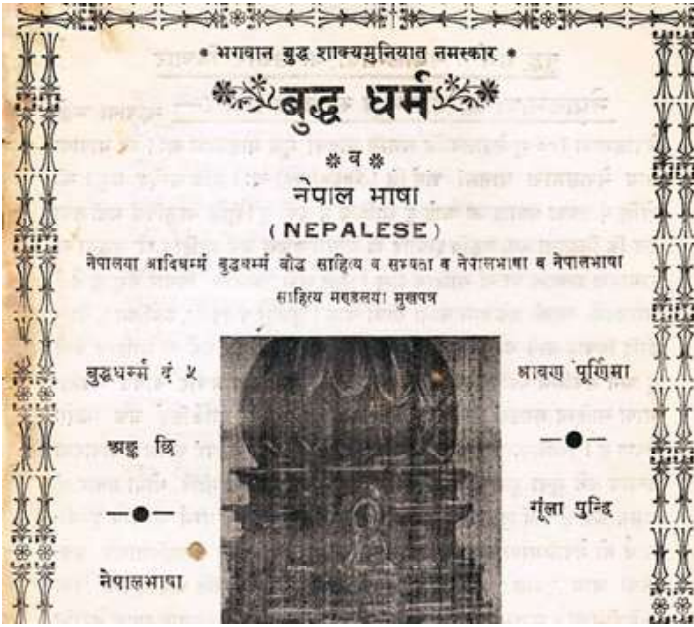
9435 LORTON MARKET ST
LORTON, VA 22079
(703) 372-2950
store5690@theupsstore.com
www.theupsstorelocal.com/5690

CERTIFIED VENDOR

Kiran Shrestha
Owner

Best compliments from Kiran,
Babita, Sunny, and Jasmine.

the Kathmandu Valley were allowed unhindered during the Rana regime. But the Ranas did not tolerate the religious activities of the Buddhist monks bolstering the Theravada Buddhism. As a result, a number of Nepalese Buddhist monks were banished from the country.

Given the fact that even the first and pioneering publication in the Nepali or Gorkhali language (which has always been the official and national language of Nepal during the entire Rana and Shah rule) “Gorkha Bharat Jeevan” was printed and published in Banaras, British India in 1888 AD, it is not surprising to note that the first publication in Nepal Bhasa was also launched not from within Nepal but from Kolkata, British India.

Quintessentially, “Buddha Dharma wa Nepal Bhasa” was a magazine devoted to the issues of Theravada Buddhism and Nepal Bhasa. That is why there is no doubt that “Buddha Dharma” was an effective voice that was instrumental in disseminating and enhancing the ideas of Nepal Bhasa and Buddhism. It was able to inculcate values of language and give a voice for the freedom of religion and linguistic freedom.

In Indian town of Kalimpong, a monthly magazine “Dharmodaya” was published in 1947 by Mani Harsha Jyoti for Dharmodaya Sabha which was an organization established by Buddhist monks who had been banished from Nepal in 1944 on charges of promoting Theravada Buddhism. The first editors of the “Dharmodaya” were Aniruddha and Mahanam Kovid.

Rana autocracy's downfall at the hands of the popular upheaval in the modern history of Nepal had stunning implications for the Nepalese people. One of the remarkable things done during the short period of democratic innovations (1951-1960) was that Nepal Bhasa was taught even at the high schools as an optional subject and later on at colleges and university. It is to be noted that a language is at risk of being lost when it is no longer taught to younger generation. Also, Nepal Bhasa was recognized by Kathmandu Municipality too during the short period of democratic innovations.

In this way, the first Nepal Bhasa magazine published within the territory of Nepal was “Thaukanhe” (Nowadays) which was printed at Bagishwor Chhapakhana, Jhochhen, Kathmandu and which started its publication on May 21, 1951 is still alive and kicking. The magazine was edited by Purna Kazi Tamrakar and Pushpa Ratna Sagar while the publisher of the magazine was Ratna Man Singh Tuladhar. The magazine “Thaukanhe” championed the cause of uplifting and enhancing the Nepal Bhasa as the living language of Newars.

A literary quarterly magazine “Nepal” was brought out in 1952. The magazine was edited by Hridaya Chandra Singh Pradhan and was published by Nepal Bhasa Parishad. Another remarkable monthly magazine “Jhee” (We) which began publishing in 1958 and continued to be

dom and freedom of expression were the words that very few Newah elites could understand during the Shah-Rana regime.

What, palpably, made the Rana regime decide not to permit the people to participate in the linguistic, journalistic and social awakening activities was the specter that in due course of time, it would politicize and polarize the people to such an extent that a serious threat to their monopolistic and oligarchic regime might be posed.

Hence, the Newah people were not only deprived of press freedom and freedom of expression, but all those means of mass communication (such as newspapers, magazines, books, libraries, photography, radio sets etc) that might make them politically conscious of their legitimate rights were also prohibited to function or were controlled by the Rana generalissimo.

Speaking of the Rana regime, mention must be made of Chandra Shamsher Rana who was one of the cruelest and despotic Rana prime ministers. Chandra orchestrated untimely exit of Dev Shamsher who was relatively a liberal Rana premier and who started the publication of the Gorkhapatra in 1901. Likewise, mention should also be made of Gyan Mala Bhajan Khala which disseminated devotional songs and raised awareness against the Rana tyranny. It is to be noted that Gyan Mala Bhajan hymns were usually written in Nepal Bhasa to enhance Theravada Buddhism, something intolerable to the Ranas. The activists of the Gyan Mala Bhajan Khala were incarcerated and tortured by the generalissimo during the reign of Chandra Shamsher. This was a testimony to the fact that the Rana rulers did not even tolerate the religious freedom, much less the social and political awakening.

The rituals, ceremonies and traditions of Bajrayana Buddhism practiced by the Shakyas and Bajracharyas of

published until 1985. The magazine was edited by Mohan Narayan. Likewise, the role of bimonthly magazine "Situ" (Holy Grass) edited by Prem Bahadur Kansakar and published by Chwasa Pasa was tremendous. "Situ" came out in 1964 and ceased its publication in 1991. All these Nepal Bhasa magazines exercised tremendous influence to raise language and literary awareness among the people.

Meanwhile, a weekly newspaper "Pasa" (Friend) was brought out in Kolkata in 1953 and it was published by Chwasa Pasa, a Nepal Bhasa literary association. In 1957, "Pasa" was morphed into a daily newspaper that was published only for three months and was edited by Krishna Chandra Singh Pradhan. "Pasa" also focused on the struggle of Nepal Bhasa language movement.

Even though radio broadcasting in Nepal Bhasa was initiated on January 18, 1951 over Nepal Radio which was aired from Biratnagar and thus had tremendous historical significance, it was perpetually neglected later on. News on Nepal Bhasa was broadcast daily from the Radio Nepal after the collapse of the Rana regime. However, news in Nepal Bhasa was discontinued in 1965 and another weekly program "Jeevan Dabu" was scrapped in 1971 by the Radio Nepal during the Panchayat regime. Today, there are over 400 FM radio stations all over Nepal and the number of TV stations has reached almost two dozen, many of them operating 24 hours. Nepal Bhasa programs including news are today broadcast by 15 FMs and four national TV channels.

Nepal Bhasa Patrika which was the first daily newspaper in Nepal Bhasa was brought out from Kathmandu on Sept 28, 1955 and was edited by Phatte Bahadur Singh. The launching of Nepal Bhasa Patrika in 1955 with the objective of developing and consolidating Nepal Bhasa was a tremendous stride made in Nepal Bhasa journalism. Going kby the contents of the newspaper, it disseminated national and community news and played a big role in enhancing and enriching Nepal Bhasa. The newspaper which also played a significant role in the struggle for linguistic freedom ceased publication in 1983.

The ceasing of Nepal Bhasa Patrika in 1983 was palpably a big setback for Nepal Bhasa journalism. But in the ensuing days, it was compensated by other Nepal Bhasa newspapers. A weekly newspaper "Rajamati" was launched in 1983 from Lalitpur under the editorship of Dharma Ratna Shakya. Likewise, a prominent weekly newspaper "Inap" (Appeal) was created by Malla K Sundar to preserve Nepal Bhasa and go ahead with the struggle for broader linguistic freedom against the Panchayat regime. The weekly newspaper which was published from 1983 till 1996 from Kathmandu also championed the cause of language awareness in Nepal.

Similarly, the daily newspaper "Biswabhumi" which started to hit the newsstands in 1987 was a big sensation at that time. "Biswabhumi" was edited by Ashok Shrestha. "Biswabhumi" which played a big role during the 1990

Peoples Movement was a favorite and a very popular newspaper in the Kathmandu Valley. Its coverage of political news and especially of the breaking news was eagerly awaited by Newah readers of the Kathmandu Valley.

At certain point, "Biswabhumi" was plagued by internal bickerings, and as a result Shrestha quit the newspaper and went on to establish a new daily Nepal Bhasa newspaper called "Nhujo Biswabhumi" in 1992.

Thus, the period of the Panchayat system (1960-1990) was another significant period of struggle for Nepal Bhasa linguistic freedom. The trajectory of the Nepal Bhasa journalism during the Panchayat regime was marked by the chronicles of struggle against the "One Nation, One Language" policy of the then rulers. The scrapping of Nepal Bhasa programs in the Radio Nepal during the Panchayat period was palpably because some ultra-conservative Khas-Bahun elites were harboring deep-seated antagonism with the Nepal Bhasa.

Sri Lanka Broadcasting Corporation launched airing a weekly half-hour program on every Wednesday in Nepal Bhasa from Nov 6, 1983. The scrapping of this program also epitomized another perfect example of deep-seated antagonism of the Khas-Bahun elites. The same was the case of ill-destiny of Nepal Bhasa songs program being broadcast by All India Radio, Kurseong because of the pressure by the ruling elites.

In this way, the activities of the Panchayat governments to prosecute and persecute the opposition minded press as well the Nepal Bhasa media was testimony to the fact that the regime allowed only the veneer of democracy to take hold.

Nepal Bhasa related associations used to organize a number of programs to enhance and raise linguistic awareness during the period of Panchayat regime. Birat Nepal Bhasa Sahitya Sammelan organized in Bhaktapur every year was one of the remarkable and conspicuous

**Now Open in
Santa Rosa**

YETI RESTAURANT

SANTA ROSA | GLEN ELLEN

11:30am - 3:00pm LUNCH **5:00pm-10:00pm DINNER**
4:00pm - 6:00pm HAPPY HOUR -Santa Rosa Only

707.521.9608
707.996.9930
yeticuisine.com

Santa Rosa

Glen Ellen

190 Farmer's Lane, Santa Rosa, CA 95405
14301 Arnold Drive, Glen Ellen, CA 95442

श्री

नेवा:त नेपा: देय्यागु पहिचानयागु मूल आधार खः । पृथ्वीनारायण शाह नं नेपा:यागु एकीकरण या:गु ई सिबें न्हय: काठमाडौं उपत्यकायात नेपा: दुने च्वनीपिं न्हयागु हे जाति, धर्म, धर्मावलम्बीतयत् 'नेवाल' अथवा 'नेवार' धाइ । थुकें छु सिइके फु धा:सा 'नेवार' 'नेपाल' या पुरातात्विक पहिचान नं खः । थ्व हे तथ्ययात स्वयेबलय् नेवा:त च्वनाच्वंगु थाय्यात 'नेपाल' धा:गु खः ।

राष्ट्रियता दुने उत्तर चीन, तिब्बत व दक्षिण भारतया इतिहासयात संयोजन याना: थ:गु मौलिक अस्तित्वयात पहिचान बीगु शक्ति दु । हानं छम्ह वरिष्ठ राजनीतिज्ञ व इतिहासविद् डा. डिल्लीरमणया धापू खः- 'नेवार आफैमा जात होइन, एउटा राष्ट्रियता हो ।'

नेवा:तय् जन्मनिसें मृत्यु संस्कारतक मेपिं जातजातिया आवश्यकता मदु । इमि दुने सकलें थ:गु जातय् हे दयाच्वनी । थज्या:गु संस्कृति, संस्कार, रहन-सहन, धर्म, परम्परा बचय् यायेगु नितीं भी मनुतय्सं जन्मनिसें मृत्यु संस्कार तकया लागि नेवा:तय्सं नेपाल धर्म व नेपाल संस्कृतियात १२ गू संस्कारय् वर्गीकरण याना यंकातल ।

गर्भेक-

- १) धौवजि नकः वनेगु
- २) मचावू ब्यंकेगु
- ३) नां छुये
- ४) थ:छेय् मचावू लहिकः वनेगु
- ५) मचा जंक्व
- ६) न्हाय्पं प्वा: खंकेगु
- ७) आखः स्यनेगु (श्रीपञ्चमीया दिनय्)
- ८) बुसं खाकेगु (इही मिसा मस्तयत्)
- ९) कय्तापुजा (बाऱ्हा: मिसा मस्तयत्)
- १०) इहिपा
- ११) बुढा जंक्व
- १२) सी ज्या

थथे याना: परापूर्वकालनिसें थ्व परम्परायात 'देह नाप किचः' (शरिरसंग छाया) धा:थें छयलाहया चंगुलिं थौं २१ औं शताब्दि नं नेवा:तय्सं संस्कार व संस्कृति याना: समाजयात सुचारु रूपं न्हयाका वनाच्वंगु दु । छुं छुं अपवाद बाहेक ।

थुपिं संस्कार मध्ये 'बाऱ्हा:' छगू नं महत्वपूर्ण संस्कार खः । मिसा मस्तय् दकलय् न्हापालाक्क थिइमत्यः जूगु इलनिसें भिनिन्हु (१२

रितादेवी प्रधान (जोशी) "रुमाठ"

दिं तक) लुखा, भ्या: तिना: खिउंका: छकू कोथाय् तइ । थुकीयात 'बाऱ्हा:' तयेगु धाइ । बाऱ्हा: तयेगुया अर्थ गोप्य तयेगु खः ।

बाऱ्हा: तयेगु इलय् सुर्घ:या ज: तक नं प्वालं (हवतं) स्वये मज्यू । हानं सुं हे मिजंतयत् प्वालं तकं स्वये मज्यू धयातइ । बाऱ्हा: कोथाय् मिस्त बाहेक सुं मिजंत दुहांवने मज्यू । मिजंत दुहांवना: मखुथें जुइ धका: काप:याम्ह 'बाऱ्हा: ख्या:' दयेका: कोथाय् पुजा यानातइ । छुं जुया: मिजंत

बा-हालय् लिफुनाच्वंगु शिक्षा

दुहां वन कि बाऱ्हाः ख्याकं कोथा खिउंका बी, हानं इमिगु मिखां मखंका बी धैगु नं जनविश्वास दु । बाऱ्हाःख्याः धैम्ह बाऱ्हाः च्वंम्ह मचाया रक्षक नं खः ।

स्वयादिसं, 'बाऱ्हाःख्याः' यागु विश्वास वियाः भ्नी पूर्खातयसं नावालिग कन्यातयत् म्हिगःतक मां, तता, केहें नाप चनाच्वपिं थौं अलग्ग कोथाय् बाऱ्हाः पासा नाप जक नं याकःचा सुरक्षितसाथ चने फु धइगु शक्तियागु प्रादूर्भाव यायेत मद्दत वियातःगु खः । बाऱ्हाः च्वंम्हेसिनं न्ह्यागु नसा नःसां बाऱ्हाःख्याःयात छायेमाः ।

थीमत्यः जुलकि मिसामस्त आः मस्त मखुत छिपिं ल्यासे जुल धयागु नं संकेत खः । बाऱ्हाःयागु इलय् निनी, मां, अजिं अम्ह प्रौढ मिसातयसं मिस्तयगु शारिरीक विकास, यौन शिक्षा, लघु शिक्षायागु ज्ञां बी । न्हापा थौंकन्हय् थें यौन शिक्षाया ज्ञां स्कुलय् बीमखु । व ज्ञांया गुप्त रूप हे १२ दिंतक मिसा मस्तयत् वी ।

दुवाला स्वयेगु खःसा न्हापाया मनूतयसं मिसा मस्तयत् यौन क्रियाकलापपाखे होसियार जुइगु व मिसाया अस्मितया रक्षा यायेगु सन्देश वीगु लागि हे बाऱ्हाः तयेगु चलन यानातःगु थें च्वं ।

प्यन्हु दु कुन्हु बाऱ्हाः च्वंम्हेसित म्वः ल्हुकाः 'क्वंचिकं' सायेकी । क्वंचिकं सायेकाः 'छुस्यामुस्या' नकी । बाऱ्हाः कोथाय् म्हितः वःपिं मिसा मस्तयत् नं नकी । छुस्यामुस्या, वरां, बकुलाः, चना, आदि तयाः सियाः दयेकी । छुस्यामुस्या नकः वयेमाःपिनि नका वयाच्वनी । थ्व छुस्यामुस्या नकेगु चलन धैगु बाऱ्हाः च्वंम्ह मचायात थः परिवारजनत नापलानाः न्ह्यैपुसे च्वंक न्हि छुवयेत यानातःगु थें च्वं । यदि थ्व चलन मयाःगु जूसा बाऱ्हाः तःम्ह मचा थः पासापिं बाहेक थः मले, निनी, काकिपिं व तापाःपिं परिवारपाखे तापाःगु महसुस यानाः मचाया मनय् अशान्तियागु विचारं ग्रस्त यायेफइ । तर थ्व चलनं यानाः वयात बाऱ्हाः च्वंबलय् ला न्ह्यैपुसे नं च्वं, हानं दक्वस्यां छुस्यामुस्या, फलफुल मरिचरि हइ, साःसाः भिंभिं नयेदइ धयागु नं बालसुलभ रहर व उत्सुकता नं दयाच्वनी । अले हानं 'भ्नीसं थः जक नयेगु मखु मेपिन्त नं वियाः इनाः नयेमाः' धैगु नं भावना ब्वलंकी मस्तयत् ।

बाऱ्हाः तइबलय् कतांमरि, चागःचा, घंगला आदि कासायागु सामग्री नं तया वी । बाऱ्हाः कोथाय् मस्त चागःचा म्हिती, घंगला चिनाः प्याखं हुली, हानं पासापिं मिले जुयाः कतांमरि नं म्हिती । थय्क स्वयेबलय् ला १२ दिनया दुने प्रतिभा मदुपिनि नं प्रतिभा प्रादूर्भाव जुयावइ । अम्ह प्याखं ल्हइ सःपिं ला भन हे बांलाक प्याखं ल्हइ

सइ । बाऱ्हाःयागु चलन स्तरीय जक मखु, निम्न वर्गया नेवाः मिसामस्तयगु दुने च्वंगु प्रतिभायात बांलाकेत नं ग्वाहालि याइगु खनेदु । छाय्धाःसा बाऱ्हाः कोथाय् वनेत गरिव धनियागु खं जुइ मखु । त्वाः बाहाःया पासापिं न्ह्याम्ह नं वयेफु । भेदभाव याइमखु । हानं छगू तसकं हे महत्वपूर्ण कासा धयागु बाऱ्हाः कोथाय् च्वंगु खः- कानाकानापिच्चा । थ्व खेलय् दुम जूम्ह मनूयागु मिखा निपां कापतं चिनातइ । अले वया पासापिसं वैत छखे यंकाः 'छिम्मि मांअबु धौबजि नःवन, छं मालाहजि' धकाः धयाः थःपिं मेगु थासय् वनी । अले लिपा व मचां पासापिनिगु पलाःसः व खासाखुसु सः दुगु थासय् वनाः ज्वनेत स्वइ । पासापिसं वयात हायेकी- 'जिपिं थन थन दु, अन अन दु' धकाः धयाः कोथाय् दुने हे तीसकं पलाः छिनाः थुखे उखे जुइ । अले व मचां उमिगु पलाःया सःयागु आधारय् ज्वनेत स्वइ ।

स्वयादिसा, थ्व कासा स्वयेबलय् ला छुं मखु थें च्वं । तर थुकिया दुने गुलि गुह्य रहस्य दु । गथेकि- सःया भरे मनूयात ज्वनेमाःगु लागि वं वया विचार शक्तियात गुलि एकत्रित यानाः विचाः यायेमाः । थुकें यानाः विचार आवाज (सः) या ज्ञानयात विनाः स्वयाः हे पहिचान यायेफइ ।

मिखाय् चिनाः सःया भरे तरवार चलय् याइ थें च्वं मखुला ? अम्ह धायेगु खःसा थ्व खेलं (कासां) मिसा मस्तयत् छगू आत्मरक्षाया नं ज्ञान ब्यू । गथेकि- थीमत्यः जुलकि मिसा मस्तय् ला ल्यासे जुयावनी । पिहां वनेबलय् न्ह्याबलें नं पासा दइमखु, कथम कदाचित याकः वाकः वनेबलय् सुं मभिपिं मनूत वयाच्वंगु दुसा वं लिफः हे मस्वसें वयागु पदचापं हे सिइके फइ । अले थः सुरक्षित जुइत स्वयेफइ ।

न्हापा मिसापिं डाक्टरत उस्त मदुगुलिं नं बाऱ्हाः तइबलय् ला, माय्के आदि पचय् याये थाकुगु नसा (खाना) त नकेमत्यः धयातल ।

स्वयादिसा भ्नी पूर्खात गुलि दूरदर्शी । छाय् धाःसां मिसा मचा विरामी जुलकि मिजंम्ह डाक्टर कोथाय् दुने वने मज्यू मखु ला ।

क्वंचिकं साये धुंकलकि जाकिया छुचुं, जौया छुचुं दयेकाः व तू (तोरि) चिकं निता ल्वाकछ्यानाः ख्वाल्य ल्हातय् बुलेगु याइ । थ्व धयागु मिसा मस्तयत् आः भ्नीपिं ल्यासे जुल, उकिं थम्हं थःगु शरीरयात नं बांलाक विचाः यानाः सुसाःकुसाः यायेमाः धयागु ज्ञान वीगु खः । छाय् धाःसां 'नारी धयागु सौन्दर्ययागु मूर्ति खः ।' उकें शरीरयात प्राकृतिक घरेलु साधनं बांलाके ज्यू धयागु ज्ञां वीगु खः ।

हानं क्वंचिकंयागु खितियात नं अथें उखे लाः थुखे लाः वांछवये मज्यू । घः दयेकाः वांछवयेगु

यानातइ । थुकिं छु खनेदु धाःसा भ्नीसं न्ह्यागु वस्तुयागु नं च्मगकभ याः । च्मअथअप्लिन यायेज्यू धैगु सुक्ष्म ज्ञान वियातःगु थें च्वं । बाऱ्हाः कोथाय् थः यःयःपिं जक मखु न्हू न्हूपिं पासापिं वयाः म्हितीगुलिं मिसा मस्तयत् न्ह्याम्ह नाप नं मिलय् जुयाः सहलह याना वनेगु बांन्हियागु नं विकास यानाः परिपक्व जुइगुली ग्वाहालि याइ ।

मिसामचायात बाऱ्हाः तइबलय् थीमत्यः जुइमाः धयागु मदु । गुम्हेस्यां जोशीयाके साइत कयाः किसली भागि याकाः मिसामचायात बाऱ्हाः तयेगु चलन दु । सूर्घः मिजं घः जूगुलिं सूर्घ स्वये मज्यू धयातःगु खः ।

हानं छता खं न्हापा न्हापा बाऱ्हाः च्वपिं मिसा मस्तयत् 'छ बाऱ्हाः तइबलय् सु मिजं खन व हे मिजं भाःत लाइ न्हां' धयाः ख्याना नं तयेगु चलन दु । उकें छेंय ला थः परिवारयापिं जक उप्चः यानाः मिजंत दयाच्वनी । उकें मस्त थः परिवार खनी धकाः भन पिने स्वयेगु ज्या हे याइमखु । स्वयादिसा, उबलय् मस्तयत् ख्याच्वः वियाः संस्कृति बचे याना धयातल ।

बाऱ्हाः पिकाये न्हयः नौनी नं लुसि चाकी, तुति पालिइ अलः तयाः म्वः ल्हुकाः बांलाकाः पिने हइ । भिंनिन्हु दु कुन्हु ज्वलान्हायकं, सिन्हःमू स्वनाः आगंघः दिगुघः पुजा यानाः बाऱ्हाः पिकाइ । बाऱ्हाः च्वंम्हेसित पितहयाः ख्वाः उलाः न्हापालाक थःगु ख्वाः ज्वलान्हायकनय् स्वकी । अले न्ह्याम्हेसिगु ख्वाः स्वःसां जिल । म्हायाय्मचायात सिन्हमू ज्वंकाः सुर्घःयात स्वकी । अले हानं निपाल्हाःया ह्वतं सुर्घः स्वकेगु नं याइ । थुकिया अर्थ सुर्घःयात नमस्कार याकूगु खः । सुर्घःयात नमस्कार याये धुंकल कि पूजारी वाज्यां विधि पूर्वक पुजा याइ ।

फुकी, थः म्हायाय्मस्त, भिन्चामस्त, पाजुखलः व बाऱ्हाः पासापिन्त बाऱ्हाः भ्वय् नकी । भ्वय् वःपिं थःथितपिसं वारां छुकी । अले मचायात संगं, उपहार नं हइ । मचायात 'थाय्भु' नं नकेगु चलन दु । भिंनिन्हुतक गोप्य रूपं कोथाय् तयाः मिसा मचायात यौन ज्ञान, शारिरीक ज्ञान, व्यवहारिक ज्ञान, लघुशिक्षा लिसें सौन्दर्यताया ज्ञान वियाः थीथी कासायागु ज्ञान वियाः थःगु भविष्यय् वइगु न्ह्यागु परिस्थिति लिसे 'ब्वहलय् ब्वह ल्वाका वनेनु' धाःथें याना यंकेगु क्षमता विकास याइगुली 'बाऱ्हाः संस्कार' तसकं हे बांलाः थें च्वं जिगु विचारय् । उकें, थ्व २१गू गू शताब्दी वयाः नं नेवाःतयसं थ्व प्रथायात सहज रूपं छयला च्वंगु दु । थ्व हे नेवाःतय् पहिचान खः । □

San Francisco, CA
Phone: 415-691-0831
Email: rumuth2011@gmail.com

Newah Identity, Unity and Autonomy:

Dr. Jyoti Tuladhar

A Viewpoint

The Newah identity today appears to be viewed from two contradictory perspectives: one is with a sense of pride in Newah culture and traditions, and a deep conviction that such a rich and unique cultural heritage deserves to be preserved and promoted; and the other is with a sense of vague embarrassment and “disowning” of a language that seems to enjoy little social/political prestige, less usefulness or economic value, and have traditions that are too cumbersome, time consuming, and old fashioned. Those with complete devotion and dedication to Newah culture point out that from as early as 1811, distinguished scholars¹ have observed how distinctive and well-formed our historical reservoir is with our own language, customs, values, rituals, traditions, social structures and religions. These are developed in such a full-fledged manner that we could function as a full “*rashtra*” or nation in our own right. The others, not in close touch with our cultural heritage, have forgotten the deliberate suppression of Newah language and culture during the Rana regime in Nepal and the subsequent discrimination in later periods as well. They also ignore the relentless struggles of our dedicated forefathers² and the present groups of committed Newah promoters³ who have managed to keep our language and culture alive and our identity intact. They have become “emotionally detached” from Newah culture, and are slowly moving towards assimilation into the dominant culture.

This leads us to a much debated issue: how is Newah identity constituted? What does being a Newah mean to different groups of people? I present some of my initial thoughts⁴ on how Newah identity is maintained among diverse “categories” of people:

- For those who have lived outside Kathmandu Valley for two generations and lost the use of Nepal Bhasa completely and assimilated with the dominant culture, with no regular contact with Kathmandu Valley, their Newah identity resides merely in their last names.
- Those living outside but maintaining family relations and marriage alliances with the Valley on a regular basis may have lost the language but keep up main traditions such as “mha puja” and other festivities.
- Those who live outside with older family members who speak the language and keep Newah traditions strictly have younger members who understand the language but cannot speak it.
- Those who live in far off countries celebrate the “Mha Puja” in a grand fashion taking pride in being Newahs but have lost the use of Nepal Bhasa.
- Those who have lived outside the country for two generations but still use Newah language and maintain Newah identity within their families because of their personal pride in their culture.
- Those who live in Kathmandu Valley and consider it beneath their dignity to speak in the language, suffering from a sense of “low esteem” in Newah identity, “emotionally detached” down-rating their own cultural heritage.
- Those who are committed to Nepal Bhasa individually and have also made contributions to literature but encourage or “tolerate” use of dominant language among their younger generations; and

• Those deeply committed to Newah identity, ensuring pride and dignity for Newah heritage within their families, promoting Newah language use and preservation, whether living within Nepal or outside.

The question that faces us now is: will it be possible to maintain Newah identity without struggling to promote Newah language? Among Kathmandu Valley residents, a distinctively downward trend towards slow decline of Nepal Bhasa as a “living language” has been noted over the last few decades,⁵ due to a multiplicity of reasons - both internal and external, social and political. Among Newah migrants to places outside Kathmandu Valley or to nearby locations in India such as Darjeeling, Kalimpong, Sikkim and more recently to far-off countries all over the world, loss of our language has become evident for over more than two generations. If the loss of a language represents the loss of much of that community’s cultural heritage, autonomy, power and connectivity, then how has Newah identity been maintained? Is that the reason why the identity has gradually dissolved or is it in the process of dissolving?⁶

As generally understood, the term “Newah identity” refers to the distinctive and intrinsic intertwining of language and culture. Language is much more than words, a body of vocabulary or a set of grammatical rules. It embodies a way of thinking and being, the inner spirit of a culture. It encapsulates the entire traditions, values and thought patterns of a culture. Hence, language cannot be divorced

from traditions and culture. For Newah identity to survive, the Newah language cannot be allowed to die, and definitely not “strangled”.

We do recognize that we live within an environment of “cultural pluralism”. We know that “language change is inevitable, continuous, universal and multidirectional”⁷ especially when state patronage is no longer there and practical utility no longer exists. The dominant culture and language will tend to swallow us unless we carefully move against the challenges step by step. Our unique identity may become lost or assimilated⁸.

In linguistic studies dealing with language change, it has been amply observed that language loss may be caused by three fundamental factors: (i) lack of state support and patronage; (ii) loss of productive use in administrative, economic, professional or career fields; (iii) loss of “own” community support. Despite acknowledging that Nepal is a multi-lingual, multi-ethnic and multi-religious country, the new constitution of Nepal does not have provisions for any specific support to Newah language and culture. In fact, the term Newah is not mentioned in connection with any constitutional provision. Hence it goes without saying that no state structures, national educational system or economic benefits accrue to the use of Nepal Bhasa or in support of Newah culture specifically. Since identity and language are intertwined, the impact of no-support, is inevitable dissolution. It is only the Newah community now that can save our own identity.

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या
भःभः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
2nd World Newah Convention
USA - 2016

Prabin Tamrakar
Deepa Tamrakar
Hridayesha Tamrakar
Gaithersburg, Maryland

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या
भःभः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for
a grand success of
2nd World Newah Convention

Krishna, Mahindra, Chhaya
Mala & Manindra Pradhan
Gaithersburg, Maryland

Kathmandu Kitchen

THE BEST TASTE IN TOWSON

KATHMANDU KITCHEN

Lunch
Sunday- Thursday 11: 00 a.m.-3: 00 pm
Friday- Saturday 11: 00 a.m.-3: 00 pm

Dinner
Saturday- Thursday 3: 00 pm - 10: 00 pm
Friday- Saturday 3: 00 pm- 11: 00pm

Come explore our exciting menu that consists of rich Indian dishes flavored with bold Himalayan spices from Nepal and Tibet. Start off with our fresh bread and soup, and then try one of our savory chicken, lamb, or shrimp dishes. If you prefer vegetarian dishes, try our flavorful Saag Paneer or Fenugreek. We promise you won't be disappointed!

We offer catering service

Free Delivery

Contact Information

**22 West Allegheny Avenue
Towson, MD 21204-3915**

Ph: 410 847 9595

Fax: 410 847 9141

© 2009 Kathmandu Kitchen www.mykathmandukitchen.com

परिकारको सांस्कृतिक महत्व

- जणेशराम लाछि -

विश्वमा उत्कृष्ट कला, संस्कृति, साहित्य, सभ्यता आदि भएको जाति मध्येको एउटा जाति हो - नेवार जाति। नेवार जातिको कला, संस्कृति, साहित्यको विश्वका विभिन्न विद्वानहरूले मुक्तकण्ठले प्रशंसा गरेको पाईन्छ। यस्तै नेवार जातिले सृजना गरेको कला र सम्पदा नेपालमा जताततै छरिएर रहेका छन्। काठमाण्डौं उपत्यकाका २० किलोमिटरभित्र पनि ७ वटा सम्पदालाई विश्व सम्पदा सूचीमा सूचिकृत गरिएको छ।

जसरी नेवारहरूको सम्पदा जताततै देख्न पाईन्छ, त्यसरी नै चाडपर्व, जात्रामेला पनि हप्तै पिच्छे, महिना पिच्छे, कुनै न कुनै चाड मनाई जात्रा मेला गर्दै आएका पाईन्छ, नेवारहरूले। जात्रा, पर्व, मेला चाडवाडमा नाचगान, गीत सङ्गीत र बाजा गाजामा पनि हजारौं वर्षदेखि उत्कृष्टता प्रदर्शन गर्दै आएका यी नेवारहरूको परिकारहरू (खानाहरू) मा पनि उत्तिकै उत्कृष्टता रहेको पाईन्छ। परिकारका धनी नेवारहरूको परिकारको स्वाद जनजीवनको जीब्रो जीब्रोमा अहिले पनि रहेको पाईन्छ।

त्यही सम्पदा, कला संस्कृति, जात्रा, पर्व, चाडवाड, बाजा, गीत, सङ्गीत, नाचगान अनि थरीथरी परिकारले सजिएको भोजनहरू आदि स्थापना मात्र गरिएका छैनन्, नेवार पूर्वजहरूले। त्यसको संरक्षण गर्ने हेतुले हजारौं वर्ष पहिलेदेखि अक्षय कोष खडा गरी गुथि स्थापना गरी गुथि मार्फत ती सञ्चालन गरी आएको अहिले पनि जहाँ तही भेटिन्छ।

चौरासी व्यञ्जन राखी भोजन गर्ने परम्परा नेवार समाजमा यद्यपि कायमै छ। थरीथरी परिकार खाइ मनाइने पर्व, चाड, रितिरिवाज अहिले पनि मनाइदै आई रहेको देख्न पाईन्छ, नेवार समाजमा। मौसम अनुसारको परिकार खाई मनाइने चाडपर्वहरू अहिलेको समयमा नेवार जाति विशेषमा मात्र सीमित छैन। नेपालका धेरै जातजातिमा समेत नेवारहरूको परिकारले व्यापकता पाईसकेको छ जुन हिजो नेवार समाजमा मात्र सीमित थियो। नेवार पूर्वजहरूले ऋतु (सिजन) अनुसार शरीरलाई चाहिने पौष्टिक तत्व प्राप्त हुने र सन्तुलित आहार प्राप्त हुने परिकारहरू खाने गरी चाडपर्वहरूको सृजना गरी मनाउदै आएको पाईन्छ।

जुन ऋतु (सिजन) मा जुन चीजहरू प्राप्त हुन्छ, अनि कुन ऋतु (सिजन) मा शरीरलाई कुन पौष्टिक तत्वको आवश्यकता पर्छ, त्यस्तै किसिमको खानेकुरा खाने चाडपर्व, रितिरिवाज मनाएर समाजमा छोडेर गएका छन् नेवार समुदायका पूर्वजहरूले।

गुन्हु पून्ही श्रावण शुक्ल पूर्णिमाको दिन नौ थरी गेडागुडी भिजाएर क्वाति पकाएर खाने, जया: पून्ही भाद्र शुक्ल पूर्णिमामा समय बजि खाने, दशैमा मासुका थरी थरीका परिकार बनाएर खाने, सकिमना पून्ही कार्तिक शुक्ल पूर्णिमाको दिनमा हलिमलि गेडागुडी भुनेको र पिंडालु, सखर खण्ड आदि खाने, योमरी पून्ही मार्ग शुक्ल पूर्णिमाको दिन विशेष किसिम चामलको पिठोको योमरी बनाई तील चाकू राखी खाने, माघे संक्रान्तिमा तरुल, ध्यू, चाकू खाने, शिवरात्रीमा मकै भटमास भुतेर हरियो लसुन खाने, वैशाख संक्रान्तिमा खाइ क्वाती (तितो क्वाती) खाने, वैशाख शुक्ल तृतीया, अक्षय तृतीयाको दिन पाति (सखर र मसला मिलाई

बनाएको पानी) खाने, आ-आफ्नो ईष्ट देवता देवाली पूजामा चतामरी, चामलको पिठोको रोटी खाने, सिथि नख: जेष्ठ शुक्ल खप्ती कुमार पष्ठीको दिनमा थरी थरी गेडागुडीको रोटी जस्तै माय्वः, मू वः आदि र चतामरी खाने आदि।

त्यति मात्रमा सिमित छैन, नेवार परिकारहरू। साँस्कृतिक पर्व, पूजा, होम, विवाह, ब्रतबन्ध, तान्त्रिक रूपमा गरिने विधि विधान होस्, ब्रत देखि जन्मदिन, बुढा पास्नी (जंकू) भिम रथारोहनदेखि मानिस मर्दा गरिने कर्म संस्कार होस् धार्मिक रितिरिवाज, जन्मेदेखि मर्दा २ वर्षसम्मको कृया कर्म संस्कारहरू समेतमा कुनै न कुनै परिकारहरूको भिन्दै महत्व राख्दछ, नेवार समाजमा।

यस्तै थरी थरी परिकारहरू मध्ये विभिन्न साँस्कृतिक संस्कार पूजा पर्व चाडहरूमा प्रयोग हुदै आएका साँस्कृतिक महत्वका केही रोटीहरूको नाम निम्न अनुसारको रहेको छ। रोटी भन्नाले सामान्यतया गहुँ, चामल, गेडागुडी, कोदो, मकै, फाफर आदिको पिठो बनाई त्यसमा चाहिने मरमसला मिसाई मात्रा मिलाएर मुछी केही सुख्खा तावामा, केही ध्यूमा, तेलमा पकाएर खाइने परिकार भन्ने बुझिन्छ। त्यस्तै रोटीहरूमा विभिन्न चाडपर्व, पूजा, भोजनहरू, ब्रतबन्ध, विवाहहरू आदिमा प्रयोग भएको पाईन्छ। यस्ता रोटीहरूको आ-आफ्नै विशेषता रहेको पाईन्छ।

लाखामरि

विवाहमा दुल्हा पक्षबाट दुलहीको घरमा लाखा यनेगु साइपाता लाने चलन नेवारहरूमा मात्र हैन, धेरै नेपालीहरूको चलन रहेको छ। तर यो जात अनुसार फरक फरक तरिका भन्ने हुने गरेको पाईन्छ। नेवार जातिमा विवाहको कुराकानी छिनी सके पछि पक्का गर्न विवाहको ८ दिन, ४ दिन, कोही कोही ६ महिना अगाडी लाखा वीगु, साइपाता लाने गरिन्छ। नेवार जातिमा पनि यस्तो लाखा वीगु चलन सबैको एक रूपता भन्ने पाईदैन। उक्त साइपाता लानेमा सबै भन्दा महत्वपूर्ण चीज नै "लाखामरी" हो। लाखा वीगु गरेपछि पक्का पक्क भएको मानिन्छ। लाखा दिने बेला राख्नु पर्ने भएकैले उक्त रोटीको नाम नै लाखामरी हुन गएको हो की ?

लाखामरीको वर्गमा पर्ने अरु अरु रोटीहरू पनि लाखामरी साथै अचेल लाने चलन छ। लाखामरी साथै साइपाता लाने बेला राख्ने रोटीहरू निम्न प्रकारका पाईन्छ।

क्र.सं. लाखामरी

- १ लाखामरी ठूलो साइज
- २ मठमरी ठूलो साइज
- ३ ऐठामरी ठूलो साइज
- ४ माछामरी ठिक्क साइज

संख्या

- १
- १
- १
- ६ न्या

५ चरामरी ठिक्क साइज	६ भतु
६ भ्यागुता ठिक्क साइज	६ ब्याँ
७ नागवेली	६ सतवत
८ बलबारा	६
९ जोपस्था	६
१० गुलमरी	२ केजी
११ फिनिमरी ठूलो साइज	६
१२ रोट ठूलो साइज	६
१३ निम्कि ठूलो साइज	६
१४ खजुरी ठूलो साइज	६
१५ अनरसा ठूलो साइज	६
१६ गजा ठूलो साइज	६
१७ चिम्ती ठूलो साइज	६
१८ पन्जाबी ठूलो साइज	६
१९ ल्वाङ्ग फूल ठूलो साइज	६
२० पान बेरी ठूलो साइज	६
२१ चन्द्र कला ठूलो साइज	६
२२ बर्फि ठूलो साइज	६
२३ पेडा ठूलो साइज	६
२४ लड्डु ठूलो साइज	६

६४ प्रकारका रोटीको नाम र तिनको साँस्कृतिक महत्व निम्न अनुसार रहेको छ ।

(उक्त सबै प्रकारहरु लाखाछेँका श्री लक्ष्मण गमालज्यूको भनाई अनुसार रहेको छ ।)

चाकुमरी

पहिले पहिले चाकुमरी दिने चलन थियो । चाकुमरी पनि लाखामरी जस्तै सापातामा लगिने रोटी नै हो । लाखामरी बाटुलो आकारको हुन्छ भने चाकुमरी डल्लो आकारको हुन्छ ।

विवाहको कुराकानी छिने पछि साइपाता लाने बेलामा चाकुमरी केटी पक्षले मागे जति लगिन्छ । भोजमा सामेल हुने पाहुना अनुसार चाकुमरी मागिन्छ । विवाह भोजको निम्तो नै चाकुमरी दिएर गरिन्छ । केटा पक्षले ल्याएको चाकुमरी नै केटी पक्षको भोजको निम्तोको लागि दिइन्छ । चाकुमरी सबै बराबर हुँदैन । नाता अनुसार ठूलो, सानो दिने चलन पाईन्छ । जस्तै केटीको मामा खलक र फुफु खलकलाई कुलाग्वारा चारपाउ भएको र अरु नातेदारअरुलाई बगला ग्वारा दुई पाउ भएको दिइन्छ भने अरु सबैलाई अलि सानो साधारण चाकुमरी भोजको निम्तोको रूपमा दिइन्छ । त्यही भोजको पाहुना अनुसार केटा पक्षसँग चाकुमरी मगाइन्छ ।

यस्तै साँस्कृतिक रूपमा होस्, संस्कारमा होस्, चाडपर्वमा जात्रा, भोजहरुमा, तान्त्रिक पूजाहरुमा विवाह, ब्रतबन्ध जसता साँस्कृतिक संस्कारमा आदि आदि पर्वहरुमा नेवार समाजमा कुनै न कुनै रोटीहरुको विशेषताले ठाउँ ओगतेको पाईन्छ ।

माथि उल्लेख भएका चाकुमरी र लाखामरी विशेष विवाहसँग सम्बन्धित छ । यस्तै वर्षे दिनको जात्रा पर्व, गुथि, भोज, पूजा होम, धार्मिक कार्यहरु, ब्रतबन्ध र चाडवाडहरुमा धेरै धेरै किसिमको परिकारसँगै थरी थरी रोटीको पनि परिकारहरु नेवार संस्कृतिको अभिन्न अङ्गको रूपमा प्रयोग हुदै आएको सर्वविधितै छ ।

नेवार संस्कृतिका परिकारहरुमा ८४ व्यञ्जन, ४२, ३६, २४, १२, ८, ५, ४ प्रकारका परिकार राखी खाने भोजहरुको धेरै महत्व भए भैं ३२ प्रकारका रोटीहरुको चलन रहेको कुरा नेवा: भोजका विज्ञहरुले भन्ने गरेको पाईन्छ । त्यस्तै

क्र.सं.

१ लाखामरी	विवाहमा साइपाता लाने बेला नभई नहुने ।
२ ऐथामरी (पतीमरी)	विवाह तथा अन्य ठूलो भोजमा भोज खाई सके पछि पाहुनालाई दिइने ।
३ मथमरी	विवाहको साइपातामा राखिने मध्येको एउटा
४ सतवतमरी	विवाहको साइपातामा राखिने मध्येको एउटा
५ गुलमरी	विवाह भोजमा पनि राखिने र विवाहको साइपातामा राख्नु पर्ने मध्येको एउटा
६ अनरसा	विवाहको साइपातामा राखिने मध्येको एउटा
७ जोपस्तामरी	विवाहको साइपातामा राखिने मध्येको एउटा
८ टुक्रा ऐथामरी	हरेक भोजमा, चमेनामा राखिने ।
९ निकमरी	साइपातामा राखिने मध्यको एउटा
१० जिपस्तामरी	आमा बुबाको मुख गर्ने, भाइटिका, म्ह पूजा र अन्य सगुणमा राखिने ।
११ मल: मरी	विशेष पाटनको ईन्द्र जात्राको बेला चाहिने ।
१२ त:मरी	विशेष थिर्म बालकुमारी जात्रामा दुई माना चामलको एउटै रोटी बनाएर चढाइने ।
१३ च मरी	सानो चतामरी जस्तै तर देउतालाई चढाउन पूजामा राखिने विशेष रोटी
१४ चतामरी	देवाली, गुथिभोज, सिठिनख: र नेवारहरुको धेरै प्रकारका पूजा, भोज, चाडहरुमा नभई नहुने रोटी ।
१५ जा:मरी	जाली जाली गरी रङ्गिन बनाएर पकाइने विशेष गरी नवदुर्गालाई भोज खुवाउँदा राखिने रोटी ।
१६ इलांमरी	साधारण घर घरमा खाइने रोटी ।
१७ योमरी	धेरै प्रकारको साँस्कृतिक भोज, गुथिको साथै धान्य पूर्णिमाको दिन धानको भकारी, कुथि पूजामा चढाइने र टोल टोलमा बाँधिने, धेरैलाई मन

१८ गोजामरी	पर्ने भएकाले नामै योमरी । योमरी जस्तै भित्र खालि, हलिमलि प्रदर्शनमा र नवदुर्गा भोज र गुथि भोजमा राखिने रोटी ।	४० मू वः मरी	सगुनमा, गुथि, विशेष किसिमको भोज, विचा भव्य, सिद्धि नखः धेरै प्रकारको भोजहरुमा प्रयोग हुने ।
१९ ल्ह्वचामरी	२-४ वर्षको जन्म दिन मनाउँदा चाहिने रोटी ।	४१ कःसू वः	पितृलाई र सिद्धि नखः मा चाहिने ।
२० मुटुमरी (लकामरी)	घरको छाना छाउँदा, जन्म दिनमा दान गर्न र सीफां (काठबाट बनेको विशेष प्रकारको पाथी) लुइगु विशेष अभिशेषमा राखिने रोटी ।	४२ मूसू वः	सिद्धि नखःमा कुनै कुनै को मात्र चाहिने ।
२१ म्हुचामरी (त्याचामरी)	साधारण खाइने रोटी ।	४३ पलनय् थाना वः	ठूलठूलो गुथि भोज र नयाँ ज्वाईं ससुरालीमा दुचायकेगु (ज्वाईं भित्र्याइदा) बेला चाहिने ।
२२ खेलुमरी	म्ह पूजा, आत्मा पूजा र भाइटिकामा बत्ती दिनका लागि राखिने रोटी ।	४४ बाता वः	विरामी भएको बेला विरामीलाई खुवाइने ।
२३ लुकामरी	कुनै पनि शुभ कार्यमा विशेष अभिशेष दिने बेला राखिने रोटी ।	४५ लापी वः	नयाँ ज्वाईं ससुराली भित्र्याइदा चाहिने ।
२४ पञ्च पक्वाः मरी	पाँच प्रकारको हुने नासः घः, दिगु घः र अन्य पूजामा राखिने रोटी ।	४६ ला वः	नयाँ ज्वाईं ससुराली भित्र्याइदा चाहिने ।
२५ दाँछितामरी	नारायणको पूजा, नास घः, दिगु घः को पूजासँगै अन्य पूजाको लागि ध्यः कस्ति (ध्यू मह) सँग राखिने ।	४७ छ्यै वः	दाफा खलःको भोज र धेरै प्रकारको भोजमा चाहिने ।
२६ पुरीमरी	हरेक प्रकारको पूजामा राखिने ।	४८	आलु वः साधारण घर घरमा बनाइने ।
२७ ईका लड्डु	गणेशको पूजामा १०८ वटा राखिने ।	४९ छुचुमरी	धेरै नेपालीहरुको घर घरमा खाजाको रूपमा खाइने र जनै पूर्णमासा पितृलाई दान गर्ने चलन कतै कतै पाइन्छ ।
२८ पःका लड्डु	गणेशको पूजामा १०८ वटा राखिने ।	५० घःमरी	पानीघट्टमा हुंकाको तावामा पकाइने ।
२९ हाम्वः लड्डु	माघे संक्रान्ति र गणेश पूजामा राखिने ।	५१ कःनिमरी	साधारण घरघरमा पकाएर खाइने ।
३० अक्षयतामरी	स्वस्थानी कथाको समाप्तीको दिन ब्रतमा चाहिने ।	५२ भसंमरी	फाफरको रोटी साधारण घरघरमा पकाएर खाइने ।
३१ स्याःबजी गोजा	हिन्दु देवदेवता र भैरव गणेश र अन्य पूजामा चाहिने ।	५३ दुसी मरी	विफर आउँदा अजिमा पूजालाई नभई नहुने ।
३२ जा गोजा	विशेष विशेष पूजामा चाहिने ।	५४ च्चकिमरी	साधारण घरघरमा पकाएर खाइने ।
३३ सतु	लोकेश्वर, नवदुर्गा र बुद्ध सम्बन्धी धेरै पूजामा चाहिने ।	५५ च्यातामरी (अष्टमंगल)	भिमरथारोहण, यज्ञ आदिमा चाहिने ।
३४ सतुमरी	सतु पूजा, बूद्ध पूजा आदिमा चाहिने ।	५६ स्वारामरी	विहान विहान चमेना गर्दा खाइने नुनिलो रोटी ।
३५ खाजामरी	पितृ श्राद्ध र अन्यमा चाहिने ।	५७ सेलमरी	विशेष तिहारमा खाइने ।
३६ छुचुलड्डु	चिभाः पूजामा चैत्यलाई चढाइने ।	५८ म्हासुमरी	बसुन्धराको ब्रतमा १०८ वटा खाइने ।
३७ चाकुमरी	विवाहमा केटा पक्षबाट केटी पक्षमा लगिने साइपातामा र केटी पक्षको भोजको निम्तोको रूपमा पाहुनाहरुलाई दिइने ।	५९ प्यारामरी	दक्षिणकाली र देवी देवतहरुको पूजामा चाहिने ।
३८ तकिमरी	विवाह भोजमा चमेना गराउँदा खुवाइने ।	६० ख्वातुमरी	साधारण घरघरमा बनाएर खाइने ।
३९ माय् वःमरी	सगुनमा, गुथि, विशेष किसिमको भोज, विचला भव्य, सिद्धि नखः धेरै प्रकारको भोजहरुमा प्रयोग हुने ।	६१ घःचा मरी	म्ह पूजा र भाइटिकाको पूजामा राख्ने रोटीको धेरै प्रकारका सामान बनाउने चलन छ ।
		६२ देगः मरी	कार्तिक पूर्णिमा, सकिमना पून्हीको दिन हलिमलि प्रदर्शनमा विशेष प्रदर्शन गरिने ।
		६३ दरुपी मरी	गाई, भैसी ब्याउँदा देवतालाई चढाइने र आफन्तहरुलाई बाधिने पहिलो दूधबाट बनाइने ।
		६४ मिक्स चतामरी	महोत्सवहरुमा, नेवाः रेष्टुराँहरु र उच्च स्तरको नेवाः परिकारको रूपमा प्रस्तुत गर्दै आएको । ■

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या ऋःऋः धायेक ववचायेमा

Best wishes for a grand success of

Second World Newah Convention - USA 2016

Dr. Rabin Man Shakya, Nabina Shakya

Ranjan Shakya, Palistaha Shakya

758 NE 94th Ave ~ Portland OR 97220

निक्ख:ग्गु हलिं नेवा: त:मुँज्या ऋ:ऋ: धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
Second World Newah Convention

RUKU'S BOUTIQUE

Agora Gallery Shop No. 9
Rue Des Marche Aux Herbes 5
1000 Brussel, Belgium.

Tel. No. 00 32 484 068 61
00 32 489 778 773

Email : belgonepal@gmail.com

Proprietor:- Bhaju Surendra Man Amatya

निक्ख:ग्गु हलिं नेवा: त:मुँज्या ऋ:ऋ: धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
Second World Newah Convention

KIMDO PASHMINA

Kichando Marga, Tahachal,
Kathmandu - Nepal
Telephone: 00977-1-4271442.
Email- kimdopashmina6@gmail.com

जि गबलय् दबू जुइ?

प्रविन ताम्राकार

खय्त ला जि दबू खः, याकःचा हे दनीम्ह । तर जितः थनीपिं, ब्वइपिं यक्व हे दु । जि सुइत मयः ? सकस्यां यः । जुजुयात नं जि हे माः, प्रजायात ला भं मदयेकं मगाः । जितः स्वयेत सती सुनां धाइ मखु, तापाः सुनां खनी मखु । समुन्द्र पुला वये माःसां जिगु महिमा हालीपिं न्त्याथासं दु । अयसां जि घः धाःसा मखु । घःयात च्वनेत रथ व देगः माः थें मनूयात तःधंम्ह जुइत जि हे माः खनिं । नेतायात न्त्यः वइ मखु, कलाकारयात पित्याइ मखु जितः मखन कि । जि दुसा संसार हे स्वर्ग थें च्वं, थ्व हलिया दथुइ च्वंगु केन्द्र जि हे खः ला थें नं च्वं । जिं लापा थाःगु जक न्यनां नं मगाः, अबीर त्वःगु व स्वांमाः क्वखायेकूगु, सिरपाः इउंगु, थःत तंकाः मस्त जूगु जक स्वयां मगाः । हुटिङ नं न्यनेमाः, लाकां-चप्पल, ख्यें, मसी, गोलभेंडा अले मेगु छुकिं छुकिं कयेका हःगु नं सहः यायेमाः । न्त्यागुसां जिथाय् वयेगु धाल कि यक्वसिया लसता, उत्साह, उमंग, आशा व भविष्यया म्हगस ज्वनाः न्हिन्हं हे सुथ व चान्हय् हे मघासे मनूत जिप्रति आकर्षित जुयाच्चनी । टिभी वलं छु जुल, स्मार्टफोन दयां छु जुल, फेसबुक वयां छु जुल, यू ट्युब दयां छु जुल, व फुक्कयात रस त्वलीम्ह जि हे ला खःनि । व फुक्कनापयागु मतिना व जिनाप जुइगु मतिना तसकं हे पाः । थःगु सः, थःगु म्यें, थःगु भावना गन प्वंकेगु श्रोता व स्वकुमिपिं जिनाप छम्ह जुयाः मलूसा ! जितः स्वयाः न्हि वंगु चाइ मखु, चा वंगु लुमनी मखु । जीवन हे तःधंगु उत्सव थें जुइ । उलि जक मखु समाजयागु अले देशयागु भिंगु मभिंगु खँ वयेगु, न्यकेगु, दिकेगु माध्यम नं जि हे खः । जि मचा, मिसा, मिजं, च्यः, साहु, व्यापारी, योगी, जागिरे दक्वसित माः । गनं जितः सदांया लागिं दयेका तःगु दुसा गनं धाःसा जितः निघौ स्वघौया नितिं जक थना तइ । नां मदुम्हेसित नां जायेकेगु, गबलें नां दुम्हेसित त्वःमंका छवयेया लागिं जिगु तसकं महत्व दु । जितः ला छगू चिट्ठाया मेशिन धाःसां जिउ । न्त्याम्हेसितं म्हसीकेगु, सम्मान इज्जत छु माः, जिथाय् वल कि घःयागु क्वथाय् वया थें भ्रम जुइफु । जि अपायसकं यःम्ह जुयां नं जिगु म्हय् प्राण अबलय् जक वइ गबलय् कलाकार, दर्शक, नेता, कार्यकर्ता, विद्वान, साधारणजनपिं जिथाय् मुनाः थःथःगु कला, थःथःगु न्वचु, थःथःगु बाखं, थःथःगु विचाः, थःथःगु विद्या, थःथःगु सामर्थ्य न्त्यव्वयेगु याइ । जिथाय् वयेत न्त्याबले उलि अःपु मजू लाइन च्वनाः टिकट कायेमाः । टिकट नं दइ ला मदइ ला धकाः धन्दा कयाच्चनेमाः । टिकट कयाः दुहां वयेत नं लाइन हे च्वनेमाः । जिथाय् वयेत गनं धाःसा ब्वनापौ माः, गनं जि सडकय् न्यासि वँव हे नं खने दइ । जितः ट्रकया च्वय् च्वनाः नं दबू याःपिं दु । गनं जि सितिकं नं स्वये दु । जि सभ्यताया छगू गबले मतनीगु उच्चगु व उज्वलगु चिं खः । इच्छा दयां नं जिथाय् दनाः न्ववायेगु, कला क्यनेगु अवसर दक्वसित दइ मखु । पक्षपात

यायेगु इच्छा ला भ्याः जक नं जिके दुगु मखु । जिं वीफुगु नां, दां गर्व, लसताया भण्डार हे थन दुसा इतिहासयात हीकेफुगु थाय् नं जि हे खः । जिथाय् वयाः न्त्यलं चाःपित होश वयेफु धाःसा शासन यानाः अत्याचार याइपिनिगु होश ब्वया नं वनेफु । ख्वबि हायेकेगु व ख्वबि हाःपिनि ख्वबि हुइकेगु थाय् नं थन हे खः । घाः जूपित मलम पाकेगु व वासःया आश क्यनेगु थाय् नं थ्वहे खः । थुलि फुक्क जुयाः नं जि सिं, नँ, स्वाहाने, कापः, स्वां, रंग, ध्वजा, पर्दा, कापः, टेबुल, माइक, स्पीकर, मेच थेंज्याःगु निर्जीव वस्तु जक जुइ जितः ययेकीपिं, जितः छयलीपिं, जितः स्वयेत वइपिं, जिगु नां कयाः लय्ताइपिसं जितः दबू धकाः मतिना याना मविउसा, वया मविउसा । देगलय् थें यक्व यक्व मनू मुनाः दलंढः मनूतयसं थःगु प्याःचाः लंकूसां जि छकः ला याकःचा जुइ हे मानि - मेगु शो न्त्याः मवःतले, न्हूगु हिउपाः मवःतले...

थ्व ला जुल 'दबू' यागु छगू मोनोलग ।

नेपाः पासा पुचः अमेरिकाय्पाखें दँय् छकः पिहां वइगु लुमति पौ 'दबू' या स्वदँ (ने.सं. ११३४-३६) निसें जि को-अर्डिनेटर जुयाः ज्या यानाच्चनागु खः । आः मेगु निर्दँ ने.सं. ११३७-३८ या नितिं नं सेवा यायेत्यनागु दु । आनन्दकुटी विद्यापीठया न्ययदँया लसताय् पिहां वःगु लुमति पती ज्या यानाः न्त्याकागु भाषासेवाया थ्व यात्रा मदिकक न्त्याना हे च्वंगु दु । 'बौद्धर्षी महाप्रज्ञाया आत्मकथा' पिथनेत नं नेपाःयागु अनुभवं यक्व ज्या विल । न्हनेत्यंगु थःगु भाय्या थुलि सेवा याये खंगु नं जिगु लागिं धन्य जुल । जिं यानागु कुतः छगू पुसा जक खः । व पुसानाप गुलि मेगु पुसा माः व थ्व पुसातयसं गुलि स्वां त्वले फइ, गुलि सिमा सयेके फइ, थःगु म्हसीका धंका तये फइ । स्वदँ स्वयां ताःहाकःगु जिगु 'दबू' नापया स्वापू व अनुभवयात सितिं मवक्रेत नेपालभाषां पिदनीगु हलिन्यंकया छुं नं पत्रपत्रिकाया सेवाय् छयले फत धाःसा जिगु कुतःया फल त्वःगु भाःपी ।

करिव भिन्त्यादँ-नीदँ न्त्यः भारतया लखनउ शहरय् छगू कन्फरेन्स जूगु बुखँ 'द टाइम्स अफ इण्डिया' न्हिपतिइ ब्वना, उगु कन्फरेन्सयागु मू विषय खः - 'उर्दू भाय् सीत्यंगु भाय् खः कि मखु ?' उर्दू थेंज्याःगु समृद्ध व यक्वसिनं न्ववायेधुंकूगु व ताः ई तक शासन याये धुंकूपिनिगु भाय्यात कयाः ला व भाय्यात माया याइपिं भारतीय व मेमेगु देय्यापित चिन्ता दु धाःसा नेपाः थेंज्याःगु चीधंगु देय् दुने नं ५-६ प्रतिशत जक जनताया मांभाय् खःसां नं स्वव्वय् निव्व मनूतयसं मल्हायेधुंकूगु नेपालभाषायात कयाः गुलि जागरुकता, एकता व कार्यक्रम हये मानि, उकिया लागिं यक्व ई ल्यनाच्चंगु मदु । नेपालभाषाया संरक्षण व सम्वर्द्धनया लागिं साधन, श्रोत, अधिकार जक दयां नं मगाः । थ्व भीरु खः व जिगु अमूल्य सम्पत्ति खः

धका: जगेर्ना यायेगु इच्छा व समर्पण नं मा: । 'जय मांभाय' जक धयां मांभाय्या जय जुइगु ई आ: मखयेधुंकल । रेडियो, टिभी, साहित्य, संगीत, पत्रकारिता, शिक्षा अले न्हिंन्हिया व्यवहारय् भाय् छयले हे मा:, उकिया मेगु लँपु मदु । हलिं नेवा: अर्गनाइजेशनया वर्तमान नाय: भाजु बालगोपाल श्रेष्ठपाखें 'दबू' लुमति पौयात फुगु सक्रिय व सकारात्मक ग्वाहालि यानादीगु दु । हलिं नेवा: अर्गनाइजेशनया नेपालभाषा ब्वलंका तयेगु भूमिकाया सन्दर्भय् थीथी देय्या थीथी संस्थापाखें नेपालभाषां पिहां वइगु थीथी नांयागु पत्रिकाया सम्पादक मण्डलया दथुइ स्वापू, एकता, समन्वय व सहयोगया वातावरण दयेका: नेपालभाषाया भावनात्मक व वैज्ञानिक विकासय् तिव: वी फयेकेमा: ।

नेपालभाषां जक हे पत्रिका पिकायेमा: धका: गुगु भावनां ज्या यायेगु ख:, ब्विमपिसं नं उलि हे उत्साह कया: ब्वनेगु व अभ्यास यायेगु धा:सा कम याना हयाच्चंगु छगू अप्रिय सत्य ख: । उच्चशिक्षा हासिल याना: पीदं न्यय्दं व्यावसायिक ज्या या:पिनि नं थ:गु भाषां ब्वनेगु बानी मदु अथवा सुगम मजू । न्हिंन्हिया व्यवहारय्, सञ्चारया माध्यमय्, अफ स्पष्टनक्सां धायेगु ख:सा स्मार्टफोनया स्क्रिनय् न्हिंन्हिं मांभाय्या दर्शन यायेगु ख:सा नेवा: दबू डट कम, नेवा: अनलाइन न्युज डट कम थेंज्या:गु वेबसाइटत यक्व वये मानि । उकी मध्ये हलिं नेवा: अर्गनाइजेशन व मेगु दक्व नेवा: संघ संस्था छाया सक्रिय मजुइगु थ्व इलेक्ट्रोनिक युगय् ? 'दबू' लुमति पौया पार्टनर 'सन्ध्या टाइम्स' नं अनलाइन वयेत्यंगु खँ न्यना: जि तसकं लयता: । विपस्सना ध्यान केन्द्रय् स्वक: वना: अले सेवाय् छक: वना: गुलि थुल, अथे हे 'दबू' पत्रिकाय् स्वदं ज्या याना: मेगु निर्दया लागिं प्रतिवद्ध जुयाबलय्

गुलि सयेका थुइका व न्हूगु, पुलांगु मेगु नेपालभाषा पत्रिकाय् छयले मफुसा भाषायागु सेवा गथे याना: जुल ? अंगलय् खाना तयेगु दसिपौ व तक्माया लागिं ला जि सनागु खइ मखु ।

संस्थायागु सेवा या:सा संस्था बल्लाइ, संस्था बमला:सा जाति समुदाय नं कमजोर जुयाच्चनी । छगू संस्थां जक भाषायागु विकास व संरक्षण याये फइ धइगु ला म्हगसय् नं मखंसां जीधुंकल । मांभाय् प्रति कटिवद्ध जूपिं विभिन्न संस्थाया छम्ह छम्ह जक दुज:पिनि दथुइ स्वापू व सहलह अले समर्थन दयाच्चंसा उकिं छगू संगठनात्मक शक्तिया ज्या यायेफु । प्रत्येक भाषासेवीयात थौंकन्हय् उतिकं ह:पा: व भौतिक समर्थन मालाच्चंगु दु । नेपालभाषायात समयसापेक्ष विकास याना: समृद्ध याये न्हय: हरेक नेवा: छेंय् नेवा: परिवारं प्रतिवद्धता क्यनेगु ई ख: थ्व, अले जक विश्वय् नं लोकप्रिय भाय् जुइफु साहित्य, संगीतया माध्यमं । पंजाबी भासं बेलायतय् व स्पेनिस भासं अमेरिकाय् महत्वपूर्ण थाय् दयेके फुसा नेपालभाषां नेपालय् हे बल्ला:गु उपस्थिति दयेकेधुंका: मेगु पला: न्ह्याके फइ । भाषाया जागरण धइगु लिपाया पिंढीयात त्व:तेगु मुखता ख: । भाषायागु अवनति मन्दविष थें सलंस: दँ न्हय: शुरु जूगु ख:सां उकिया वांमला:गु लिच्च: धा:सा छेंखापतिकं आ: खने दया वल । भी बौ बाज्यापिसं थुलि दुर्गति स्वये म्वा:ल उकिं भाग्यमानी धायेमा: । मखुसा भीसं गथे याना: भाषा सयेका काल जुइ ? आ: लिपा वइगु पिंढीं थ:गु नेवा: म्हसीका ल्व:मंका: जि नेपाली, जापानी, अमेरिकी, बेलायती जक ख: धाल धा:सा सुयात दोष वीगु ? छगू मनोरञ्जन व आधिकारिक पत्रिका जुयाच्चंसां 'दबू' व दबू थेंज्या:गु लुमति पौ गबले दबू जुइ थ:गु म्हसीका ल्व:मंका छव:सा ! ■

निक्व:गु हलिं नेवा: त:मुँज्या
भु:भु: धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
2nd World Newah Convention
USA - 2016

**Bijaya Shrestha
Minu Shrestha**
Baltimore, Maryland

Best wishes for
a grand success of

2nd World Newah Convention

**Buddha Ratna, Ganga &
Manjima Maharjan**
Rockville, Maryland

The Goddess Vajrayogini and

Bal Gopal Shrestha

her Festival in Sankhu, Nepal

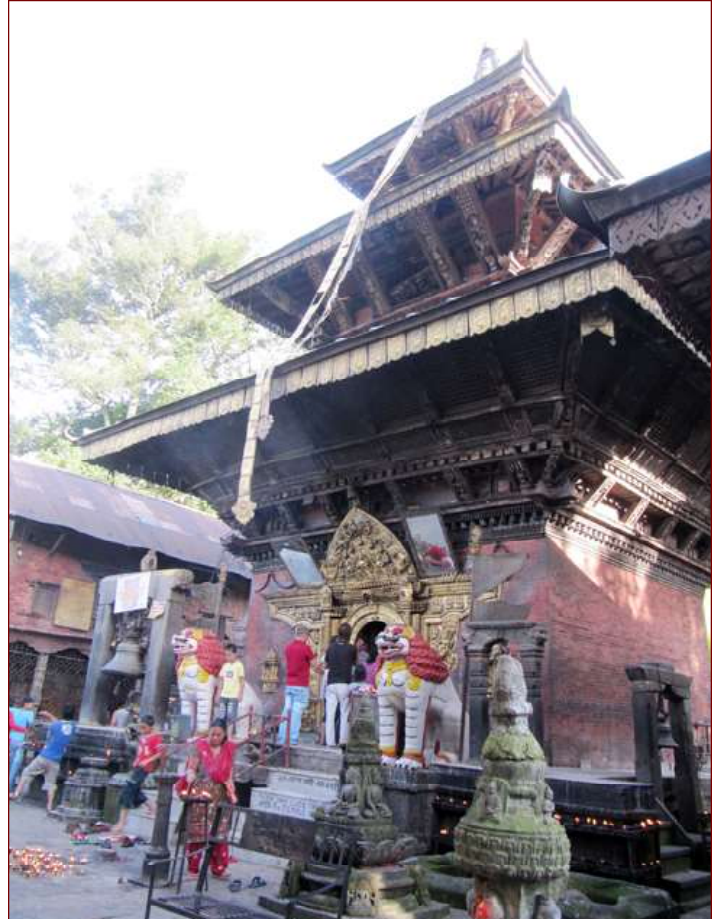
Historical importance of Vajrayogini

Once every year the inhabitants of Sankhu celebrate festival of the goddess Vajrayogini as the town's most important festival. The dawn of history in Nepal started with Manadeva's inscription dated A.D. 464. King Manadeva does not mention his Licchavi pedigree, but was proud of his father and grandfather, who, like Manadeva, claimed to belong to the glorious Suryavmsa line of kings (as did Ramacandra, king of Ayodhya and Hero of the Ramayana epic). Manadeva's grandfather Vrsadeva was a Buddhist by choice, but his grandson was not (or rather there is no epigraphic evidence for that). However, Manadeva liberally endowed Hindu temples and Buddhist monasteries alike.

That's where our story starts: with Manadeva and, of course, with his successors. Please note: we know from a 14th century chronicle that, before the advent of the Licchavis, there happened to be a Kirata dynasty in Nepal. The ancient monastery Gum Vihara may date back to that pre-Lichhavi time, but we are short of evidence in this regard. The Kirata dynasty did not leave any other remains of palaces or religious buildings, and no inscriptions either, but their legacy is taken for granted and has become part of the recent self-assertion of the Newar community. The lack of evidence to call the Kirata kings "Newar" or "proto-Newar" does not bother the modern elite at all. The fact that the word "Gum" means "forest" in present-day Newar language, the indigenous language of the Kathmandu Valley, was, even for a foremost Nepalese historian like Dhanavajra Vajracarya, enough reason to attribute a "Kirati" origin to Gum Vihara.

At present, Sankhu is multi-caste, but if we are to consider surrounding settlements, also multi-ethnic, terms which are combined in a single Khas-Nepali language expression: bahujati. This compound word refers to the minority castes and ethnicities within the present-day nation-state, minorities which have cultures distinct from the national mainstream: that of the Parvate (Parvatiya, "of the hills") population, which has Khas-Nepali as its mother tongue, and consists of Bahun (Brahmins) and Chetri (Ksatriya) castes.

Sankhu offers a beautiful example of interrelationships, both regarding the Newar *jats* (translated here by "castes") and the surrounding "ethnic groups". There are 21 Newar jat in Sankhu; here the term jat does not apply to an ethnic unity, but to the many layers of what is one of the most elaborate urban caste systems of South Asia. The social organization of the Tamang and Parvate ethnic groups living in and around

Sankhu is far less complicated; besides the untouchables (Sarki, Kami, Damai, Gaine) in the Parvate community, the nationwide Parvate community has a largely homogeneous culture that is determined by the dominant Bahun and Chetri castes. The Tamang, who, after the Newar, have the most numerous population in the Sankhu area, do not have a caste system in the common sense of the word, although some claim certain clans (*thar*) among them have a higher status than others.

Certainly, the Newar are culturally predominant, but the Tamang and Chetri ethnic groups are far from "foreign" within the context of Newar society. In fact, we cannot gather from the Licchavi inscriptions, which are in ornate Sanskrit, whether the vernacular language of the Valley at that time was indeed "proto-Newar", or rather "proto-Tamang" or, for that matter, a "proto-Tibeto-Burman" language (a possibility which cannot be excluded if we take into account the early settlement of the Nepal Valley and Sankhu in particular).

Sankhu's Gum Vihara is mentioned in Manadeva's inscription of 464 AD. Manadeva was not the first Suryavamsa king of Nepal. The term "Licchavi" however, only appears in

Amsuvarman, who did not belong to the Suryavamsa though. Because of the amount of inscriptions from Amsuvarman's realm we know more about him than about any other king of the Licchavi period. What interests us here is that an inscription of Amsuvarman at Hadigaon dated 608 AD mentions an endowment to Gum Vihara among 5 of his specified donations so, in spite of king Amsuvarman's known Saiva preference, he too gave a high priority to the Buddhist shrine located above Sankhu: already called Gum Vihara at that time. We do not have the source materials to prove that there was a Vajrayogini temple at that time, but Gumbahal was certainly a monastery of national importance, so much is sure.

Patronage of Gum Vihara continued in the so-called Dark Ages-between the end of the 8th century (when the Licchavi inscriptions, and possibly their rule, came to an end) and the start of the Malla dynasty at the end of the 13th century. Source materials are scarce, but a descendant of the Thaku jujus, the kings/nobles who ruled Kathmandu in medieval times, is still worshipping Vajrayogini as his Istadevata - the deity of his choice. During the Malla dynasty, Pratap Malla embellished the Vajrayogini temple in 1665. We are not exactly sure what the shrine of Vajrayogini looked like before or after Pratap Malla restructured the temple. For the pagoda-type temple that is in existence till today, was commissioned only in 1712 A.D. by king Bhaskar Malla's mother Bhuvanlaksmi. The importance of Gum Bahal/Vajrayogini did not stop either when the Malla period came to an end, with Prithvi Narayan Shah's conquest of the Kathmandu Valley in 1768/69. Just to give one example: members of the hereditary Rana family rulers chose Vajrayogini as their Istadevata. The story told is that on one occasion the Ranas came to Sankhu on horseback during the festival of Vajrayogini and were turned down. Nobody should surpass the goddess Vajrayogini with regard to glamour and purity during Sankhu's main festival in March/April. Rulers have to leave their attributes and bow for the goddess. Horses, elephants, umbrellas, personal palanquins as well as leather shoes are generally prohibited during the festival of Sri Vajrayogini.

Several *guthis* from outside (esp. Kathmandu city) still have Vajrayogini as their Istadevata, but their number did not increase any more after Sankhu lost its prominence as a trading town. Social and religious decline set in after the opening

king Jayadeva's inscription at Pasupati 733 AD, and includes a full genealogy of the dynasty up to the god Brahma. Jayadeva's Pasupati inscription is interesting in other regards, and, most notably, by the grants this king gave to both temples and monasteries: in his list of donations, Sankhu's Gum Vihara is second only to Pasupati. The earliest historically attested Suryavamsa king, Manadeva, did not care to make the Hindu-Buddhist distinction. Manadev's grandfather, however, known only through the inscriptions of his grandson and by the Pasupati stele of Jayadeva with the Licchavi dynasty genealogy appears to have had a more explicit Buddhist orientation. He is skipped, passed over, however you call it, in Jayadeva's genealogy of the Licchavis at Pasupati. Nowadays, while the inhabitants of Sankhu call Gum Baha to the Vajrayogini sanctuary and Hyaumkhvahmaju (red-faced mother) and Mhasukhvahmaju (yellow-faced mother) to the deities reside there, outsiders may call the sanctuary Vajrayogini. Tamang also refer to the goddess(es) as the red-faced and yellow-faced mothers, but in their own Tamang language. This indicates that the Licchavi kings, whether Saiva, Bauddha (or both) attributed a very high value to the shrines at Gum Bahal.

Things are different again with the king who was well known outside Nepal (e.g. at the Chinese court), namely

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या भःभः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a success of

Second World Newah Convention - USA 2016

Narendra Raj Joshi & Ratna Joshi

573 28th Ave.#2

San Francisco, CA 94121

mr_nrjoshi@hotmail.com

of the alternative road from India to Tibet by way of Sikkim. The rich and much-wanted trade center, which Sankhu had been for at least 1500 years, turned more and more into itself, and finally became a primarily agricultural town. As a result, the Vajrayogini festival lost its national significance to a great extent: nowadays it is primarily the festival of the goddess of Sankhu, and for the greater part celebrated by Sankhu's local inhabitants. Yet it did not turn into an entirely Newar affair: Chetri, and more particularly Tamang, partake in the festival in their own way, so that, at a diminished scale, Sankhu's main festival remains an example of Newar culture in Nepalese society at large.

Vajrayogini as the protective deity of Sankhu town

Besides being a divinity of national importance, with a long-attested history, Vajrayogini is also the protective goddess of Sankhu town. In that regard the goddess has many features in common with the protective deities of other Newar towns, but also a few peculiarities. The procession statues of Vajrayogini and her company are not kept in Sankhu town, but in Gum Vihara, the forest monastery itself. People coming up from Sankhu to worship the goddess have to visit both forms of the goddess: the red-painted one in the main pagoda temple, as well as the procession statue Mhasukhvahmaju, "Yellow-faced mother," a little up in the courtyard of Gum Vihara. The latter one, made of metal-plated wood, is considered to be fiercer, and may hence represent a different deity rather than being a double of the Red-faced mother.

Next to the Vajrayogini temple to the East another pagoda-type temple contains a large metal stupa, which is also part of the obligatory tour of the worshippers. It is also called Dharmadhatu by the Vajracaryas, but commonly considered to be Vajrayogini's husband by the people of Sankhu at large (in spite of the fact that the Caitya or Stupa is a dome-shaped structure, without any manlike features). The stupa which is accompanying Vajrayogini (Mhasukhvahmaju) in her procession, as well as the procession statues of her lion-faced and tiger-faced guardians, are also kept in the god-house inside the monastery compound. On the ground floor of that building, an eternal fire is burning, from which the devotees collect sacred ashes. The fire is not given out, however, and the fire

sacrifices for Vajrayogini are, at least nowadays, kindled in an informal way. Yet the rule seems to have been that the Vajracarya priests of Sankhu turned to the Kathmandu court in case of minor or major calamities. Emergency exchange of pure (pavitra) fire for example, used to occur between the Pharping Vajrayogini shrine and the Sankhu one, as well as - it was told, between the eternal fire at Pasupati, or the (long disappeared) eternal fire which used to be kept burning in the old palace of Hanumandhoka in Kathmandu. Yet another myth tells the tradition of exchanging fire between the Agnimath temple in Patan and the Sankhu Vajrayogini, in case of extinguish of fire in either place.

The fire sacrifice takes place eight days prior to the festival, on the day of Nimantrana, the official invitation to the gods and the people for the coming festival. That morning the Vajracaryas, the Buddhist priests in charge of Vajrayogini, carry out a puja at the forest shrine of the goddess and in the night of that same day they carry out a secret fire sacrifice in the rest house opposite the front door of the temple. Vajrayogini, both her statue in the temple as well as a representation evoked in an earthen jar (*kalasa*) near to the fire, are the only ones invited at the fire sacrifice besides the officiants. In addition to grains and ghee, pieces of buffalo lung are offered into the fire. Four days later the royal sword, representing the king, is brought from Katmandu by the Maham, the traditional town guard. It is brandished just before entering the town, but will remain covered with a cloth for the remaining time until it leaves Sankhu again after the completion of the Vajrayogini festival.

Eight days later, on the full-moon day, the massive palanquin with the bigger than man-size statue of Vajrayogini is brought down. The procession stupa and the two guardians precede the goddess. During the one century of autocratic Rana rule (up to 1951) every family of Sankhu was obliged to send a physically able son to carry the palanquin. Nowadays bearing the palanquins is dependent on voluntary labor, and the time Vajrayogini may need to reach the town varies according to the available manpower. It takes about half an hour walk from the forest shrine to the town, but the trail goes steeply down and then up again. Among the youth of Sankhu the enthusiasm in participating in this festival has not diminished. Most recently, even teenage girls and womenfolk started participating in the festival by playing musical instruments and dances. They also started giving helping hands in carrying out the palanquins in the procession. Until recently females were not supposed to these jobs.

Usually Vajrayogini will reach the town around sunset. After crossing the town border, Vajracarya priests will jump on Vajrayogini's chariot for the ride to one of the four rest houses where the goddess will stay. The rest houses (*satah*) are spread over town, and each time another quarter has the honor and the duty to receive Vajrayogini and her company. During her transfer from the palanquin to the satah the goddess is covered with a shroud. The presence of Nay musicians is essential at this transfer. Because the images are covered with shrouds and also because the specialism of the Nay is to play special music, most Sankhu people think that the Naykhim played on this occasion is funeral music. The musical leader of the Nay, however, informed us that it is in fact special festival music, which only resembles the funeral

music for the musically ignorant people.

During Vajrayogini's stay in the *satah* the Vajracarya priests will take care of worshipping and feeding the goddess. Vajrayogini does not accept blood sacrifices like many other goddesses demand, but she is not vegetarian either: her meals in downtown Sankhu should, apart from rice and vegetables, contain a complete cooked fish.

Vajrayogini stays in Sankhu for eight days; her first day is free (*sunyaka*), but people come to worship her in the "god's rest house", the *dyo satah*. The second day is a day of sacrifice: *syakvatyakva* "the more you kill, the more you gain," but not, it will be understood, straight to Vajrayogini. Most people bring their animals to the shrine of Mahakala form of Bhairava in the shape of a big stone triangle-, which is situated just below the 108 steps leading to the temple of Vajrayogini. Mahakala accepts the blood from the throat of the sacrificial goats, sheep, buffaloes, ducks or cocks on behalf of Vajrayogini.

People will feast on the sacrifice that night, and the next day is *mujatra*, the main procession of Vajrayogini. On this day she is taken in a tour of the city. People eat and drink lavishly that day as well, and many people are drunk by the time that the palanquin has to be carried. There is ample occasion, however, to have a good fight, and sometimes a bad one, at the cost of a human victim (such as happened in 1980). Political and other battles are fought out on the occasion. Nowadays *mujatra* is carried out in the daytime to avoid untoward violence.

During *mujatra*, the goddess Vasumdhara (a small, about 40 cm. metal statue) will join the procession from the Vajracarya's *agamchem* (sacred place of worship) in town. Locally, Vasumdhara is considered to be the mother-in-law of Vajrayogini. At the completion of the *mujatra*, her round of town an eternal fire is kindled in front of the god's rest house where Vajrayogini is staying, a replica of the truly eternal fire at Gum Vihara. The fire in Sankhu town lasts four days only, and is left to extinguish after the goddess leaves town.

Two more festive days will follow. The Nay elder throws food for the ghosts (*bau*) around the town on the last night before Vajrayogini returns home to her forest shrine. Duim caste people used to join the procession with their long trumpets, but no other people are supposed to watch this secret procession. The Duim also used to accompany the procession blowing their *kaha* at the ward, quarter, grama and town borders. Like a number of participating groups (castes, *guthis*, families, individuals)

they stopped carrying out their tasks during the Vajrayogini Yatra.

On the day of Vajrayogini's departure, one more fire sacrifice is performed, this time publicly. Fire sacrifices prior to processions are common to many deities all over the valley, but a fire sacrifice at the time of return may be unique for Sankhu, or at least rare in other parts of the Valley. It is as if Vajrayogini embarks on another *yatra*, namely the one to her forest shrine where then does the goddess actually belong. This question and the thoughts it might evoke are nicely flattened by the (purely Sanskrit) name for the fire sacrifice at departure: *ksema puja homa*, a reception of the goddess at the fire sacrifice to ask forgiveness (for possible mistakes in carrying out the ritual, an obligatory part of any *yatra*, but not in the form of an additional *homa*).

There is more, however. When Vajrayogini is leaving town, the Vajracaryas have to jump off the chariot just before the town gate. From the town the road goes down to a depression called Kolagal, and there a play takes place: *mhitakigu*, in which the chariots are carried back and forth. But is it really a play, and if so, to amuse whom? Traditionally, the Tamang joins here to carry the goddess up. A small channel (*dhaca*) indicates what is called a *simana*, a boundary. On inquiring, the Tamang told that this is indeed a boundary between the Newar town and what is beyond: Tamang country. It is, however, not a political dividing line nor a socio-economic one, but a ritual boundary that also separates *grama* (the town and its surrounding fields) and *aranya*, the forest.

While most Newar people quit the procession at this point, the Tamangs of Ghumaricok come to carry the palanquin up to the temple. There the members of a multi-caste Lasakusa *guthi* from Kathmandu perform a welcome worship to all the deities and distribute festive food *samaybaji*. Things are over then, one might logically think, but for the people the festival is still prolonged for three days. The aftermath is called *bicah puja*, "making up the balance," which in the case of Sankhu takes the form of a two-day picnic. Formerly, the first day was reserved for men and called *maharaja puja*, the second day *maharani puja*, for the womenfolk, a gender distinction, which is no longer maintained.

Conclusion

Every Newar town has a main divinity and a main festival. The main shrine of the divinity can be outside town, yet a "home" is maintained in the town as well, the so-called *dyochem*, "god-house." The peculiarity of Sankhu is that the town's main deity does not have a downtown home at all, and does not require one either. The people of Sankhu have to be glad that the goddess grants their town a once-a-year visit. All rituals and artistic details, the specialists, the items of worship, all are Newar, yet the goddess herself has to come down from the Tamang jungle territory to grace Sankhu with an eight-day visit only.

Hence Vajrayogini cannot just be called the protective goddess of Sankhu town. Some people hold that Vasundhara's participation in the *yatra* is older than that of Vajrayogini herself. Much remains to be investigated in that regard: How "local" are the deities participating? Did the forest resort of Vajrayogini lead to a type of divinity that is both local and supralocal? Historical sources and comparison with the protective goddesses of other towns may throw light on the issue. ■

मासाबि जगतसुन्दर मल्ल

राजभाइ जकःमि

जगतसुन्दर मल्ल नेपालभाषाया प्यंगः थां मध्ये छगः थां खः । वयकः नेपालभाषा पुनर्जागरण कालया छम्ह महारथी खः । वयकः नेपाल संवत् १००२ कौलागा पंचमी कुन्हु मां जगतलक्ष्मी व बौ विष्णुधर मल्लया वखं खप देय्या खौमा, क्वाःलछैय् जन्म जूगु खः । वयकलं वःचाधीगु वैशय् मांबौपनिगु कुतलं चाणक्य नीति, अमरकोष व ल्याःचाःया शिक्षा कायेगु ज्या यानादिल । वयकः तसकं हे जेहेन्दार व ब्वनेज्याय् अतिकं चलाखम्ह मचा जुयाः पिहांवल । वयकःया बौ विष्णुधर मल्लया केहें मयजु नन्दकुमारी वीर शम्शेर महाराजया दरबारय् दुथ्याःम्ह कुवेरसिंह मूलजुलिसे ब्याः जूगु जुयाच्वन । इमिगु कुतलं जगतसुन्दरयात वि.सं. १९०१ सालय् उलेज्या जूगु उबले राणा खलःतय्त जक अंग्रेजी भाय् स्यनेगु तातुनाः पलिस्था याना तःगु थापाथली च्वंगु दरवार स्कुलय् वयकःयात भर्ना यायेत सफल जुल । खपनिसें अन थ्यंक न्हिन्हिं आखः ब्वं वयेगु व्यावहारिक मजगुलिं आखः ब्वंकेगु निंतिं येंदेय्या बालकुमारी च्वंम्ह जगतसुन्दरया मांया तता लक्ष्मीकुमारीया ग्वहालिं बालकुमारी त्वाः लिक्क जगतसुन्दरयात बालं व्वथाया व्यवस्था यानाबिल । वयकलं तसकं मेहनत यानाः आखः ब्वन । दकलय् बांलाःम्ह ब्वमि जुयाः पिहांवल । अन ब्वने व्वचायेकाः कलकत्ता भायाः स्कटिस चर्चैज इस्कुलय् भर्ना जुयादिल । अन वयकलं थःगु नां जे.एल. मल्ल तयादिल । अंग्रेजतय्पाखें आपाः ज्ञानगुण नं सयेकादिल । यक्व ततःधीपिं विद्वानपिं नाप संगत जुल । उबले कलकत्ताय् चान्हिन्हिनं अंग्रेजी भाय्जक ल्हाये माःबले वयकः अंग्रेजी

मांभासं आखः ब्वंकेगु सः दकले न्हापां थ्वय्कूम्ह
मासाबि जगतसुन्दर मल्ल खप देय्या खौमाय् बूम्ह ।

राणा काःया ई खः उबले हुकुमी शासनया सरकार
स्याःसां पाःसां कुंमि घुर्काः हे म्वाय्माः गुणिलक अत्याचार
दुखलिसे ल्वाल्वां उगु बखतय् हे अंग्रेजी भाय् सय्कूम्ह
मासाबि जगतसुन्दर मल्ल खप देय्या खौमाय् बूम्ह ।

उखेंशुखेंया सफूत मुंकाः बँपसः तै वन लँय् लँय् वं
जीवन ज्वःछिं नेवाःमांया दुघाः पिब्वै वन छँय् छँय् वं
जापानय्तक उगु बखतय् हे मांदेय्या ध्वाँय् ब्वय्कूम्ह
मासाबि जगतसुन्दर मल्ल खप देय्या खौमाय् बूम्ह ।

बाखं इसपं दय्कावंगु भ्नी मांभासं भाव हिलाः
ज्ञानं नष्टवाःगु स्यनेकने थःम्हं हे गुलि सफू च्याः
ब्वनेकुथि चाय्काः उगु बखतय् हे शिक्षाया जः खय्कूम्ह
मांभासं आखः ब्वंकेगु सः दकले न्हापां थ्वय्कूम्ह ।

‘थीथी जाति व थीथी भाय्या मंकाः देय् खः भ्नी नेपाः
सकल्यां थःथः मांभासं हे अःपुक आखः ब्वने दय्माः’
तःथं आँतं उगु बखतय् हे अमर बिचाः थुगु पितब्यूम्ह
मासाबि जगतसुन्दर मल्ल खप देय्या खौमाय् बूम्ह ।

चनाः वनी मखु गबलें हे व नेपाः देय्या स्यल्लाः थां
न्हयाः वने भ्नी नं व लँय् सदांनं मांभाय्या अभियान ज्वनाः
जीवन पाना उगु बखतय् हे मांभाय् स्वाँथें ह्वय्कूम्ह
मासाबि जगतसुन्दर मल्ल खप देय्या खौमाय् बूम्ह ।

भाय्या छम्ह धुरंधरम्ह विद्वान जुया पिहांवल ।

उबले खप देशय् राजकूलया वंशतय्त मल्ल थर तयेके मब्यसे प्रधानाङ्ग
जक धायेगु यानातःगु खः । तर वयकलं हे दकले न्हापां थःकुलया सकल जःपिन्त
साहसपूर्वक मल्ल थर तयाः थःपनिगु धाथेंया म्हासीका पिब्वयादिल ।

नेपालय् दकले न्हापां वेलायतया ग्वहालिं फंपी वि.सं १९६८ स विजुलि
उत्पादन यानाः येंदेसय् मत च्याकूगु खः । थुगु विज्ञानया चमत्कारं प्रभावित
जुयाः वयकलं इलेक्ट्रोनिक इन्जिनियर ज्वीगु बिचाः यानादीगु खः । जापानया

ओवाकु जेन सम्प्रदायया बौद्ध भिक्षु ईकाइ कावागुचिया हःपाः व तिवलं वयकः व किजा पद्यसुन्दर मल्ल वसपोललिसे इलेक्ट्रोनिक इन्जिनियर व्नेगु मत्ती तयाः जापान भाल । वयकःपिं वि.सं. १९७२ वैशाख ११ गते जापानया तोशामारु नांगु लः जहाजय् च्वनाः कलकताया वन्दरगाहं जापान भाःगु खः । वयकःपिं वर्मा, सिंगापुर, सांघाई जुयाः वि.सं. २०७२ जेष्ठ १२ गते तोकियो थ्यंगु खः । दाजुकिजा निम्हं अन च्वनाः आखः व्नेत आर्थिक ल्याखं तसकं थाक्वीगु जुया थः किजायात जक माःगु ब्यवस्था यानाः वयकः अनं लिहां भाल ।

उबले न्हापांगु विश्व युद्ध ज्वी त्यंगु ई । भारतय् अंग्रेजीतयगु शासन जुयाच्वंगु ई । जापानं वःम्ह, नां नं विदेशीतय् थें जे एस मल्ल तयातःम्ह जुयाः शंखा यानाः वयकःयात दरभंगाया थ्यंवलय् भारत सरकारं ज्वनाः कुनाविल । लिपा वयकः निर्दोष सावित जुयाः त्वःता हल । जेलं पिहां वये धुंकाः वनारश व कासीया थीथी धार्मिक थासय् तीर्थ यात्रा क्वचायेकाः १९१६ या फेब्रुअरी महिनाया अन्तपाखे वयकः नेपालय् लिहां भाल । भारतय् ज्वने धुकूम्ह जूगुलिं वयकः नेपालय् थ्यनेवं चन्द्र शम्शेरं सःताः नेनेकने यानाः हाकुंगु पिहां वने मदुगु उजं न्यकल । थ्व सजाय् ब्यूगुलिं वयकःयात छभाः तःधंगु मानसिक दुःख जुल ।

तःधंम्ह शाहसिक व्यक्ति जगतसुन्दर मल्लजु निराश मज्जे न्ह्याः वन । किजापिनिगु शिक्षाया लागी वयकलं तसकं दुःख सिया हःपाः वीगु ज्या यात । उबले वयकःया मूज्या धइगु अंग्रेजी विषयलय् ट्यूशन व्केगु खः । उबले अंग्रेजी विषय व्केफुपिं मास्तरत दहे मदु धाःसां ज्यु । वयकःया ज्याया महत्व यक्व दयावन । भैरवनरसिंह राणा व मेमेपिं तःतःधंपिं मनूतय् मस्तयत् अंग्रेजी भाय् स्यनेगु ज्या यात । वयकलं हे व्केम्ह भक्तनरसिंहजुं राणात मध्ये दकले न्हापां वि.ए. पास यानादीगु खः ।

नेवाः जाति व मांभाय्पाखे तसकं नुगः क्वसाःम्ह मल्लजुं लिपा वयाः मांभासं शिक्षा वीगु अभियान न्ह्याका दिल । चा न्हि मधाःसे अंग्रेजी ट्यूशन

व्केगुया नापनापं त्वाःवाः व थःथितिया मचातयत् थःगु हे छैय् तयाः मांभासं आखः व्केगु यानादिल । लिपा वनाः थःगु हे खपया कुल छैय् मांभासं व्केगु व्नेकुथि हे चायेका दिल । वयकलं मस्तयत् लिपा वना इमिसं नं मांभासं आखः व्केगु प्रतिवद्धता कयाजक व्केगीगु जुयाच्वन । आखःजक व्केगीगु ज्या यानादीगुलिं वयकःया नां मासाव जूवन । थ्व जनतां वयकःयात हनावना तयाः ब्यूगु सम्मान खः ।

आखः व्केत उबले पाठय सफू मदु । थःम्हं हे मस्तयत् माःगु तःगू मछि पाठय सफू च्वयादिल । इसपं दयेका वंगु बाखं (इसव्स फेबल्स) नेवाः भासं व खय् भासं भाय् नं हिला दिल । अंग्रेजी नेवाः खंग्वः धुकू ९म्हअतप्यलवचथ० नं वयकलं च्वयादीगु खँ सी दु । तर व सफू प्रकाशित जूगु खने मदुनि । गुगु जातया गुगु भाषा जुयाच्वन उगु हे भाषां ज्ञान ब्यूसा याकन थुइका काइ धैगु वयकःया महान वाणी खः ।

वयकलं मांभासं व्केजक दीगु मखु, मांभाय् प्रचारया ज्याय् नं यक्व न्ह्यचिला दिल । नेवाःतयगु छैय्छैय् वनाः नेवाः सफू मियाः व भाय्या मर्म थीकाः नेवाः जागरण थनेगु ज्या यानादिल । लिपा वयकः यैय् बालकुमारी च्वं भाये धुकाः नं मस्तयत् मांभासं आखः व्केगु ज्या निरन्तर न्ह्याकादिल । उलिजक मखु वयकलं रत्नपार्क जःखः थायथासय् नेपालभाषा सफूया बँपसः तयेगु ज्या यानादिल । धेवा मदु धाइपिन्ति दंक मीगु व सितिकं इनेगु तक नं यानादिल ।

जीवन ज्वःछि दुःख सियाः मांभाय्या सेवा याःगु ज्यायात दुरयेक मूल्यांकन यानाः भी महाकवि चित्तधर हृदयजुं वयकःयात प्यंगः थां मध्ये छगः थाकथं घोषणा यानादीगु खः । थुकथं हे वयकःयात हनावना तयाः नीन्यादँ न्हयःनिसें नेपालभाषाया माध्यमं व्केका वयाच्वंगु जगतसुन्दर व्नेकुथिया नां वयकःया नामं तयेगु ज्या जूगु खः । वयकःया व्यक्तित्व व कृतित्वयात कयाः चिना तयागु छपु चिनाखँ थन न्हयव्वयाच्वना । ■

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या
ऋऋः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
2nd World Newah Convention
USA - 2016

**Manohar, Anjaly, Anugh &
Aishwarya Shrestha**

Aldie, Virginia

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या
ऋऋः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
2nd World Newah Convention
USA - 2016

**Sukala Devi, Pancha, Shanti, Pukar,
Sweekar & Kriti Shrestha**

Gaithersburg, Maryland

Rajiva Shanker Shrestha

The Newars of Sikkim: Understanding the Findings

believe they to be already here. As for the Newars it is traced back to 'the legendary figure of Lakshmidas Kasaju Pradhan migrated from Nepal in order to escape the traumatic situation he faced after the notorious *Kot* massacre for which the first Rana Prime Minister Jung Bahadur was responsible.' Thus there is no reason too to disagree with his findings as he has been into the book ever since his first visit here for a month-long research tour not only to Gangtok, where you get the most as well as best of the Newars to welcome and provide him the needful which most of us did too as well acknowledged in the book. He also visited remote parts of Sikkim and even Kalimpong, where descendants have overflowed. Apart from this besides referring to the works earlier done by O'Malley, L. B. Basnet, Cakraraj Timila through Kesar Lal Shrestha, Bhuwan Prasad Pradhan, Jha and many others, Shrestha quotes Professor Tanka Subba lines 'A few family histories of the Newars of Sikkim reveal that their ancestors migrated to Sikkim at the time of consolidation of Nepal by the Gorkha King Prithvi Narayan Shah.' One thing I could not digest, of course, was the term *Kancha* for Chandravir Newar/ Kasaju-Pradhan. This might have been influenced by some section of the Newars here. Chandravir was invited by his brother Lakshmidas in order to assist him as the responsibilities increased. He is the one and the only one Chandravir Newar, whose stories of bravery, shrewdness and tactfulness have long been forgotten but well recorded in some books. He was one of the ten Gaurav Purush from this part of the Sikkim-Darjeeling Himalayas to have left indelible mark in the society we read when young as recorded by another educationist/litterateur Dr. Paras Mani Pradhan. 'Many stories speak of Chandravir who according to Bhuwan Prasad was a wrestler. People in Sikkim tell how he physically overpowered those who acted against the rules, did not pay due revenues or attacked Nepalese settlers.' Otherwise, it was Chandravir who had to face all the

THE NEWARS OF SIKKIM

*Reinventing Language, Culture, and
Identity in the Diaspora*

BAL GOPAL SHRESTHA

The Newars of Sikkim Reinventing Language, Culture, and Identity in the Diaspora by Dr. Bal Gopal Shrestha is the first ever comprehensive study exclusively on the Newars in Sikkim. It is dedicated to *the people of Sikkim who are determined to revive, reinvent, promote and preserve languages, cultures and identities in the diaspora*. As such, I do not find any reason to comment or criticize the findings but what I feel here to write is to supplement and make more points which might have escaped his attention or my eyes if mentioned in the book. Others too might have found something missing in it and some wish it had more lines on the contributions of the family he belonged. The book, however, is rather a note on appreciation of 'their efforts to record their eagerness and dedication observed among the young as well as the older generation who strive to revitalize their lost language and tradition, which they had little care for during the more than 150 year long history of their migration to Sikkim. We know the earliest Nepalese migration to Sikkim began from the second half of the 19th century on. Some migrants might have even arrived earlier. There are no valid historical accounts to verify this' as he too found out though some

brunt of being here in Sikkim to face not only the wild denizens but also the wild protest from certain section of the inhabitants there. Some termed this battle for supremacy as mere skirmishes while it was a war supreme. They wanted to skin and make drum out of it as we read ok while in the school textbook by Dr. Pradhan. He overcame them all with his courage, strength, foresight and tactfulness par excellence to befriend one of the prominent personalities, Rhenock Kazi as *Mit* i.e. blood brotherhood that the descendants cherish to this day. Thick forests were cleared and roads and bridges constructed to have the settlement for the development of the region. He introduced then popular technique of paddy cultivation in Nepal by terracing the hills and vales and is known for starting the system of revenue collection. Later he pioneered mining operations to give Sikkim the first ever and the only coins minted for the Sikkim Durbar. Incidentally, Taksar of Bhojpur in Nepal celebrates 200 years this February in a grand manner. It was a difficult place infested with mosquitoes and other insects then called Black Hill later to be known as Rhenock. It was the brilliance of his sons Rai Saheb Ratna Bahadur Pradhan and Babu Durga Shamsheer Pradhan to prove chip off the old bloke having started *The Chandra Nursery* in 1910 to put Sikkim in the floriculture-horticulture map of the world and bring Vicerine Lady Linlithgow visiting there in 1940. Some might be wondering why not then this pioneering task like many others was ever found acknowledged and also during the recently concluded biggest event on the subject. Somewhere someone tried to mention about a scion behind and contributed to some extent to make it so spectacular and landmark show!

Today State of Sikkim in the Union of India is basking on the glory of best conserved bio-resources State in the Country with 83% of land area under Forest Service of which 47% is under Forest cover. But sadly people do try to forget who were the brains behind. It was the vision of Chogyal Sidkeong Tulku, trained in Forestry in Oxford. To make the vision a reality fell on

two Newars. It was Rai Saheb Bhim Bahadur Pradhan, 4th son of Taksari Chandrabir passed from Imperial Forest College, Dehradun in 1919, and Keshab Chandra Pradhan, second son of RS Bhim Bahadur having his Master's in Forestry from Yale University who were the custodian of Sikkim Forestry as its Chiefs from 1924 to 1978. During their tenure they laid the firm foundation of not only scientific forestry but also conservation of its resources in their ecological habitats – then unknown in the Country. If people are agog with Rhododendrons, Orchids and Primulas in the wild of Sikkim and have become eco-tourism products, the scions of Chandrabir have reasons be remembered with a sense of gratitude.

To recapitulate in flashback - the clarion call made by the Inland letter dated 27th May 1982 we sent had a long way to go in the annals of the Newars in Sikkim. Recognition of the Newar language as one of the official languages of Sikkim in 1995 was itself the recognition of the outstanding dedicated and loyal contributions of the minuscule Newars ever since they came here invited some hundred fifty years ago leaving behind unprecedented, indelible and unparalleled mark here without which Sikkim would not have been what it is today. It was on advice of my Buba Jai Shanker Lall Shrestha*, *Newa: Varna Lipi ra Bhasha Parichaya* (1996/2001), co-authored with my wife Ranjana from Kathmandu, helped us reach the message to the Newars spread the world over. It also found a place in the *Vivaranatmak Granth-Kosh* brought out by the *Nepal Rajakiya Pragya Pratishthan*. More than anything else we had a great satisfaction of having served humbly the noble cause and the society. We had lost our mother language offered on the altar for much needed Identity achieved through the dedicated efforts of our forefathers and the Newars thus came to be known as a loyal, trustworthy and industrious race. A message that reached far and wide not only within this part of the world but much beyond bringing the name and fame to the founders and family of *The Chandra Nursery* (1910)

Best wishes for a success of
Second World Newar Convention - USA 2016

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या भःभः धायेक त्वचायेमा

Subha Lal Shrestha & Geeta Shrestha

14259 Sea Gate Dr.
San Leandro, CA 94577
geeta.shrestha4@gmail.com

and to the tiny Himalayan Kingdom of Sikkim as well. What was then possible through the fragrance spread out of the flowers there, very much akin without any exaggeration, was the message from our *Newa: Varna, Lipi ra Bhasha Parichaya*. A timely effort when even the mainland Kathmandu valley was threatened by the onslaught of modern cultural invasion that the fellow Newars there too found their mother language at the verge of extinction. It was a group of enthusiastic youth from our ancestral Bhaktpur came to meet us when in Kathmandu and get its copies for their use. This compilation helped learning not only scripts, alphabets, and language but also had glimpses of the rich Newar culture, tradition and rituals mentioned in a capsule form to reach and spread out burst like seeds out of the poppy. Our names appeared as a representative for the *Newah Vijnana* brought out by Daya Ratna Shakya and others from Portland Oregon USA. Here we could know Bal Gopal Shrestha by his seminal work on the Newars of Kathmandu. It was published translated into Nepali in the *Smarika* (Souvenir) and distributed complimentary by the *Karuna Devi Smarak Dharmarth Guthi* during the historic occasion of *Sahasrachandradarshanam/Maharatharohan or Jankwa* of its founder father Jai Shanker Lall* and mother Indira Devi Shrestha organized in association with the *Rhenock Newar Guthi* and *Sikkim Newar Guthi* in May 2000.

Being an ex-civil servant, I feel it my duty to add here that State Government has been benefitted of the loyal and dedicated services of the Newars in Sikkim from days of lore. It was our forefathers who contributed much to make what this Himalayan State is today. It was Durga Shamsheer Pradhan to be the first Private Secretary to the Chogyal Sidkeong Tulku remembered for his landmark social reforms in Sikkim and later for a long time Purna Kumar Pradhan served in that capacity to both the Chogyal Tashi Namgyal and Palden Thondup Namgyal. I remember of octogenarian C.D. Rai once mentioning in one of his writings for his popular *Gangtok Times* weekly about the illustrious Taksari Family that had given as many as six Brilliant sons to be the Rai Saheb during the British Raj Sikkim. Later he somehow gone sore writing in his *Ganthan* for Bal Krishna Shrestha's book that the Thikedar Family have done nothing for giving education by opening schools for the people of Sikkim. Further, he alleged that had they opened a school here, each and every home would have otherwise produced a son like Rai Saheb Hari Prasad Pradhan. It was a disgraceful insult to malign the image our forefathers. No rejoinder or rebuttal came forward from any of the concerned families. Martin Luther King Jr. said 'Our lives begin to end the day we become silent about things that matter.' His view was strongly condemned and refuted in my article *Ganthankai*

Ganthan and published in the *Smarika* 2013 annual souvenir of Sikkim Newar Guthi. Rai Saheb Hari Prasad Pradhan had contributed immensely to the society in Darjeeling Hills but also in Nepal when he was invited to be the first chief justice to establish judiciary system and introduce remarkable social reforms. All cannot be a Taksari Chandrabir, Rai Saheb Ratna Bahadur Pradhan or a Rai Saheb Hari Prasad Pradhan. We the people in Sikkim are fortunate and divinely blessed to have such a historic personality in each of the generation. Sad part is that not three generations past, our own people have forgotten them all. History otherwise stands a mute witness to the glorious past. Right from Rai Saheb Ratna Bahadur Pradhan (to be the first from Nepalese community to be included in the Sikkim State Council) and Rai Saheb Bhim Bahadur Pradhan to have given the first two chief secretaries viz. Mohan Pratap Pradhan and Keshab Chandra Pradhan. There were two more thereafter viz. Purna Kumar Pradhan and Govind Prasad Pradhan while there were at one time as many as eight Secretaries from this community serving the government.

The Newars in Sikkim like elsewhere have proved true to the belief as a loyal and trustworthy race in history that have found them successful wherever they have reached and settled down in different parts of the world. Someone, however, told me once that the Newars of Sikkim are hard nut to crack. Dr. Bal Gopal Shrestha has tried and done yeoman service to our clan by coming here of his own, uninvited and taking the cudgels to help us and our posterity know and understand about ourselves by putting everything possible all these years in black and white. It is up to us to take it or not. As for me, it is a Dream come True book for all those interested in knowing about the Newars in Sikkim that came from an independent outside individual/scholar associated with not only the Tribhuvan University of Nepal but also with the world famous Leiden University in the Netherlands, Oxford University of the United Kingdom and many reputed institutions in its support. It is done in a best desired manner possible only after years of continued research and findings being deeply involved with the subject matter and the people concerned with it. It is not that he slept over the project and came forward one fine morning and therefore, not a hurriedly done work as such. Shrestha has published his findings from time to time in different research magazines and journals like the Bulletin of the Namgyal Institute of Tibetology (Sikkim Research Institute of Tibetology) presenting in the seminar held on the occasion of their Golden Jubilee Celebrations in Gangtok being invited to attend. It was also published in the Sikkim issue of the *Marg* quarterly from India before the book finally appeared!

Though released at an international level at the Leiden University, the Netherlands the book was not

launched here in Sikkim but was sent by the publishers much late after the initial warmth and zeal of the readers had settled down. Those interested got it online even in spite of the price tag for this paperback that matched with another well produced hardbound book on Sikkim. This perhaps went against the book. When the author was in Kathmandu Nepal last year he introduced to the bigwigs in function held there. He had a desire do so in Gangtok as well but could not as he was not in touch with the right people but elsewhere to get his plans scuttled. As a result it could not have a proper reach to the targeted audience as we expected. The book went unnoticed as no hype was involved whatsoever necessary in the present local scenario of the book-world. People otherwise are interested to be written about and later to know what all was written about but here it was received lukewarm. This made us to doubt much if our people have time to spare at all and read even properly as I checked with a few concerned. Language could also be one of the factors perhaps that would have helped to put across the knowledge gathered for last 11 years when the author visited Sikkim first in January 2004.

For me it is my book rather than by Dr. Shrestha as I personally wanted whatever documents I had been gathering and was in my possession under the Jai Smriti Shodh Granthalaya/Karuna Devi Smarak Dharmarth Guthi to find properly placed in a well-researched work like this. Even if the book is not well received, Dr. Bal Gopal Shrestha has done his best that deserve an acknowledgement and this piece dedicated to him and his efforts. We had already felicitated him once he completed his research field tour in February 2004 grateful for coming here on his own but welcomed by one and all wherever he visited and took the trouble to talk and record their views/versions. He has acknowledged all this in the book. This being the only authentic well-researched work on the Newars in Sikkim, I have been mentioning it to whosoever interested so much to know about to come across in personal and public functions during my recent Sojourn USA 2015.

One year down since the book saw the light of the day, it has much more to add and many more to reach. It needs another edition soon to incorporate them all. Such works which would never ever be complete and over as such and that such a historical work deserves update possible. The scholar too may much be interested as well to get some time off from his busy schedule to look back and care for the one already done with. Somebody should come forward to support and sponsor such further efforts if ever desired and it should be independent outside agency/institution not to influence or command re-writing. It would best only to add and improve including other version, if any whatsoever. We look forward to his visit once again taking his time out to be with the Newars of Sikkim here at Gangtok at least to present his book. Though the author has shown his politeness and courtesy to own sole responsibility for any shortcomings and unintentional errors, he hopes to receive comments and criticism in order to improve a next edition of the book now in our hands. If we cannot write one for ourselves, we should at least respond to his request and give him necessary feedback to improve upon. The ball is thus in our court now, for sure!

Some say that the Newars in Sikkim are hard nut to crack but this book has cracked them well. To sum up Dr. Shrestha aptly concludes, 'Although the Newars in Sikkim are legally Indian they are culturally Newar. From 1990s on, the Newars in Sikkim actively revive their Newar roots and now strive at the reinforcement of their Newar identity. The role of the Sikkim Newar Guthi is crucial. The creation of Sikkim Newar Yuva Guthi, a youth organization within the Sikkim Newar Guthi, that aims to work among the young Newar generation, creates confidence so that the Newar identity in Sikkim will survive for many generations to come.'

The Newars of Sikkim Reinventing Language, Culture, and Identity in the Diaspora (ISBN 978-9937-623-33-9 2015 Price not mentioned Paperback pages xxiv+170+16 in colour) by Dr. Bal Gopal Shrestha

Best wishes for a success of
SECOND WORLD NEWARH CONVENTION

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुंज्या ऋःऋः धार्येक क्वचार्येमा

Season Shrestha & Heather Shrestha

Baltimore, Maryland

श्री दिपङ्कर बुद्धया महशीका

धर्मरत्न शाक्य (इतुंबहाः)

स्येगु पालिका ये. नेपाल मण्डल, नेपाः

कहापा थ्व संसारय् दिपङ्कर बुद्ध जन्म काःविज्यात । उबलय्या नां मेगु हे दुगु जुल । वसपोलया मां सुमेधा खःसा बौ सुदेव क्षेत्री खः । जन्मजुसानिसें मां-बौपिसं धर्म, कर्म यक्को याना ब्युगुलिं निरोगी जुल । ज्ञान गुणसहित जुजुवना आयु आरोग्य जुल । हानं धर्म कर्म यानां तुं च्वन । अथे जुजुं सछिदा दत धर्म कर्म यागु निरन्तर जुगु जुलंतुं । द्रिछि (१०००) दा दत । हानं निरन्तर धर्म कर्मया प्रभावं भ्नीद्व (१००००) दं दत अथेन रोग मद्दु दुःख मद्दु, आयु अपो दया ववं एक लाख (१०००००) वर्ष दत । आःछुयायेगु धर्म कर्मया निरन्तर जुयाच्वंगु दु । वसपोलया विशाल भवन स्वखा दु । नां हंसा (हेंचा), मेगु कैन्चा (कोलखा) हानं मेगु मयुर (मैखा) । थ्व स्वखा छें चिकुलां च्वनेगु, वखां च्वनेगु व मेगु इलय् च्वनेगु वसपोलया दास दासीपिं यक्को दु । उकिमध्ये पच्चा धैम्ह जहान जुल । थ्वला पहाड, पर्वत, थावर थें, चन्द्र, सुर्य थें जिनं जुइगु जुल । आयागु छातला हानं २ लाख ३, ४ लाख वर्ष नं म्वाना च्वनिगु जुल । थ्वला मजिल आः छुयायेगु धैगु ताप जुल । वसपोलया काय यागु नां उसभस्कन्ध खः । नगरया नां रम्मवती (अमवरावती) स वसपोलया मन आकुल, ब्याकुलं तच्चया वल । आः छुयायेगु धैगु मनय् तर्क जुजुवन निचोरय् जीन बुद्ध जुयः बुद्ध जुल धाय्वं न्ह्यागु यायेफै धैगु मनय् तथा हानं प्यंगु प्रकारयागु सत्य मालेत वसपोल किसि गया अभिनिष्क्रमण याना विज्यात (किसिया नां अमरावति च्वंम्ह किसिया नां यरावत खः व किसि लिपा इन्द्र लानायंका गयाजुल धाइ । वहे किसि पुलुकिसि खः धाइ) दक्को त्याग याना अभिनिष्क्रमण जुया फिला तक दुष्कर चर्या याना विज्यात अर्नलिपा कथोर तप याना ३७ न्हु लिपा बुद्धत्व प्राप्त जुया श्री दिपङ्कर बुद्ध जुल । श्री दिपङ्कर बुद्धया उपदेश न्यनेत न्हापांगु धर्मावबोधय सछिगु कोटि मनुतय्सं बोध यानाविज्यात धाइ । श्री दिपङ्कर शिरीसा माय् क्वय् च्वना मेगु धर्म मत न्ह्या विज्यात । वसपोलं नन्दारामे धर्मचक्र प्रवर्तन यानाविज्यात । निक्वःगु धर्मचक्र प्रवर्तनं गुसकोटि मनु मुन, स्वकोगुलि गुट्रो कोटि मनु मुन धैगु न्यना तैगु दु । महाविरम्ह महामुनि श्री दिपङ्कर बुद्ध चय्कुछि तःधिक समतल जंगलं विज्याइवल्य् वाम्हं च्वय् बालाक

सोभायमान जुइक खनेदइ यानं निसें सकसिनं वन्दना याइ । शिरय् मकुतं पुया, मकुतया च्वय् किकि दा वस्वा, किकि स्वां (किकि स्वां, किकिपा) तथा, कन्ठी तीना सुतांमालां कोखाया न्हातिकाय् ला सिन्ह तिना, सिख मालां कोखाया न्हाय्पने पैती तिना, कोखागां कोखाया, कोय् थेंक वगु भान्तां लं फिना जवःगु ल्हातं करुणामुद्दां अभय वर विया, देपागु ल्हातं वर विया (मनोवर विया) नीगल नेत्र, शान्त स्वभाव जुया विज्याम्ह । उखे-थुखे गनं मस्वसे प्राणीपिनि उपरय् करुणा तथा अनुयायी पित मनबोध याना फःभः धायेका बुलुहं विज्याइवल्य् दर्शन याये मात्र नं दक्को सियां क्लेशाभरण नास जुया षट्पारमिता नं पूर्ण जुया, मन बोध जुइगु जुयाच्वन । थुगु प्रकारं दक्को प्राणीपिं बोध याय् सिधयेका आः उद्धार याय् मार्निपिं सुं मन्त आः छु याय्मानि धकाः विचाःयाना स्वबलय्, जिजुल लाख वर्षतक म्वानाच्वना थःगु हे शरीर बोज जुइका च्वना अथे हे थ्व संसारय् सकले कोति कोति मनुत गथे यानाच्वनी ? आर्वलि मेगु भद्र कल्पय् मनुतयेसं न्ह्याको धर्मकर्म याःसां बुलुहं बुरा जुया सिना वनीगु । अले पुनर्जन्म कयाः हानं मेगु शरिरं धर्मकर्म यायेमाःगु अले बुद्धत्व प्राप्तयाना इलय् हे निर्वाण वनेज्युगु खः । जिथे कल्प-कल्प तक म्वाना च्वनेम्वाक वसपोलया योग शक्ति थ्व संसारया न्हुगु नियम दयेका विज्यात । थ्व न्हुगु प्रकृतिया स्वभाव हे मनुजन्म जुल अले बुरा जुल अले सित । वं हान मेगु न्हुगु जीवन ज्वना जन्म काल । थ्व जन्मय् यानागु कर्मफल मेगु जन्मय् भोगयात । मेगु जन्मयागु कर्म फल हान मेगु जन्मय् भिंगुयाःसा भिंगु हे जुइ मभिंगु याःसा मभिंगु हे जुइगु जुल । थुगु प्रकारं दक्व कार्य क्वचायेकाः वसपोल दिपङ्कर बुद्ध थः सहितं न्यासःम्ह अनुयायीपिं नापं मुना नन्दाराम विहारय् तु च्वना योगया शक्तिं मि पिकया भिग्वारा थें जुया दनदन च्याना निर्वाण जुया विज्यात ।

उलिमछि, पुलांगु थ्व खं भ्नीसं गथे सिल धाइ । भ्नीगु समाजय् भद्रकल्प धैगु सत्य (४), त्रेता (३), द्वापर (२), कलि (१) प्यंगु युगयात छगू भद्रकल्प धाइगु खः । आः थ्व संसारयागु वर्षया माप कथं (१) कलि युगया एकलाख पचीस हजार

वर्ष (सवा लाख वर्ष) अले (२) द्वापर युगया कलिया डबल -अढाइलाख वर्ष) अले (३) त्रेता युगया द्वापर युगया डबल थप कलियुग (सवा छलाख वर्ष) । अले (४) सत्य युग धैगु त्रेता युगया डबल थप कलि युग । थुगु प्रकारं १ सवालाख २ अर इलाख ३ सवा छलाख ४सत्य युगया १३ लाख ७५ हजार वर्ष खः । आःभक्तिपिं लानाचंगु कलियुगया ५१९६ वर्ष खः । थुगु हे प्रकारं भ्नीगु थ्व भद्रकल्प गुलि वितेजुल धासा २२ लाख ५५१९६ (बाइस लाख पचपन्न हजार एकसय सोन्ह वर्ष) वर्ष वितय जुइ धुंकल । आः थ्व भद्रकल्पय् वाकि दनिगु वर्ष एकलाख १९ हजार ८८४ लिपा प्रलय जुया हानं मेगु न्हुगु भद्रकल्प शुरु जुइ । थ्वहे खः भद्रकल्पया महिमा । उगु इलय् श्री दिपङ्कर यागु इलय् थौकन्हे भ्नीसं हना च्वनाम्ह गौतम बुद्ध (शाक्य मुनि बुद्ध) साधारणं नं कोय यागु दर्जाया ज्यामि ज्या याना तस्कं कष्टकर जीवन हनाचंगु जुयाच्वन, छन्हु छम्ह महापुरुषं वइत छगु ज्या अन्हेयागु जुयाच्वन । ए बौचा थन स्व थौ थन थ्व संसारया शिरोमुणि महामानव श्री दिपङ्कर बुद्ध सवारी जुइगु दू , छं थ्व फोहोर फुक्कं सुचुइकेमाः। वसपोल बुद्धपितं फोहोर छफुति हे लाके मज्जू थीके मज्जू । मयात धाःसा छन्त अथे थथे याय् धकाः न्यकाविल । वया मजबुरं फोहोर चीका च्वन । हानं वा वल, हानं चिका ज्या यायां श्री दिपङ्कर न्ह्योने थेने धुंकल व फोर चिके फुगु मखुत , वया छुयाय् छुयाय् जुल । बुद्ध बोधिसत्व पित्त फोहोर लात धायेवं जित अघोर पाप लाइगु जुल । अथे जुया थः हे फोहोरया द्योने ग्वारातुला तां थें जुया च्वनाविल । शास्ता दिपङ्कर बुद्ध वैगु म्हय गया पार जुया विज्यात नापं न्यासम्ह वसपोलया अनुयाइपिनं फोहोर छफुति मथीक पारजुया विज्यात । अहो कष्ट महाकष्ट सहयानाः जिमित फोहोर छफुति हे मजुइक शुद्ध व पवित्र यानाविल । छ हे शुद्ध व पवित्रम्ह जुल । थनिं निसें थ्व संसारय् दकलय् शुद्ध व पवित्रम्ह छ जुल । छं दुःख व कष्टयागु पूण्यं छ कालान्तरय् मेगु भद्रकल्पे शाक्य मुनि बुद्ध जुइ । थनिनिसें छ बुद्ध जुइगु मार्गय् लात धकाः सुवाः वियाविज्यात ।

जि बुद्ध जुइगु जीवन उबलय् निसें शुरुजुल धकाः श्री शाक्य मुनि बुद्ध श्रावस्ति विहारय् च्वना सकल श्रावक संघयात कना विज्यात । थोयां लिपा अथेहे दुःख कष्ट गुलि सहःयायां तधं मनु जजु ५०० गु जन्म उलेख जुयाचंगु दु । उल्लेख मजुगु गुलि दिन गुलि दिन । ल्याचा दुगु मखु । थ्व खं श्री गौतम बुद्ध (शाक्य मुनि बुद्ध) नवाना विज्यागु धकाः श्री उपोगुप्त भिक्षु कुकूतारा महाविहारय् च्वना अशोक महाराजयात कना विज्यागु जुल । श्री अशोक महाराज चक्का थकगु जुल । थ्व बाखं यागु आधारय् बैककं किपात नं पिहांवगु दु । थ्व किपालय् भोसुना च्वम्ह श्री शाक्य मुनी बुद्धया उगुजन्मय् श्री दिपङ्कर बुद्ध दर्शनयाना विज्यानाचंगु खः। थ्व किपा श्रावक संघं पिकागु जुया श्री दिपङ्कर बुद्ध यागु हे भेस (पोजिशन) दुगु खः । उबलय् उम्ह मनुयागु नां ससांकर खः । श्री शाक्य मुनि (गौतम बुद्ध) जेतवन महाविहारय् (श्रावस्ती) भिक्षुपिंगु महासभाय् कना विज्यागु खः । थ्व ससांकर धैम्ह जिहे खः । जिं हे फोर सुचुके मफया तां थे जुया च्वना वियागु खः । श्री दिपङ्कर नापं न्यासःम्ह भन्तेपिं जिगु म्हय गयाः पार जुया विज्यात । मेपिसं स्वयं बलय् गुलि कष्ट थें च्वं । तर जित छुहे कष्ट मजु । जिगु म्हय स्वां कुतुं वःगु थें मन हर्ष व आनन्द वल । लिपा वसपोलं आशिर्वाद विया विज्याबलय् जिगु मनय् जि हे बुद्ध जुयागु ति ग्यन । उबलय् निसें मेहेनत यायां गुलि जन्म कया गुलि दुःख सीया ल्याचा हे दुगु मखु । थुगु प्रकारं श्री दिपङ्कर यागु आज्ञा अनुसारं जि बुद्धत्व प्राप्त याना । जि बुद्ध जुइ धुन । अथे जुया बुद्ध यागु शासनय् च्वना बुद्धयागु शरणय् वनाः अनुयायी जुल धासा बुद्धत्व प्राप्त जुइ, तर श्री दिपङ्कर यागु अनुयायी जुया शरण वन धासा थः हे बुद्ध जुइ । थःहे बुद्ध जुया जगत संसारय् सकल प्राणीपित उद्धार याना सत्मार्गय् तया निर्वाण याकेगु क्षमता थःके दैगु जुल । अथे जुया हे भिक्षुगणपिं भिक्षु जक जुया नं मज्जू मेहनत यानाः याकनं निर्वाण वनेगु कोशीस या । थ्व संसार अपार व नश्वरं पार जूयाः वनेगु बुद्धत्व छता हे जक खः । धकाः सीकि धकाः आज्ञा जुया विज्यात । सकसिन साधुवाद विल साधु साधु साधु धकाः साधुवाद जुल ।

नेपालय् श्री दिपङ्कर बुद्ध गुकथं हनाच्वन ? हालसालय् यलया लग्ख्यलय् इच्छिक सम्यक महादान जुल । नेपाल देशय् दक्को श्री दिपङ्कर बुद्धपितं बोना, हया बाहाःबहीया श्री दिपङ्कर बुद्धपिंगु लाइन तया भव्य नक्सां तजिक लसकुसयानाः भःभः धायेक महोत्सवयाना दुत विज्याकल । उकिमध्ये दकलय् न्हापा सम्यकया नियम कथं श्री स्वयम्भू (स्योगु) भगवान नि विज्याकेमाःगु जुया विज्याकल । वसपोल नापं नेपालय् दक्को बुद्ध मार्गी घोपिं सकलें विज्याइगु स्वाभाविक हे जुयाच्वन । अथे सकल बुद्ध बोधिसत्वपिं विराजमान याना तसकं उत्सव याना तजिक श्री दिपङ्कर बुद्ध सभा सम्मेलन लिपा सम्येक महादान धुंका सम्यक भोजन नं कोचायेका कन्हेकुन्हु गुलाबाजं (धाःबाजं) थाना स्यंगु ध्वाय् बोयेका पेंता पुयाः छसीकथं भ्नुवलिनं घोपित न्यासिके हगु इलय् यलदेय् छगुलिं हे उत्सव यागु थें जुल । थज्यागु दृष्य स्वयेगु अति दुर्लभ न्यने दु । लगभग चौरासी दं न्ह्यो थुगु सम्मेलन जुगु खः । धापिं दु । थुगु हे प्रकारं यलदेय् तुं न्यादय् छक इन्हनय् नं भव्य सम्येक जुयाचंगु दु, थ्व इलय् यलया श्री दिपङ्कर सम्यकद्यः जक विज्याकिगु जुयाच्वन । अथे हे ख्वपय् नं दयंदसं थथु बहीया भुइख्यलय् सम्यक महादान न्यानाचंगु दु । ध्यचाकु सन्हु कुन्हु ख्वप देय्या दक्को श्री दिपङ्कर बुद्ध सम्येक घोपिं विज्याकाः सम्यक भोजन नापं जुयाचंगु दु । ख्वप देशय् तुं जुग चहे कुन्हु नं श्री दिपङ्कर हे विज्याका पंजरां नं न्याना चंगु दु । उगु इलय् नं ख्वप देय् छगुलिं हे उत्सव जुइगु जुया चंगु दु । तस्कं न्हयइपुसे, भःभः धाः। स्वःपिं नं यक्को दैगु खः । पंजरां फयेकाच्वपिं व फःवःपिं नं हलहल हे दु । अथे हे ये नं भिनिदय् छक्वः ये देय्या दक्को बहाः बही नापं श्री स्यंगु भगवान नापं विज्याका श्री दिपङ्कर घोपिनाप विज्याका स्यंगु कोसं भुइख्यलय् तजिक सम्येक महादान सम्येक भोजन जुइ । उबलय् देय्या राष्ट्रनायक (न्हापाजुसा जजुनापं) पिं सता धुमधामं दिपङ्कर बुद्ध सभा जुइ । थ्व स्वयेत १२ वर्ष पीमाः । अथेन दिपङ्कर बुद्ध धकाः सम्यक याये धुंकुम्हेसिन नं छम्ह थगु प्रतिमा तयगु चलन दु । प्रतिमा यात नं दिपङ्कर वा सम्येक द्यः धायेगु यानाचंगु दु । अथे हे गुंला बलय नं दिपङ्कर बुद्धपिं व्वया गुंपुन्हि कुन्हु दिपङ्कर बुद्ध पुजा । अले कन्हे कुन्हु बाजं थाना बहीद्यः स्ववनेगु चलन आःतककं नं दान । अथे हे बंगाल देशय् छम्ह महा पुरुषं दिपङ्कर बुद्धयागु ज्ञान प्रचार यायां वइत हे अतीस दिपङ्कर नामं प्रख्यात जुया वंगु नं दु । थ्व लभगभ १२०० वर्ष न्हयागु खं खः ।

जि आजु दिपङ्कर जुया छ्द या सम्मेलन सं छाय् वय्माःगु ? हलिं न्यंकया गुरुवा-गुरुमां दाजु-किजा, तता-केहें, काय-म्हयाय् छय्-छुइपिं सकलें जाना श्री दिपङ्कर बुद्ध यागु सुमरण याना सेवा भाव भक्ति यायेनु । श्री दिपङ्कर नापं श्री आदि बुद्ध, श्री स्यंगु भगवान नापं बुद्ध मार्गी घोपिं दक्को, नेपालय् गुलिनं घोपिं दुगु खः व दक्को छगु हे मन्दलय् दुने खः । अकें श्री दिपङ्कर बुद्ध यागु अनुशरणय् वन धायेवं दक्को घोपिं भ्नी नापं दैगु जुल । दक्को द्यःपिनिगु आशिर्वाद दुगु जुल । वसपोल श्रीदिपङ्कर बुद्धयागु अनुग्रहणं भ्नी सकलें बुद्ध जुइगु लक्षण दूगु जुल । न्हयाक्को समय काःसां छन्हुला अवश्य बुद्ध जुइ धैगु जिगु विश्वास दु । जि श्री दिपङ्कर मखु जिला श्री दिपङ्करयागु भेष जक यानागु खः । थथे च्वं धकाः श्री दिपङ्कर शास्ता वसपोल द्रिछगु सुद्यः लु थें तेज दुम्ह, सच्छिगु योजन तापक च्वम्ह थः अनुयाइपिन्त बोध याना उघिमय् ल्याहां विज्यायेफु । जि जुलं थनतक वयेत नं अपु मजु । वसपोलयागु भेष गथे याये फै उलि जक जुसां व्वज्या यानागुलिं हलिया मानवपिंगु मन छु भचा जुसां बोध जुइ माःगु जुल । जिगु मनय् विश्वास दु । साधु साधु साधु । जि हे दिपङ्कर जुया भेस कया श्री दिपङ्कर धैम्ह थथे च्वं धकाः व्वयागु जुल । थुगु आकृति खनेवं हे प्राणिपनिगु मन बोध जुइ सूमार्गय् वने फै धैगु मनंतुनागु जुल । अस्तु । साधु साधु साधु ।

००० थ्व खं फुक्कं जिं व्वना तयागु व न्यनातयागु वाखं लुमका च्वयागु जुल । नां व ल्या चाःदी फुक्कं बुद्ध वंश सफुपाखें कयागु खः । च्वमि : धर्मरत्न शाक्य (इतुंबहाः) स्योगु पालिका ये, नेपाल मण्डल, नेपाः

Khukuri Beer UK Ltd

1 The Mall, Ealing, London W5 2PJ

Tel: 07932 458 621 Email: info@khukuribeer.com Website: www.khukuribeer.com

नेवा: म्हसिका (पहिचान) या सम्बद्धन व प्रवर्द्धनया बारे

जातिय गौरव पुनर्स्थापनाया निंतिं पुनर्जागरण थनेगु जुम्कारु भावना व राज्यसत्तानापं समावेशी समानुपातिक राजनैतिक हिस्सेदारीया निंतिं संघर्ष बाहिकं मेगु लँ मद्रु

ओमचरण अमात्य, ख्वप

नेपाःया इतिहास निर्माणय् सुनापं ज्वःमलाःगु योगदान विद्यावःपिं नेवाःतय्गु जातिय म्हसिका थौं तःधंगु संकटय् दु । राज्यसत्ताया लिधंसाय् न्हःयने वयाच्वंगु सामाजिक-साँस्कृतिक प्रभुत्ववाद (Socio-Cultural Hegemonism), अले वनापं भी थः दुने व्वलनाच्वंगु हीन मानसिकता (Inferiority complex) या हुनिं भीगु भाषा (नेपालभाषा), लिपि व साँस्कृतिक फुक्क हे अस्तित्वहीनताया लँपुइ तीव्र गतिं ब्याँय् वनाच्वंगु भी फुक्कस्यां बाँलाक हें चाः । थौं नेपाःया मेमेपिं यक्वः जनजातिया अवस्था नं अथे हे खः, अथे नं शैक्षिक व आर्थिक कथं तुलनात्मक रुपं न्हःयने लानाच्वनापिं भी अप्वः शहरकेन्द्रीत, प्रविधिकेन्द्रीत व राजनैतिक रुपं ल्युने लाना च्वनागुलिं लोप जुइगु चुनौती व खतरा भीगु दथुइ यक्वः दु । इतिहास साक्षी दु, राजनैतिक आन्दोलन जुल कि, वा दमनकारी राज्यसत्ताया जेलनेल फयेमाल कि, वा शहीद जुइ माल कि नेवाःत न्ह्याव्वे न्हःयने, तर राजनैतिक नीति निर्माणया तहलय् भीगु कमजोर उपस्थितिया हुनिं सामाजिक-साँस्कृतिक प्रभुत्ववाद भीप्रति अप्वः आक्रामक जुजु वयाच्वंगु दुसा भी न्हियान्हिथं प्रतिरक्षात्मक जुजु वयाच्वनागु दु । उकिं भीगु न्हःयने नमवासं आत्मसमर्पण यायेगु वा थःगु जातिय गौरव व आत्मसम्मानया निंतिं ल्वायेगु--थ्व हे निगू बाहिकं स्वंगूगु विकल्प मद्रु । थ्व विषयलय् सहलह न्ह्याकेन्ह्यः आः नेपालय् भी गन लाः धयागु विषयलय् छकः नि मिखा वायेके ।

थौंया नेपालय् भी नेवाःत गन लाः ?

प्यदँ न्ह्यः (ने.सं. १९३१ वि.सं. २०६८) या तथ्यांक स्वयेबलय् नेपालय् ६४२,३५२ (४८.५९ प्रतिशत) मिजंत व ६७९,५८९ (५९.४९ प्रतिशत) मिसात याना मुक्कं १३,२९,९३३ म्ह मनुत नेवाः दु । थुकिया अर्थ नेपाःया मुक्कं जनसंख्या २६,४९४,५०४ मध्येय् ४.९९ प्रतिशत मनु नेवाःत खः । मुक्कं संख्याया ल्याखं जक स्वतधाःसा भी नेवाःत क्षेत्री, पहाडी ब्राम्हण, मगः, थारु व तामाडीलपा खुगूगु थासय् लाः ।

ने.सं १९३१ या राष्ट्रिय जनगणनालिपा तस्सकं हे खाइसे च्वंगु छगू यथार्थ नं न्हःयने वःगु दु । व छु धाःसा मुक्कं १३,२९,९३३ म्ह नेवाःत मध्येय् ४९४,४९९ (४८.९९ प्रतिशत) मिजंत व ४३२,०६६ (५९.०९ प्रतिशत) मिसात याना मुक्कं ८४६,५५७ म्ह नेवाःतय्सं जक मांभासं खँ ल्हाःनि, मेपिसं त्वःते धुंकल । अथवा मुक्कं नेवाः जनसंख्याया ६४.०४ प्रतिशत जक मांभासं खँ ल्हाःनि, ३५.९६ प्रतिशत भीगु थःगु भासं खँ ल्हायेगु त्वःते धुंकल । थ्व ल्याखं ने.सं. १९३१ स मांभाय् त्वःमत्तूपिं नेवाःतयगु ल्याः वा संख्या (८६४,५५७) जक स्वयेगु खःसा वः नेपाःया मुक्कं जनसंख्याया ३.२० प्रतिशत जक जूवइ ।

भीदँ न्ह्यः (ने.सं. १९२९) या जनगणनाया लिच्वः स्वत धाःसा भीसं खनिइ, नेवाः जनसंख्या (१२,४२,२३२) या ६६.४ प्रतिशत (८२४,४५८) मनु मांभाय् मत्वःतू (स्वयादिसं तालिका ल्याः १) । अथवा, उबलय् मुक्कं ३३.६ प्रतिशत नेवातय्सं नेपालभाषायात त्याग याःगु खने दत सा भिदँलिपा (ने.सं. १९३१ स) मांभाय् त्वःतूपिनिगु वः प्रतिशत थहाँ वना ३५.९६ थ्यन । भौगोलिक दूरी, समयान्तरय् नेवाःतय् दथुइ छुवासुयावंगु सामाजिक अन्तसम्बन्ध, गांगामय् गैर-नेवाःतय्गु घेराबन्दी व सर्वथा भिन्न सामाजिक-साँस्कृतिक-आर्थिक लकस (परिवेश), अले शहरी नेवाःतय्सं न्हूगु पुस्ताया मनमस्तिष्कय् पियाव्युगु भाषा सम्बन्धी दास मानसिकता, अले वः फुक्कया दुष्प्रभाव जातिय आत्महत्यापाखे उन्मुख जुयाच्वनापिं भीगु पहः स्वयेबलय् वंगु प्यदँया दथुइ नेवाः जुया नं नेपालभाषा मथू, मसः, भीगु साँस्कृति छु खः मस्यु धाइपिनि ल्याः (संख्या) व प्रतिशत अफ्क यक्वः हे अप्वये धुंकल जुइ । अथवा देया मुक्कं जनसंख्याय् भीगु व्वः (हिस्सा) प्यदँ न्ह्यःसिवें यक्वः क्वहाँ वये धुंकल जुइ । उकिं भाषा मन्वात कि जाति नं मल्यनिगु महाकवि सिद्धिदास महाजुया मर्मस्पर्शी धापूयात न्हयपुइ थाका भीसं निर्णय यायेत लिबाये धुंकल--भी भाषा साँस्कृति फुक्क त्वःता जातिय आत्महत्याया लँपुइ ब्वायँ वनां तुं च्वनेगु लाकि न्हूगु पुस्तायात नेवाः जातिया इतिहास व गौरवप्रति गर्व यायेत उत्प्रेरित यायेगु ?

तालिका ल्याः १ : नेपालभाषा त्वमत्तूपिं व त्वःतेधुंकूपिं नेवातय् ल्याःचाः

	ने.सं. १९२९ (वि.सं. २०५८)			ने.सं. १९३१ (वि.सं. २०६८)		
१	मुक्कं नेवाः जनसंख्या	नेपालभाषां खँ ल्हाःनाच्वापिं	नेपालभाषां त्वःते धुंकूपिं नेवाःत	मुक्कं नेवाः जनसंख्या	नेपालभाषां खँ ल्हाःनाच्वापिं	नेपालभाषां त्वःते धुंकूपिं नेवाःत
२	१२,४२,२३२	८२४,४५८ (६६.४५)	४९७,७७४ (३३.६५)	१३,२९,९३३	८४६,५५७ (६४.०४५)	४७५,३७६ (३५.९६५)

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना ने.सं. १९२९ व ने.सं. १९३१

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुंज्या
भःभः धायैक ववचायेमा

नेवाः अन्तर्राष्ट्रिय फोरम जापान
Newa International Forum Japan

168-0065, 3-28-8 Hamadayama

Suginami-Ku, Tokyo, Japan.

Tel/Fax:03-3311-6475

E-mail:nifj@hotmail.co.jp Web: www.newajapan.org

निगू भाषा नेपालभाषा (Nepalbhasha as the Second Language)

ने.सं. ११३१ या जनगणनाय थःगु मातृभाषा बाहिक नेपालभाषा नं थुपिं, नेवाः भाय् थःगु मातृभाषा मखुसां थ्व भासं नं खँ ल्हायेसःपिं अर्थात् नेपालभाषायात निगू भाषा (Second Language) कथं कयातःपिं मनूतयगु ल्याः नेपाः दुने गुलि दु धयागु नं सी दत । तथ्यांकय् खने दत, ३२,५९४ (नेपाःया मुक्कं जनसंख्याया ०.१२ प्रतिशत) म्ह गैर-नेवालं नेपालभाषा नं थू, वा नेवाः भासं नं खँ ल्हायेसः ।

ने.सं. ११०१ (वि.सं. २०४८) या जनगणनाय नेवाःतयगु मुक्कं ल्याः १०,४१,०९० (नेपाःया मुक्कं जनसंख्याया ५.६ प्रतिशत), अले ने.सं. ११२१ स नेवाः जनसंख्या १२,४५,२३२ (५.६ प्रतिशत) क्यनातःगुलिइ नेवाःतयगु थ्व अंक ११३१ स ४.९९ प्रतिशतय् छु जुया क्वहाँवल जुइ ? भिदँ (ने.सं. ११२१-११३१) या दथुइ नेपाःया जनसंख्या वृद्धिदर (१४.४ प्रतिशत) या आधारं स्वयेगु खःसा नेवाःतय् जनसंख्या ने.सं. ११३१ स म्होतिं नं १४,२४,६०० थ्यनेमाःगु खः, तर व ईलय् पहाडय्, अझ उकिसनं नेवाः लगायतया जनजातितय् जनसंख्या क्वहाँवंगु खनेदु सा तराईया जनसंख्या धाःसा अजुचायापुसे च्वंक थहाँ वंगु खनेदु । तथ्यांकया थ्व स्वरूप स्वयेबलय् नागरिकतय् ल्याःचा च्वय्क्वय् यायेगुलिइ राजकीय सत्तानापं स्वाःगु सामाजिक-सांस्कृतिक अहंकारवाद जक मखुसे विशेषतः निक्वःगु ऐतिहासिक जनआन्दोलनलिपा नागरिकता बितरणय् विदेशी स्वार्थ नं उतिकं हे सक्रिय जूगु अनुमान यायेफु ।

ने.सं. ११३१ या जनगणनां क्यं, संख्याया ल्याखं नेपाःया दक्खिसिबे च्वय् लानाचर्चिपिं क्षेत्रीत भिदँया दथुइ ८०४,६५७ (२.०४ प्रतिशत) अप्वल जर्बकि नेवाः जाति मुक्कं ७६,७०१ (०.५९ प्रतिशत) या ल्याखं जक अप्वल । राईत भन् १५,१४७ म्ह म्हो जुया वृद्धिदर हे ०.२४ प्रतिशतं माइनसय् क्वहाँ वन । शासक जातिया ल्याः अप्वःगु व मेपिनिगु म्हो जुयावंगुलिइ तथ्यांक विभागं हुनि क्यनः १) (नेवाःतय्) प्रजनन तुलनात्मक रुपं म्हो जूवन, व २) आप्रवासया मात्रा/संख्या नं अप्वः जूवन । अथे हे खःसा भीसं नं न्यनेमालः १) छु जाति विशेषया जक प्रजनन हास छु कारणं जूवन ? २) क्षेत्री वा तःधंगु जातिया मनूत विदेश मवसें नेपालय् जक च्वनाच्वंगु खःला ले सा ? अले, ३) नेवाःतय् तुलनाय् मेपिनि, खास याना क्षेत्री ब्रम्हृतय्गु प्रति व्यक्ति प्रजनन क्षमता व जनसंख्या वृद्धिदर नं यक्व हे अप्वयावंगु जुइमाल, अथे खइला ? तथ्य तथ्यांक शंकायात भन् हे ख्वातुका ब्युगु दु--पक्का हे नं नेवाः व मेपिं जनजातितय्गु ल्याः म्हो क्यनेया निती सत्ताधारीतय्सं नियतवश हे छु चलखेल याःगु द हे दु ।

प्रदेशया ल्याखं स्वये बलय् दक्खिसिबे अप्वः नेवाःत स्वाभाविक कथं प्रदेश-३ य् दु । थनया मुक्कं जनसंख्या (५५,२९,४५२) मध्येय् नेवाः जनसंख्या ९३५,३१२ (१६.९१५ प्रतिशत) दु । थ्व लागाय् भिदँन्ह्यः (ने.सं. ११२१/वि.सं. ०५८) स मुक्कं जनसंख्या (४५,२६५८०) मध्येय् नेवाः जाति ८३८,४८७ अर्थात् १८.५२ प्रतिशत जुया च्वंगुलिइ भिदँलिपा अनुपातया ल्याखं भी भन् हे अल्पसंख्याय् क्वहाँवःगु दु । स्थिति थ्व हे कायम जुया च्वन धाःसा मेगु जनगणनाया ईलय् भीगु ल्याः व प्रतिशत नितार्जिं तुं अझ यक्वः क्वहाँ वइगु व कम क्यनीगु सम्भावना अप्वः खनेदु । तर वस्वया नं अप्वः दुःखया खँ छु धाःसा मुक्कं नेवाः जनसंख्या (९३५,३१२) मध्येय् २५५,२८५ म्ह (२७.२९ प्रतिशत) मनू नेपालभाषा मथू वा मसः ।

अथे हे प्रदेश-१ अन्तर्गत १४ जिल्लाया मुक्कं जनसंख्याय् ३.७२४ प्रतिशत (१६८,८७१ म्ह) नेवाःत दु । तर अन नं स्थिति वःहे । प्रदेश-१ य् ने.सं. ११२१ स नेवाः जनसंख्या १६९,४६९ (४.०७ प्रतिशत) जुयाच्वंगुलिइ भिदँ लिपा (ने.सं. ११३१) वः ल्याः १६८,८७१ (३.७२४ प्रतिशत) थ्यंगु खने दत । अर्थात् थ्व लागाय् भिदँया दथुइ, नेवाः जनसंख्या अप्वःगु मखु, अखबतं ५९८ म्ह (नेवाः) मनू म्हो

जूवन । ल्यनाचर्चिपिं नेवाःतमध्येय् नं ७७,५५७ म्ह (४५.९३ प्रतिशत) नेवां जक नेवाःभाय् थू, ५४.०७ प्रतिशतं मथुये धुंकल ।

प्रदेश-२ या स्थिति स्वतः धाःसा भन् हे भयावह खनेदु । अन ने.सं. ११२१ स ६३,८२६ (१.३९ प्रतिशत) नेवाःत दयाच्वंगुलिइ ने.सं. ११३१ थ्यंबलय् वः ल्याः ४०,६८९ (०.७५ प्रतिशत) य् क्वहाँ वल । न्हापिसिबे मनूया ल्याः जक हे २३,३०३ म्ह क्वहाँवःगु तथ्यांक क्यन । गन वन ले सा उलि मछिं नेवाःत ? जिल्ला कथं स्वयेबलय् हे नं थ्व प्रदेशया सप्तरी जिल्लाय् जक हे भिदँया दथुइ १२,३०३ खं २,६८२ स क्वहाँ वल । अर्थात् न्हापिसिबे ९,६२१ म्ह नेवाःत कम १ अथे हे सिराहा व धनुषा जिल्लाय् नं छसिकथं ४,१५५ (ने.सं. ११२१ स ७,५५९--ने.सं. ११३१ स ३,४०४) व ७,६०४ (ने.सं. ११२१ स १२,१७७--ने.सं. ११३१ स ४,५७३) म्ह नेवाः म्हो जूगु तथ्यांक क्यं । आखिर धरतीइ क्वहाँ वन ला, वा आकाशं घुर्का विल ला उलिमछिं नेवाःतय् ? थुकियात कया भीमध्येय् सुनानं आःतक न्ह्यःसः थंगु नं मडुनि, सरकार वा तथ्यांक विभागं नं म्हुतु चायेकूगु मडुनि ।

प्रदेश-२ य् च्वंगु च्यागु जिल्लाय् ५१,३७,९०० म्ह मनूमध्येय् ४०,६८९ म्ह (०.७९२ प्रतिशत) नेवाःत दु गुकिमध्येय् १६,९४४ म्ह (४१.६४ प्रतिशत) नेवां नेपालभाषा थू, बाँकी ५८.३६ प्रतिशतं मथू ।

नेवाःतयगु ल्याः भिदँगु जिल्ला दूगु प्रदेश-४ य् नं कम जूवंगु खनेदु । ने.सं. ११२१ स १००,८३५ अर्थात् मुक्कं जनसंख्याया ४.३४ प्रतिशत जुया च्वंगुलिइ ने.सं. ११३१ स व ल्याः १००,०९६ अथवा २४,१३,९०७ या ४.१५ प्रतिशतय् क्वहाँ वःगु खने दत । थ्व प्रदेशय् नं नेवाःभाय् थुपिं व मथुपिं नेवाःतयगु ल्याः छसिकथं ३९,९०२ (३९.८६ प्रतिशत) व ६०,१९४ (६०.१४ प्रतिशत) खनेदु ।

प्रदेश-५ (१२ जिल्ला) व प्रदेश-६ (१० जिल्ला) य् छसिकथं जनसंख्या ४५,४०,२२२ व १४,१५,०३५ दु । प्रदेश-५ य् नेवाःत ६४,५९८ (१.४२३ प्रतिशत) व ६ लय् ४,९२७ (०.३५ प्रतिशत) दु । तर फुक्क थासय् स्थिति उतिकं हे म्हाइपुसे च्वं । प्रदेश-५ या ५४.०६ प्रतिशत व प्रदेश-६ या ८२.५५ प्रतिशत नेवाःतय् दथुइ नेवाः थर जक बाँकी दनी, भाषा व सांस्कृतिक गन थ्यन, सुनानं धायेमफु ।

मुक्कं संख्या हे जक स्वयेगु खःसा ने.सं. ११३१ स प्रदेश-५, ६ व ७ य् नेवाःतयगु ल्याः अप्वःगु खनेदु । जिल्लाया ल्याखं भीगु ल्याः अर्घाखाँची, डडेल्धुरा व बाँके जिल्लाय् हवासाकक हे थहाँवंगु खने दु । ने.सं. ११२१ स अर्घाखाँचीइ २०८,३१९ मध्येय् १,९१६ म्ह नेवाःत (०.९२ प्रतिशत) दया च्वंगुलिइ ने.सं. ११३१ स वः ल्याः अप्वया ५,५२८ म्ह अर्थात् १९,७,६३२ या २.८० प्रतिशत थ्यंगु तथ्यांक न्ह्यःने वल । अथे हे डडेल्धुराय् ने.सं. ११२१ स १२६,१६२ मध्येय् ४०० म्ह नेवाःत (०.३२ प्रतिशत) दया च्वंगुलिइ ने.सं. ११३१ स वः ल्याः अप्वया १,२५३ म्ह अर्थात् १४२,०९४ या ०.८८ प्रतिशत थ्यंगु खने दत । उकथं हे ने.सं. ११२१ स बाँकेय् ३८५,८४० मध्येय् ५,१७१ म्ह नेवाःत (१.३४ प्रतिशत) दया च्वंगुलिइ ने.सं. ११३१ स वः ल्याः अप्वया ६,३४४ म्ह अर्थात् ४९१,३१३ या १.२९ प्रतिशत थ्यन । थ्व स्वंगु जिल्लामध्ये अर्घाखाँचीइ मुक्कं जिल्लाया जनसंख्या भिदँया दथुइ म्हो जूवंगु अवस्थाय् नं नेवाःतयगु ल्याः धाःसा अजुचायापुसे च्वंक अप्वल सा मेगु निगू जिल्लाया नेवाः जनसंख्या राष्ट्रिय औसत ९ल्वतप्यलर्वा ब्वभचबनभ० या ल्याखं हे अप्वःगु खने दु ।

दक्खिसिबे म्हो नेवाःत प्रदेश-७ य् दु । अनया मुक्कं ७,१४६ म्ह नेवाः (प्रदेश जनसंख्याया ०.२८ प्रतिशत) मध्येय् नेपालभाषा थुपिं १,५५३ (२१.७३ प्रतिशत) जक दुसा ५,५९३ म्ह (७८.२७ प्रतिशत) नेवाःतय्सं नेवाः भाय् मथू वा मसः ।

आः स्वनिगःया किपाय् छक नं मिखा ब्ये । आदिवासी नेवाःतयगु थ्व मूवस्तीइ ने.सं. ११२१ स मुक्कं जनसंख्या (१६,४१,०९१) या ३५.६४ प्रतिशत (५८६,३७०) नेवाःत दयाच्वंगु खः । तर भिदँया दथुइ वः प्रतिशत २६.९२ य् क्वहाँ वल । ने.सं. ११३१ या जनगणना कथं स्वनिगःया मुक्कं जनसंख्या (२५,१७,०२३)

यें (काठमाडौं) जिल्ला मुक्क जनसंख्या : १७,४४,२४०		यल (तलितपुर) जिल्ला मुक्क जनसंख्या : ४६८,१३२		ख्वप (भक्तपुर) जिल्ला मुक्क जनसंख्या : ३०४,६५१	
जाति	जनसंख्या (प्रतिशत)	जाति	जनसंख्या (प्रतिशत)	जाति	जनसंख्या (प्रतिशत)
१ पहाडी ब्रम्ह	४१०,१२६ (२३.५ प्रतिशत)	१ नेवा:	१५५,६०४ (३३.२४ प्रतिशत)	१ नेवा:	१४८,८७३ (४५.५८ प्रतिशत)
२ नेवा:	३८३,१३६ (२१.९६ प्रतिशत)	२ क्षेत्री	८८,३०६ (१८.९ प्रतिशत)	२ क्षेत्री	६१,१०२ (२०.१ प्रतिशत)
३ क्षेत्री	३४७,७५४ (१९.९ प्रतिशत)	३ तामाङ	६१,३६८ (१३.१ प्रतिशत)	३ तामाङ	४३,३५३ (१४.२ प्रतिशत)
४ तामाङ	१९२,३११ (११.० प्रतिशत)	४ पहाडी ब्रम्ह	६१,०६० (१३.० प्रतिशत)	४ पहाडी ब्रम्ह	२७,२४९ (९.० प्रतिशत)
	७६.४ प्रतिशत		७८.३ प्रतिशत		८८.९ प्रतिशत

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना ने.सं. ११३१ (वि.सं. ०६८)

मध्येय् नेवाः त ६७७,६१३ (२६.९२ प्रतिशत) जक दनि । अझ नेवाः जुया नं नेवाः भाय् (नेपालभाषा) मसये धुंकूपिं व नेवाः भाय् त्वःमतूनिपिं नेवाः तय्त व्वःथला स्वयेगु खःसा स्थिति भन् हे भयावह खनेदइ ।

ने.सं. ११३१ या जनगणना कथं यें (काठमाडौं) य् जिल्लाया मुक्क जनसंख्या (१७,४४,२४०) मध्येय् ३८३,१८६ म्ह (२१.९९ प्रतिशत) नेवाः त दु । तर येंया फुक्क (३८३,१८६ म्ह) नेवाः तमध्येय् २९५,४३९ म्ह (७७.१० प्रतिशत) मनु जक जनगणनाय् मातृभाषा नेवारी (नेपालभाषा) धका चक्कू दुसा ८७,६९७ (२२.९० प्रतिशत) मनु नेपालभाषा मखु, कतःया भाय्यात मांभाय् धका चक्के धुंकू अवस्था दु । अथे हे यलया १५५,६०४ (जिल्लाया ३३.२४ प्रतिशत) नेवाः तमध्येय् १३८,९३८ (८९.२९ प्रतिशत) नेवाः तय्सं मांभासं खँ ल्हानाच्वंगु दुसा १६,६६६ म्ह (१०.७१ प्रतिशत) मनु नेपालभाषायात त्याग याये धुंकू खनेदु । ख्वपया सन्दर्भय् १३८,८७३ (जिल्लाया ४५.५८ प्रतिशत) नेवाः तमध्येय् मांभाय् सः धाःपिं व मसः, मथू धाःपिनिगु ल्याः व प्रतिशत कथं १२६,५९२ (९१.१६ प्रतिशत) व १२,२८१ (८.८४ प्रतिशत) दु ।

आः छु यायेगु ले सा ?

आः लिसा कयाचने मालि मखुत, भी थज्यागु सामाजिक-सांस्कृतिक लकसय् ब्वलनापिनि निरतिं राजनैतिक-आर्थिक शक्तिया लिधंसाय् तस्सक आक्रामक ढंगं न्ह्यनेवयाच्वंगु सामाजिक-सांस्कृतिक प्रभुत्ववाद छगू तःधंगु हे हाथ्याः खः । थुकियात ईलय् हे प्रभावकारी ढंगं सामना मयात धाःसा निश्चित खः, भीगु भाषा व सांस्कृतिया अन्तिम पतनयात सुनानं पने फइ मखु । उकिं भीगु न्ह्यने आः भीसं १) थःम्हं थवय् यायेमाःगु, यायेफूगु (गैर-राजनैतिक) ज्याःत याना यंकेगु, २) आर्थिक रुपं अझ सशक्त व स्वावलम्बी जुइगु, व ३) राज्यसत्ताया नीतिनिर्माणया तहलय् म्होतिं नं समावेशी समानुपातिक हिस्सेदारी सुनिश्चित यायेया निरतिं सः थ्वयेकेगु, संघर्ष यायेगु बाहेक मेगु लँपु मडु ।

क) भीसं थम्हं याये फइगु, याये ज्यूगु ज्या

भीसं स्वीकार यायेत मछालेम्वाः, ल्वय्या वच्छि कारण भी थः हे खः । उकिं उकिया उपचार नं भी दथुइ हे दु । भीसं थम्हं याये फइगु, याये ज्यूगु अज्यागु ज्या पूर्वकेत सुयांगु ग्वाहालि, भलसा म्वाः, भी थः हे न्ह्यःचिलेमाः । गथेकि,

अ) छेंजः दथुइ, मस्तनापं नेपालभासं हे जक खँ ल्हाये, ल्हाके । इमिसं पिने न्ह्यागु भासं खँ ल्हाः, मतलव मडु, तर छेंदुने मांभासं हे जक खँ ल्हाये, ल्हाके ।

आ) त्वाःबाया नां गुगु कथं खँय्करण जुजु वनाच्वन, वः नं भीगु म्हासिकाया निरतिं छगू तःधंगु हाथ्याः खः । उकिया निरतिं त्वाःत्वालय्या गुठी, थीथी सामाजिक संस्था व क्लवत जानाः भीगु थःगु मौलिक नांयात पुनर्स्थापित यायेज्यु । थःगु त्वालय् च्वंगु सरकारी गैरसरकारी ज्याकुथितय्त नं निश्चित ई बिया, इमिके हे नं ग्वाहालि कया मौलिकता कायम यायेज्यु ।

इ) भीगु भाषा विकासया निरतिं थुकिइ दुनेया गतिहीनता ९कतवनलव(तप्यल०) छगू तःधंगु हे अवरोध जुयाच्वंगु खनेदु । मदिकक अध्ययन अनुसन्धान जुयाच्वने माःगु खः, तर अथे छुं जुया मच्चंगुलिं भीदुने शब्दभण्डार ९ख्यअवदग(विचथ०) ई कथं चकना वने फयाच्वंगु मडु, प्यासिभ भ्वाइस ९एवककषभ ख्यअभ० या विकास आःतक नं जुइफुगु मखुनि । थुकिया निरतिं व्यक्ति जक मखु, नेपालभाषा एकेडेमी, नेवाः देय् दवू आदि निकायत न्ह्यचिलेमाः ।

ई) ब्वनेकुथि (स्कुल, कलेज) इ नेपालभाषा कक्षा व पाठ्यक्रम दुथ्याकेत पहल यायेमाः । सरकारं सन् २००७ स मेगु च्यादै (सन् २०१५) या दथुइ म्होतिं नं ७,५०० गू ब्वनेकुथि मातृभाषा शिक्षा छय्लेगु नीति सार्वजनिक याःगु खः, तर राज्यसत्ताय् हावी जुयाच्वंगु प्रतिगामी चिन्तनं याना वः कार्यान्वयन जुइ मफुत । उकिया निरतिं सरकारयात निरन्तर दवाव ला बिया च्वने हे माः, उकियात भीसं थःम्हं हे नं पहल याये ज्यु गथे कि थ्व च्वमिया अध्यक्षताय् च्वंगु ख्वपः लाय्कुया विद्यार्थी निकेतन उच्च माविइ नेपालभाषा कक्षा हाकनं शुरु जुइत्यंगु दु ।

उ) अनुभवं क्यं, भाषाया विकास व विस्तारया नितिं, छगु भाषा दथुइ दयाच्चनीगु भाषिका(भेदयात दुरुत्साहित याना यंकेया नितिं आमसञ्चारय् संलग्नता व सक्रियता मा:गु हे जुयाच्चन । नेपाली जक मखु, अंग्रेजी भाषांतक नं भीत वियाच्चंगु शिक्षा थ्व हे खः । उकिं सफु, पत्रपत्रिका, सकिपा: लगायत थीथी आमसञ्चारया माध्यमय् भीगु सक्रियता व संलग्नता दया च्चने हे मा: । खः, थुकिया नितिं अनुदान व आरक्षण लगायतया विषयलय् सरकारी नीति व हस्तक्षेप आवश्यक जुइफु, तर अथे नं भी थः हे थुकिया नितिं न्हयमचिलेगु खःसा थ्व मुद्दा न्हयज्याइगु गथे याना ?

ऊ) थीथी नेवा: ज्याभ्रव: आयोजना यायेगुलिइ भीगु तत्परताय् कमी वयाच्चंगु भी फुककस्यां वा:चा: । गथे कि गुगं ईलय् अतिकं लोकंहवा:गु मुनास: थौं भी दथुइ मदये धुकल, योमिर पुन्हि नं भीसं ल्व:मंका छवये धुन । अथे हे थीथी आर्थिक, प्राविधिक व व्यावहारिक समस्याया हुनिं अज्या:गु मेमेगु ज्याभ्रवत नं मजुल, नापं रामशेखर नक:मि, कृष्ण नापित, श्रीकृष्ण अणु थें ज्या:पिं प्रतिभाया निगगु पुस्ता नं पिहाँ मवल । चीधंगु हे थजू, उकिं थथ:गु लागाय्, थथमहं अज्यागु ज्याभ्रवतयत् न्हयज्याका यंके फत धा:सा भाषा संस्कृति ल्यंका तयेत त:धंगु तिव: ज्वनी । थुकिया नितिं दक्वासिबे मा:गु चिज भीगु ईच्छाशक्ति खः ।

ए) ईलय्ब्यलय् नेवा: मुंज्याया आयोजना याना भी दथुइ चकना वनाच्चंगु सामाजिक(सांस्कृतिक गा:यात म्हो याना यंकेफइ । देशं दुने पिने बाया च्वनापिं नेवा:तयत् ईलय् ब्यलय् छथासं मुंकेगु ज्यां भी दथुइया सामाजिक(सांस्कृतिक एकतायात अफ्र क्वातुकिइ । नेपा: राष्ट्रिय पार्टी, नेवा: देय् दबू व हलिं नेवा: देय् दबू थुकिया नेतृत्व व सहजीकरण या:सा बांलाइ ।

ख) भीगु थःगु आर्थिक हैसियत बल्लाके, स्वावलम्बी जुये

आर्थिक कथं जक स्वत धा:सा नेवा: जाति नेपा:या छगू विकसित जाति खः । जनसंख्याया अनुपातसिबे अप्ठ: कर पुलाचर्वापिं नेवा:तमध्येय् ८१ प्रतिशत साक्षर, ८३ प्रतिशतया ल्हातिइ मोबाइल दु, ६१.१ प्रतिशतया भुतुलिइ कुकिंग ग्यास दु । अथे हे पारस्परिक ग्वाहालि, आर्थिक समृद्धि व सुरक्षायात ध्यानय् तया नीस्वनात:गु गुठी परम्परा नं भीके दु । तर यक्व: समृद्धि मनुतयत् शैतान याइ धाइथें भीगु आर्थिक सक्रियता धा:सा ५३.४ प्रतिशतय् क्वहाँव:गु दु । राजनैतिक सत्तां तापाक्क च्वने न्ह्या:पिं जातिं आर्थिक रुपं नं क्वहाँ वलकि छु जुइ ? उकिं अ) गुठीयात ईकथं परिमार्जित व विकसित याना यंकेमा:, आ) उखमशीलता विकास व लजगा: श्रुजनाया लागाय् मिखा वायेका च्वनेमा:, इ) सहकारी व लघुवित्त थज्यागु ज्यायात नेवा: पुनरोत्थानया नितिं छयलेमा:, अले ई) आर्थिक व उद्यमशीलताय् न्हय:नेला:पिं नेवा:तय्सं मारवाडीतय्सं यानाव:थें मेपिं नेवा:तयत् प्राथमिकता यिवा यंकेमा: ।

ग) राजनैतिक आन्दोलन, हस्तक्षेप व दबाबं याकेमा:गु ज्या:त

थौं हलिंया २५ प्रतिशत अल्पसंख्यक जाति लोप जुइगु अवस्थाय् थ्यंगु दु । अध्ययनं क्यन, आर्थिक कथं विपन्नतयगु भविष्य ला गनं हे मद्दु, आर्थिक कथं न्हय:ने लाना नं राजनैतिक नीतिनिर्माणया तहलय् च्युता मत:पनिगु भविष्य नं प्वालाप्वाला

मथी । उकिं

अ) स्वायत्त नेवा: राज्य आन्तरिक व बाह्य कारणं सम्भव खने मद्दुगु सन्दर्भय् म्होतिं नं संविधानय् व्यवस्था यानात:कथं विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रया नितिं सां स: थ्वयेके, “गाउँपालिका, नगरपालिका व विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रया ल्या: निर्धारणया नितिं” दयेकीगु निकायलय् नेवा: उपस्थितिया नितिं ल्वाये ।

आ) सरकार, सदन व थीथी संवैधानिक निकायलय् समावेशी समानुपाति राजनैतिक हिस्सेदारीया नितिं स: थ्वयेके, अले व हिस्सेदारीयात नेवा: पुनर्जागरण आन्दोलनया नितिं छयले ।

इ) मातृभाषा शिक्षा काये दइगु नैसर्गिक अधिकारया सुनिश्चितताया नितिं ल्वाये । मातृभाषाकेन्द्रीत बहुभाषिक शिक्षा नीतिया नितिं दबाव बिये ।

ई) राजनैतिक दर्शन व दलय् विभाजित जुया च्वनापिं भी म्होतिं नं छगू त:धंगु आजु प्राप्तिया नितिं थथ:गु दलदुने दबाव समूह कथं ल्वानां च्वने, नेतृत्वयात दबाव वियां तुं च्वने । दल व दर्शननापं भिन्न सांस्कृतिक लकस (परिवेश), आर्थिक हैसियत व सामाजिक चेतनास्तरया कारणं भी दथुइ नं थीथी कथंया अन्तर्विरोध मद्दुगु मखु, अथे नं भीगु थःगु विशिष्ट म्हासिकाया सम्बर्द्धन व प्रवर्द्धन यायेया नितिं थथ:गु छाति तमधंकुसे मगा: ।

उ) देया राजनैतिक-आर्थिक राजधानी स्वनिगलय् सेवा सुविधा (ल:, लं, मत:, ध:) फुकक केन्द्रीत जुयाव:गुलिं स्वास्थ्य व पर्यावरणया समस्या ला वहे वल, भीगु भाषा संस्कृति नापं प्रतिरक्षात्मक स्थितिइ ला:वन । उकिं थ्व ल्वय्या छगू हे जक प्रभावकारी उपचार खः राजधानीया स्थानान्तरण ।

थीथी स्थानीय समस्या ज्यंकेत व छगू न्हूगु थाय्यात आर्थिक रुपं विकास यायेत राजधानी हिइकेगु ज्या: थीथी देशय् न्हापा नं जगु दु, भविष्यय् नं जुइ तिति । दसुया नितिं भारतय् कोलकोता (न्हापाया कलकत्ता) पुलांगु राजधानी ख:, लिपा दिल्लीयात न्हूगु राजधानी कथं विकास यात । चीनय् नं हिलावंगु ईनापं सम्भौता यायेत नानकिडं वेइजिड (पेकिङ)य्, पाकिस्तानय् रावलपिण्डी ईस्लामावादय्, श्रीलंकाय् क्याण्डी कोलम्बोय्, जापानय् क्योटो टोकियोलय्, म्यान्मार (पुलांगु बर्मा) य् रंगूनं नेपिड्युलय्, अले रुसं नं सेण्ट पिटस्वर्ग (पुलांगु लेनिनग्राड) या थासय् मास्कोयात केन्द्रीय राजधानीकथं विकास या:गु खः । अथे हे थौंया ईजिप्टं नं राजधानीयात कायरो शहरं छगू मेगु हे न्हूगु थासय् चिइकेगु होमवर्क यानाच्चनागु प्रष्ट याये धुकूगु दु । राजनैतिक, सामाजिक, आर्थिक वा सुरक्षा—कारण न्ह्यागु हे जूसां छगू मंका अनुभव फुककसिनं छु यात धा:सा राजधानी न्हूगु थासय् तये यंकूसां पुलांगु राजधानीया आकर्षण धा:सा म्हो मजुइगु जुयाच्चन । उकिं भीथाय्या राजधानी मेथाय् यंकूसां स्वनिग:या आकर्षण म्हो जुयावनी मखु । छायाध:सा स्वनिग:या भूवन्त, भूराजनैतिक व सामरिक अवस्थिति, भौगोलिक आकर्षण, कला संस्कृतिया सुनापं ज्व:मला:गु विलक्षण भण्डार, न्हापा हे विकास जुयाच्चने धुकूगु पुर्वाधार, यातायात व सूचनाया सञ्जाल, अले जनशक्तिया प्रचुरता थ्व थासय् थुलि दु कि थुकिया गौरव व वैभव छुं कथं नं म्हो जुइमखु ।

(चमिया नकतिन हे पिदंगु अवधारणापौ नेवा: म्हासिका (पहिचान) या सम्बर्द्धन व प्रवर्द्धनया बोरया सारां

निक्व:गु हलिं नेवा:त:मुंज्या त:जिक क्वचायेमा !

Best wishes for a success of
Second World Newah Convention - USA 2016

Dr. Roshan Manandhar & family

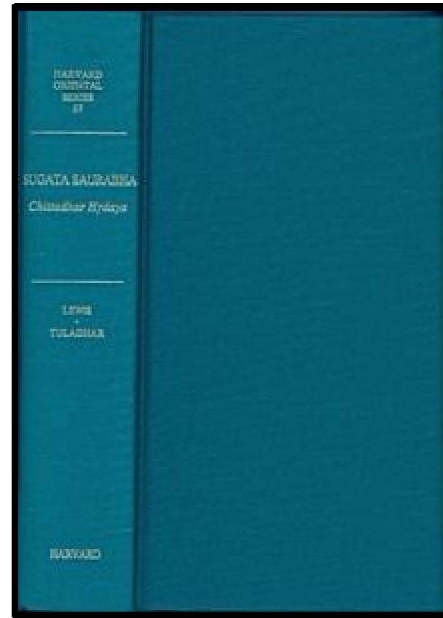
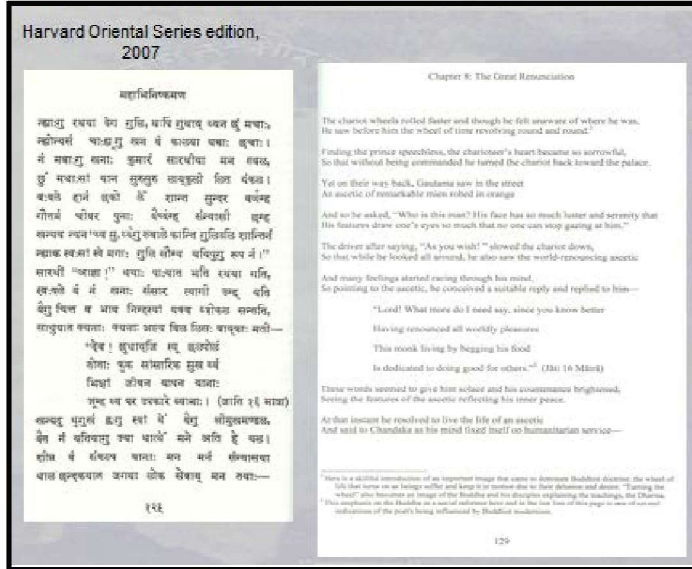
2939 varsity cir.#2

Honolulu, HI 96826

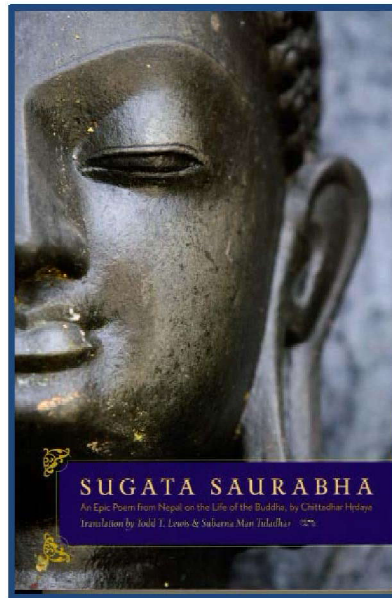
roshanmanandhar@gmail.com

Both editions of *Sugata Saurabha* in translation are available at discount to Conference Attendees and World Newah Organization Members

I.
Newa: and English dual language edition
Published by Harvard University Press, 2007
Conference flyer will have code offering 20% discount

II.
English language edition
Published by Oxford University Press, 2011

Order online at global.oup.com/academic
and enter promotion code **AAFLYG6** at checkout to save **30%**

नेपाःया न्हापांगु एनिमेशन संकिपा

शंखधरया बाखं

संयुक्त श्रेष्ठ, बेलायत

(पासा पुचः गुथि युकेया व्यवसाय लंदनय् चंशु नेपाःया दूतावायय् न्हूँ दै ने २१३६ हनेगु इवल्य तयागु छै)

नेपाःया थःगु संवत् नेपाल संवत्यागु १९३६गु न्हूँ दै भः भः धायेकः हनेत भायादीगु सकल भाजु मयजुपिन्त दुनुगल लसकुस! लंदनय् भीसं नेपाल संवत् न्हूँ दै हनागु थुगु स्वक्वःगु लसताय् न्हूँ ज्याभवः कया हयेगु व्हःताः जितः हाकनं छक्वः चू लाःगु दु । थुकिया नितिं जिं पासा पुचः गुथिया ज्यासना पुचःयात यक्व सुभाय देछाये । थुगुसि जिं छिकपित 'शंखधरया बाखं' धइगु निर्माणाधीन संकिपाया चिहाकःगु म्हसिका न्ह्यब्वये ।

थौं स्वया १५ दै न्ह्यः नेपालय् एनिमेसनयागु खँ ल्हाये बलय् यक्व मनुतयसं मथू । उगु इलय् एनिमेसन धइगु खंभवः न्हूँ हे तिति । उलि जक मखु, इंजिनियरिड परिषदय् दर्ता याये वने बलय् न एनिमेटर धइगु न ज्या जुइला धका न्यनीगु ।

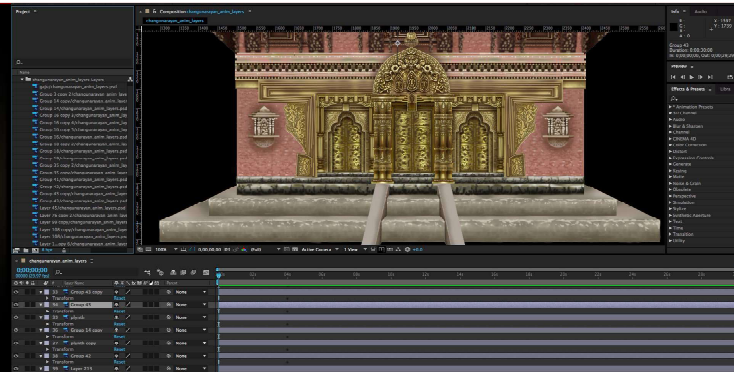
अथेत्तु निगू दशक न्ह्यः जिं छगू तःधंगु हे म्हगस म्हका, नेपाली भासं एनिमेसन संकिपा दयेकेगु । थुकिया नितिं गुला तक यक्व हे संघर्ष यायेमाल । अथेसां एनिमेसन धइगु उलि अःपुगु विधा मखु खनिं । थायथासय् ज्या यानाचरपिं थ्यंमथ्यं ५०० प्राविधिकत जुया ५-६ दैतक मदिकक ज्या याना न १-२ घण्टायागु जक सखिपा दयेकी । अथे धकाः उगु इलय् जिं न बांलाक मस्यू ।

थौं वयाः नेपाःमितयसं प्राविधिक ख्यलय् यक्व हे परिवर्तन हयेधुंक्गु दु । नेपाःया जनशक्ति हलिमय् गन जक मथ्यं? थीथी इंजिनियरिड विधाय सुथां लाकक ज्या न यानाचरन ।

एनिमेसनयागु ख्यलय् जिं मयाःसां मेपिसं ला या हे याइ धइगु जितः विचाः वल । अयसां वंगु १५ दैय् न नेपाःया थःगु शैलीया एनिमेसन संकिपा पिहां वये मफुत । थुलि खने धुंकाः, तःधंगु योजनाया नितिं धेवा व प्रविधि जक मखु

थःम्ह म्हगस नं म्हकेमाः खनिं धइगु जिं थुल । नेपाः व नेपाःमितयसु नितिं छु यायेगु म्हगस । जिगु थुगु म्हगसय् मिइ घ्यः तयेगु ज्या पासा पुचः गुथिं यात । धात्थे धायेसा ५ दै न्ह्यःतक नं जितः नेवाः भासं खँ ल्हाये मवः । नेवाः तजिलजियागु ज्ञान दइगु ला खँ हे मन्त । ८ दै न्ह्यःनिसें जिं थुकि न्यनेकने यायेगु ज्या न्ह्याका । अले वना जःखः थःगु पुलांगु म्हगस पूर्वकेगु लैय् पलाः न्ह्याकेफत । थुगु भवलय् शंखधर साखाःयागु थौतक पिदंगु-पिमदंगु दक्वथें च्वसु, शोधपत्र व चि-चिधंगु बुखं मुंका जित वियेगु डा. बालगोपाल श्रेष्ठ दाजुं यानादिल । प्रा. कमल प्रकाश मल्ल, प्रा. मानिकलाल श्रेष्ठ व प्रा. काशीनाथ तमोटपिसं थुकि यानादीगु ज्या लुमकेबहः जू ।

नेपाल संवत्या न्ह्यछयलामि शंखधर साखाःया बाखंयागु लिधंसाय् थुगु एनिमेसन संकिपा नेपालभाषा व नेपाली भासय् दर्येकिगु ज्या न्हूँ दै १९३७ तक सिधयेकिगु ग्वसाः ग्वया । छिकपिनिगु मतिना दइ धइगु भलसा कासं थुकियागु न्हूँ न्हूँ ट्रेलर तस्वयेत थुगु लिंकय् भासं - www.yantrakala.com/tls ■

cumin.

modern nepalese | indian

lunch buffet . take-out . dinner . catering & delivery

1414 north milwaukee

p 773 342 1414 | f 773 342 1515

www.cumin-chicago.com

अमेरिकाया नेवाःतय् पाहां जुयाया लुमन्ति

■ श्रीलक्ष्मी श्रेष्ठ
लाइदन, द नेदरलन्ड

चय गुलि याकनं न्ह्यानाच्वंगु थ्व ! ज्वनां ज्वने हे मफु । अमेरिकाय् चाट्यु वा धकाः उखेंथुखें यक्वस्यां व्वना हल । अयनं वने फयाच्वंगु मदु । चिधंगु दे मखु । न्ययगू मछिं संघिय राज्य दुगु भराय् धंगु दे । छथासं मेथाय् वनेत हे न्हिच्छि वीगु दे । छगू हे दे दुने नं गनं सुथय् जुयाच्वंसा गनं न्हिने । गनं चान्हे तिनिसा गनं सुथय् जुइगु दे । वने धकाः विचाः याना च्वं च्वं वने हे मफु ।

२०१३ अप्रिलं टिकट वुक जुल । अमेरिकाया भिसा वल । अलेतिनि या न्यात । २४ मे २०१३ नेदरलन्डया ई कथं सुथय् ११:१५ य् युए ९४७ विमानं आस्टरदमया स्किपव्होल विमान स्थलं अमेरिका स्वया व्वया । अमेरिकाया ई कथं न्हिनसिया २:०० ता इलय् वासिंटेन डलास विमान स्थलय् अवतरन जुया । सक्वया भाजु जयम्बु रन्जित भाजु बालगोपाल श्रेष्ठ व जितः लसकुस याना थःगु हे मोटरय् तयाः छेंय् व्वनायंका दिल । २५ मे नेवाः अर्गनाइजेसन अफ अमेरिकाया भिर्निक्वगु दं मुंज्या भःभः धायेक हनेत जिपिं सकलें छें जः व मेपिं पासापिं नं मुना बाल्टिमोरया सिल्भर स्पिङ्ग, एम डि च्वंगु इस्टन मिडिल स्कूलय् वना । धिमे थाना, तायेना ध्वायना चाहुका, न्याम्ह मिसा मस्तय्सं स्वां बिया मूपाहाँ माणिकलाल श्रेष्ठ, मानवाधिकारवादि नेतात पधरत्न तुलाधर व दमन हुंगाना, वर्ल्ड नेवाः अर्गनाइजेसनया नायो भाजु बालगोपाल श्रेष्ठ, कवियत्री प्रतिसरा सायमि व जिपिं सर्कासतं तर्धक लसकुस याना दुने यंकल । ज्याभ्व बांलाक न्ह्यात । पाहांतसें थःथःगु न्वचु व नेवाः अर्गनाइजेसन अफ अमेरिकाया उगु ईया नायो सिजन श्रेष्ठ व पुलांम्ह नायो राजेस श्रेष्ठ नं थःथःपिनिगु नुगः खँ न्यंकादिल । अथेहे निक्वगु चरणया प्रस्तुतिइ प्रतिसरा सायमि, अमेरिकाया चित्रकार मय्जु नान्सि स्वेडनमानं न्वचू बिया दिलसा जितः नं नेपालभाषा साहित्यया इतिहास व भाषिक आन्दोलनया बारे न्वचू बियेगु ह्वता चुलात । उकिया नापं न्ययगु संघिय राज्य दुगु अमेरिकाय् थें नेपालय् नं भाषिक व जातिय अधिकार सहितया संघिय राज्य दयेका देन्यंक विकास यायेमाःगु खँय् जोडबिया जिं न्ववाना । वाशिंटेन डिसी एरिया व अमेरिकाया मेमेथासं वःपिं नेपालमिपिं मुगु उगु ज्याभवलय् थी थी कथंया सांस्कृतिक प्रस्तुति, नेवाः समयबजि व बहनिना वेलि यायेगु नं ज्या जुल ।

२६ मे वर्ल्ड नेवाः अर्गनाइजेसन अमेरिका च्याप्टरया ग्वसालय् क्षेत्रिय सम्मेलन थें जागु महत्वपूर्णगु ज्या नं बाल्टिमोरया छगू रेप्टुरांय् जुल । सम्मेलनया उलेज्या धुंका जिं बुध्द जयन्तिया लसताय् थःगु सफू शान्तिया शान्ति च्वंगु छपू चिनाखँ व्वना न्यंकेखन । बहनि भाजु भुवन पिखा व मय्जु विना श्रेष्ठ याथाय् जिपिं सकलें पाहां जुया मेगु न्ह्याइपुगु अनुभव याये खन । २७ मे सुथं निसें न्हिने तक नेवाः अर्गनाइजेसन अफ अमेरिकाया पुलांम्ह नायो राजेस श्रेष्ठया नेवाः पहलं समा याकातःगु छेंय् पाहां जुयाबलय् वयकःया जहानं दयेका दिगु ग्वारामरि व जेरी नेपाः त्वता वया तर्दें लिपा कउला यायेखन । वयकःपिनि म्थ्याय्पि निम्ह, काय् व जिपिं सकलें नापं च्वना साक्क ज्योना याना । अनं पिहां वया वाशिंटेन डिस्सिया तर्धंगु भवाला (ग्रेटफल्स) व जंगल पार्क चाहुका भाजु जयम्बु जिमित नेवाः अर्गनाइजेसन अफ अमेरिकाया उगु ईया सचिव भाजु महेन्द्र प्रधानया छेंय् व्वनायंकादिल । तर्दें लिपा पद्य कन्या क्याम्पसया मदये धुंकुम्ह संगित गुरु मिर्गेन्द्र प्रसाद प्रधानया किपात स्वस्वं वयकःया जहान व पद्य कन्या क्याम्पसया हे संगित गुरुमां कृष्णा प्रधान लिसें पुलांगु लुमन्तिया खँ जुल । व मुना ज्याभवलय् जिपिं पाहांत जक मखु अनयापिं नेवात नं मुना नयेगु त्वनेगु जक मखु अन जुयाच्वंगु नेवाः गतिविधिया मूलायंकन यायेगु नं ज्या जुल । अनपिहां वना जिपिं सिजन श्रेष्ठया छेंय् वना । थ्यंसा निसें जि व बालगोपालजुयात पाहां कथं माक्व विचाः याना च्वनेगु थाय् बिया दिपिं जयम्बुजु, वयकःया मां, वयकःया जहान लक्ष्मी व तसकं न्ह्याइपुसं च्वीपं मस्त काय् ज्वयल व म्थ्याय् लुजला व मेमेपिं सकलें पासापिं नं जिमिगु सुभाय्या पात्रत खः ।

थनया कार्यक्रम सिधयेका जि व बालगोपालजु जिगु थःथिति नाप लायेत मिचिगन वना । अन केहें तारा, जिलाजं शरण वादेया पाहां जुयावना छुं दिं च्वना बले क्यानाडा व अमेरिकाया दथुइ सिमाना जुया न्ह्यानाच्वंगु डेट्रोइट खुसि स्वयेगु, बजार व पार्क चाहुलेगु, अन हे च्वीपिं भिन्चा शोभा, जिलाजं राजेन्द्र, काय्चापिं, भौपिं, छय्पिं व नेपालं थ्यंक भाम्हा तताजु चन्द्रशोभा आदि सकलें नापलायेगु जक मखु मिचिगन ताल व उखेंथुखे चाहुलेगु नं ह्वता चुलात । स्वचा अन च्वना प्यन्हु दुखुन्हु केहें, जिलाजं, तताजु व जिपिं मोटरं सिकागो वना । लँ दुच्छि उगुथुगु खँ ल्हाना न्ह्याइपुक वने दुबले ताहाकगु ६ घौया मोटर यात्रा नं छभा थें जुइक सिकागो थ्यन । प्रोफेसर माणिकलाल श्रेष्ठ हवाइजहाजं भाया छन्हु न्ह्यो हे थ्यंका च्वनादि धुंकल । जिपिं सकलें मनोज श्रेष्ठ, सुनिता श्रेष्ठ, लक्ष्मी श्रेष्ठ व मस्त जजबिया व सौर्यमया पाहां जुया । कन्हे खुन्हु जि व बालगोपालजुयात अन त्वता लिहाँवपिं केहें, जिलाजं व तताजु यात जिमिसं सुभाय् बाहेक मेगु छुं बियाछवये मफु । जिपिं, छेंजः भव्छि व प्रोफेसर माणिकलाल श्रेष्ठ नेवाः अमेरिकन दबू सिकागो न्यायेकुगु भाषा निभाः प्रेम बहादुर कसाःया ९५ गु बुदि हनेत वना । ज्याभवलय् थ्यापिं सर्कासनं प्रेमबहादुर कसाःया किपाय् स्वां छाना । सर्गाबिया खादा क्वखायेका सिकागोया चिं छगू छगू नं बिया जिपिं पाहांतय्त हन । थःगु नुगः खँ च्वकेगु भवलय् नेपालभाषाय् प्रेमबहादुर कसाःया योगदानयात कया प्रोफेसर माणिक लाल श्रेष्ठजुं न्ववाना दिलसा वयकः नापया अनुभवयात कया बालगोपालजुं न्ववानादिल । उगु ईया पासापुचः गुथि लन्डन, विलायतया नायो बालमुकुन्द जोशी पासापुचः नं याना वयाच्वंगु ज्याभवतय्त कया थःगु नुगःखँ च्वंकादिल । नेपालभाषा

साहित्य व भाषिक आन्दोलनयात कया जितः न्ववायेत व्वनातःगु जुसां ज्याभव इलय् क्वचायेका थाय् त्वनेमाःगु जुया जि जिगु निपु चिनाखतँ सुपाँय् व स्वां जुया त्वयेनु व्वना न्यंकेगु व यँ जः सफू कुथिया ग्वसालय् दय्दसं स्कूलस्तरिय चिनाखँ धें धें वल्ला कासाय् कन्यामन्दिर स्कूलं व्वति कायेका वयागु अनुभव छत्वाचा कना सिधयेका विद्या । बहनि सकलें मुना न वनेगु इ मजुनिगुलिं भाजु मनोजं, प्रोफेसर माणिक लाल श्रेष्ठ, जिपिं व छे जः यात धर्मय् ल्वापु मदयेक धकाः दक्वं धर्म स्वाका दयेकातःगु बहाइ मन्दिर चाहुके यंकल । बहनिया वेलि नेवाः अमेरिकन दबू सिकागोया जःत व जिपिं सकलें मुना नेपालीतय्गु छगू रेष्टुराय् याना । २ जुन सुथय् नेवाः अमेरिकन दबू सिकागोया नायो भाजु केसरमान ताम्राकारया छे ज्योना यायेत व्वनातःगु । उखेंतुं जिपिं सियाटल वनेगु जुया मनोज व सुनिताया हिंसिचा दुपिं मस्त व सुनिताया मां लक्ष्मीयात जिमित पाहाँ यागुलि सुभाय् विद्या विदा जुयावना । केसरमानजुया म्थ्याय्पिं निम्ह, काय्, वयकःया जहान व वयकलं जिमित पाहाँ कथं फक्व माने यानादिल । मनतयेक, न्ह्याइपुक नया जिपिं सियाटल वनेत अनं बाया वना । सिकागोया नां दंगु पार्क, खुसि, पर्यटकिय थाय् दक्वं क्यना मनोज व सुनितां जिमित सिकागो विमानस्थलय् त्वते यंकल । प्रोफेसर माणिक लाल श्रेष्ठ, मनोज व सुनितालिसें विदा जुया जिपिं सियाटल वनेत विमान गया ।

१०३६ साउथ इष्ट विमानं ४ घण्टा २५ मिनेट यात्रा याना बहनि च्याता इलय् सियाटल थ्यं वना । नेवाः अर्गनाइजेसन अफ अमेरिका, सियाटल कचाया नायो सुभाषराम प्रजापति जिमित लसकुस यायेत पियाच्वन । जःखः खनेदयाच्वंगु हिमाल, पहाड व खुसितय्सं जिमित अफ अफ नेपाः लुमंका विल । संसारय् नां चले जूगु आमाजोन धकाः थपाय् थपाय् ग्वगु आखलं च्यातःगु अन हे वना स्वयेखन । बजार व उखेंथुखें भचा चाहुला वेलि यायेत सुभाषरामं नेपालीतय्गु रेष्टुराय् व्वना यंकल । ३ जुन द हेनरी एम. ज्याकसन स्कूल अफ इन्टरनेशनल स्टडिज व युनिभर्सिटी अफ वाशिंगटन संयुक्तरूपं ग्वसाग्वया बालगोपालजुयात सःतुगु कार्यक्रमय् वयकलं राजतन्त्रया अन्त्यं संस्कृतिया क्षेत्रय् लाकुगु प्रभाव व पहिचानया राजनीति विषयसं न्वचू विद्यादिल । तकुगु कोथाय् नं मनुत च्वनाच्वने थाय् मदयेक न्यं वया कार्यक्रम भव्य सफल यानाविल । अन व्वं वयाच्वीपिं नेपाली विद्यार्थीत नापलागु क्षण, लिन्डा इलिटस, वयकःया जहान प्रोफेसर टरइलिङ्गसन व सुभाषराम लाछिं क्यंगु सौहादता जकमखु के नरटनं सियाटलया नां जागु थाय् वाशिंगटन स्टेट फेरी, स्टेट निडिल्स, पिक पालेस मार्केट, सियाटल ग्रेट व्हिल, लेक वाशिंगटन, पार्सिफिक साइन्स सेन्टर, सियाटल वाटर फन्द, द अन्दर ग्राउड टुर, हिराम एम.छितेनदन लक्स एण्ड कारल एस. इग्लिस जेअर गार्डेन आदि न्हिच्छि ई विद्या चाहुका जिमिगु नुगलय् अविस्मरणीय लुमन्तिया छाप तयाविल । सियाटलं खनेदयाच्वंगु रेनियर हिमाल खंगु लुमनकि आ नं पोखराया माछापुच्छे न्ह्योने दना च्वनाथें नुगलय् चस्स मिनावल ।

५ जुन सुथय् सुभाषराम लाछिं पोर्टलैण्ड वनेत बसय् तये यंकल । हरियो वन नेपालको धन धकाः नारा बिइगु देश नेपालय् सिमात पा जु जुं नांगाम्ह मिसाथें थिंग च्वना वयाच्वंगु दु तर खँ स्वया ज्या अफ यायेमाः धाइपिनिगु देश अमेरिकाय् जंगलया दथुं दथुं वनाच्वंगु लँ, वांगु सिमातय् प्याखँ स्व स्व वना बले गुलि याकनं पोर्टलान्द थ्यन वा हे मचा । बसं कहाँ वया । बस पार्कया जःखः स्वया । निम्हेस्यां निखें मिखा व्वयेका । दयारत्न शाक्यजु जिमित का विमज्यानि खनि । ततखागु छे, सडकया रमभम स्व स्वं छभा इ छ्याना । दयारत्नजु थ्यं विज्यायेवं कारय् तयायंका जिमित नृत्य मण्डल महाविहार पिनें छकः क्यना अन न्ह्योनेसं च्वंगु थाइ रेष्टुराय् ज्योना याका थःगु छेय् यंका विज्यात । तर छभा भ्नासु लने हे मला । रोज फेस्टिभलया जुलुस क्यनेत यंका विज्यात । कथं कथंया व्वज्या न्ह्याका वयाच्वंगु जुलुस सिधयेके मलानि दिवाकार महर्जन भाजुं भिस्ता हाउस व मल्टिनोमा भवाला चाहुकेयंकल । चः चकं । पोर्टलैण्डया प्राकृतिक दृष्यत स्व स्वं मन याउँसे च्वं । इलं लात्तले स्वया । लिहाँ वया तप्यक नृत्य मण्डल महाविहारय् बालगोपालजुं वयकःया सफू द सेक्रेट टाउन अफ साँखुया बारे न्वचू विद्यादिल । अनच्वीपिं नेवाःत व विदेशीत मुना न्वचू न्यन । न्ह्यसःलिसःत नं यात । वयालिपा तप्यं हे नेपाः छेया

ज्याभवलय् वना । ताइक्वान्दोया खेलाडितय्सं भवलि क च्वना स्वाँ थु विद्या जिमित लसकुस यात । ताइक्वान्दो स्कूल चायेका तःगु छेया तदंगु हलय् ज्याभव न्ह्यात । हुला प्याखँ, म्ये, वर्ल्ड नेवाः अर्गनाइजेसनया बारे नायो बालगोपालजुया न्वचू आदिया नापं अनच्वीपिं नेवाः पासापिनिगु इनापय् जि थःगु चिनाखतँ सुपाँय् व स्वां जुया त्वयेनु व्वना न्यंका । उगु ताइक्वान्दो स्कूलया संस्थापक व प्रशिक्षक दिवाकर महर्जनजुं न्ह्याकादिगु ज्याभवलय् बालगोपालजुं राजामति कुमति मे हाला न्यंका अफ अफ भःभः धायेकादिल । म्हति छताः छताः नयेगु ज्वरे यानाहया न्यायेकुगु नेवाः भव्य न्ह्याइपुक साक नया । नेवाः पहलं सिसाबुसा धौ तया भव्य क्वचासेलि सकलें नाप विदा जुया । देनेत जिपिं नृत्य मण्डल महाविहारय् वना । ६ जुन वर्ल्ड नेवाः अर्गनाइजेसनया न्वकू भाजु दयारत्न शाक्यं जिमित जःखःया वजाः, थाय् चाहुके धुंका ओरिगन विश्वविद्यालय क्यनेयंके विज्यात । विश्वविद्यालय चाहुले सिधयेका शशिन्द्र व रमा बज्राचार्यया छेजः म्हसिके यंकाविज्यात । शशिन्द्रजुया मांबौ, म्थ्याय्पिं निम्ह व जिपिं सकलें नापच्वना नयेत्वनेगु, वर्ल्ड नेवाः अर्गनाइजेसनया कच्चा खलः स्वनेगु खँ व नेपाःया बारे उगुंथुगु खँ ल्हायेगु ज्या जुल । नेपालं थुलि तापाक च्वना नं वंथायतक नेपालय् थें नेवाः पहलं मान सम्मान का कां जुइदया जिमि नुगः चं चं धा । लिहाँ वया बहनि दयारत्नजुया छेय् छकः दुस्वया विहारय् चं वना ।

७ जुन सुथसिया न्याता ई । बिहारया ल्यूने लुखाया घण्टि न्यात । भाजु प्रज्वल रत्न बज्राचार्य लुखा चायेका विज्यात । इपिं दन लाकि मर्दान धकाः न्यना भाजु दयारत्न शाक्य दुहाँ विज्यात । ल्हातं सालेगु सुटकेसचा छगुः कुने लुखाया न्ह्योने तया मेगु तलय् का वनाम्ह जि बालगोपालजुयात याकनं कुहाँ वा धकाः सःता मेगु सुटकेसचा ज्वना कुहाँ वया । सुटकेसचात मोटरय् ल्यूने तया । नेवाः पहलं पोर्टलैण्डय् दकले न्हापां दयेकुगु थ्व महाविहार (www.dancemandal.com/Portland-temple) हानं छकः लुदं स्वया । चः तुइ तुइ तिनि धाल । मतया जलय् विहार भः भः धाः । जिमित निन्हु बास विद्या पाहाँ लहिना विज्याम्ह विहारया संस्थापक व प्रशिक्षक भाजु प्रज्वल रत्न बज्राचार्ययात आपालं सुभाय् देच्छाना जिपिं मोटरय् च्वना । अन पोर्टलान्द अन्तरराष्ट्रिय विमान स्थल यक्व तापा मजुसां हुलय् लातकि लिबाइ धकाः दयारत्न शाक्यजुं मोटर सररं व्वाका विज्यात । इलय् विमानस्थल थ्यन । का बाँलाक हँ धकाः धया दयारत्नजु लिहाँ विज्यात । सुथय् ७:०५ बोर्डिङ्ग इ खसां न्ह्यव थ्यन आ छुं धन्दा कायेम्वाल धकाः जिपिं दुहाँ वनाछुवया । तर जिपिं व्वये मखं । प्राविधिक समस्यां याना विमान लिपा तिनि व्वइगु जुल धकाः सुचं विल । विमान व्वइगु धलखय् ख्वाइइयाँ ई हिल । लजुवात भवःभवः । भवलि क पियाच्वपि सकसियां उखेंथुखें फोन या जुल । हानं बाघौति लिपा अथेहे धकाः सुचं विल । लिबाइगु सुचं विइत जिमि नं पोर्टलैण्डय् व सानफ्रान्सिस्कोय् फोन याना । तर तक याना नं स्वापु तयेमफु । पियाच्वपि लजुवात सकलें वातांवातां च्वनाच्वन । छभा विमानस्थल दुने चाहुला । डिपार्चर लाउन्जय् दुहाँ वया । हानं अथेहे सुचं विल । जिपिं थौं सानफ्रान्सिस्को थ्यनि मखुतला धकाः नं ग्यानावल । ग्यानां छु याये ? थम्हेस्यां यायेज्युगु छुं मखु । पियाच्वनेगु वाहेक लँ मन्त । बालगोपालजु कमप्युटरय् व्यस्त जुल । जि मेच छगुलि फ्यतुना । सफू व्वना ।

सुथय् ७:३५ य् व्वये मापिं २ घण्टा लिपा तिनि व्वयेफत । सानफ्रान्सिस्को अन्तरराष्ट्रिय विमानस्थलय् थ्यंवलय् सारेएधार पुल । पिहाँ वया छचाखेरं स्वया । लँ स्ववयाच्वीपिं सुं हे खनेमदु । जिमित लसकुस यायेत फाम्ह नेवाः अर्गनाइजेसन अफ नर्दन क्यालिफोनियाया नायो भाजु नारायण सोमनामे पिया च्वच्वं मथ्यंगुलि लिहाँ भ्नाया भाजु गजु श्रेष्ठ व भाजु बुध्द महर्जनयात खबर यानादिल खनि । वयकःपिसं विमानस्थलं सान्ता रोसा वनिगु बस पतिकं फोन याना माला जुल खनि । बालगोपालजुं स्वापु दुपिं सकसितं फोन यात । बल्लबल्ल नारायण सोमनामेजु लिसं सम्पर्क जुल । खँ ल्हाना च्वच्वं हे निगः बस वन । हानं बस पियेमाल । वयकःया छेय् पाखे वइगु बसं वा धकाः धयादिगुलि बस गया वनाच्वना बलय् बसय् फोन बल । बालगोपाल व श्रीलक्ष्मी धाःपिं आम बसय् दु ला धकाः न्यन । बसया न्ह्योने सितय् फ्यतुना वनाच्वनागु जुया जिमिसं हे दु दु धकाः लिसः वीवं

वयकःपिं धुक्क जुल । वसं खने दक्व माक्सिकन पहःया छेत, वजाः, वुंया फाँत दक्व स्वस्वं वना । धयाहःकथं वस दिथाय् कुहाँ वना । गवलें नापमलानिपिं जुया फेसबुक्य् फोटोत स्वया का वयागु थ्याक्क जुल धकाः मोटर ज्वना पियाचवनादिम्ह नारायण सोमनामेजु न्हिलादिल । अमेरिकाया राष्ट्रपति ओबामाया सानफ्रान्सिस्को भ्रमण व जिमिगु भ्रमण थ्याक्क ल्वागुलिं जिपिं निघौलं मयाक पियाचवने मागु खँ कना न्ह्युन्ह्युं जिपिं सान्ता रोसाय् च्वंगु वयकःया छेय्थ्यन । चकंगु नुगलं नेवाः पहलं जिमित पाहना सत्कार यात । त्यानुगु उलिथुलि मन्त भतिचा भासु लना । नेवाः अर्गनाइजेशन अफ नर्दन क्यालिफोर्नियाया न्वकु भाजु बुद्ध महर्जन व वयकःया जिलाजं नं जिमित व्वनायका उखेंथुखें चाहुकल । पुलांगु छेत क्यनेधुंका लिपा धवहि थें च्वंगु थाय् धकाः भवःभवः रेष्टुराँत दुथाय् दुहाँ यंका अन छगू रेष्टुराँ तयाच्वंम्ह शेपां छम्ह व वया जहान लिसे म्हसिका बिल । अनं पिहाँ वया कन्हे ज्याभवः जुइगु थाय् ग्लेन एलेनय् च्वंगु नारायण सोमनामेजुया यति रेष्टुराँ क्यने यंकल । जंगलया दथुइ । भवलिक फलफूलया माःत । क्वय् चिकिचा धंगु खुसिचा । कथं कथंयापिं भंगतय् चिरिविरि सः । भःभः धायेक ह्वयाच्वंगु थी थी स्वाँत । सुम्क जक च्वनाच्वंसां मन आनन्द । लिहाँ वया बलय् बहनि हानं बुद्ध महर्जनजुं थःगु छेय् व्वनायका वयकःया जहान, म्ह्यार्यापिं अले काय्लिसे म्हसिके यंकादिल । लुखां दुहाँ वनेवं भगवान बुद्धया मूर्ति, चकंगु बैठक कोथा । नेवाःतय्थाय् वं थाय्तक कोथाया सजावत फुक्कं नेवाः पहलं याना तइगु स्व स्वं छे नं पिहाँ मवतल्ले नेपालय् च्वनाच्वनाथें भान जुइगु ।

८ जुन सुथं निसें सकसियां लिमला । नेपालं थुलि तापाक्क च्वना नं नेवाः हे जुया नेवाः पहलं नखःचखः, रितिथिति, दक्व संस्कार माने यानावयाच्वीपि सानफ्रान्सिस्कोय् च्वीपिं नेवाःत यक्व तापाकं वया नं छथाय् मुंवल । त दँ लिपा क्याम्पस व्वना बलेयापिं निम्ह पासापिं नं नापलात । सुथय् न्याता इलं निसें दना वया, स्व धौ मोटर चले याना थ्यं वया आदि इत्यादि धाःसां सकसियां न्ह्याइपुक नये त्वनेगु, सांस्कृतिक कार्यक्रमत स्वयेगु व न्वचुत न्यनेगु यात । अमेरिकाय् च्वना नं चतामरी, व , समयवजि हानं बहनिया भव्य नया सिथिनखः हने खन धकाः सकलें लयताया लिहाँ वन । थन नं जितः नेपाल भाषा साहित्यया इतिहास व भाषिक आन्दोलनया विषय न्ववायेगु ह्वता चुलात सा नायो कथं बालगोपाल भाजु वर्ल्ड नेवाः अर्गनाइजेशन व नेवातय् स्थिति बारे न्वचू बियादिल । ९ जुन सुथय् जिमित लित छवयेत का वीपिं भाजु बुद्ध महर्जन, वयकःया काय् विकेस, भाजु नारायण सोमनामे, वयकःया तिरीमय्जु सरिता, म्ह्यार्यापिं निम्ह व काय्, जिपिं सकलें छगः हे टेबुलय् च्वना साक्क ज्योना याना । पिहाँ वयेत्येका हानं बैठक कोथाय् फ्यतुका सरिताजुं धौ सगं बिया खादा क्वखायेकल । थ्योसां निसें छेय् नं पिहाँ वये त्येका तक नं गवलें लोममनिकथंया जिमिसं मान सम्मान कया । यक्व सुभाय् नापं नेदरलन्दय् चाह्यु वयेगु निम्तो बिया जिपिं अनं त्वता । मोटरय् च्वना न्ह्योने न्ह्याना बले क्यालिफोर्नियाया सान्ता रोसा मखु नेपाल त्वःता वनाच्वना थें नुगः खुल्ल मिना वल । बुद्ध महर्जनजु व वयकःया काय् विकेसं जिमित लाइट हाउस वनेथाय् यंका त्वतेयंकल ।

प्याइट वीनिता लाइटहाउस वनेथाय् थ्यंका जिपिं दिना । जिमित अनं व्वना यंकेत नेवाः अर्गनाइजेशन अफ अमेरिका, नर्दन क्यालिफोर्नियाया दुजः भाजु गजु श्रेष्ठ थ्यंक वल । लुमन्तिया किपात कया । बुद्ध महर्जनजु व विकेस जिमिगु सुभाय् कया लिहाँ वनाछवल । हुँइ हुँइ फय् व । भाजु गजु नं अन हे दना तापाक्क खनेदयाच्वंगु आन्जेल आइलन्द, बर्ड आइलन्द, रोडिको विच धकाः क्यन । सानफ्रान्सिस्को खाडिया वँचुसे निर्मलगु लः बुलहुँ न्ह्यानाच्वन । पुलांगु ट्रेनया लँ, जंगलि स्वाँत, भंगपन्छि दक्वं स्व स्वं १५० दँ पुलांगु लाइट हाउस स्व वना । वेष्ट कोष्टय् लागु ५६ फुट तःजागु थ्व स्वंगूगु लाइट हाउस सन १८५५ य् पुरा दयेके सिधयेकुगु जुयाच्वन । जुन महिनां ११ निसें १९, २० डिग्री तापक्रम थ्यनिगु थाय् जुया तानो नं मजु चिकु नं मजु । प्रशान्त मशासागरय् मिले जुवनिगु निगू खुसित साक्रामेन्टो व सानजोएक्विनया च्वय् ध्वस्वानाच्वंगु ताहाकःगु पुल व गोल्डेन गेट नं थनया छगू प्रसिध्दगु थाय् खः । सानफ्रान्सिस्को खाडि तप्यकं प्रशान्त महासागरय्

स्वानाच्वंगु लँपु जुया १.६ किलोमिटर ब्या ४.८ किलो मिटर ताहाकःगु पुलया सुन्तलारंगया नयागु ध्वाखायात गोल्डेन गेट धकाः नां छुनातःगु धकाः धाइ । आर्मि क्याप्टेन व टोपोग्राफिक इन्जिनियर जोन सी. फ्रिमोन्ट सन १८४६ पाखें थ्व ध्वाखाया नां Chrysopylae वा Golden Gate धकाः नां छुगु खः धकाः नं धाइ । थुकि वयात इस्तानबुल बन्दरगाह Chrysoceras वा Golden Horn लुमंकावी हँ । जनवरी ५, १९३३ य् दयेकेगु शुरु याना मे २८, १९३७ संधयेका उखुन्हु निसें हे चायेकुगु थ्व गेट दयेकु बले प्यदँया दुने भिंछम्ह ज्यायाइपिं सीत धकाः नं थन धयातःगु दु । अन मोटरं इरुथिरु यायेत छकः पतिकं सकसियां धेवा पुलेमाः । सानफ्रान्सिस्कोया खाडि एरियां क्यालिफोर्निया शहर चाहुला च्वंगु दु । छछाखेरं वँचुसे निर्मलगु लः, दथुइ दथुइ शहर । गोल्डेन गेट नेसनल रिक्लेसन एरिया दुने जक ३९० गु पार्कत दुगु जुयाच्वन । जुन २९, १७७६ य् स्पानिस उपनिवेशवादी जोसे जोएक्विन मोरगा फ्रान्सिस्को पालोउ (Jose` Joaquin Moraga Francisco Palou) नं पत्ता लगेयागु थाय् सानफ्रान्सिस्को खः । अमेरिकाया न्यूयोर्क शहर धुंका लिपा अप्व जनघनत्व दुगु थुगु व्यापारिक, आर्थिक व सांस्कृतिक रुपं विकास जुयाच्वंगु थ्व शहरयात Fog city, The city by the Bay, The paris of the West, San Fran, Frisco, The city that knows how आदि यक्व नामं नं म्हसिइकिगु जुयाच्वन ।

सानफ्रान्सिस्को क्यालिफोर्नियाया महतवपूर्णगु थाय्त धकाः पार्कत, न्हापांगु व निक्वगु विश्वयुद्धय् सिइपिं मिलिटरीत गाडे यानातःगु मसानघाट, गोल्डेन गेट पार्क, ट्रान्स अमेरिका पिरामिड विल्डिङ्ग, क्याबुल ट्राम, अलक्याराज दक्वं चाहुके धुंका युनिनयन स्क्वायर मोटरं चाहुकल । न्हिच्छया दुने गोल्डेन गेट ब्रिज ला तःकः हे इरुथिरु जुल । सन्ध्या ईलय् चाइना टाउन चाहुका अनया छगू चाइनिज रेष्टुराँय् जिमित चाइनिज खानात बेलि याका हानं मेगु आइसक्रिम पसलय् यंका थीथी कथंया आइसक्रिमत सवा कायेकल । नये सिधयेका बहनि कोर्ट टावर क्यने यंकल । न्हिच्छि चाहुका २४२ पोवेल स्ट्रिटय् च्वंगु होटेल स्ट्राटफोर्डय् जिमित देनेत त्वता भाजु गजु श्रेष्ठ छेय् वन ।

गजुया दाजु भाजु श्याम श्रेष्ठ जनरल मेनेन्जर जुयाच्वंगु होटेल जुया जिमिगु सत्कार बांलाक जुल । जुन १० या सुथय् जिमिगु ब्रेकफ्रास्ट अन हे होटेलय् जुल । थः मस्तय्त स्कूलय् तथा हानं जिमित चाहुकेत भाजु गजु नं का वल । माभीया घाट (Fisherman's Wharf) धालकि नं संसार प्रसिध्द थाय् । तधंगु घाटय् ग्वाःग्वाः सिलत निभाः पानाच्वन । भवलिक न्या पसत । चाह्युवःपिं मनुत म्वः म्वः । मनातःपिं ह्याउम्ह कलि न्यात (Red Crab) छगू न्या पसलय् न्यात । मियाच्वीपिं अप्व चाइनिजत । दक्वं चाहुके धुंका छगू रेष्टुराँय् यंका अनया विशेषता कथं नकिगु नसा धकाः मनातःम्ह ह्याउम्ह कलि न्या, मसरुमया सुप व बममरी न्हिनेसिया बजि कथं नका आक्वान्तिक पार्क (Aquatic Park) चाहुकल । लँय् जःखः खनेदक्व क्यना बेलि याकेत छेय् व्वना यंकल । लुखां निसें नेपालया

किपात व्वायातःगु, स्व स्व थाय् नेपालया व्वासात । अमेरिकन मिसा जुसां न्ह्याइपुम्ह तिरिमयजु व हिसिचा दुपिं म्थ्यायुपिं निम्ह । छवयला, पुकाला, पाछाइ तरकारी, केराबुँया अचार आदि इत्यादि तथा गजुया छेजः, जिपिं व श्याम नेवाः नसा व नेवाः भव्यतय् वारे खँ ल्हाल्हां न्ह्याइपुक नया । नेपालभाषाया च्चमि मयजु रितादेवी प्रधानं फोन याना निम्तो बियादिसां इलं मलागुलिं वने मफुत । आइसक्रिम नयेगु, चिया, कफी त्वनेगु दक्वं सिधयेका होटेलय् देनेत भाजु श्यामं तयेयंकल । ११ जुन सुथय् म्थ्यायुपिन्त स्कूलय् तथा जिमित इलय् सानफ्रान्सिस्को अन्तरराष्ट्रिय विमानस्थल थ्यंकेगु नं भाजु गजुं यात । लुखां दुहाँ वनेन्थ्यो जितः न्ह्याउगु गा व बालगोपालजुयात खादां न्ययेका जिमित विदा यात । वना थाय् तक्क मुरि मुरि मान सम्मान फया गबलें लोमंके मफइगु लुमन्ति नुगलय् घाना जिपिं वाल्टिमोर स्वया व्वाया । श्याम, गजु जक मखु सकलें नेवाः पासापिन्त जिमिगु यक्व सुभाय् ।

१२ जुन वाल्टिमोरया पार्क, सफूकुथि, म्युजियम, बजाः व उखेथुखे सिजन भाजुं चाहिके यंकल । चाहिले धुंका सक्वया भाजु अमृतमान सिंहया निम्तोय् वना । भाजु अमृतमानं नं हानं छकः वाल्टिमोरया बजारत चाहुके यंकल । सिजन, सिजनया तिरिमयजु हैदर, काय् सायम, म्थ्याय् कित, जिपिं व अमृतमानजुया तिरिमयजु, कायुपिं निम्ह सकलें नापं मुना नयेदुगु हे तधंगु खँ जुल । १३ जुन सुथय् ११:५० या मेघावस गया जिपिं न्यूयोर्क वना । स्वधौ लिपा न्हिने ३:१० य् न्यूयोर्क थ्यन । न्यूयोर्कया ततःखागु छेंत, बजार स्व स्व इम्पाएस्टेटबिल्डिङ्ग थ्यंक वना । १२:५० फिट तजागु थ्व छेंया च्वं न्यूयोर्कया छ्चाखेरं प्यंगु दिसाय् तातापाक उत्तरपाखे जवं देपा वा वना च्वंगु हडसन खुसि व उकिया च्वय् जर्जवाशिंटन पुल, पार्क आदि, दक्षिणं मानहाथान आर्थिक क्षेत्र, पूर्वपाखे बोरफ अफ क्विनब्रिज, द रोबार्ट एफ क्यानाडि ब्रिज, ला गोरडिया विमान स्थलय् हवाइजहाजत दिकिगु व व्ययेकिगु खनेदया च्वनि । अथेहे पश्चिमपाखे पेनिसल भेनिया पोकोनो माउण्टेटन, न्यूजरसरीया दृश्यत आदि स्वयेवलय् स्वर्गिय आनन्द कायेखना च्वनि । १७ मार्च १९३० सं दयेकेगु सुर याना १ मे १९३१ य् दच्छि व पिन्त्यान्हुया दुने अल्वर्ट इ. स्थिमया छयुपिसं रिबन चाका उद्घाटन याका थुलि तजागु छेंय् सकसिनं थाहां वने दयेकुगु खः । न्यूयोर्कया पार्कत, विश्वविद्यालय सफूकुथि, तधंगु बजारत स्वयेधुंका ज्याकसन हिलय् वना । रेल स्टेसनं भाजु समिर महर्जनया पस तक चाह्युत्थुं थ्यंक वना । पसलं छेंय् वयकःया मोटरं वनागु जुया वा वया च्वंसा छुं थाकु मजुल । लुखां दुहाँ वनेवं बुध्द, तारा सकतां चःत व्वाया पुजाकुथि दयेकातःगु खनेवं गनं विहारय् दुहाँ वनाथें महशुस जुल । नेवातय् सिप कलां जागु ततपागु किपात स्वस्वं जि दंग जुया । अमेरिकाय् नेवाःतय् गतिविधिवारे खँ ल्हाल्हां चान्हे बाचा फपुल । १४ जुन शुक्रवार नयेत्वेने सिधयेका समिरजुया तिरिमयजु व मस्तलिसे विदा जुया

पिहां वया । नेपालीत व भारतीयत लैय् यक्व नाप लागु व अज्यागु हे पसःत खं बले नेपालया हे गनं तराइ बजार थें च्वनावल । समिरजुया पसलय् थ्यंका वयकःयात सुभाय् बिया जिपिं बाया वना । ट्रामं न्यूयोर्क वना दुनाच्वंगु वर्ल्डट्रेड सेन्टर स्व वना । लिहाँ वने मत्योनिगुलिं हानं न्यूयोर्क चाहिला, जहाजय् च्वना लिबर्टि स्टायच्युयात पिनेजक सतिक स्वया । अन दयेकेगु ज्या जुयाच्वंगुलिं वन्द जुयाच्वन धकाः मछ्व । लिहाँ वया तप्यक मेघा वसय् च्वनेत वना । वसय् च्वनेत लाइन च्वनाच्वीपनिगु ताहाकगु भव खना जिपिं ला अचम्भ । बहनि ७:४० य् न्ह्याये मागु वस मनुतय् हुलं याना ८:४० य् तिनि न्ह्यात । १०:४० य् वाल्टिमोर थ्यनेमागु छ्धौ लिबाक ११:४० य् तिनि थ्यन । छेंय् वनेत सिजनजुयात फोन याना । वयकलं का फाल ।

१५ जुन सुथय् नये धुनेवं सिजनजुं वाशिंटन व्वना यंकादिल । व्हाइट हाउस, लिंकनया सालिक, वाशिंटन मनुमेन्ट, नेशनल मल, जेफरसन मेमोरियल, वाशिंटन क्याथाड्राल, नेशनल वर्ल्डवार मेमोरियल, व्हाइटहाउस पार्क, मार्टिनलुथर किङ्गया सालिक, स्मिथसोनियन नेशनल एर एण्ड स्पेस म्युजियम आदि स्वया भाजु रोशन श्रेष्ठया निम्तो दुगुलिं वयकःया छेंय् वना । मेमेपिं पासापिं व जिपिं मुना सिथिनखःया नख्त्या लुमंका भव्य नया । वर्ल्ड नेवाः अर्गनाइजेसनया वारे यक्व खँ ल्हायेगु ज्या नं जुल । भाजु जयम्बु थ्यनेवं वयकःलिसे वनाछ्वया । १६ जुन पश्चिमी चलन कथं बौया ख्वा स्वयेगु, बुध्द भजन व ध्यान यायेगु ज्याभवलय् ब्वति कायेत भाजु रामवीर मालाकारया छेंय् भाजु जयम्बु लिसें वना । बुध्द भजन याये सिधयेका सुकुन्दा च्याका सकलें बौपिं भवलिक्क तथा नेवाः चलन कथं सगं बिल । तखला, सन्याखुना, आलु अचार, सेल, निम्कि, बरफी यक्व हे मरिचरि व नसाया ताजि तथा भव्य नं नकल । भाजु बालगोपालं वर्ल्ड नेवाः अर्गनाइजेसन छाय् दयेके माःगु धकाः सकसितं थुइकादिल । अनया भव्य सिधयेका नेवाः अर्गनाइजेसन अफ अमेरिकाया उगु ईया न्वकु भाजु रवि प्रधान व वयकःया तिरिमयजु मिना प्रधानया छेंय् यागु मुनाज्याय् ब्वति का वना । उबलेया सचिव राम श्रेष्ठया छेंजः, सिजन श्रेष्ठया छेंय् जः, डाक्टर महेश्वर वैद्यया छेंजः, बबिता प्रधान व वयकःया मस्त, अनन्तमान प्रधान वयकःया तिरिमयजु ममता जोशी सकलें मुना नेवाःतय्गु छ्गू न्हूगु सांस्कृतिक पुचः स्वने माल धकाः ताहाकगु खँल्हाबल्हा जुल । टेबुलय् दंक थी थी नसात व्वायातल । हानं बारबिक्कु याना ला छुया नकाच्वन । न्ह्याथाय् छेंय् वंसां बारबिक्कु ला छुया नयेगु थलत कःसिकःसि तयातगु नं अमेरिकाय् च्वीपनि विशेषता हे धायेमा ।

सकलें लिसे विदा जुया अनन्तमान प्रधान व वयकःया तिरिमयजु लिसें जिपिं लिहां वया । छ्भाः वयकःपिनि छें थाहां वना भासु लना । सिजनजुया छेंय् वयकःपिसं तयेयंकल । बौया ख्वा स्वयेगु दिं जुया सिजनजुया तिरिमयजु हैदरया मां, बौ पाहाँ व्वनातःगु जुया जिमिसं नं म्हसिकेगु त्वता चुलात । मांम्ह मेथाय् वनेमानि धकाः वनाछ्वल । भाजु सिजन श्रेष्ठया काय् सायम, म्थ्याय् कित व जिपिं सकलें मुना फादर देया भव्य धायेला वा जिमिगु यात्राया अन्तिम भव्य धाये नयेसिधयेका जिमिगु लच्छिया यात्राया वारे व मेमेगु नं यक्व खँ जुल । व हे छ्खाः छेंय् च्वनेगु खसां कन्हे लिहाँ वनेगु हानं नापलाइला मलाइला धकाः हैदर, सायम व कितयात सुभाय् बिया थौं हे विदा जुया ।

१७ जुन न्हिने ४:२५ य् बोर्ड टाइम जुया सुथया नयेसिधयेवं पिहां वना । इलय् वाशिंटन डलास अन्तरराष्ट्रिय विमान स्थलय् थ्यन । दुहाँ वनेन्थ्यो सिधयेकेमागु ज्या सिधयेका भाजु सिजन श्रेष्ठ लिहाँ वन । जिपिं विमानस्थलया बजाः भचा चाहुला । इ जुयेवं दुहाँ वना । ५:१५ न्हिने व्वगु विमान युए ९४६ कन्हेखुन्हु १८ जुन सुथय् आमस्टर्डमया स्किपव्होल विमानस्थलय् अवतरण जुल । करिव लच्छि यंकया जिमिगु अमेरिका यात्रा सिधयेका जिपिं सकुशल छेंय् लिथ्यंक वया । अमेरिकाया थी थी थासय् थ्यंथाय् तक्कया नेवाःतय् पाहां जुया हनावना कया वयाया यइपुगु लुमन्ति जिमिगु नुगलय् सदां ल्यना च्वनिगु जुल । ■

लिभिङ्ग टुगेडर

■ शाशिकला मानन्धर

टेबुल्य् तयातःगु छगू हना ज्याभवःया व्वनापौ स्वस्वं सुविनां खाः स्यंकल । तमं व व्वनापौ कयाः कोथाया कुनय्च्वंगु धूथलय् वांछवयेत स्वःबलय् लुखाया घन्टि न्यात । व्वनापौ ज्वनाः हे वं खापा चायेकल । खापा चालेवं पासा लहना स्वाट्ट कोथाय् दुहांवल ।

‘छ वयेमखु धाःगुलिं खँ थुइकः वयागु, छघौ जक ई दनि । थौं विदाया न्हिकुन्हु स्टोरय् ज्या वनेमते, फोनं विदा धयाछव । मिनेसयात हनीगु ज्याभवलय् भी वनेमाः, वयात भिंतुना बीमाः’ लहनां खँ थुइकेगु कुतः यात ।

‘ई जितः वनेगु इच्छा मद्’ सुविनां खाः स्यंकाः हे धाल ।

‘आमथे धायेमते । स्व, छ थन अमेरिकाय् मिनेसया कुतलं वयेखंगु खः । का धा, खः कि मखु ?’ लहनां न्यन ।

‘खः’ धया थें सुविनां छयं संकल ।

लहना सोफाय् फेतुल । भवातां दनाच्वंमह सुविनाया ल्हाः ज्वनाः थःनापं फेतुकल । वयागु ल्हातिइ च्वंगु व्वनापौ कयाः टेबुलय् तल ।

‘छ ला तसकं स्वार्थी लानाच्वन । निगति खँय् छ मिनेसनाप तंचाल । तंचायाः थ्व अपार्टमेन्टय् याकःचा च्वंवल’ लहनां धया हे विल ।

‘व नं निगति खँ जुइ ला ? निकः निकः तक निम्ह साहुनीनं जिमिगु सामान लबय् वांछवयाविल, इलय् वाः पुले मफयाः । छं सि हे सिउ, थन कोथाया वाः पुलेगु छन्हु हे लिपा लाके मजिउ । उबलय् जिगु ज्या मदयाच्वंगु ई । वं शनिवार व आइतवार निन्हु स्टोरय् ज्या याःमवंबलय् कोथाया वाः पुलेत धेवा मगात । जिमिगु सामान लबय् वांछवयाः कोथाय् तालं ग्वयाविउबलय् गुलि टेन्सन जुल जुइ । अले तं मवइ ला’- सुविनां थःगु व्यथा कन ।

‘छ तंगुलु जूगु मजिल । जाबो निकः छिमिगु सामान लबय् वांछवयाविल । जिमिगु सामान ला प्यकः तक अथे लबय् वांछवया विउगु दु, स्टाइल स्टाइलया साहुनीतय्सं, सिउ ला छं । अयसां जिमिसं टेन्सन मकया । उबलय् म्हस्यूपिंथाय् च्वंवना । दुःख तरय्याना । अमेरिकाय् वःपिं भीसं जक मखु, सकस्यां सुरु सुरुइ दुःख हे सिउगु दु । बांलाःगु ज्याया लागी संघर्ष याःगु दु । थन वयागु खुदं लिपा तिति ला बांलाःगु ज्या दत । अले थ्व अपार्टमेन्टया फ्लाटय् च्वनेफत । कार गयाः ज्याय् वनेफत । छ नं थनया अपार्टमेन्टय् च्वनाः कार न्याये फुगु गुलि हे दत धकाः’ लहनां सत्यता प्वंका विल ।

‘स्व सुविना, छन्त गुलि धायेगु थ्व खँ । भी भीगु देशं तापाकक थन अमेरिकाय् वया च्वनापिं, आखिर ज्या यानाः धेवा कमय्यायेत खः । थन वयाच्वंपिं मध्ये नुगः तफापिं नेवाःत म्हो जक दु । व नुगः तफापिं नेवाःतय्सं भीगु नेवाः भाय् तनावनीन, तंके मजिउ धकाः थन नेवाः भाय् मसःपिन्त व मस्तयत्त तकं नेवाः भाय् स्यनेगु ज्या यानाच्वंगु दु । नखःचखःबलय् थीथी ज्याभवः यानाच्वंगु दु । भीगु संस्कृतिया बारे न्वचू वीगु यानाच्वंगु दु । उलि जक मखु, नेवाः भाय्या पत्रिका दच्छिइ छगूसां पिकयाच्वंगु दु । भीसं ग्व, छु यायेफु ? सुथय् दनेवं ज्याय् वने हथाय् । बहनी जुल, नयेवं घने हथाय् । शनिवार व आइतवार निन्हु विदाबलय् नं

भीसं डिपार्टमेन्ट स्टोरय् सामान ल्हय्येगु ज्या याःजुया धेवा कमय्यायेत, खः कि मखु ?’ लहनां ल्हाः संकाः न्यन ।

लहनाया न्हयसः न्यनाः सुविनां लिसः बी मफुत ।

‘जिं धया नि, नुगः तफापिं नेवाःत मध्ये छम्ह मिनेस नं खः । व थन अमेरिकाय् वसानिसें धेवा कमय्यायेगु ई क्वपालाः भीगु नेवाः भाय् व तजिलजि थपू यायेगु ज्याय् थःत पानाच्वंगु दु’ लहनां धाल ।

‘थपू माने ?’ सुविनां न्यन ।

‘थपू माने प्रवर्द्धन यायेगु, ल्यंका तयेगु’ लहनां थुइका विल ।

‘व हे ज्याय् ला शनिवार व आइतवार तकं न्हिच्छि, न्हिच्छि, लिमलाः, इटस् टू मच’ सुविनां हानं तं वयेकाः धाल ।

‘का स्व, छं अर्भं खँ मथूनि । आमथे तमं धायेगु हे मिलेमजू । आम खँयात छं छकः पोजिटीभल स्वसा । छं धाःगु ‘इटस् टू मच’ या लागी हे थौं मिनेसयात हनेत्यंगु खः । अमेरिकाय् च्वनाः नं नेवाः भाय् व नेवाः तजिलजि थपू याना तयेगु तातुनाः मिनेसं गुगु योगदान वियाच्वन, च्यादं दयेधुकल खनी । उगु योगदानयात कदर यासैं थौं वयात नेवाः अर्गनाइजेसन अमेरिका नांयागु संस्थां हनेत्यंगु खः । खँ थुइकि छं’ धयाकथं लहना सोफां दन ।

अले व लुखापाखे वन, हानं छु लुमन थें व लिफः स्वल ।

सुविना नं तीजक सोफां दन ।

‘स्व सुविना, जिं मेगु छगू खँ नं धाये, थौंया ज्याभवलय् वनाः छं मिनेसयात भिंतुना विउ । वनेधुकूगु खँ ल्वःमकि । थौं छं मिनेसयात भिंतुना वीगु धयागु हे छगू गोल्डेन अपरचुनिटी खः, छं हानं व लिसे नाप च्वनेगुया । खँ थुल ? लिभ टुगेडर’ लहनां न्हिला ख्वालं सल्लाह विल ।

सुविनाया लिसः पिया मच्वंसे लहना कोथां पिहांवन ।

सुविना खापा तिनाः हानं सोफाय् फेतुवन । वं मनय् अने तनेगु खँ वाय्कल । हानं मिनेसनापया ‘लिभिङ टुगेडर’, व निर्दया ई लुमंकल । वं थःत यानातःगु गुण लुमंकल । ‘लिभिङ टुगेडर’या ई व थः याकःचा च्वनागुया ई दथुइ गुलि पाः धकाः मनमनं दानास्वल । लिभिङ टुगेडरया इलय् व थः याकःचा च्वनागुया इलय् जूगु फाइदा बेफाइदाया जम्मा, घटाऊ, भाग व गुणन नं यानास्वल । हिसाब यायां वं लहनां धाःथें थः हे स्वार्थी जूगु तायेकल । बल्ल लहनाया खँ वं पाय्छि खंकल । टेबुलय् च्वंगु व्वनापौ काल । अले व भ्याःपाखे वन, भ्यालं क्वय् केबय् स्वल । अपार्टमेन्टया केवय् बांलाःगु वसतं पुनाः लहना व वया यज्जु मिलय्जुयाः स्वां थ्वयाच्वन । व लु वं ताउत स्वयेमफुत । भ्यालं दुपित, दुपिनाः हानं सोफाय् फेतुल ।

‘..... थौं छं मिनेसयात भिंतुना वीगु धयागु हे छगू गोल्डेन अपरचुनिटी खः, छं हानं व लिसे नाप च्वनेगुया । खँ थुल ? लिभ टुगेडर’ लहनाया लिपांगु खँवः वयागु न्हायपनय् धुन्न थ्वयावल ।

सुविनायात च्वं च्वंथे च्वनेमछुल । व सोफां जुरुकक दन । घडी स्वल । लहनापिं कुने पियाच्वंगु लुमंकाः हना ज्याभवलय् वनेत तयार जुल ।

QUEENS DIAMOND & JEWELRY

37-19 74th ST, Jackson Heights,
Queens, NY 11372
classicdiamondusa@gmail.com
www.theclassicdiamond.com

CLASSIC DIAMOND & JEWELRY

11160 Veirs Mill Road
Wheaton, MD 20902
classicdiamondusa@gmail.com
www.theclassicdiamond.com

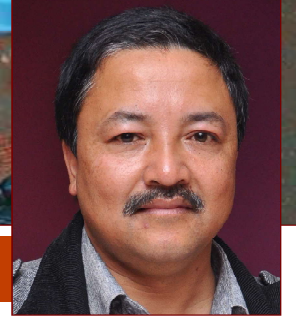
CLASSIC DIAMOND JEWELLERS

NEW ROAD
Photo Concern Building
Pipalbot
977 1 4222640 / 4222543

PULCHOWK
Classic Building
Opposite UN House
977 1 5546462 / 5546463
classicjnp@gmail.com
classicdiamond.com.np

JEWELRY FROM NEPAL

जंकु संस्कार

रबिन श्रेष्ठ डल्लु काठमाडौं

१. जंकु शब्दया व्युत्पत्ति

नेवा: संस्कारय् निक: जंकु याइ । मचा बलय् मचा जंकु बुराबुरि अर्थात ज्याथ जिथि जुइ धुंका: ज्या जंकु । संस्कृत भाषाया जन्म खँवलय् नेपाल भाषाया कु प्रत्यय तना: जंकु जूगु ख: । जन्मया अर्थ बूगु अथवा पृथ्वी पला: त:गु ख: । कुया अर्थ भारी ख: जंकुया अर्थ जन्मया भार ख: ।

१.१ जंकुया ताजि

१.१.१ मचा जंकु

मचाबलय् याइगु जंकुयात मचा जंकु धाइ । मिजंमचा ख:सा मचा बुया खुला वा च्यालाय् अले मिसामचा जूसा न्याला वा न्हय्लाय् मचा जंकु याइ । भीसं मचा जुया जन्मकाय् धुसेलि भीसं कर्तव्यपालनाया दृष्टिं धीथी कु कुवीमा: । कर्तव्यया कु कुवी फयकेत मा:गु पूजा विधियाना: अन्न नकेगु शुरुयाइ अलय् जीवनय् वं छु गजा:गु कु कुवी अर्थात व मचा त:धिक जुइबलय् छु जुइ गज्या:म्ह जुइ छु लजगा: याइ धयागु खँ लाक्षाणिक अर्थ सीकेत मचा जंकु याइबलय् भुछपातय् छचा:खेलं च्वसा:, सफू, चा, वा, अप्पा, तिसा ज्याभ: आदि तया: मचायात ल्यय्केवी । च्वसा: का:सा च्वमि, सफूका:सा यक्व ब्वनिम्ह, चा का:सा यक्व वुं जोरय् याइम्ह, अप्पा का:सा छें दनिम्ह, तिसा का:सा तसकं त:मिम्ह मनु जुइ धइगु विश्वास दु ।

१.१.२ ज्या: जंकु

नेपालभाषां बुरायात ज्याथ धाइ । प्रा.डा. सुन्दर कृष्ण जोशीया धापू कथं ज्याथ खँव:या जंकु खँव: लिसे सन्धि जुइन्त्य: लिपाया आख: थ त्व:फिना न्हय:ने ज्या खँव:लय् शोधभनी विसर्ग च्वना: उकिया उच्चारण ताहा जूवन । बुरा जंकुयात सामान्यकथं धाइगु ज्या:जंकु नेवा: संयुक्त खँव: ख:” । थ्व ज्या:जंकु काय् म्हयार्पिन्त थ: मां बौयात सुखशान्ती वा सुसाकुसा याय्मा धइगु कर्तव्यबोध याकीगु संस्कार ख: । थ्व छगु नेवा: तय्गु मौलिक संस्कार ख: । थथे याना: नेवा: समाजय् बुराबुरि जुइधुंका: ७७ दँ दइगु इलय् याइगु संस्कारयात बुराबुरि जंकु वा ज्या:जंकु धाइ नेवा: समाजय् दूगु सोन्ह संस्कार दुने धा:सा थ्व ज्या:जंकु मला:

अथेख:सां हरेक संस्कारयात पूर्वका: वयधुंकूम्हयसित याइगु थ्व संस्कारयात नेवा: समुदायनं त:जिगु संस्कार कथं नालाकया त:गु दु । थ्व ज्या:जंकु विशेषयाना: हिन्दू नेवा:तय्सं न्याक्व: व बौद्ध नेवा:तय्सं स्वक्व:तक जंकु याइ ।

१.१.३ ज्या:जंकु वारे धार्मिक विश्वास

हिन्दूधर्मया मान्यता: कथं प्यंगू आश्रम दु बालाश्रम, गृहस्थाश्रम, वानप्रस्थाश्रम व सन्याश्रम मध्ये ७५ दँ अर्थात वानप्रस्थाश्रम क्व:चाय्धुंका: उम्ह मनु सन्यास आश्रमय् दुहांवनी । उगु इलय् थ्यनकि उम्ह मनुयाके राग, द्वेष, मोह धइगु मदय् धुंकी, जगत पाखें तापाना मोक्षया लँपुइ वने धुंकीगुलिं चिरञ्जीविया कथं ज्या:जंकुयात काय्गु यानात:गु दु ।

बौद्ध धर्म कथं बोधिसत्व पञ्च बुद्धया प्रतीकया रुपं काय्गु याइ । बौद्ध दर्शन कथं जव मनुया जन्म जुइ व मनुया उगु इलानिसेहे दु:खया शुरुवात जुइ । जन्म जुइवहे रोगं थिइगु, बुरा जुइगु, सीगु, य:म्ह:लिसे बाया च्वने मालीगु, मय:म्ह:लिसे त्वना च्वनेमालीगु, थम्हं इच्छा यानागु मदइगु आदि दु:खया कारण ख: । थ्व फुक्कं जन्म जुइवहे सुरु जुइ । उकिं जन्म धइगुहे छगू कु ख: । थुगु कुयात अ:पुक याउंसे च्वकं पूर्वके फुम्ह मनुयात वया छेंया दुज:पिसं सम्मानकथं याइगु छगू संस्कारहे जंकु ख: ।

१.१.४ ज्या:जंकुया ताजि

भीगु समाज पितृसत्तात्मक समाज जूगुलिं ज्या:जंकु याइगु ई अर्थात उमेर ल्या:खाइबलय् कला: भा:त (निम्ह त्यपू) दुसा भा:तया जक उमेर स्वया: कला:म्ह न्त्यागु उमेरयाम्ह जूसां भा:तलिसे तया: कला:यातनं जंकु याइ । यदि जंकु याय् न्हय:हे भा:त सी धुंकुगु ख:सा मिसाया दँयात ल्या:खाना जंकु याइ । हिन्दु नेवा: तय्सं जम्मा न्याक्व: तक जंकु याइ । दकले न्हापांगु ७७ दँ ७ ला ७ न्हु दुखुनु याइ । निक्व:गु जंकु ८३ दँ ४ ला ४ न्हु दुखुनु याइ । स्वक्व:गु जंकु ८८ दँ ८ ला ८ न्हु दुखुनु याइ । प्यक्व:गु जंकु ९९ दँ ९ ला ९ न्हु दुखुनु याइ धा:सा न्याक्व:गु जंकु १०८ दँ ८ ला ८ न्हु दुखुनु याइ ।

१.१.४.१ भीमरथारोहण

न्हापांगु जंकुयात भीमरथारोहण धाय्गु याइ । थ्व न्हापांगु जंकु सुर्छःया रथ थें ज्याःगु खतय् तया याइ । थथेजुया थुकी सुर्छःया प्रतीककथं लुंयागु सुर्छ तयाः पुजा याकेगु चलन दु । लिपा जंकु याइम्हेसित थ्वहे खतय् तयाः छय्पिन्सं कुविया वा सालाः थाय् थासय् छःपुजा याकेत नगरपरिक्रमा याकी । गुम्हे गुम्हेसिया छेजःयक्व मर्दुपिनि जंकु याय् मास्ति वल धाःसा थःगुहे छेय् बइगलय् रथया भाःपाः जंकु याइम्हेसित हासाय् फ्यतुका छय्पिन्सं भतीचा साला मेगु मामाःगु पुजा विधि यानानं न्हापांगु जंकु भीमरथारोहण याइ ।

१.१.४.२ चन्द्ररथारोहण

निक्वःगु जंकुयात चन्द्ररथारोहण धाइ । ज्याथःजिथि जुइधुंका इमिगु दँ कथं द्रुछिम्ह तिमिला -चन्द्रमा) खनीगु धैगु बुसानिसें थ्व चन्द्ररथारोहण याय्गु ई तक हरेक पुन्ही ल्याःखानाः स्वयंवल्य् द्रुछि

पुन्ही थ्यंवइगु जुया द्रुछिम्ह तिमिला खनीगु धाःगु खः । उकें चन्द्ररथारोहणय् द्रुछिम्ह तिमिला दर्शन याकीगु धकाः तिमिला लुइकाः कःसीतया पुजायाइ । थ्व निक्वःगु जंकु याइवल्य् गुम्हेसिया खतय् फ्यतुका पुजा याइ धाःसा गुम्हेसिया खतय् मतःसें पुजा याइ । थ्व निक्वःगु जंकु गुलिसिया छगू मलमास तनाः ८१ दँ १ ला १ न्ह्या पुन्ही खुन्हु याइगु खःसा मेगु मलमास मतसें ८३ दँ ४ ला ४ न्हु खुन्हु याइ ।

१.१.४.३ देवरथारोहण

स्वक्वःगु जंकुयात देवरथारोहण धाइ । थ्व जंकु ८८ दँ ८ ला ८ घडि ८ पला दतिकं याइ । थुगु जंकु याइम्ह ज्याथ यात विष्णु भाःपा नारांछःया बाहां गरुडं छाय्पियातःगु खतय् तया नगरपरिक्रमा याकी अले छें लित हयाः छें छगू तल्ला च्वय्चंगु भ्यालं थकाय्गु याइ ।

१.१.४.४ दिव्यरथारोहण

प्यक्वःगु जंकुयात दिव्यरथारोहण धाइ । थ्व जंकु ९९ दँ ९ ला ९ घडि ९ पला क्यनकि याइ । थ्व जंकु तसकं दुर्लभ खनेदु । थ्व आयूतक म्वाइपिं तसकहे म्ब्व जक जुइ । थ्व जंकु याःम्हेसित त्यपय् तयाः त्यप तछ्याना पिकाइ । थथे याःगु धैगु प्यक्वः जंकुयाम्ह मनूया पुनर्जन्म जूगु भाःपिया याइगु खः ।

थथे त्यपं पिकाइवल्य् मचा बूगु सरह जूगुलिं काय् म्थ्याय्पिंसं स्वय् मज्यू धैगुनं धापू दु । थ्व जंकु याइम्हेसित महाद्यःभाःपा महाद्यःया बहां द्रुहंचा दय्का वा च्वया छाय्पीगु चलन दु ।

१.१.४.५ महा दिव्यरथारोहण

न्याक्वःगु जंकुयात महा दिव्यरथारोहण धाइ । थ्व जंकु १०८ दँ १० ला १० न्हुखुन्हु याइ । थ्व न्याक्वःगु जंकु धैगु नं तसकहे म्ब्व जक खनेदइ ।

१.१.५ ज्याःजंकुया तिसा पुनाय्चा

ज्याःजंकु याइवल्य् जंकुयाःम्ह ज्याथःयात लुंयागु तिसा पुनाय्चा सुइकी । थुकी चन्द्रमाया प्रतीककथं मोति व मंगलया प्रतीककथं भिम्पु दइ । मोति मनयात चीगु खःसा भिप्लिं ल्वयुयात ची धैगु विश्वास दु । गथे मचा जंकु याइवल्य् मचायात चाःचा सुइकी अथेहे ज्याःजंकु याइवल्य् हाकनं मेगु चाःचा सुइकी व पुनाय्चा खः । संस्कृतं हाकनं धाय्गु यात पुनः व नेपालभाषाया थःगुहे खँवः चाःचा सज्ञाया सन्धि जुयाः पुनः चाःचाया पुनाय्चा जूवंगु खः । सुनं जंकु सिधय् धुंकुम्ह ज्याथं न्हायपनय् सुयातःगु पुनाय्चा ग्वःचाः दु व स्वयाः व ज्याथ ग्वःकः जंकु सिधय् धुंकुम्ह धैगु खँ सी दइ ।

थथे ज्याः जंकु याय् त्यःपिं ज्याथ पिनि काय् वाक, चित्त शुद्ध जुइ धइगु मान्यता कथं जंकुयाइम्ह ज्याथः छः जुइ धइगु मान्यता कथं खतय् तया तुत्तिसीका जल कया दछिणा छाना आशिर्वाद फय्गु याइ । थथे जंकु याइपिं ज्याथःपिंसं आशिर्वाद ब्यूगु लगय्ज्वी धैगु विश्वास दु । थुगुकथं मनूयात छः दय्केगु संस्कारकथं जंकु संस्कार लाः धाय्वल्य् पाय्छि जुइ ।

व्यावहारिककथं धाय्गु खःसा थ्व जंकु याय्गु कर्तव्य काय् म्थ्याय् छय्पिनीगु खः । थःत बुइका हुक्येयाना थःगु तुतिं चुइफय्का ब्यूपिं माबौया सम्मानकथं थ्व जंकु संस्कार याइगु खः । थःत जन्मय् यानाः तःपिन्त थःमनं छुं याय्मा धैगु कर्तव्य बोध जुया याइगु संस्कारकथं थ्व जंकु संस्कारयात कयाःतःगु दु । हाकनं मेगु थःमनं मांबौनथेंहे जिम्मेवार कया पारिवारिक संरचनायात सन्तुलनय् तय्फय्मा धका आशिर्वाद काय्गु तसकं महत्वपूर्णगु दिंकथं थुकियात काय्फु ।

थ्व इलय् थ्यनेधुंकुपिं अप्पयाना बुराबुरित शारिरिक व मानसिककथं कमजोर जुइधुंकीगुलिं इमित आरामया तसकं जरुरत जुइ । शारिरिक व मानसिककथं कमजोर जुइवं गुगुनं इलय् थी थी ल्वचं कय्फु थथे थी थी ल्वचं कइगु धैगुहे पिनेया फोहर वातावरण, ग्रह दशाया कारण जूगुलिं बांलाक्क सुसाःकुसाः याना तय्माःगु व थी थी ल्वचं मकय्केत न्हापाहे सतकं जुया न्हापाहे बय्फूगु दशापाखें पनेगु लागि थी थीकथंया दान पुजायाना थ्व जंकु संस्कार याइ ।

जंकु संस्कार याइबले मेगु संस्कारनं घाकाः याय्गु चलन दु गथेकि काय्मचा जूसा कय्तापुजा म्थ्याय्मचा जूसा इहि संस्कारनं घाकाः याय्गु याइ । थथे जंकु याइ बलय् थःथिति इस्त मित्रपिन्त पाँहां ब्वनाः भ्वय् नकेगुनं याइ । थथे पाँहां ब्वने बले जंकु याःपिन्सं ब्यूगु आशिर्वाद लगय् जुइ धैगु विश्वासं न्त्याथेय् लिमलाःम्ह मनूजुसां लिलाकाः वनी । अफ्र धाय्माल धाःसा जंकुया भ्वय् मसःतुसाहे आशिर्वाद काय्या नितिहे वनिपिनं दु ।

लिधंसा :

जोशी, सुन्दर कृष्ण ने.सं. ११३१ "ज्याःजंकु" नैपालभाषा ल्याः ४ पृष्ठ १० - १४ ।

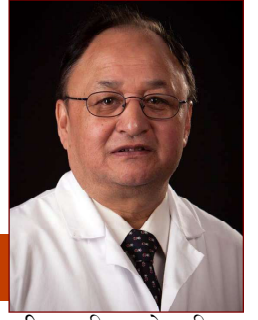
नेपालभाषा केन्द्रीय विभाग

बज्राचार्य, बज्रमनि ने.सं. ११३१ "ज्याःजंकुया दार्शनिक पक्ष" नैपालभाषा ल्या ४ पृष्ठ ७७

- ८५, नेपालभाषा केन्द्रीय विभाग

श्रेष्ठ, निजिरोस ने.सं. ११३१ "जिमि मांया ज्याःजंकु" श्री न्याछ्यो प्रतिष्ठान

खुदया दुने नेवा: अमेरिकन दबू

केशरमान ताम्राकार

नेवा: अमेरिकन दबू व शिकागो नेवा: ला व लुसि ख: । नेपाल संवत १९३१ घ्य:चाकु संलहुकुन्हू छगू बहचाधंगु अथे धैगु खुइन्त्याम्ह नेवा:त मुना: ज्याभव: यानालि स्थापना जूगु शिकागो नेवा: दच्छि लिपा स्टेट अफ इलिनोइलय नेवा: अमेरिकन दबू नामं दर्ता जुल ।

शिकागोय नेवा:तय ल्या: यक्को जुया व:लिसे नेवा:तय दथुइ खँलाबल्हा जुल । भीगु भाय, भीगु कला, भीगु संस्कृति, भीगु साहित्य भी न्ह्याथाय वंसां च्वंसां म्वाका तयेमा: । थ्व फुक्कयात निरन्तरता बीत व थपू यायेत भी हे न्ह्यज्यायेमा:, नेवा: संस्था छगू चायेका: भीसं ज्या याना वनेमा: धैगु तसकं महसूस जूगुया लिच्च: कथं शिकागो नेवा: अर्थात नेवा: अमेरिकन दबूया स्थापना जूगु ख: शिकागोय ।

खला नेवा: अमेरिकन दबू स्थापना जूगु खुदँ तिनि दत । दँया ल्याखं मचा हे तिनि । अथेसां थ्व खुदँया दुने स्वम्ह नाय:त डा. मनोरञ्जन धौभडेल, केशर मान ताम्राकार व श्रवणकुमार श्रेष्ठपाखें नेतृत्व याये धुंकल । तसकं व्यस्तगु इलय नं नेवा:तयगु लागी थ:गु मूवंगु ई विया: शिकागोया सकल नेवा: भाजु-मयजुपिसं थी थी ज्याभव: न्ह्याका यकाच्वंगु दु । आ:तकया ज्याखँ थुकथं दु-

१. घ्य:चाकु संलहु हनेगु व व:चाधंगु सांस्कृतिक कार्यक्रम (ज्याभव:)
२. नेवा:तय दथुइ म्हसीका कालबिल, दँयदसं गुंभव्य व थीथी ज्याभव: । वा:या खा: स्वयेगु
३. नेपाल संवत व म्हपुजा यायेगु ज्याभव: दँयदसं
४. य:मरि दयेकेगु तालिम
५. साहित्य, संगीत, कला व शिक्षा क्षेत्रया विशिष्ट व्यक्तिपिन्त हनेगु ज्या शिकागोय जूगु

क) शिक्षाय - अग्रज प्रोफेसर मोहन नारायण श्रेष्ठयात मरणापरान्त हनेज्या

- ख) कलाय - मयजु इरिना ताम्राकार व मनिषलाल श्रेष्ठ
 ग) संगीत - कुटुम्ब पुच:, मयजु नलिना चित्रकार
 घ) साहित्य - प्रा.माणिकलाल श्रेष्ठ, कवि नविन चित्रकार, च्वमि डा.बालगोपाल श्रेष्ठ, च्वमि मयजु श्रीलक्ष्मी श्रेष्ठ

थी थी ख्य:या नेवा: व्यक्तित्वतयत हनेगु लिसेलिसें नेपालभाषाया साहित्यकारतयगु बुदिं हनेगु परम्परा शिकागो हे शुरु जुल । दकलय न्हापां कवि केशरी चित्तधर 'हृदय'या १०६ दँ बुदिं नेपालभाषा परिषदया छ्याञ्जे नवीन

चित्रकारया मू पाहाँसुइ सन् २०१२ जुनया २ तारीखय शिकागो पब्लिक लाइब्रेरीइ हनेगु ज्या जुल । अनलि सन् २०१३ जुनया २ तारीखय भाजु प्रेमबहादुर कंसकारया ९५ दँ बुदिं नं हनेगु ज्या जुल । थुगु बुदिं हनेत नेपाल प्रा. माणिकलाल श्रेष्ठ, नेडरल्याण्ड डा.बालगोपाल श्रेष्ठ व च्वमि मयजु श्रीलक्ष्मी श्रेष्ठ मूपाहां कथं फायादीगु ख: । थथे विदेशय नेवा: साहित्यकारपिनिगु बुदिं हनेगु ज्याया त्व:ता: नेवा: अमेरिकन दबूयात प्राप्त जुल ।

साहित्य ख्यलय नं नेवा: अमेरिकन दबूपाखें थपू यायेमा:गु वा:चायेका: दँयदसं नेपालभाषा व अंग्रेजी निगू भाय्या थी थी विषयया च्वसु दुथ्याका: नेवा: अमेरिकन दबूया खा:पौ शिकागो नेवा: पिथना च्वनागु जुल । आ:तक न्यागू ल्या: पिदने धुंकूगु दु । अथे हे नेपालभाषाया उपन्यास ख्य:यात त:ब्याका यकेगु तातुना: थुगुसी नेपालभाषाया न्हापांम्ह उपन्यासकार मयजु 'शशीकला मानन्धरया' 'संकल्प' उपन्यास पिथनेगु ज्या नं जूगु दु । थुगु उपन्यासयात थुगुसीया प्रेम-मोहन सिर पालं छायेप्युगु छगू लसताया खँ ख: । नेपालभाषाया उपन्यास अंग्रेजी भाय हिला: पिथनेगु भवलय संकल्प लानाच्वंगु दु ।

नेवा: संस्थात आर्थिक रूप न्ह्यावले घितिघिति । थथे हे नेवा: अमेरिकन दबूया आर्थिक अवस्था नं सिसि क:क: मधासें मगा: । अथे ख:सां नं इलय व्यलय नेपालय च्वपिं साहित्यकारपिन्त, नेवा: पत्र-पत्रिकायात, नेपालमण्डल भुखाय र हत अभियान व नेवा: वनेकुथिया विद्यार्थीपिन्त आर्थिक ग्वाहालि यायेत लिफ: मस्वया ।

नेवा: संस्कृति व्ययेगु भवलय अमेरिकाया इन्डियाना पोलिस, इन्डियानाय सन् २०१२ स ANMA/NASEA या संयुक्त रूप जूगु कन्भेसनय नाय: केशरमान ताम्राकार पाखें 'Nepal Sambat in Newa culture and tradition' विषयसं प्रस्तुति लिसें मयजु श्रस्ता तायो ताम्राकारपाखें नेवा: प्याखं हुला: क्यनेगु ज्या नं जूगु दु ।

नेवा: अमेरिकन दबूया ज्या धलखय यक्व ज्या धल: ल्यं दनि । छक: दुवाले- नेपालभाषाया कक्षा सञ्चालन यायेगु, मंका: इहि, कयता पुजा व बाऱ्हा: तयेगुया व्यवस्था, नेवा: नसा दयेकेगु कार्यशाला गोष्ठी, नेवा: नसा, थलबल-संस्कृति ब्वज्या, नेवा:तय नख:चख: अँया: पुन्हि लिसें मेमेगु ज्याभव: यायेगु, नेवा:तयत थकायेगु ज्या यानादीपिं व्यक्ति व संस्थायात हनेकथं विशेष सिरपा स्वनेगु आदी । छसीकथं धलखय दुगु ज्या न्ह्याकेगु कृत: नेवा: अमेरिकन दबूया पदाधिकारीपिं व शिकागोया सकल नेवा: भाजु मयजुपिसं अपुक ता:लाका यकी । ■

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या
भःभः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
Second World Newah Convention
USA - 2016

New York Apparel

Sunesh & Anjali Shahi
1772 Haight st.
San Francisco, CA 94117

*Best wishes for
a grand success of*

**2nd World Newah
Convention**

Karma Circle

Bijay & Dipak Shrestha
125 Ocean View blvd.
Pacific grove, CA93950
karmacircleusa@gmail.com

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या
भःभः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for
a grand success of
Second World Newah Convention
USA - 2016

Keshar Man, Shradha Kamal,
Nistha, Shrasta Tayo and
Shreekesh Man Tamrakar
Chicago, Illinois

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या
भःभः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
Second World Newah Convention
USA - 2016

Deepak Man Pradhan
Rita Devi Pradhan (Joshi) Rumath
Ridesh Man Pradhan
Shreedesh Man Pradhan
California, USA

नेवा: भी एसिया महादेशया विशाल हिमालय च्वापुगुँया दक्षिणय च्चंगु नेपा: देय्या आदिवासि खःसा नेपा: देया सभ्यता व म्हसिकाया न्हयलुवा नं खः । ई व्यं लिसें, भी आजुपिसं भी देय् दुने थवं थः जानाः, सुख, शान्तिं च्वनेगु तःजिगु, तःताजिगु तजिलजि, संस्कृति ब्वलंका: व हे थःगु म्हसिका व सभ्यताया चिं ज्वनाः, मसिउगु, मखंगु ताःपा देशय पलाःन्ह्याकां वंगु खः ।

ई व्यं लिसें, आः भी हलिं छचाःलिं थ्यने धुंकल - एमाजन जंगलया दथुई धायला, साईबेरियाया ख्वाउंगु च्वापुइ धायला, साहाराया पूगु फिसलय धायला, हिमाल च्वापुगुँया च्चकाय धायला, दक्षिण गोलाईया भूख्यःलय धायला, छम्ह न छम्ह भी नेवाः नाप हे लाई । अन्तरीक्षया छयलेकुथिई, उत्तर व दक्षिण धुबय धायला, हाकुगु, म्हासुगु खानी दुने धायला, संगित शिल्पी, कासामि, विद्वान, व्यापारी, उद्यमि पुचलय धायला, छुनं थासय, छुनं पेशायः छम्ह न छम्ह नेवाः अन दहे दइ । रुपं व नेवाः थें मच्चने धुंकल जुइफु, नेवा तजि लजि हने मसय धुंकल जुइफु, नेवाः भाय तक्क नं मसय धुंकल जुइफु, अयसां वयाके नेवाः मात्रया न्हनामवनीगु चरित्र ल्यनां च्चंगु दई : यचुगु शुद्धगु नुगः दुने, सकलसित नालाकायफुगु मानवता दुम्हः, छम्ह उपासक सदां व शान्तिया ।

We Newars are an indigenous people of our country Nepal who pioneered the civilization and identity of the land that lies south of the great Himalayas in the continent of Asia. Over time, our forebears, within the confines of our homeland, nurtured a rich and diverse culture of mutual co-existence, peace and harmony and thus armed, ventured into lands

unknown spreading our identity and civilization in their wake.

Over time, our kind has spread worldwide – you will come across a Newah in the depths of the Amazon, in the shivering cold of Siberia, in the simmering heat of the Sahara, at the summit of the Himalayas and in no man's land down-under. You may come across a Newah inside space labs, at the poles, inside black and yellow mines, amidst maestros, athletes, scholars, among the business and industrial community. Name any place, any profession, any vocation – one among us is sure to be there! He/she may no more look like his/her forebears, nor follow their rituals, nor even speak our mother tongue, but irrespective, he/she will bear that indomitable character of a Newah – pure in heart, ever so accommodating, so humane and an ever committed devotee of Peace.

भीसं थः यात थुगु कथं म्हसिका च्वना खःसा, हलिया नाँजाःपिं विद्वानतसें, भीगु पुचलय भायाः भीत बाँलाक्क म्हसिके धुंकाः हलिं यात भीगु म्हसिका गथे धकाः विलले ? वय्कः पिनिगु धाःपू नं थन न्हयथने ।

If this is how we, in short, identify ourselves to the world, how do renowned scholars who lived amongst us, knew us in our entirety, introduce us to the world at large? Some samples:

अर्थ रत्न तुलाधर

हलिमय् नेवा: म्हसिका

THE WORLD KNOWS US THUS

Nowadays, the term Nepalese has a far wider significance, indeed almost a changed meaning, but when we speak of Nepalese civilization, we can only mean Newar civilization."

थौकन्हय् नेपाली धालकी तब्यागु, बिस्कं हे अर्थ लगय् जू, तर भीसं नेपाली सभ्यता धायेबलय् व मात्र नेवा सभ्यता धका: थुइकेमा: ।

- David Snellgrove, *Shrines and Temples of Nepal*'

Newars are best known to the world for their amazing artistic creativity and skilled craftsmanship producing a culture which a few centuries ago ranked among the highest in Asia. The Newars developed their own distinctive art style which is now thought of purely Nepalese. The heavily decorated many tired pagoda temple style, peculiar to Newar builders and artisans, is generally believed to have originated with them. Records show that the Emperors of Tibet and China sent for Newar craftsmen to build temples in their land, whence the style eventually spread to Japan.

नेवा:यात अजुगतिचाय्क कलात्मक श्रृजनां जा:म्ह, निपुणम्ह शिल्पीया रूपय् हलिमं म्हसिका च्वंगु दु गुमिसं छु शताब्दी न्ह्य: एसिया महादेशय् हे दकलय् च्वजागु संस्कृति पिब्वल । नेवा:तय्सं थ:गु हे छगू विशिष्ट कला बिकासयात गुगुयात आ: वया नेपाली धका: धाय्गु यानाच्वन । नेवा: दक:मि व कालिगरतय्सं दय्कीगु तच्चकं छाय्पियात:गु तँतँ पौ दुगु पाय्गोडा शैलीयागु देग: नेवा: तय्गु हे मौलिक उत्पत्ति ख: धका: न्यंकं विश्वास यानात:गु दु । तिब्बत व चीनयापिं जुजु, बादशाह पिसं नेवा: कालिगरतय्क स:ता: थ:पिनिगु देशय् देग: दय्के बिउगु अभिलेखय् दसु दु । अनं व हे शीप, ढाँचा जापान तक्कनं फैलय् जुया वंगु ख: ।

- Mary A. Anderson, *Festivals of Nepal*

The salient trait of the Newar character is the taste of society. The Newar never lives isolated; he loves to dwell a little like Parisians, in a house of several storeys and swarming with people a careful and keen cultivator, he also excels in all the manual arts, even the most delicate; he is a painter of taste, well-informed trader without rapacity, and a born artist. He is a talented goldsmith and ironsmith, fanciful carver, dyer and a gifted artist. He has changed the art of India, built temples and palaces which served as models to the Tibetans and Chinese. The classical pagoda hails from Nepal. The reputation of the Newa craftsmen consecrated by the centuries is still established in the whole of central Asia.

नेवा: चरित्रया विशेषता धयागु व समाजया सवा: थूम्ह प्राणी ख: । नेवा:त गुबलयनं याक:चा च्वने मछू । पेरीसया मनूत थें, नेवा:त तलितं दुगु छें हुलमुल ज:दुथाय् च्वने न्ह्या:म्ह ख: व छम्ह सचेतम्ह कृषक जकमखु न्ह्याथेंज्या:गु मसिनुगु जूसां न्ह्यागु ल्हाज्या याये स:म्ह ज्याकमि, नासलं ल्यूम्ह चित्रकार, सकतां वा:चा:म्ह तर लोभं मपुंम्ह व्यापारी नापं जन्मजातं हे छम्ह कलाकार ख: । व शीपं जा:म्ह लुँकमि, नकमि, त:जिम्ह सिँकमि नापं छिपा व

कलाकार ख: । वं भारत भूखण्डयागु कला यात हे हिलाविउगु दु । सँ देय् (तिब्बत) व चीनय् नमूना जुईक देग: व दरवार दय्काविउगु दु । दकले च्वन्हायागु पाय्गोडा शैली नेपालं हे पिहां व:गु ख: । नेवा: कालिगरतय्गु शीप, ईज्जत सलंस: दँ न्ह्य:निसें पलिस्था जुया आ: तक्कनं मध्य एसिया न्यंकं ल्यनांतुं च्वंगु दनि ।

Sylvan Levi; La Nepal

नेवा: भी थुजोपिं, गर्व याय्गु थाय् यक्को दुपिं ...

तर आजु, बराजु पिसं ब्ययका थकूगु धवाँय् स्वया:, क्यना: लयताय्वं गातला ले? थौ या हुनिं, थौया ईलय् भीगु म्हसिका छु ? पौरख छु ? पुस्तां खनीगु भीसँ ब्ययकेगु आ:,थौ यागु धवाँय् गुजोगु ? थ: थ:गु ख्यलय् च्वजाय्क: न्ह्यावना: म्हतिंम्ह थ:गु व नेवा:यागु म्हसिका बीगु सकस्यां कुत: याय्मा:गु ला द हे दु, नापं नेवा: मात्रया छगू मंका: र्वसालय् जिपिं व जिमिगु म्हसिका धका: हलिमय् ब्यय बह:गु नेवा: क्पिा: नं न्ह्यथने मा:गु दु । भीगु देशय् वया च्वंगु त:धंगु र ।जनैतिक हिउपा: नापं हलिमय् त:ताजि संस्कृतिया दुनेनं एकताया स:थ्वय्के माला च्वंगु थ्व ईलय्, हलिन्यंकं भी नेवा:यागु विशेष म्हसिका ईना: थ: देशय् नं धिसिलाक दनेत भी थवं थ: छथी, छवा: जुया छपुहे सुकाय् हने कने यायमाला च्वंगु दु । थुजोगु मंका: कुत: यागु पुसा तय्क, ब्वलंकेत व क:घाय्क ९अयचमप्लबतभ०, नापं हलिन्यंकं च्वपिं नेवा:मात्रया भिंमूता: ता:लाकेत, नेवा:या लागि नेवा स:ज्वना: मा:गु ज्ञान, शीप, सूचं, गुहालि काल बिल याय्क संगठनात्मक नापं कार्यान्वयन पक्ष धिसिला:गु हलिं नेवा: दबू जुय्मा:गु दु । नेवा: सकस्यां नुग:चुया कुनय् च्यूता: तया: हलिं नेवा: दबू यात स्वच्छ, सविस्तार न्ह्याकायने मा:गुदु ।

Thus we are, Newars, with ample space to be proud of

But shall we just remain elated looking up to and showing the laurels of our forebears alone? What are we in our days and times? What are our achievements? What colors do we flutter NOW for our generations to recognize? Whereas, each of us should strive to stride at the pinnacle in our chosen fields of engagement and introduce oneself as an individual Newar, we ought also present and show a fitting, decent image of US, the Newah community, to the world at large. Given the momentous political changes occurring in our homeland and the global polarization of unity in cultural diversity, it is time that we lay out a common thread among our kind so that together we can stand out with our unique and distinct identity among the international community and in so doing also strengthen our cause within our homeland. To sow the seeds of such common efforts, to nurture and coordinate and also to ensure the welfare of Newars worldwide it is necessary for the World Newah Organization to emerge as a central hub of Newah activity with a functional organizational structure and effective executive mechanisms where all of us can share our knowledge, skills, information and support one another in the spirit of Newah for Newah. Us Newars, all of us, ought to bear this in a special corner of our heart and help WNO steam ahead neat and clean, straight and steady.

ने.सं. ११३६ थिंलागा सप्तमी 01 Januray, 2016

मिसा पायो

ईन्द्र माली

मिसा पायो धायेवं भचा गय्थे गय्थे च्वं । भचा जान्या जुइवं भचां भन्दना जुइवं मिसा पायो वल ब्रका भी वाज्या वजेपिसं धायेगु याः । थ्वहे धापुया लिधंसाय् भीगु समाजय् मिसा पायो भचा नकरात्मक खँवःकथं कायेगु चलन दु । जू जू वं वं मिसा पायो छ्णू उखान टुक्काया रूपय् नं प्रचलनय् वयाच्वंगु दु । खःला थौया नारीवादी व्यक्ति व समाजयात मिसा पायो पाचन जुइथें जित मता । मिसा पायो खँवलं मिसातय् भचा कुर्केगु मजू धका धायेत थाकू । समाजय् थ्व खँवःया प्रयोग जुयाच्वंगुयात अनुशीलन यायेबलय् थुकिया भीत अनुभूत जुइ । तर भीगु थुगु च्वसुया आजु मिसा पायो धका वर्तमान समाजं तक गुकथं कयाच्वन अले भीगु भापाय् धापु खँ कथं , उखानकथं गुकथं प्रयोग जुयाच्वन उकिया वकालत यायेगु बाय् उकियात विश्लेषण यायेगु मखु । न नारीवादी सोचया लिधंसाय् थुकियात चर्चा यायेगु हे खः । जिगु कुतः मिसा पायोया वास्तविकता अले भीगु संस्कृति थुकियागु थाय् मालेगु खः ।

मिसा पायो धायेवं च्वय् धाइथें भन्दना जुइपिं, छ्णूकथं छाडुवा तालयापिं मिसातय् रूढीग्रष्ट समाजं विइगुयात धायेत्यनागु मखु उकियात कुखिनेगु कुतः नं यायेत्यनागु मखु । यथार्थय् भीगु संस्कृति परम्पराय् मिसा पायो गुकथं न्ह्यानाच्वन उकियात कुला विइगु जक खः । थौतक मालेज्या क्वमचासां भीगु नेवाः संस्कृतिइ निथाय् मिसा पायोया अस्तित्व दयाच्वंगु दु । मिसा पायो धायेवं च्वय् धाइथें भन्दपिं बाय् छाडुवा तालं जुइपिन्त परम्परागत समाजं धाइगु थें मखु । थ्व छ्णूकथं भीगु संस्कृतियात न्ह्याकेफूगु कथंया पायो रूप जक खः ।

मिसा पायो छ्णू कथं पायोया रूपान्तर धाःसां उलि द्वप जुइमखु । मिसा पायो प्याहां वइगु थःगु हे पहः दु । थुगु पायो यःयःबलय् पिदनीगु मखु । भीगु पायो संस्कृति नाप स्वापू उलि तापाःगु खनेमदु । आपालं याना पायो चालं कुन्हु मेमेथाय् पायो पिदनी थें मिसा पायो नं उबले पिदनीगु खः । आःतकया मालेज्यां किपू व बुलु गामय् मिसा पायोया अस्तित्व लूगु दु । मेथाय् मिसा पायो पिदनाच्वंगु, पिदंगु जानकारी मलुनी । थुकथं स्वयेबलय् थुगु निथाय् त्वःता मेथाय् दु नं धाये मफु मदु नं धाये थाक्या च्वंगु दु ।

आः भीसं थुगु निथाय्या मिसा पायोया वारे छक दुवाला स्वये । दकलय् न्हापां मिसा पायोया हामा, जः फुकक हे मिसापिं जक जुयाच्वंगुलिं नं थुगु पायोयात पायो जक मधासं मिसा पायो नामकरण यानातःगु थें खनेदु । मिसा पायो प्याहां वइबलय् दे चाहिलेगु याना वयाच्वंगु खनेदु । थुकिं थ्व छ्णू महत्वपूर्ण स्थानीय समाजयागु मू जात्रा थें खनेदु ।

किपूया मिसा पायोयात सिन्हः जात्रा नं धायेगु याः । चालंकुन्हु पिदनीगु थुगु जात्रा छ्णू महत्वपूर्ण जात्रा खः । खःला किपू देया अस्तित्व प्राचीन इलय् जुइ धुकूगु खः । गोपालवंशकालीन इलय् कीपुलिइ वस्ती दयेकुंकुगु खनेदु । प्रचलित वंशावलीया लिधंसाय् धायेगु खःसा गुदेयात कीर्तिपुर देया रूप दयेकीगु ज्या शिवदेव तृतीय(ई.सं १०९९ -११२६) याःगु धका च्यायातःगु दु । किपू देयागु सार्वभौमिक अस्तित्व गुबले ये देय् नाप आपालं यल देय् नाप स्वानाच्वंगु खनेदु । पृथ्वीनारायण शाह नं छल, कपट व धोका बियाः किपू देयात थःगु ल्हातय् लाकेवं अन भचा उप्च अत्याः, अन्याः यागुया साक्षी इतिहास दु । पृथ्वीनारायण शाह नाप किपुमितय्सं ताःईतक ल्वागु इतिहासय् उल्लेख यानातःगु दु । उबले किपुया आपालं वीरतय्सं शहासदता प्राप्त याःगु दु । गुकियाना अन मिजत म्हो

जुया लानि(रानी) स्वयम मिजंया वसः पुनाः मिजं जुया ल्वाःगु नं इतिहासय् उल्लेख जुयाच्वंगु दु । थःगु परम्परागत जात्रा न्हंका मछवयेत मिसातय्सं चालंकुन्हु पायो पिकायेत मिजंत मद्रुगुलिं भचा हिला थुगु जात्रा न्यायेकूगु जुइफु । उकिं थुगु जात्रायात पायो जात्रा नां वियातःगु जुइमाः । चालं कुन्हु थकालिया छें कुमारी पितहया आगं छें तयेहइ । आगंछें बिया मछवपिं न्ह्याय्मस्त, भाःत दुपिं मिस्तय्सं सिन्हमू लःल्हाना कयाः जाकि, स्वां व सिन्हः नं कुमारीया पुजा याइ । थुकथं पुजा क्वचायेवं फुकस्यां सिन्हःमू ज्वना न्ह्याउंगु वसः पुना न्ह्यज्याइ । थुकियात हे सिन्हः जात्रा नं धाः अले मिसा पायो नामं जायाच्वंगु नं दु । थुगु पायो न्ह्याकेगु परमपरा नं न्ह्यइपुस्ये च्वं । मिसापिसं कुमारी पुजा यायेगु क्वचायेवं निम्ह मिसा व निम्ह मिजं नमवासे पीठ न्ह्यःने पलिस्था यानातःम्ह कुमारीद्यः याथाय् पुजा वनी । थुकथं पुजा वःपिनिगु ल्यू ल्यू पायो न्ह्याइ । पायोलय् दकले न्हापा नकतिनि न्यासि वने सःम्ह मिसामचा न्ह्यःने न्ह्याइ वया ल्यू ल्यू जक मेपिं न्ह्यानावनी । पायोलय् सहभागी मिसातय्सं सिन्हःमुया सिन्हः थःपिसं न्ह्यस्युपिन्त तिकेगु चलन दु । थुकथं न्ह्यायगुयात मिसा पायो धायेगु चलन दु ।

मेगु मिसा पायो यलया बुलु गांयागु खः । बुलु गांयात शिवपुर नं धाः । जुजु सिद्धिनरसिंह मल्ल इ.सं १६९४ पाखे दयेकूगु शहर नं धाः । उकिं थुगु थाय्यात शिवपुर धाःगु नं धाइ । थन मिसा पायो गुबले निसें पिदंगु खः उकिया यचुक लिसः विइफूपिं सु मदु । न्हापानिसे चलय् जूगु जक धाइ । तर थौकन्हे मिसा पायो छ्णू कथं न्हना वनेधुकल । थ्यंमथ्यं न्हयगु दशक न्ह्यःनिसे थन मिसा पायो पिदनीगु दिनाच्वंगु दु । थनया पायो भचा किपूया सिकं बांला धायेमाः । बुलु गांया आगं छें पायो पिदनी । व पायो अन जक चाहिलेगु परम्परा मदु । पायो आगं छें प्याहां वया भूयूफसि पाला खड्ग सहितयागु पायो वज्रवाराही द्यःया देगःयात चाहिला हानं आगंछें हे ल्याहां वनेमाःगु परम्परा दु । पायोया सहभागी न्ह्याम्ह जुइमदु । थन छ्णू गुथि दु । व गुथिया गुम्ह गुथियारया नकिपिं जक पायोलय् सहभागी जुइ दु । छुं जुया गुथियारया कःला सिइसाः उम्ह गुथियार मेम्ह मिसा नाप इहिपा यायेमाःगु थनया गुथिया नियम दु । नापं सु नं गुथियारं इहिपा मयासे गुथि च्वनेमदु । ब्याहा याये हेमाः । भाःत सिइ धुकूम्ह मिसा किपुलिइ थें थन नं सहभागी जुइ मदु । नापं न्ह्याय्मस्त अर्थात् इहिपा मजुपिं मिसामचात किपुया पायोलय् अनिवार्य रूपं सहभागी जूसा थनया पायोलय् दुथ्याइ मखु । इपिं छ्णू कथं वर्जित यानातःगु दु ।

बुलु गामय् पिदनीगु मिसा पायोयात हानं पिकायेत उत्प्रेरित यायेमाःगु खनेदु । थुकियाना पर्यटन विकासया निमित्तं छुं भचा योगदान जू वनेफु । भीसं थुगु पायोयात हलिमय् वयवय् यायेफःसा भीगु संस्कृतियात प्रचार यायेफइगु खः । पायोया चलन हलिमय् गन नं खनेमदु । उकिंसं मिसा पायो ला भन गन दइगु खनेमदु । थुकिं मिसा जातियात नेवाः समाजय् गुकथं थाय् बियातःगु दु इमिगु भूमिका दु उकियात अध्ययन यायेत नं आपालं ग्वाहालि जुइगु खः । मिसा पायोयात कयाः अध्ययन, अनुसन्धान न्ह्याकेफःसां थुगु ख्यलय् महत्वपूर्ण योगदान जूवनीगु खः । थुकिया लागि विज्ञपिं न्ह्यज्याःसा बांलाइगु खः । नापं थनया मिसात न्हापानिसे भचा उप्च स्वतन्त्र जुयाच्वंगु महसूस जू ।

कलंकीस्थान

सिल्लागा ९, ११३६

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुंज्या
भःभः धार्येक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
Second World Newah Convention

USA - 2016

नवाः जगन्वा मन्च ज्ञान

Newa Jagaran Manch Japan

0150-0031, DK Shibuya-Bldg 3F,16-9, Sakuragaoaka-Cho

Shibuya-Ku,Tokyo,Japan

Tel.03-3463-5181 Fax:03-6303-4607

E-mail:newajagaranmancha@gmail.com

बँय् ला: थें

ज्ञानीशोभा तुलाधर नेवा:

बेलायत

मांया लँय् हे वनागु खः
थें जितः छाया मां तं थें
ताय्तिता मांया ल्हाः ज्वनाः
खः जि गन त्वः फ्यू थें

यमां यमां थौंया दिनय्
खः जि धात्थें मांया मुलय्
अयुनं छाया थुलिभनं
मांया मुलं जि बँय् ला: थें

यो मां

हिन्दमैयाँ वैद्य

चेष्टरफिल्ड, बेलायत

यो मां
छ थन दुगु जूसा
जिगु मनया खँ गुलि प्वकेगु दु
गुबलय् गुबलय्
स्वर्गय् हे वया
छ हेनापं च्वं वये ला थें च्वनी
किन्तु
जि स्वम्ह मचाखाचाया मां जुल
न्याम्ह छय्चातय्या अजि जुल
जिगु यक्व हे ज्याखँ दनि
अमित बाखंत कनेमानि
यो मां

छ थन दुगु जुसा
गुलि जक न्त्यापुसे च्वनी
छय् छुइचापिलिसें
गुबलय् गुबलय्
छंगु क्पिपा स्वया
मस्तय्सं छंगु खँ जिके न्यनी
यो मां
छ थन दुगु जूसा
छंथाय् वयाः
जिगु मनया खँ गुलि प्वकेगु दु
गुबलय् गुबलय्
मस्तय् न्हयःने
जि मस्त थें ख्वयेवइ
अले, थुगु ला मखूगु जुल धकाः
मछाला वइ
यो मां
जिगु कर्तव्य यक्व हे दनि
छुइचातय्त मुलय् तयेमानिअ
यो मां
चिनाखँ च्वया
छ लिसें खँ ल्हाना
जिगु नुगः ला शान्त जुल
मां, छ ला जिलिसें हे दु खनी!

Best wishes for a success of
Second World Newah Convention

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुंज्या
तःजिक ववचायेमा

न्याः खलः
Nepa Khala

Email: nepakhala@yahoo.com

Facebook: Nepa Khala

Instagram: Nepa Khala

Leading source of
Newa information movement in
San Francisco Bay Area

Jhi Newa, Newa Nation

निकवःगु हलिं नेवाः तःमुंज्या
ऋऋः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
Second World Newah Convention

RAJESH LAL SHRESTHA
SUNITA SHRESTHA
PRANAV SHRESTHA
PRISHA SHRESTHA
Germantown, Maryland

निकवःगु हलिं नेवाः तःमुंज्या
ऋऋः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
Second World Newah Convention

BASLESHWARI DHAUBHADEL
DIVAKAR DHAUBHADEL
MEELI DHAUBHADEL
ABIL DHAUBHADEL
Germantown, Maryland

निकवःगु हलिं नेवाः तःमुंज्या
ऋऋः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
Second World Newah Convention

KRITI PRADHAN
Baltimore, Maryland

निकवःगु हलिं नेवाः तःमुंज्या
ऋऋः धायेक क्वचायेमा

Best wishes for a grand success of
Second World Newah Convention

SARASWOTI, UDAY, SATYA,
BINAY, & BINI MAHARJAN
Naperville, Illinois

नेवा: लोकोपचारया छुं तहसीका

रेणु श्रेष्ठ

बालाजु, यँ

ई नाप नापं हलिमय् न्हियान्तिथं जनसंख्या अप्वःया वनाच्वंगु दु । जनता आपह जूलिसे तन्ता आपाः धाथे अप्वः जनघनत्वया हुनी मानव वस्ती न्हिया न्हिथं अप्वः प्रदूषणं थीथी ल्वयत् बलना वयाच्वंगु दु । ल्वचं प्राणीमात्रयात कलकी वइत जीवन हनेत तसकं कष्टकर जुइ । उकिं थःत कःगु ल्वय् लायकेत वासःया वः कायमाली । गुगु वासःत डाक्टरी वासः जक मखुसें प्रकृति प्रदन्त हरेक वस्तुत भीगु भान्छायवा भीगु छें जःखः नाप नापनं वासःया रुपयदया च्वनि । न्हापा न्हापा भी पुर्खापिन्सं थःकेयदुगु वस्तुत पाखें शरिरया ल्वयलंकेगु नितिं थःगुहे कथंया उपचार विधि न्ह्याकूगु दु । उगु इलय् अस्पताल डाक्टर धइपिं तसकं म्त्वःहे जक दु शिक्षाया अभावं अज्ञान जुया जकं खःला न्हापायापिं मनूतसें अप्पो धइथे अस्पतालय् वनेगु डाक्टर क्यनेगु स्वया नं छेंय हे थःमं सःस्युथे थः जःखःया भौगोलिक परिवेश, धर्म संस्कृतिनाप नापं थःथःगु द्यः प्रति आस्था व अनुभवया आधारयमनूतयगु ल्वयया उपचार यायगु जूवन । थुकथं थथे लोक विश्वास व मूल्य मान्यताकथं ब्वःलंगु थीथी उपचार विधियातहे लोकोपचार धाइ ।

तर थौकन्हय्या आधुनिक युगया युवाःतयसं धाःसा थ्व लोकोपचारयात विश्वासहे मया । “अथेनं जुइला” “उकेनं ल्वय् लनी ला?” धकाः धाइगु । तर “नपत्याउने खोलाले बगाउँछ” धाःथे थ्व लोकोपचार विधिं बुलुहुं ल्वयत् लनावं । मचायकं हे रोगीया ल्वय् तनावं । थी थी ल्वयया उपचार थी थी वस्तुत गथेकि नं, चा, रंग, लः, मि, क्वाःजः, सः, फयआदि पाखेंनं यायज्यु । थुपिं हरेक वस्तुइ थःथःगु गुण व शक्ति दया च्वनि तर मनूतयके थुकिया ज्ञान मदुगुलिं थ्व वस्तुत पाखें थःत जुयाः च्वंगु ल्वयया उपचार याये मखना च्वंगु दु ।

खयत् ला थौया थ्व अत्याधुनिक युगय् वैज्ञानिक पिन्सं तसकं थाक्कुक थःगु मेहेनतं अध्ययन अनुसन्धान याना नापं थीथी उपकरणत छयलाः थीथी ल्वयया थी थी वासःत दयेकेगु यात गुकिंयाना रोगितयगु ल्वयलनाः वना च्वंगु दु । थजाःगु वासः थःगुहे थासयदु । थज्याःगु आधुनिक उपचार विधि सिबे न्हयोः भी पुर्खापिन्सं छुं अध्ययनविना छुं उपकरणत मछयोसें थःगु अनुभवकथं वासः यायगु पढति याना दिल । थ्व लोकोपचार पढति गुबेलयनिसें सुनां, गुगु अवस्थायछयलेगु यात धइगु छुं भीके अभिलेख मदुसां समाजयमनूतयसं उगु ईया थ्व पढतियात छगू किसिमं विश्वासयाना थुकिइयात नालाः काल । तर छगू जातिया मनूतयगु व मेगू जातिया मनूतयगु भूगोल, धर्म, आस्था विश्वास पाइगुलिं थ्व लोकोपचार पढतिनं थाय, धर्म, जाति, भूगोलकथं पाःवनेफु ।

धार्मिक विश्वास व मानसिक उपचार विधि

धाथे धायेगु हे खःसा नेवाः समाजयहरेकया छेंयज्याथः जिथीपिं दइसा व छेंया सुं छम्ह छेंयाजः मफुत धाःसा जाकि त्वयकेगु याइ । थथे जाकि भाःग्याका

व म्ममफुम्हयसिगु म्मय छेंनेयपीकाः फिना तःगु लँया कापू व छयोंया सँ छपु तया भागियाका छेंपिने प्यंगुलिं दिशासं त्वलाः विइगु चलन दु । थय जाकि त्वलेगु धइगु छुं भिंम्ह मभिंम्ह पुनां वलला धका खः । अथे जुया पिनेनं वःपिन्त काचाक्क नःवाय मज्यु धाइगुनं याः । थथे पिनेनं वःपिन्त काचाक्क नःवायबलयवाल इल्ल, इकूइगु प्वाः स्याययोः धाइ । थथे जुलकि अजि फारफुकि अले वैद्य केना बौ तयगु याइ । बौ तयगु धइगु च्वकि, हलु मायतया वालाः ब्वःतायतयाः इताः धुपाँयच्याकाः म्ममफुमयसित भागियाकाः दोबाटयतयकेगु याइ । थथे बौ तययकिम्हेसिन लाकां न्ह्यायगु व स्वइतं नःवायमज्यु । हाकन छुकथंया ताःहाकयक ल्वयजुयाःच्वनकि ल्वयकथंया थी थी द्यःपिन्त ल्वयलनेमा धइगु मनंतुना म्ममफुम्हेसित किसली जुसि जाकि, धेवा व ग्वःगु ग्वयतया भागीयाकाः थी थी ल्वयया लागिं विभिन्न द्यःपिंत वा द्यः भाःपिया थी थीकथंया पुजा फयायगु याइ ।

म्हयभुल्ल कै वःसा ध्वंप्वाःलयनाग पुजा यायगु याइ । नाग पुजा यायबलयकपायया कपीलय भुइसिन्हाया चिं थायथासयतया न्या पुंड, न्हे पुंड, गु पुंड व भिनिपुंड तया नागया रुपयकुसा लपतेय तया पुंड हायग(पुजा यायगु) याइ । न्हायपं स्याःसा न्हायपं स्याःद्यः । कै जक यक्व वयाः च्वंसा गणेद्यः चन्द्र विनायक) । मस्त खँ मसःसा, न्यासि वने मसःसा (सुर्य विनायक व कमल विनायक) । वा स्याःसा वास्याःद्यःयाथायधेवा ताययकेगु । मस्तयसं जा मनलकि च्वःख्या वन धका मचायात आँ भाययाकाः पिखालखुइ तययकि । ज्वना कै वइगु ईलयतसकहे हीसे च्वने यः थुगुइले पूंतयथायवना कै वःथाय सिंह च्वकी । थथे सिंह च्वकिइवले च्वइम्ह व च्वयकिम्ह निम्ह चाँलायमा धइगु चलन दु । मुद्दा वा सत्रुं दुखः बिउसा बंगला मुखि माइ । थथेहे याना यानागु ज्या सफल मजूसा , विरामी जक जुया च्वन धाःसानं दशा जकं मभिना च्वनला धकाः पिठयपाठ याकाः, तुला दान बिया, सा दान याना, पञ्च रक्षा पाठ याकाः, परित्राण पाठ आदि यानानं उपचार यायगु याइ ।

अथेहे नेवाःतयगु लोकोपचारया ज्याभक्वःलयद्यःमांयानं अप्पो भूमिका दु । द्यःमापिसंनं दैवीया शक्तिया माध्यमं रोगीया ल्वःयलंका विइगु याः । द्यःमापिसं रोगीयात फारययानाः, किगः,नकाः फु फुयानाः जल त्वंकाः उपचार याइसा फलांम्ह द्यः डिस्कांम्ह द्यः पुजा यायमाल धकाः पुजा फयाकिइ । द्यःमांतयगु पहिरण ह्याँउसेजुइ । द्यःमापिनि न्हि न्हिं निसी यानाः शुद्ध जुयाजक आशनय् च्वनी । थुगुइले जक द्यः दुवीना रोगीया उपचार याइ । द्यः दुवीबलयजुइगु खँलाः बल्हाः न्हापा लिपा धाइमखु व द्यःमां न्हापा लिपा सामान्यहे जुइ । यदि ततःधंगु ल्वयया उपचारया भवलयअपरेशनहे यायमाल धाःसा द्यःमां थम्हेंनं अपरेशन यायगु सल्लाह विइगु याः ।

भीगु स्वनिगः दुनेया अप्पो धइधें नेवाः बस्ती मिजंत बैद्य, भारफुक ज्या याइपिं दु । गुम्हस्यां विरामीपिंत मन्त्र ब्वं ब्वं तुफिं भारा भारा याइसा खरानि सिन्ह व लः त्वंका फु फुयाना भारेयाना विइ । थ्व लोकोपचार पद्धतिं याःगु उपचार चिचि धिकःपिं मस्तयत प्वाःस्याइबलयव अरिंचाया ख्वजक ख्वइबलयतसकं ज्यु । अथेहे मस्त म्हसुख मन्त, दयेना च्वनीबलयथारा थारा न्हुल धाःसा सन्ध्याः ईलय ह्याँउक इताः बुला सिसाबुसा भाःग्याःका आकाशयह्वलाः विइगु नं छगुकथंया लोकोपचारहे खः । अथेहे मस्त दयेना च्वनीबलयचिल्लायदनाः ख्वया हलकिनं हनुमान बःवं ख्याःवःगु धइगु विश्वासं हनुमान बःयाथायमत च्याकाः विइगुयाः । अले मस्तयमापिं थः मस्तयत कतःपिनिगु मिखा वनिइधकाः घाकाः तइगु धुंया वा, भालुया लुसिनं छगु प्रकारया उपचार खः । अथेहेसक्कलिगु भिम्पु, मोति हाकुगु कायतया ल्हाः,तुतिइ व,जंयमस्तयत घाका तइ । थुकथं अप्पयाना मस्तयत नेवाः समाजयलोकोपचार यायगपद्धति दु ।

थुकथं नेवाः समाजयछगूकथंया धार्मिक व मनोबैज्ञानिक लोकोपचार पद्धतिकथं ल्वगिया ल्वयया उपचार यायगु याना वया च्वंगु दु । गुगु उपचार पद्धतियात थौतकनं नेवाः समाजं नालाःवया च्वंगु दु । लोकोपचारकथं उपचार यायगु तरिका भौगोलिक सामाजिक सांस्कृतिक धार्मिक विश्वास व आस्थाकथं पानाः च्वनि ।

नेवाःतयसं याना वया च्वंगु लोकोपचार पद्धति :

१. मिं पूसा वंपुंइ, कुनुं वा गोलभेडां बुलाःवीगु ।
२. किलं न्याःसा लाभा बुलाःवीगु
३. न्हासि वःसा न्हासयइलेगु व प्याजया ति न्हासयतया वीगु ।
४. मिखा स्याःसा खें छुया क्वाः तयाःवीगु, मस्तयत जूसा थःमांया क्वाःगु दुरु तइवीगु ।
५. नकिंमं ताःसा उगुहे नकिं छुया सेकेयायगु ।
६. तुतिइ लुसि प्वताजाःसा धौबजि वालाः तयाःवीगु ।
७. ख्वाः नाइसे च्वंकाः बाँलाके माःसा क्वलं बुइगु ।
८. मस्तयमिखा तेयलाकेत अजः उइकेगु ।
९. भुजिं खां न्याःसा जालिं बुलेगु ।
१०. छाःकिं छाःसा थःगुहे सं बुलाःवीगु ।
११. सेखं चाया मुसु वःसा हलू, इमू, जी, व पालु तया क्वाःलः दायका त्वनेगु ।
१२. कथु स्याःसा चि व लः क्वाल क्वाल यायगु ।
१३. तिलेयवइपिन्त लाकां नःतुंकेगु ।
१४. हाँ न्याःसा नं च्वलाः पायगु ।
१५. तुति इस्वीगु वा तुति स्याइगु ईलयन्हायकं कयाः स्याःगु थासयथीका दुवातयवाँछवयगु । १६. न्हायकनं पुतकि थःगुहे न्हिं पायगु ।
१७. भुसा कइ, धेके कइ वइबलयसौपा च्याकाःतःगु खरानि बुलेगु ।
१८. कथं कःसा वाखि तयगु
१९. तुति मनाःवःसा चि क्वाः तयगु ।
२०. गनं हानां प्वः वःसा वजि न्हेयेया प्वःवःथायतयगु ।
२१. भवयपिया कचिघाः जूसा क्वाःगु इं बुलेगु ।
२२. वा स्याःसा हिं वा लवं छफव तया दिकातयगु ।
२३. मुसु वःसा छवरा छुया नयगु वा जिफव च्वलाः त्वंकेगु ।
२४. ह्याँउ मचायात सेखंचाया मुसु वःसा इमू नचुकक न्हेयेया मचाया चसुप्पालयतया वीगु ।
२५. पिसाव प्वलयजूसा चौलानि त्वंकेगु ।
२६. बागः कपाः स्याःसा बागः रवे वा सिरखण्ड च्वलाः कपाःलयपायगु ।

२७. मस्तयछाति घयार घयार जूसा मलमलकापःतं भुनाःतःगु कपायलयभिक्स तयाः छाती तया वीगु ।
२८. मस्त यक्व ख्वयाः तेप्चा प्याहां वःसा क्वाःगु चिकनं क्वाः तया वीगु
२९. उकइ वइबलयसुयां छेंया खापा घर घर याःवनेगु । कुने सु धाइबलयउकइ धया विसिउं वनेगु ।
३०. चिकुलां ल्हाःतुति तःज्याइबलयदुरु पुंइ बुइगु ।
३१. चिप कइ वइबलयवं चुलाः पायगु ।
३२. घाः जुया हि दिकय मफुसा बनमारा घाँयया ति तयगु ।
३३. मस्तयकेयबुखु दुसा ई व चिकं तया च्वःतुकक हुइकेगु ।
३४. सः सुइबलयइस्तमि लः दायकाः त्वंकेगु ।
३५. पिसाव जुइ मफया प्वाः फुलयजूसा त्यप्चायमथीक छ्चाःखेरं हिं इलाःवीगु
३६. चिकुइबलयइमू व चाकु नयगु ।
३७. कब्जियत जुइबलयव्याःया सर्वत दयकाः त्वंकेगु ।
३८. खिचां न्याःसा सकि वा कःनि च्वलाः पायगु ।
३९. मस्तयत दुरुं छीमाःसा दुरु मवयकेत तछ्वचुं फवयाः पायगु ।
४०. आउँ जुइबलयकचिअप्पा क्वाकाः फेतुइगु ।
४१. न्या नयाः कँ कत्थुइ थाःसा तकुस्वाँ नकेगु ।
४२. तन्सिल वःसा अजूस्वाँया हः न्याहः वा स्वहः नचुकक न्हेयया नयगु
४३. वाक वाक वःसा लवं नयगु ।
४४. प्वाः फुलयजुया बायु वढयजूसा तेबु व लः दायका त्वनेगु । ४५. भाडा जूसा केरा नयगु ।
४६. साराक्क वनाः जं स्याःसा स्वांहानेया भतुपञ्जलयजं ब्व ब्वःस्यायगु ।
४७. प्वाः याउकं तयया नितिं नवः घाँयया रसकस्तिइ तया सुथयखालि प्वाथयनयगु ।
४८. कफख्वलयमजूसा हलू तया दुरु दायकाः त्वनेगु ।
४९. ग्वालि तःज्याःसा मैनवति व चिकं दायका तःज्याःथायबलाःवीगु ।
५०. मे कइ वःसा मस्यां बदां नयगु ।
५१. यक्व तांःन्वःसा धन्याग्वः फवयाः उकिइ मिसि तया लः त्वनेगु । ५२. ख्वाःलयकइ वःसा खालुया हः फवया तया उकिं ख्वाःसिलेगु ।
५३. ल्हाःपायचिचि चिरिं तःज्याःसा चिनि व दुरु प्विं तयाः वनेगु । ५४. कपाः स्याःसा कुनू इलाःवीगु ।
५५. मचा अरिंचाःसा चिकं कुं थंकेगु ।

थुगुकथं नेवाः लोकोपचार पद्धतिं थःगु छें दुगु चिज त छयलाः अःपुकक ल्वयलंकेयगयाइ । गुगु उपचार छेंसं च्वनाः यायजिउ छें भान्छायदुगु चिजं अःपुककहे ल्वयलंकेफइ । लनाः वया च्वंगुनं दु । थुकिइयात निरन्तरता विइउगु ज्या भीसं यायमा । थ्व लोकोपचार पद्धति थःगुहे न्हेयने दुगुचिजविजयात उपचारया माध्यमं छयलेयगु यानाःवया च्वंगु खः । थ्व लोकोपचार पद्धति भी पुर्खातयसं अनुभव व विश्वासया लिधंसायनिरन्तर रुपं थी थी जाति व समुदायपाखें छयलाः वया च्वंगु खः । थुकिइत सकसिनं नालाः कयाः लोकसवंसम्मत् रुपं मानययानाः वया च्वन वहेयलोकोपचार पद्धति खः ।

लिधंसा

श्रेष्ठ, इश्वरी मैया नेसं १९३० लोकोपचार नेवाः लोकवार्ता । पिकाःक नेपालभाषा केन्द्रीय विभाग
बज्राचार्य, बज्रमुनी नेसं १९३० नेवाः समाजयखनेदुगुलोकोपचार पद्धति न्हू
हिंसु

हाइकु

न च्चः न प्वः हे
न्ह्यःने लाःलाः थें धाइ
भ्रुतू ख्वाँउसे ॥१॥

रामलाल श्रेष्ठ,

डल्लु,यें

लोकतन्त्र हं
ग्वः गन दु? मालेमाः
गरिब नाँगां ॥२॥

नसंचा लुलं
तनाच्चंगु छुं मलू
फगत झून्य ॥५॥

न्हायपं हिइसे
नेतातय्गु भाषणं
हिती लः मवः ॥३॥

भ्र्वाः यूगु स्वां थें
न्हुतुमतु न्हुल थें
चिकंलापाचा ॥६॥

हलिं न्यंक थ्वः
ज्ञान्ति क्षेत्र हं नेपाः
भ्र्नाकां मप्वं देय् ॥४॥

पल्पसा त्वःल
लकस भिंभ्रां दन
भ्र्यालिंचा न्हिल ॥७॥

निकवःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या भःभः धायेक क्वचायेमा

Himalayan Gifts

2000 NE 42nd Ave

Portland OR 97213

Phone: 503-284-8409

www.himalayangiftsandcandy.com

Season Enterprises

Importer and Wholesaler of Crafts from Nepal for more than 21 years

Contact:

Season Shrestha

P.O. Box 5469

Baltimore, MD 21285, USA

Tel: 410-372-0590/410-404-5388

Email: season@seasonenterprises.com

www.seasonenterprises.com

वर्ल्ड नेवा: अर्गनाइजेशनया निक्व:गु अधिवेशनया नितिं

भिँतुना !

Wishing

World Newah Organization (WNO)

A Grand Success for the 2nd World Newa Convention

(March 25-27, 2016 Baltimore, Maryland, USA)

A group photo with honourable Richard Feehan (right side on the chair), Minister of Indigenous Relations, Government of Alberta, Canada
Yomari Punhi Cultural Event, February 6, 2016

Newa Cultural Society of Alberta (NCSA)

4815 122A Street

Edmonton, AB T6H 3S8, Canada

e-mail: ncsa.canada@gmail.com

www.ncsacanada.com

निव्वःगु हलिं नेवाः तःमुंज्या भःभः धारोक ववचारोमा

Best Wishes for a success of Second World Newah Convention

Open 11:00 AM to 10:00 PM
7 days a week

234 E St
Davis, CA 95616

नवाह अगनाहकडसन अय अगनिका

NEWAH ORGANIZATION OF AMERICA
A Tax Exempt, 501(c)(3) Non-Profit Organization

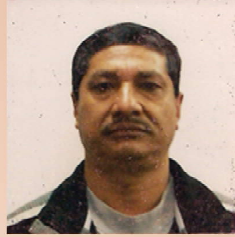

निकावःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या ऋःऋः धायेक क्वचायेमा

Best Wishes for a success of Second World Newah Convention

Kumar Sindurakar
President

Khil Narayan Shrestha
Vice President

Buddha Maharjan
Secretary

Ravi Rajkarnikar
Treasurer

Roop D Shakya
Executive Member

Raju Man Shrestha
Executive Member

Surendra Napit
Executive Member

Newah Organization of America

New England Chapter

Boston, MA - USA

newahnewengland@gmail.com www.newahnewengland.org

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या ऋःऋः धायेक क्वचायेमा

Best Wishes for a success of
Second World Newah Convention

Restaurante Kathmandu

Cozinha Nepalesa

Proprietor: Shyam Lal Rajak

Address: Rua de Ponte Delgada no 31.b.c
1000.239 Lisbon
Portugal

Mobile: +351 919 079 234

Tel: +351 213 522 576

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या ऋःऋः धायेक क्वचायेमा

Best Wishes for a success of

Second World Newah Convention

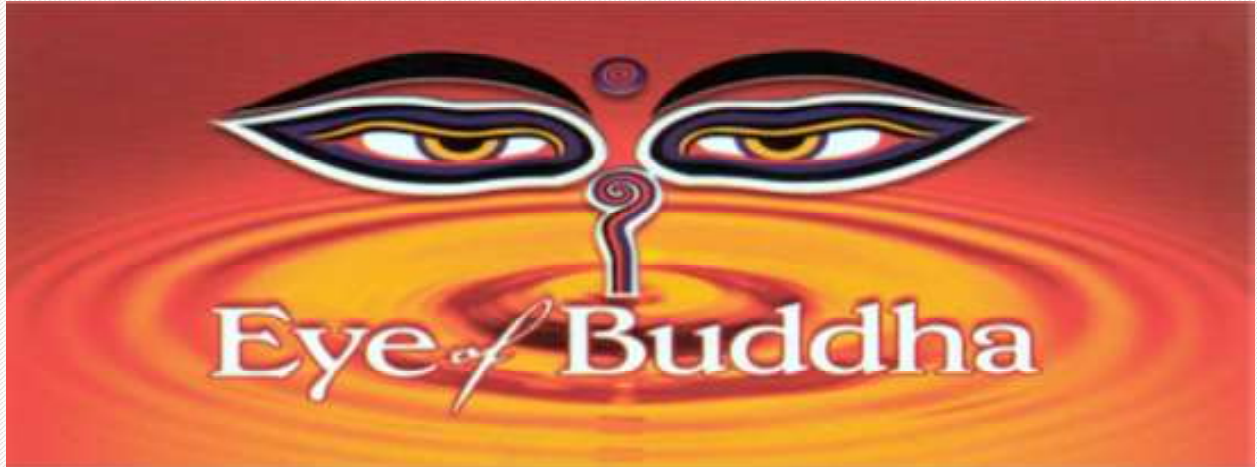

Everest Super Mercado e Revenda

Rua Dona Estefania, 61 B-1150-131 Lisboa

Available - All kinds of soft & Hard Drinks including Beer &
Wine, India Foods, Gas, Fruits And Vegetables
in Whole Sale Price.

920064708 - 932641221 - 932635061 - 218219262

HOME DECOR and UNIQUE GIFTS

FROM

AROUND THE WORLD

2 GREAT LOCATIONS

EYE OF BUDDHA

4247 Park Blvd
San Diego, CA 92103
619-296-1150

EYE OF BUDDHA

276 W 2nd St
Claremont, CA 91711
909-276-9517

निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुँज्या ऋःऋः धायेक ववचायेमा

**Best Wishes for a success of
Second World Newah Convention**

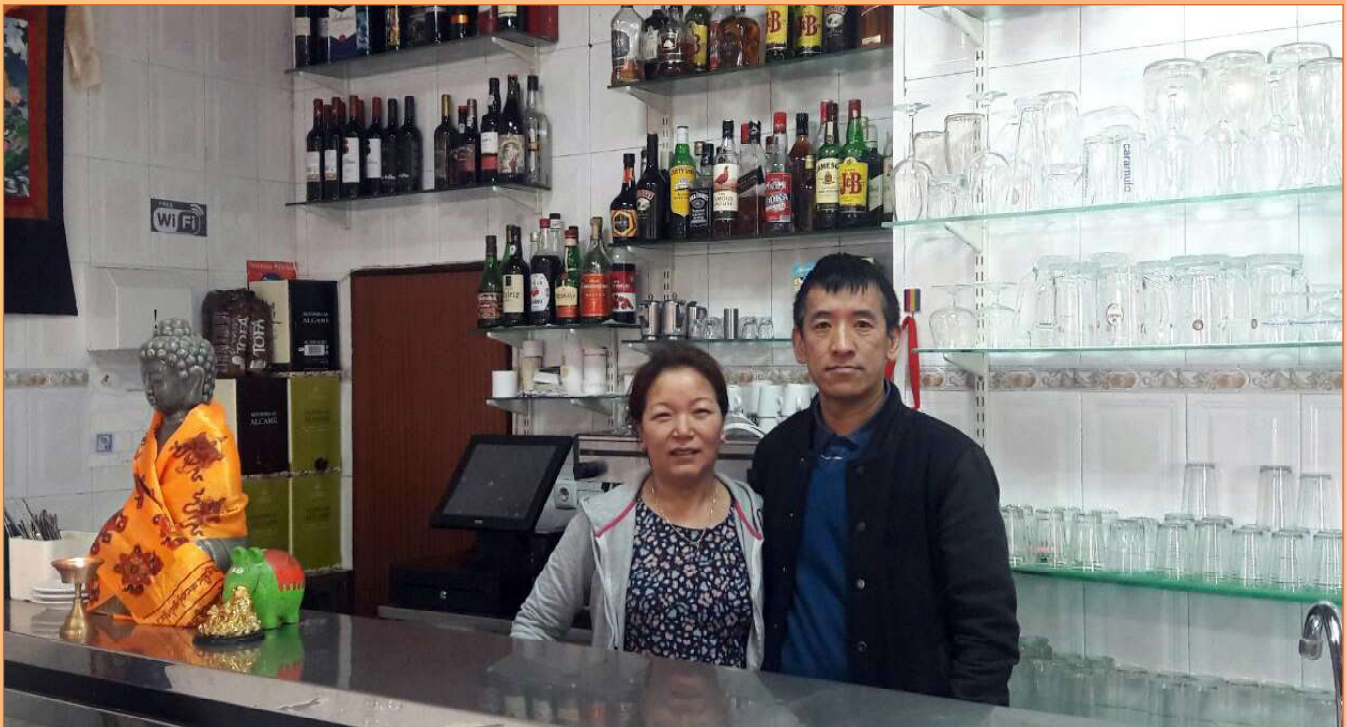
Aquamarine Enterprises

Rajeesh, Kabina, Rena & Kaelan Shrestha

**1352 Haight St.
San Francisco, CA 94117
rajeesh7@hotmail.com**

Remember for Best Quality Gemstone

**Best Wishes for a success of
Second World Newah Convention**

Pemba Sherpa

Manager

SHERPA MO:MO RESTAURANT

Tel: 213472338

Mobile: No: 920247023/920009933/918224790

Email: pemba_sherpa2001@yahoo.com

**Calcada de Santana N 11-13, Postal Code 1150-301
Lisboa, Portugal**

Wish you all the best for a grand success of
Second World Newah Convention

ANWA FREE BASIC MEDICAL CLINIC

Serving Nepali People of Greater Washington DC with No Insurance

5300 New Hampshire Avenue

Silver Spring, MD 20905

Tel: 202-341-8696

<http://www.anwa-dc.org>

Physician: Maheswor Baidya, MD MRCP (London)
Board Certified in Medicine, Cardiology, Nuclear
Cardiology (USA)

Volunteers:

Manju Shangraula (Nurse)
Sunita Shrestha (Nurse)
Bishnu Thapa (CEO)
Beena Baidya
Sarita Dangol
Meena Pradhan
Nayan Shrestha

America-Nepal Women's Association of Greater Washington, DC (ANWA)

Wish you all the best for a grand success of

SECOND WORLD NEWAH CONVENTION

Manakamana Grocery Store

5428 Sinclair Lane
Baltimore, MD 21206

Indian, Nepalese, Asian,
African Mexican Grocery

410-485-0305

Mr. Everest Grocery Store

6835 Loch Raven Blvd
Baltimore, MD 21286

Indian, Nepalese, Asian,
African Mexican Grocery

410-321-0235

Belair's Liquors

7698 Belair Road
Nottingham, MD 21236

Beer - Wine - Spirits

410-882-5122

हलमय न्हयाथाय् च्वंसां नेवाःतय्गु भाय् व तजिलजि छयलेगु ज्याय् न्हयाबलें सुथां लायेमा

हलिं नेवाः दबूया ग्वसालय् जुइगु निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुंज्या

(निक्वःगु हलिं नेवाः तःमुंज्या)

सुथां लायेमा धकाः यक्व यक्व भिंतुना देछाना च्वना

नेवाः अर्गनाइजेशन अफ न्यू इंग्लैण्ड
Newah Organization of New England

USA

*Wish you all the best for a grand success of
Second World Newah Convention*

Distributor for all EU Countries

Contact:

MM International Products

Rue de Press 4

1000 Brussels

Ph: +32(0) 485 54 60 98

Email: mminternational14@yahoo.com

Like Us On
Facebook

facebook.com/AeroNepalTravel

AERO NEPAL

KEEP TRAVELLING WITH AERO NEPAL

TOLL FREE NUMBER

1.888.663.8525

*"Contact Rakesh Tuladhar for the lowest
air fares to Nepal and worldwide"*

SCAN THE QR CODE NOW

WWW.AERONEPAL.COM

FLY@AERONEPAL.COM

NEPAL OFFICE PHONE

+977.1.4420055

Send Gifts to Nepal

from any part of the world

10% discount on your next order (till December 31st, 2016), Use promo code:

WNO16

Email: info@cartmandap.com | Phone: 1 (908) 864-7273

लिसें नेपालभाषाया सफू, म्येचा: विश्वया गुगु नं थासय् मा:सा लुमंकेगु छगू हे नां कार्टमण्डप डट कम

Web Development | Graphic & Print Design | ECommerce | Media Production | Marketing

ripegrape

URL: <http://www.ripegrape.com>

Email: info@ripegrape.com

Phone: +1 (206) 504-1486